

KÖPRÜLÜ K
1
28
M. K. II
ASIM BY.

۲۸

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله الذی نزّل احسن الحدیث ومن اصدق
من الله حدیثا ۝ ودبّر الجدیدین بحکمته یغشی اللیل النهار
یطلبه حثیثا ۝ والصلوة علی سیدنا محمد الذی اوضح
سبل الهدی واثنی علی من کان فی الدنیا زاهدا زهیدا
ووعد لمن حفظ اربعین حدیثا ان یکون له فی القیمة
شافعا وشهیدا ۝ وعلی آله وصحبه ورثة علومه وحملة
ونقلة حدیثه واقواله ۝ وقتاکه
بو ضعیف و مقصر و کمتر ۝ اوقچی زاده محمد الفقیر
رفاقت توفیق ربانی ایله مفازهٔ عقل هیولانی‌دن

دار

دار الملک عقل بالملکه‌یه داخل و مساعدهٔ تأیید
استعداد برله کذر نفاذ عقل مستفاده نایل اولدم
هست علم دوازده گانه بهر امراض جهل داروها
عربیت اساس علم آمد یهتدی فی العلوم داروها
شب یلدای طلبه‌ده ندیم و سمیر اولوب کتب معتبرهٔ ادبیه
تصفح و تقصّی‌دن حاصل و دل ناشاد منتهای
مراتب استعداده واصل اولدقده علوم نافعهٔ
دینیه‌یه بخلوص النیه اشتغال و مشابرت و سبیل تحصیلده
مقاصاة ظما و جوع و ترک راحت و هجوعه تحمل و مصابرت
ایدردم دل جاهلده اولمز نور عرفان
که نادانک اولور قلبی ده نادان مضمون خیال نمونی
اوزره صحبت اهل دنیادن اعراض و شیفتهٔ بارگاه
دولت و جاه اولان مغروران عقیان و لجینه نطق
لسانیم ایله اعتراض ایدوب دل ناکامی که وهدهٔ صومعهٔ
وحدتده گمنام در رقدهٔ غفلتدن ایقاظ ایچون شمع شب افروز

نصیحتی اتقاد و سهوه حرص و شهوتدن انقاذ ایچون هدف
مقصود و بغیة سهم صائب همتی اتخاذ ایلدم قطعه

صقن بو جیفهٔ دنیایه قونمه کرکس وار
بلند همت اولوب قانع اول مثال هما

بو آیتک سکا مضمونی رزقه ضامندر
ارادر بك ان یبلغا اشدهما

کاه پیغولهٔ غول و غفلتده روی آرزویه اسبال
قناع قناعت ایمکله فضای عجز قضا و قدری واله و
حیران کشت و سیران ایدوب بو مطلع بلاغت مطلعك
فحوای دلنوازی ایله زمزمه ساز و نغمه پرداز اولوردم

عشقم یکفت باعث قربت هر دله
ان تأت ماشیا اتیتك هروله

وکاه مطموره محودن معمورهٔ صحوه کلدکده دهر پرفتور
و مقعر فلك بی فطورده ظهور بولان شتر کربه اطوار
باغنه الکربه حکمت مسکوت عنها قبیلندن معدود بلکه

حکمت

حکمت مجهوله کبی رهکذر وجوه معقوله‌سی مسدود و [illegible]
تعینات دهری ورا ظهره القا و صحیفهٔ درونده بو قطعه نك
مضمونی ابقا ایدردم قطعه مدح مخلوق ایله طبعك پنجر
سخن آرا لوث خودرالوایده دمیدر طوطی کویای قلم
شکر خالقده شکرخا لوایده نثر تصانیف کباره امرا نظر اعتبار
ایدوب کوردمکه علماء هدایت اثرك اکثری امردینده
جمع احادیث اربعین ایدوب زمرهٔ فقهای پاکیزه قلوب ده
مکتوب و ملمعه جد جزیل و کنت له یوم القیمة شافعا و شهیدا
بارکاهندن تنجز وعد جمیل ایتمشلر بو فقیر دخی
اول قومه تشبه و ذیل محبت و ملاینه تشبث ایدوب
خاطر مجروحه سنوح ایلدیکه تخریج حدیث اربعینده
بر طور نو آیین اختراع و بر طرز براعت طراز اختیار
و اقتراع ایدم که الی الآن مواطی اقدام اقلام سخنوران
اولمیوب اربعین صوفیان کبی عنوان مناقب و مفاخر
بلکه ندرت و غرابتده مصداق کم ترك الاول للآخر

اوله قوه متخیله که بو مقوله امور معقوله‌یی ابدا انک

شانی و بو کونه معانی غرایب نمونه‌یی ابداع اتمک

اثر و نشانیدر بو وجهله سجنجل روحه عرض لقا و سمع

القا ایلدیکه خلال احادیث صحیحه‌ده بعض کلمات منظومه

فصیحه که من غیر قصد ولا رویه میزان اوزان شعریه ایله

موزون و خزانه ترکیب بالانسجامنده کوهر حسن نظام مخزون

اوله کتب احادیث و سیر و مسانید صحت اثردن

جمع و ترتیب و انتظام سلک کلام اچون **مصراع**

در رشته کشند با جواهر شبه را هر منغر اسهی و زره

بر قطعه خوش آینده دلکش ایله آمیزش و ترکیب اولنسه

نا مولدر که حسن قبوله قرین و شایسته ستایش و آفرین اوله

فکن حدیثا حسنا ذکره ، فانما الدنیا احادیثا

اما بشرط آنکه بحر سلاست نشانی جزر و مد زیاده و نقصانله

شورش پذیر و خس و خاشاک آفات علل و زحافاتله

آلوده تغییر اولمیه پس دل پرهوس بو خطبه تکمله ابتدا

و شروع ملزمه ابتدا ایدوب هر حدیث معجز بیانه مناسب

و حسب‌الحال اولان لطایف و نکات کتب محاضراتدن

انتخاب اولنوب و بعد توفیق الاتمام بو مجموعه براعت

اختتام **احسن الحدیث** اسمیله موسوم و النمو استصواب

اولندی تا که اسمی مسماسنه دال و عنوان مقاله مقصود

رساله‌یه براعت و استهلال اوله **قطعه**

اربعین کرم نگاه کنند ، اربعین مرا افاضل روم

نشود همچو چله مردان ، طالبان از فیوض او محروم

عرض ضراعت و نیازمندی بحضرت شیخ محمود افندی تشا الله فی مدته و وجه وجوه المسترشدین الی سدته

بو درر حکم که صدف دل پر غمده افاضه نیسان ازلی

احسانیله پرورده و دستیاری غواص فکرت ایله

ساحل عالم شهادته برآورده در سلک طول آمال

بی مالده تنظیم و تنسیق و دولتیان بی استحقاقک

اعناقنه تقلید و تعلیق اولنموب براهل و لایت و هدا

وسلطان عالم معنایی اختیار وایثار و هزار شرم و
تقصیر ایله مجلس خطیرلرینه نثار ایلدم **بیت**
شاید ار عنصری شوم بسخن ٭ هست اندر زمانه محمودی
اول ممدوح محمود الفعال و بر کریم عمیم الفعالدر که گم گشتگان
مفازه استعدادی کعبه مقصود و مراده دلالت و
ارشاد ایلمکده **ع** وابسته عنایت یک اهتمام است
واول واحد مقتدی به بر مرشد کامل فیضده درکه
مناشیر شروری ناشره اولان مائه عاشره ده
تجدید معالم طریقت واحیاء دوارس معرفت
ایمکله عالم ارواحدن هر صباح ورواح عتبه
والاجنابنه بو وجهله خطاب اولنور که **مصراع**
فهذا زمان انت لاشک واحده ٭ ذات هدایت
مدارلرینه محمیه اسکدار مثوی ومقر و هر یوم خمیس
افاضه کلام نفیس ایله مجاوران ریاضی تنفیس اول
حضرته مقر اولوب متصدیان زهد وتقوا خصوصا

[illegible]
الفعال بالفتح الکرم

متصدیان تکرر فتوی مجلس نصیحتلرنده زانوی اعتکاف
اوزره جاثم و دامن عصمت طرازلرینی لب ادب و
نیاز ایله لاثم اولورلر **قطعه** زسر لفظ نبوة در اندرون دلش
بسا ذخایر حکمت که مدخر یابی ٭ ز دامن کرمش بر مدار دست طلب
که هرچه آرزوی تست سربسر یابی ٭ سر اهل ارادت وشوق
جوق جوق باب کرامتلرنده خاک روب و تأثیر
وعظ وتذکیرلری ایله دافع شواغل کروب اولوب
گوشه چشم همتلرین دریوزه وتأمیل وشرف خدمتلرینه
ملازمت ایله آداب طریقتی تکمیل ایدرلر **مثنوی**
واجب آید چونکه آمد نام او ٭ شرح کردن رمزی از انعام او
تا زمین و آسمان خندان شود ٭ عقل وروح ودیده صد چندان شود
اول ذات ملک خصال اوایل حالده تحصیل علوم رسمیه‌ده
شارع و مدّه قلیله الاعداده امداد قوه استعداد ایله
هر فنده بارع اولوب اورع موالی روم اولان
ناظرزاده مرحومک شرف افاده سندن رتبه

ملازمت معتاده یی تشریف وبنجه مدارس عالیه
البناده آیات درس وافاده یی تعریف ایلدیلر
بعده مرحوم مرقومک قدری عالی و دار السلام
وام الدنیایه والی اولدقده رکاب شرف اتصاللرنده
توفیق مثال رفیق موافق وجوهر ذات ستوده صفاتلرنه
لازم غیر مفارق اولوب اراضی مقدسة الآثارده
بنجه اعزه وکبار ایله لقیه واجتماع خصوصا محمیه قاهره ده
که مظهر نعم باطنه وظاهره در مرشد مرتاض مجلابی
کرم فیاض حضرت کریم الدین خلوتینک شرف
صحبتی ایله کسب انتفاع ایتدکدن صکره محروسه بروسه ده
اقامت وثوی واصل اصوله وصول ایله ترک
مشاغل سوا ایدن بیت پیشوای طریق بی ریامی
جلوه پرداز بسط بسطامی سر کمل اولیانک سربلندی
حضرت افتاده افندینک قدس الله سره اللطیف
ما اطاف حول کعبة القرب لطیف خدمت پرموهبتلرنده

تکمیل

تکمیل طریقت بیوردیلر اوتوز ییلدن زیاده درکه
سجاده ارشاده وضع قدم وضیا فتحانه
لان یهدی الله بک رجلا واحدا خیر من ان یکون لک
حمر النعم ده بسط بساط نعم ایدوب مشاهیر قصبات
بلاده ارسال خلفا صاحب ارشاد ایله یوما فیوما
ضیاء دعوتلری عالمگیر وزمره اصحاب واحباب
اقطار ساهره غبراده تزاید پذیرا ولمقده در بنا
ثبات وتمکینلری بر مرتبه راسخ ورزین درکه
اصحاب الکرامات کلهم محجوبون مضمونی اوزره
شاهباز دل پرصفالری بسته دام اولیا اولوب
مهرویان بستان غیبستان ایله تغزله تنزل محاللردر
وقاعده استغنا ووقارلری بروجهله استواردر که
مجلس خطیرلرنده فقیر وزنگین برابر بلکه گدای بی سرو
سامانه نوازش ومیلانلری اکثر اولوب گردنکشان
روزگار حضور جلالت مدارلرنده دلبسته ولاللردر

اردت له مدحا فما من فضيلة ۰ تأملت الاجل عنها وقلت

سایر شرف و علادن ماعدا سلسلة الذهب آل کرام

السلال و انتظام قدر والامقاملری مرفع و منشور

علو منقبتلری آل تمغای شرف سیادت ایله

موقع اولوب اشعار حقایق اظهارلری ایله که قلوب اهل

کروبی تفریح و تفریح ایلمشلردر بو معنایی نیجه مجلده تبیین و

تصریح ایلمشلردر اول عالم عامل عارفک ملک قلم حکم رقملری

نیجه رسایل بدیعة الاسالیب جمع و ترتیب ایلمشدر که

هر بری اصول طریقیده بر کتاب و کشف مشکلات معرفتده

لب لباب اولوب قوة القلوب زمرۀ احبا و خلاصه

تحقیق فتوحات و احیادر بو فقیر پرهوس دسترس

بولدوغم رسایل غامضة المسایل بونلردر جامع الفضایل

و قامع الرذایل حیاة الارواح و نجاة الاشباح

کشف القناع عن وجه السماع فتح الباب و رفع الحجاب

مفتاح الصلوة و مرقاة النجاة جنة المجة خلاصة الاخبار

فی احوال النبی المختار و بونلردن ماعدا عربی و ترکی

طریقت نامه بی همتالری و نجاة الغریق فی الجمع و التفریق

ایله مسمی نظم دلکشالری واردر که جمله سی نقاوۀ

آداب زهد و تقوا و سالکان راه هدا اولان مردان

خدایه حبل متین و عروۀ وثقی در سرسلسلۀ

الطرق الی الله و اقف و آگاه اولان عارف دوران

واضح و مستبین اولدی که اول مجتهد طریقت و مرشد جادۀ حقیقتک

طریق راستی کیم جلوتیدر ۰۰ میان نقشبند و خلوتیدر

شرح فصوص الحکمده نگاشته کلک مواهب رقمدر که

رجال الجلوة اقوی من رجال الخلوة زیرا کبار اصحاب و تابعینک

روش و آیینلری اهل خلوتک مراسم انقطاع و عزلتلرندن

دورتر و شاهد کار و بارلری مجلای مخالطه و جهارده

جلوه‌گر اولمغله حیمک خا اوزرینه تقدم و اعلاسی

والف احدیته قرب و لامی ظاهر و عیان و بو مقدمه

مسلمه سبب افحام مدعیان اولمشدر **مثنوی**

چون نبی سیف بود دست آن رسول ❊ امت او صفدر انند و فحول ❊
مصلحت در دین با جنگ و شکوه ❊ مصلحت در دین عیسی غار و کوه ❊
عالم راسخ صاحب الکعب الشامخ ع و فی الاولیا شیخ
المشایخ نثر پیشوای توحید افعال و صفات ع خصه الله تعالی
بمزید الزلفات کتاب فتوحاتک یتمش طقوزنجی بابنی فی
ترک الخلوة و هو المعبر عنه بالجلوه لفظی ایله تبویب ❊
و بابینلرنده اولان فرق دقیقی تحقیقدن صکره
جانب جلوتی ترجیح و تصویب ایمشلردر بو بضاعت ❊
مزجاة الاعتبار که هزار عجز وانکسار ایله اول عتبهٔ عالیه ❊ شان
دست آویز درویشانه قلنمشدر کمال کرم و افضاللرندن ❊
لحظ توجه و اقبال ایله ملتفت و مرموق ❊ و ظهر اجزایه
تعریظ قبول دار تضا محرر و منوق اولورسه بیت
ازان طرف نپذیرد کمال او نقصان ❊ وزین طرف شرف روزگارها
باشد نثر جناب کریم و هابه التجا و اول واسطه ایله ❊
دستگیره ابتغا اولنور که شوخ چشمان زمانه و ❊

حرف گیران بی بهانه نک که اهل احسانه اسائت ❊ بدر
و باطلی صورت حقده ارائت ایلرک عادهٔ بی سعادتلری
ع فاینه یجعل کیدهم فی نحرهم ❊ ظرافت بارزده و اعتراض
غیروارده لرندن مصون و مکفی ❊ و تلک بضاعتدن نشأت
ایدن عیب و عواری نظر دقت اعتبارلرنده پوشیده و مخفی
اوله قطعه شنیده ام که درین طارم زراندود ست
خطی که عاقبت کار جمله محمودست ❊
ز تاب قهر مسندیش و ناامید مباش ❊
که زیر سایهٔ جود ست هر چه موجودست ❊

الحدیث الاول

خیر امت اودر که همت ایده ❊ حفظ قرآنه سعی ایده هر آن ❊
که رسولک کلامیدر بو حدیث ❊ خیرکم من تعلم القرآن ❊
تمام الحدیث خیرکم من تعلم القرآن و علمه ❊
کلزار صدق اخبارک گل بنجاری اولان صحیح بخاریده ❊
جامع القرآن حضرت عثماندن رضی الله عنه بو عبارت ایله

روایت اولنمشدر صدر حدیث مزاحفات بحر خفیفدن
فاعلاتن مفاعلن فعلات وزننه موافقدر خیر
بو محلده افعل تفضیل وصلی اخرا اولدوغی بی قال و
قیلدر اگرچه کلمات نحاتدن فهم اولنان خیر و شر کبی اصلیلر
مهجور ومن غیر ضرورة استعمالدن دور اولمقدر
لکن رضی نک مخففا بالحذف لکثرة الاستعمال وقد
یستعملان علی القیاس قولی التباسنده ضرورت ایله
عدم تقییدی جوازنی تأیید وبعض احادیثده قیاس اوزره
ورودی بناء استعمالنی تشیید ایدر اصحاب قلب
صافی یه پوشیده وخافی دکلدر که قرآن عظیمک
تعلم وتعلیمی افضل اعمال واشرف طلبات وآمالدر
دنیاک باعث العصیانی سبب سخط جبار بلکه کبیره کثیرة
الاخطار اولدوغنی امام نووی کتاب روضه ده تصریح
وبو حدیث صحیح الورود ایله که سنن ابی داودده موجوددر
عرضت علی ذنوب امتی فلم ار ذنبا اعظم من سورة

او

او آیة اوتیها رجل ثم نسیها مدعاسن تصحیح ایلمشدر

بیت چنانکه زندگی تن بصحبت جانست
بدانکه زندگی جان بنور قرآنست

نثر تفسیر اتقانده
تحقیق وبیان اولنمشدر که تلاوت قرآنله رطب اللسان
اولمق بر کرامت کبری ونعمت عظمی درکه جانب
فیاض مطلقدن رهنشینان عالم بشریته اعطا و [?]ربیت
قدر ومنزلتلری میدان خصوصیتده اعلا اولنمشدر
عاکفان حظیره وما منا الا له مقام معلوم بو انعام
عامدن محروم ونعمت حرماندن حسرت ایله موسوملردر
اول جهتدن سبقخوان مکتب علمه البیان اولان زمره
انساندن استماع ایچون اجتماع ایدرلر و هر مکانده که
قرائت قرآن اولنسه اول جانبه گیدرلر امام اعظم
ومجتهد اقدمدن بو خبر مقبول مروی ومنقولدر که بر ذات
بدایت رفیق که سعادت توفیقی جایزدر هر سنه ایکی ختم قرآنه
فایز اوله صراط مستقیم سنته اقتدا وحق قرآنی ادا ایتمش اولور

زیر اسلطان خیل انبیا علیه و علیهم افضل الصلوات والتحایا
فریق رفیق اعلا ایله قصد مجاورت و مدینهٔ آخرته هجرت
ایتدکلری سال انتقال و رحلتنده قرآن آیسنی حضرت روح
الامینه ایکی دفعه عرض و تلقی و مراسم حفظ و استظهاری
اظهارده احتیاط و توقی بیورمشلر ایدی جدول الخط حقایق
حضرت امام جعفر صادقدن رضی الله عنه بو کلام صدق انجام
مروی و اول رشحهٔ ساقی کوثر بو مقال سلسبیل اثر ایله
تشنگان باجرهٔ بعد و هجرانی مروی درکه والله لقد
تجلی الله لخلقه فی کلامه ولکنهم لا یبصرون **مثنوی**
عاقلانرا حلاوتی در جان • غافلانرا تلاوتی بزبان •
بهر نامحرمان بهپیش جمال • بسته از مشک پردهای جلال •
صاحب قاموس هبت ماده سنده برنادره غرابت نشان
ذکر و بیان ایلمشدرکه عند الاوایل نفع وجدوی دن خالی
اولمغین علی سبیل الاستطراد بو محلده ایراد اولندی
ابو الحسن علی ابن عبد الله ابن شادان التبتی کعربی مقری

ختم

ختم فی نهار اربع مرات الا ثمنا مع افهام التلاوة
منکر چه شوی بحالت زنده دلان • یا هر چه ترا نیست کسی را نبود
اگرچه بو امر غریب استحاله قریبدر اما محدثینک صاحب طرز
نوی امام نووی کتاب الاذکارده تذکار ایتدوکی
بوندن ابدع و اغرب و اعجب امر اعجابه سببدر ع
فان عجبتم فکم فی الخلق من عجب • خارج طور عقل اولمغین
برمرتبه نقل اولندی ختم جماعة فی یوم ولیلة کل ثلث
ختمات وختم بعضهم فی الیوم واللیلة ثمانی ختمات
اربعا فی اللیل واربعا فی النهار وممن ختم اربعا فی
اللیل واربعا فی النهار السید الجلیل ابن الکاتب الصوفی
رحمه الله تعالی وهذا اکثر ما بلغنا فی الیوم واللیلة وروی
احمد الدورقی باسناده عن منصور ابن زاذان من
عباد التابعین رضی الله عنهم انه کان یختم القرآن فیما بین الظهر
والعصر ویختمه ایضا ما بین العصر والمغرب ویختمه فی رمضان
ما بین المغرب والعشاء ختمتین وشیئا وکانوا یؤخرون

العشاء فی رمضان الی ان یمضی ربع اللیل و روی ابن ابی
داود باسناده الصحیح ان مجاهدا رحمه الله تعالی کان یختم
القرآن فی رمضان فیما بین المغرب والعشاء فاما الذین ختموا
القرآن فی رکعة فلا یحصون لکثرتهم فمنهم عثمان ابن عفان
رضی الله عنه وتمیم الداری وسعید ابن جبیر رضی الله عنهم
ولیک این روش رهروان چالاکست ∴ تو نازنین جهانی کجا توانی کرد
ابن حجرک الدرر الکامنه فی اعیان المائة الثامنه اولان
تاریخ مشهورنده مسطوردر که حمزه الضریر الحنبلی قرآن
شیرین زباندن بر حافظ جاری اللسان ایدیکه
آیات قرآنیه‌یی بازگونه قرائت وصور حروف سوری
آیینه معاینه‌ده منکوسه ارائت ایدردی اگرچه بو امر
امر کمال غرابتنه بناء بیان اولنمشدر لکن عدم جوازی
متعین وآیات بیناتک تعکیس وتنکیسنده عظیم وزر و
وبال بلکه کفر وضلال اولدوغی ظاهر وبین اولوب
رب تال للقرآن والقرآن یلعنه وعیدندن بعید اولمق هر مؤمن

حازمه

حازمه لازمدر **نظم** در اداش این زبان مکن کج و مج
حرفهایش ادا کن از مخرج ∴ دور باش از تهتک و تعجیل
کام گیر از تدبر و ترتیل **نثر** آشنای عالم روشنایی اولان
حکیم سنایی‌نک بو معنای رغباهی زرین قلم شعشعه مهر ایله
طاق زراندود سپهره نقش و تحریر اولنمغه شایسته و جدیردر
قطعه چنگ در کفتهٔ یزدان و پیمبر زن و رو
کانچه قرآن و خبر نیست فسانه است و هوس ∴
اول و آخر قرآن ز چه با آمد و سین ∴
یعنی اندر ره دین رهبر تو قرآن بس **فایدهٔ زایده**
جمله فواید غریبه عربیه‌دندر که لفظ بس زبان فارسیده
حسب معناسنه متداولدر لسان عربیده دخی بس
تشدید سین ایله بو معنایه مستعملدر ترتیب فن تعریب ایدن
علماء عربیت تعرض واشارت ایتمدکلری عدم تعریبنه دال
و توافق لغتین قبیلندن اولمق اغلب احتمالدر و اتفاقات
حسنه و نکات مستحسنه‌دندر که نعت فارسیه‌ده بس لفظنک

اولنه مجرد تحسین لفظ ایچون واو زیاده ایدرلر کذلک
لسان عربیده دخی حسب و فقط اولنه فاکتور دوب
انجق تحسین لفظ اراده ایدرلر

الحدیث الثانی

رسم شیخنه اتباع ایلر ؛ هر کیمک کاوله طالع سعدی
امتنه بیوردی فخر انام ؛ اقتدوا باللذین من بعدی

تمام الحدیث اقتدوا باللذین من بعدی ابوبکر
وعمر سنن ترمذی وابن ماجه ده حضرت حذیفه دن
رضی الله عنه بو عبارتله روایت اولنمشدر بو حدیثده لفظ
اللذین صیغه تثنیه اوزره مروی و مأثور و لفظ ابوبکر
اللذین دن بدلیت اوزره مجرور در لفظ الذی حالت
تثنیه ده لام واحده ایله یازلمق غلط و فرقا بینهما
وبین الجمع لامین ایله کتابت رسم خطدر شیخنک رضی الله
عنهما فضایل جمیله جهیمه و مناقب عظیمه عمیمه لری اول
مرتبه دن افزون واول دایره دن بیروندر که تنکنای احصا

واستقصاده مستکن و استیفا حق بیانی عقود
خناصر محاسبان ایله ممکن اوله کتاب فصل الخطاب ده
جمال عروس مقالدن بو وجهله کشف نقاب اولنمشدر که
حضرت صدیق پیشوای ارباب مشاهده در قلت نقل و
روایتلری بوکا دلالت ایدر و حضرت فاروق رهنمای
اصحاب مجاهده در کثرت جهد و صلابتلری بو معنایه
اشارت ایدر کتاب شفاده افاده اولنمشدر که
مهاجرین و انصار و آل کرام و صحب کبار ایله مملو و غاص
اولان مجلس خاص حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و سلم
حضرتنک شعشعه طلعت همایونلری ایله پر نور و مقدم میمنت
مقرونلری ایله رشک جنت معمور اولدقده حضار نادی
عظیم الخطر کویا ساکت و کان علی رؤسهم الطیر خاموش
و خافت اولورلر ایدی شعر کانما الطیر منهم فوق رؤسهم
لا خوف ظلم ولکن خوف اجلال نثر اول فرقه ناجیه و زمره
متناجیه دن همان شیخان اکبران ع رضی الله عنهما ابدا

بشرۀ بشارت ایله رفع بصر ایدوب صبح جمال بی همالری
متنسم و حضرت رسول انام علیه الصلوة والسلم دخی انلری
عین عنایتله نظر ایدوب غنچۀ فم یاقوت فاملری متبسم اولوردی
اگرچه آل واصحاب گزین رضوان الله علیهم اجمعینک هر بری
آفتاب اقتدایه صالح خصوصا خلفای اربعه نک هر حال و
فعاللری متضمن انواع حکم و مصالح در لکن حضرت عمرین
رضی الله عنهما جمله دن عالی و زمان بالامانلری وصمت اعتلال
و اختلالدن خالی اولوب حرکات و سکناتلری دستور العمل
و هر حکم حکمتلری بدرقۀ مقصود و امل و مغنی بوحدیث
صحیح الاسنادده ذکر ایله افراد و علی وجه التخصیص ایراد
اولنمشلردر بعد کتاب الله المجید اصح کتب و مسانید اولان
صحیح بخاری ده قبس روایت ایقاد و فضیلت شیخین ده
رضی الله عنهما ایراد اولنمشدر که **نظم**

نقطۀ خط اولین پرکار ** خاتم آفرینش اول کار
روشنایی ده چراغ یقین ** نور پیشین و شمع بازپسین

حضرتلری مشاهدات غیبیه و عینیه یی کشف و انبا اثناسنده
بیوردیلر که بر مرد صحرانورد بر بقره یی خوارده سوار اولوب
گشت قفار و براری و تک و تنها بریه پیماده مشاهدۀ
صنع باری ایدرکن ناگاه اول ثور بدیع الطور جانب راکبه
چشم خشمله نگاه و لم اخلق لهذا بل خلقت للحراثة کلامی
ایله منام غفلت ظلامدن ایقاظ و انباه ایلدی **مصراع**
و قد نطق الاشیاء و هی صوامت سر بعده بو امر خارق
العاده یی تصدیق و فضیلت شیخینی اثبات و تحقیق ایچون
آمنت به انا و ابوبکر و عمر کلام محمدت اثرینی آویزۀ گوش
اصحاب یقین و سر مکتوم افضلیتی افشا و تبیین بیوردیلر
بعده مستنشقان نسیم معرفته طیب خوشبوی حکمتی اشمام
و حدیث سابقی اکمال و اتمام ایدوب بیوردیلر که بر گرگ
ستمکر دخی قصد قطیع اغنام و بر گوسفندی تابی
اختلاس و استلاب ایله تحصیل اغتنام ایتمش ایدی کسوۀ
غفلتدن عاری اولان راعی انکا بوی بی انتها و اوشاه

عجما، اعجمک مؤنثی در
نطقه قادر اولمیان

بنم کشتی زیر چنکال کرک درشت دن رها ایتدکده
قدرت بی پایان اول عجما بسته زبانی عقال عقده لساندن
اطلاق و صورت ذنب ده اولان ذیبی نطاق ایدوب
من لها یوم السبع یوم لا راعی لها غیری ایله قرب اشراط
ساعته تعریض و ساحه اتعاظ و انتصاحه تحریض ایلدی
بعده قلوب مستمعانی محجه بیضاء ایقانه اماله و محاذاة
ابصاردن غشاوه جحد و انکاری ازاله ایچون تصدیق
خرق عادة و آمنت به انا و ابو بکر و عمر قول معتبرینی
تکریر و اعاده بیوردیلر بو کلمات عبرت مطاوینک
راویسی که ابو سلمه در صحت روایتی مسلمه در دیمشدر که
بو حدیث پر منفعت و سودکث زمان ورودنده حضرت
شیخین مجلس قدسی مناظرده حاضر اولمیوب بلکه بو شرف
وفضیلتده همراهلری جناب رسالت اولدقلری غایبانه بیانه
ابانه و اول رفیقان بی شین و عیبه ظهر الغیب ده اظهار
یاری و اعانه اولنمشیدی بو معاهده تحقیق کلام و قول

ابانه
اظهار ایتمک

خدام بو درکه موطن غیب هویتدن عازم ملک شهادت
اولان هر امر آلهی متضمن حکم بی تناهیدر اگرچه آل شرف
قرین و انصار و مهاجریندن ع رضی الله تعالی عنهم
هر بری بر منقبت مخصوصه یه سزاوار و لایقدر و طریق
اتصال معنوی بعد انفاس الخلایقدر اما جناب حشمت
مناب ایله تضجیع و همخوابه اولمق بر دولت سرمد
سرآمددرکه انک جنب آفتاب اثرنده کواکب مناقب
اخربی تاب و فردر و بر نوید جاویددرکه سایر قربات
مفاخردن باسرها اوفی و اوفردر اگر مقتدای کل
سلطان سلاطین رسل سبکروح علوی خرام
مسافه کذار من المسجد الحرام تا قدس بسیر سرعا ع علیه صلوة الله
تا دامت السما حضرتلرینک حضور هدایت ظهورلرنده
حضرت شیخیندن اشرف و احب و انلردن افضل و اقرب
کیمسه اولسه مرقد فرقد منزلترنده شرف و صلت
مضاجعت اول وصوله نولوردی دشحنه تقدیری

تغییر اول رفیق خطری بو مشهد رایقه سایلوا ولوردی
وهذا الامر یقبله المنصفون من الکمل والاکابر ولا ینکره
الا من هو شاجن مکابر **بیت**
خلف صدق امیر الشهدا ، دریکدانهٔ دریای هدا
زینت مسجد دین حضرت زین العابدین جنابنه **بیت**
رضی الله عن جمیع الآل ، وعن الصحب با ملعلع آل
برشخص سؤول وحدیث انداز بو الفضول ایراد شبهه
واشکال وحضرت شیخنک حضور جناب رسالتده
منزلتلرندن سوآل ایتدکده اول واقف اسرار خفیه
ومفرج قلوب خایفه جواب کمترلنهما الیوم ایله اول
شایستهٔ عتاب ولومی اسکات وافحام وحقیقت حالی
ضمن ناسخ ناسخ الاشکالده افهام ایتدکلرینده بتحقیق
سابقه مطابقدر **نظم**
چو پیغمبر ابو بکر وعمر را ، بصر خواند این یک وسمع آن دگر را
کسی کین دو ندارد کور وکرماند ، زنقش وصوت حکمت بیخبر ماند

[illegible]

الحدیث الثالث

عاقل اولدر که خیره طالب اوله ، دوشمیه تا که شر ایله ذله
امر سلطان انبیا در بو ، اطلبوا الخیر دهرکم کله
تمام الحدیث اطلبوا الخیر دهرکم کله وتعرضوا لنفحات
رحمة الله فان لله نفحات من رحمته یصیب بها
من یشاء من عباده وسلوا الله تعالی ان یستر عوراتکم
ویؤمن روعاتکم **ابو نعیم** کتاب حلیه ده وابن ابی
الدنیا حضرتلرندن وبیهقی شعب الایمانده حضرت
ابا هریره دن رضی الله عنهم بو عبارتله روایت
ایتدکلری جامع الصغیرده اشارت اونمشدر مضیق
عالم طرتقیدن فسحت سرای فضای معرفته وضع قدم
ایدن واقفان اسرار حکمه پوشیده ومبهم دکلدرکه
وجود من حیث انه وجود خیر مطلق ومحض موهبهٔ حق اولوب
هرشر ده نیجه سر منطوی وصورت ضررده ولا هر امرده
نفع پیچیده وهم محتوی در **نظم**

[illegible]

هرچه هست از بلا و عافیتی • خیر محضست و شر عاریتی

هرچه در خلق سوز و سازی هست • اندران مر خدای را رازیست

اکرچه دقایق خیر و ضیری ذهن بالکلیه ادراک ایلمک خیلی

هنر و تمیز خفایای نفع و ضر دخی امر معتبر در شعر

فلا عجب والخلق لم یخلقوا سدی •

وان لم یکن افعالهم بالسدید •

یصر فهم فی القبضتین ولا ولا •

فقبضة تنعیم و قبضة شقوة •

اما اختلاف جهات شبهاتده بذل وسع مجهود و ضمن

باطل لجلج دن بریق حق ابلجی شهود ایلمک هر اهل

هنره میسر اولمیوب ضالهٔ حکمتی واجد بلکه مصداق

عدّ الف بواحد اولنلره مخصوص و فضای فهم و

درایتده جناح حسن ظاهری مقصوص در نظم

اکر اشیا چنین بودی که پیداست • سؤال مصطفی کی آمدی راست

که با حق فخر عالم کفت الهی • بمن بنمای اشیا را کما هی

زهی طالع فیروز و بخت عالم فروز که بر مرد نیکوکار

قسمت خانهٔ ورزبک بخلو پایشا و نجار دن افاضه

مبرّت وجودا چون مخلوق و موجود اولوب

دست سخایار ایله سلسلهٔ خیرات و مبرّاتی تحریک

و نشر مناشر انعامله علی الدوام تحصیل نام نیک ایده

ولا خیر فی طول الحیوة اذا امرء • مضی ثم لم یذکر بخیر عواقبه

ارباب ذکا و نباهته بالبداهه ظاهر و بی حجت و

برهان باهر درکه خیر خیر مجرد نقل و حکایت کفایت

ایلمز بلکه منهج خیره عازم اولمق لازمدرکه عداد

اهل سدادده معدود و میان اخیارده نیک

نهاده مودود اوله نته کیم معارف الهیه ده

ذو فنون اولان حضرت ذوالنون بو سرّه مکنونی

کشف و افاده و بو کلام بدیع الاشاره یی اظهار

و اشاده ایلمشدرکه کن بالخیر موصوفا ولا تکن

للخیر وصّافا فان الکافرقد ینطق بالحکمه ایام لعا.

کتاب اعجاز الایجازده نظم اتی البیان اکچه حضرت
حسانک امیر اشعاری ولدو غنی اگرچه اشعار ایلمشدر
لکن کتاب مسامره ده اسباب اثبات عنعنه جمع
وحوایت وبو وجهله تصحیح سند روایت اولنمشدر
که برگون خلیفهٔ پاک مشرب و شرف یافتهٔ اول من سلم
علیه الرب داور عدالت پرور یعنی حضرت عمرک
رضی الله عنه نادی خجیل الایادی لرنده سرجریده اخیار
اولان کعب الاحبار حاضر و دریچه درجهٔ انتظاردن
گلزار رخصت گفتاره ناظر ایدی ناگاه شعراء
نادرة الهیئه دن حطیئه که ساحت جودت قریحه
صریحه سی عریض و بین الشعرا نقاد شعر و قریض در
ذروهٔ روایته اسناد و بو بیت پر عبرت اولان
ضاله حکمتی انشاد ایلدی نظم
من یفعل الخیر لا یعدم جوازیه ٭ لا یذهب العرف بین الله والناس
کعب الاحبار که هر حدیث شنده پنجه سر قدیم مدرج

واکثر

واکثر کلام معتبری شارح متن حدثوا عن بنی اسرائیل
ولا حرج در دیدیکه یا امیر المؤمنین بو شعر متین
توراة شرف آیاتده مصرح و موجود واحبار یهوده
منهل ورودی مورود در خلیفه دوین مقصود کلمهٔ
وصالح المؤمنین نظم
شریعت را کمال افزود اول ٭ ز چل مردان یکی او بود اول
صاحب مناقب بی مر حضرت عمر رضی الله عنه خاطرهٔ
سؤاله شد نطاق و کیفیت وقوعندن استنطاق
ایلدکده کعبهٔ اخبار اولان کعب احبار اظهار مضمر
و سر مکتوم مکنونی منظهر ایدوب دیدیکه توریه ده بالصراحه
لا بالتوریه بو اسلوب وزره مکتوبدر که من یصنع الخیر
لا یضیع عندی لا یذهب العرف بینی و بین عبدی
بو کلام حکمت مجاری حضرت ابی ایوب انصاریک
علیه رحمة الباری لفظ دررباری در که من لم یصلحه
الخیر اصلحه الشر بو کلمات حساندن دخی نقل حساندن

برزن پارسای سارییه سانک نظم نصیحت رسانی در

بیت
سل الخبر من اثری قدیما ولا تسل * فتی ذاق طعم العیش منذ قریب

روات ثقاتدن منقول و منظار حکایتی مصقله تصحیح روایتیله

مصقولدر که خلفاء عباسیه دن هرون الرشید که

قصر بلند خلافتی دعایم انصاف و نصفت ایله مشید

و بین الانام بنیان مکرمت و انعامی مشید ایدی

بر روز نزهت بروزده که بیت

قصر را از اندرون در بسته بود * کز زیارتهای مردم خسته بود

سو اکن بیوت فلک قبابه توجیه خطاب ایدوب دیدیکه

خیلی ایام و شهور بلکه نیچه اعوام و دهور در که شعر

الخیر یبقی وان طال الزمان به * والشر اخبث ما اوعیت من زاد

نظمی لوح قوة حافظه ده محفوظ و چاشنی لذاید معانیسندن

کام دل ناکام محظوظ در هرچند مطیفان عتبه

فلک مانند اولان جمله اسفار و نقله اشعاردن

تفحص و منتظرهٔ انتظارده تربص و تربص ایلدم

راویان

راویان جهان گرددن هیچ فرد مصراع

قائلنک آدنی یاد ایتمدی سر ساکنان حرم ارم همالکدن

که دست نشین پیشگاه دست بر بالای دست و شمول اشتمال

احاطتنه نسبت پایه ابن خلدوندن دون در بو تتبع

ابو زید و ابن درید پیست ایدی قایل نظم مرقوم معلوم

اولدوغن اعلان ایلدی و ساحه کلامده لواء اعلامی

اعلا ایدوب بعد الاستیذان بر اعرابی غریب بیابانی

احضار و شاعر طلب کرده اولدوغن اظهار ایلدی

هرون که اولیاء دولتنه ادنی بخشش و عطیتی کنج

قارون و اعداء بدکردارنک طالع ناهمواری وارون

ایدی باران سحاب سخاسی سیلان و بسط مقاله رغبت

و میلان ایتدکده اول راویه سخن پرداز زاویهٔ رازدن

سر طومار اخباری باز ایدوب دیدی که یا امیر المؤمنین

اول نظم گزینک بر قصهٔ لازمة الاعتناسی

ابتناسی وار در اول داستان اعجوبه نشان بودر که

بو فقیر شکسته بال اوایل حالده مؤتمران فرمان
واتموا الحج والعمرة لله ایله همراه اولوب پنجه روز
وشب شب نیران مقاساة دلتعب ایله بادیه پیما
ومسافه گذار بیابان وتیما اولدق مصراع
هر روز منزلی و هر شب جایی بر بو حال اوزره نزول و
ترحال ایدرکن ناگاه بدرقه آگاه ترک تقدم و اقدام
و مسیر هدایت مصیردن احجام و اجحام ایدوب
ناقه سواران مقدمه وساقه بریره تحزب وحزم
حزم ایله تحرم ایلدیلر بو کمینه بی تاب سرعت و
شتابله اول طرفه عنان تاب اولوب گوردکه
براز در عفریت پیکر سر کریوه پیچاپیچ ده راه هیچ
هدایت پسیچی بسته و مع کثرتهم پای قدرت رفتارلرین
شکسته ایدوب مقابله شاهین ده بغاث الطیور
و محاذاة شیر غرینده تطبیع بقور کبی دنک و لال
و دشت دهشتده جرح شمشیر ملال و المشلر مت

الشب اتقاد النار

تیما الفلاة

احجم عن الشی اذا کف عنه جحم بمعنی احجم

پیچاپیچ اکاج

بغاث الطیور

السقبور البقر

بتنه

تیشه راز انبوهی شاخ درخت ‌ کی هر ابن آدم بر دلخت
گوسفندان گر برونند از حساب ‌ از انبوهیشان که ترسیدن قصاب
خاطر مخاطره سنوح و دل پر غبار بو مغبایه میل و
جنوح ایلدیکه مقاساة حر حجاز حجاز و راه دور و درازدن
غایت بغیت و مراد تحصیل مرضاة رب العباد در اگر بو
اثر درمان بی درمانه تیغ آتش زبانه ایله روانه اولوب
تأیید خدا ایله صدمه اولیده زخمناک و نفس نافرجامی
بو خدمت مغفرت انجامده القاحفره هلاک ایدرسم
اول هیکل ضخمه آسیب زخم ریسمکله مقاومت قافله دن
هراسان و بغایه الدنه گذرگاهدن دفع و رفعی
آسان اولور بو امرک تتمیمی تصمیم اولندقدن صکره
دل پر هوس بیشه بو اندیشه یه دوشدیکه احتمالدرکه
اول ثعبان دیو تمثال ریگ تفسیده تیمابی آبدن
بیطاقت و تاب لسان حالیله قافله مغفرت مالدن
جویای آب اوله لاجرم اعطاخاک تمره وان بی جمره

مشلنه امتثال و برمشک ابر فیضان و شمشیر
برق لمعان ایله جانب تیتنین سهمناکه بی باک توجه و اقبال
ایلدم **مصراع** والجود بالنفس اقصی غایة الجود **نثر** اول اژدها
بادها قافله سالاران جند هدادن جدا اولدوغمی
کوردکده لسان استعداد ایله آتش عطشدن فریاد
و اغیثوا علینا بما مفهوم عبرت نماسنی یاد ایدوب
گردن گردون کمندینی دراز و دهانه سجین مانندینی
باز ایلدی بن دخی اول آب روح آسانی دهلیز گلوی کاریزه
آساسنه هزار بیم و تعب ایله افراغ و صب ایتدکده
لهب سوز درون انطفا و سکون کلوب اول
دهنا پهنا و تیه تبه نماده غلطان و ناپیدا و صورت
ابتهاج حجاج منظار روزگارده نمایان و هویدا اولدی
ع اندوه کهن بشادی تازه برفت بعده شوق
و غوام ایله بلد حرامه نزول و المام و مناسک تعبدیه یی
علی ما شرعت رعایت و اتمام ایدوب رفقه هدایت

فرقه ایله رجوع و قفول و اول جای اژدها نماده القای
عصا و نزول ایلدک اقتضا قضا عجیبة الاثار ایله
وسط شب تارده بلا تحری و تحرز قصد تخلی و تبرز
ایدوب بو اثناده رهزن غفلت و نعاس کاروان
حواس حواسه ترکتاز و دل میال یوسف رخان
عالم مثال ایله عشقباز لغه آغاز ایلدی شکر خواب
بامداد امتداد بولوب گرمی مهر درخشان ایله خواب
گراندن بیدار و عودا علی بدء عالم محسوساته بدیدار
اولدقده اول بریه عمر کاه نگاه ایدوب گوردکه
قافله بی درنگ ادراک و وهم تیز آهنگ دن بعید
و بختیان جهان گرد کز اثر گردی بدید اولمش
خیلی زمان طرف بیابانده بیهوده تک و پو ایدوب
اولوب بالاخره شش جهات جهاتدن صوت کالذی
یغشی علیه من الموت داخل صماخ جان بلکه هر خار مغیلان
نمود ار فحوای یاتیه الموت من کل مکان اولدی **قطعه**

کیف الوصول الی سعاد ودونها قلل الجبال ودونهن حتوف
الرجل حافیة وما لی مرکب والکف صفر والطریق مخوف
بو طریقله اول مفازهٔ بی رفیقده دشمن کام و وادی
نامرادیده عرضهٔ حسام سام ایکن خضر عنایت ازلیه
سازکار و کارساز و آفتاب لطف بی حساب ع
و اضیق الامر ادناه من الفرج مژده وزیدن صبا انداز
اولوب طرف بیدادن ایکی شتر شیر پیکر ظاهر و هویدا
اولدی **بیت** برخ پر فروغ و بتن پرشکوه
بگردن چو گردون بکوهان چو کوه برینی کند و عباء و اعبائی
تحمیل ایده و کم جمل جمیل بری دخی بر آخر شتر عدیم
العدیل اول بختیان لوک پیشروی مرصاد انقیاده
سلوکده غایت ذل و سهولتله بروک ایلدی بعده
قدرت خالق ایله ناطق اولوب دیدیکه ای غریب روزگار
بنم غارب استوارمه سوار اول کندو راحلهٔ رهوار کی
حیثیت دار مقود ضبط ایله تقیید و ربط ایله که قبل

قبل ان یرتد الیک طرفک ادنی تحرک ایله سنی
قافلهٔ مغفرت اتصاله ایصال ایدهیم بن دخی اشارات
جمل ایله عمل ایدیکده اول راه بی راهه روان و متوجه
جانب کاروان اولدی طی مکان ایله آز زمانده سواد
لشکر معاین و مبصر اولدقده اول اشتر مبارک بار
تک و تاب سرعت و شتابی ترک اولوب لسان
فصیح و بیان صریح ایله دیدیکه من بعد کندو حمل حمل
سانکه راکب و بنم محجهٔ مقارنت و مصاحبتمدن بعید و
ناکب اوله ع آن ده که شود دیده چه حاجت بدلیل
بن دخی حسب الاشاره عامل و ظهر شتر غیبیدن نازل اولوب
هنگام تودیع و زمان تشییع ده اول ناقهٔ تهنا رو
و اشتر صحرا دوه دیدیکه ای مخلوق بدیع خلقت و معجب
افلا ینظرون الی الابل کیف خلقت اول قادر بیچونه
و کاشف سر مکنون کاف و نون حیچون که منتظران منظره
امکانی خلعت خلقت بی امتنانله تشریف و تزیین و جهر برینک

کمیت حرکات و سکناتنی لوح تقدیر ممتنع التغیرده
ترتیب و تبیین ایلمشدر سن نه مقوله مخلوق بدیع
الاطوار اولدوغنی کشف و اظهار ایله که سنک کار و کردارک
بنی سراسیمه و زهره صبر و قراری دو نیمه ایلدی
اول شتر خلیع العذاری تکرار قدرت مهیمن خلاق
انطاق ایدوب دیدیکه بن تشکلات کوناکونه مرخص و
مأذون اولان جنبان نیرنک سازدن بر جنی غرایب
پردازم سنه اولیده شکل مهیب اژدهاده صورت نما
اولوب کرمی ریک آتشکده تشنه و دربسته وداع
راحت زدا عجز و جزع ایله بی تاب و خسته ایکن آب
نابله بنی اروا و هنکام ضرورتده حاجتمی روا
ایتمکین بن دخی بو دیر مکافاتده دور پر آفاتده
ان خیر الخیر مجلسنده جلوه کر و دم احتیاج و فاقه‌ده
صورت ناقه‌ده سکا دلیل و رهبر اولدم بعده جاده
موعظه حسنه یه ارشاد و خاتمه کلام عبرت انجامده

الخیر الباقی و ان طال الزمان به * والشر اخبث ما اوعیت من زاد
بیتنی انشاد ایدوب ابتدا بو نظم حکمت انتظامی اول
جنی غرایب نمادن استماع و بنم وساطتمله روایتم
ایدوب فایده سندن استماع **شعر**
علی انها الایام قد صرن کلها * عجایب حتی لیس فیها عجایب
تتمه حدیث مسفورده مذکور اولان نفحات بهیه
الهیه یه تعرض و ستر عیوب و دفع کروب ایچون نیاز و
تضرع دخی جمله اعمال خیردن آلندر و حدیثک اولی
اطلبوا و آخرنده صیغه سلوا الموال اهل بصارته ایما و اشارت
ایدرکه هر طالب کنج مطالبه متحتم و واجبدر که
سپیده دم شبابی پرشتابدن انجام نشیب مشیبه وارنجه
بالغدو و الاصال علی الاتصال دعا و تضرع و مصافات
نفس بی انصافدن آمن و المغبون سلاح مؤمن ایله
تترس و تدرع ایده **شعر** لو لم ترد نیل ما ارجو و اطلبه
من فیض جودک ما علمتنی الطلبا **نثر** اگرچه صفحات

نفحات حق قدیرز فمکش د پر تدبیرز دکلدر اما بیت

تجلی خدا ناکاه آید ∴ ولیکن بر دل آکاه آید

مغزای خبرت فزاسی وزره دوام تنبه وآکاهی

ایله مستنظر فیض نامتناهی الهی ولمق لازمه صدق نیت

و کتاب استبصار و تیقظی تحفظ مقتضای ادب

تو آنی که روشن کنی سینه را ∴ دروا آری آیین آیینه را

ز تو دور کردن ز روز نقاب ∴ بروزن درافتادن از آفتاب

بو ابیات حکمت پرداز ایله قلوب عاشقان عبر اندازه

القا و روزنشط و سالکان شوریده حالک تصفیه

بالنده اولان عقده اشکاللرین حل و انشط ایلمشدر

تو در پاک می کن ز خاشاک و خا ∴ طلبکار سلطان مشو تنها

چو سلطان شود سوی نخجیرگاه ∴ دری رفته بیند فرو شسته راه

چه دانی که آید بخانه فرود ∴ بمهمان ناخوانده از ما درود

الحدیث الرابع

مؤمن اولدر که زهده راغب اوله ∴ ساکن مسجد اولمغه ایده جد

فخر

فخر عالم کلامیدر بو حدیث ∴ افضل الناس مؤمن فرید

بو حدیث صحت عنوان بلا زیاده و نقصان بحر خفیه مطابقدر

دیلمی مسند فردوسده حضرت ابا هریره دن رضی الله عنه

بو عبارت ایله روایت ایتدی و جامع الصغیرده اشارت

اولنمشدر علامه زمخشری لغت فایقده که راموز رموز حقایقدر

بو حدیثی ذکر و ایراد و اعشی نک شعر

فلن یطلبوا سرها للغنی ∴ ولن یترکوها لازهادها

قولی ایله استشهاد ایدوب مزهدی قلیل المال ایله

تفسیر و وجه اشتقاقنی لان ماعنده یزهد فیه لقلته

ایله تقریر و تحریر ایلمشدر قناعت که ملزوم قلت در

بر کنز لایفنی و کنج بی منتهادر که اکا مالک اولان سالک

فضول عیشک سره و نانه ه نشندن با سره امتناع

و هر خصوصده من قنع قنع فحواسی اوزره قدر حاجت ایله

اکتفا و اقتناع ایدر شعر ملک القناعة لا یخشى علیه ولا

یحتاج فیه الى الانصار و الخول نثر استاد مشایخ کرام

اظهار حق کلام ایدوب بیورمشلر که اگرچه فقر و غنانک
ترجیح و تفضیلنده چوق قال و قیل اولنمشدر اما بنم
قتمده اشرف و اکمل و جملدن اجمل اولان مقدار کفایه
و کفاف و مالابد منه ایله قناعت و عفافدر **شعر**
اری الدنیا لمن هی فی یدیه ؛؛ عذابا کلما کثرت لدیه
اذا استغنیت عن شئ فدعه ؛؛ وخذ ما انت محتاج الیه
فی الحقیقه بو دقیقه قاعدهٔ حکمت علیه یه اوفق و صاحبی
هر حالده مکارم خلال بی اختلال ایله موفقدر زیرا خصال
بشره ده معتبر اولان طرفین نقیض بعیض دن نکلو و مصون
و کمال سداد و اعتداله ملابس و مقرون اولوب مجاری
اطوار و اوطارنده سر بینهما برزخ لا یبغیان منکشف اولور
عیان المقدر **بیت** که اختیار وسط راست در جمیع امور
بدین دلیل که خیر الامور اوسطها **نثر** هر نبیل نبیه هوشیار که
رضای حکیم پروردگاره آرزومند و بی اضطراب و نجاحت
قدر حاجت ایله قانع و خرسند اوله دنیاده

ما

ما عال من اقتصد مقصدینه واصل اولور و عقبیده
فلات و لات حین مناص دن انفلات و خلاص بولور
حرص است که جمله را بدام اندازد ؛؛ و اندر طلب مال حرام اندازد
حرص است که جمله خلق را ز آسایش ؛؛ باز آرد و در رنج مدام اندازد
ارباب توفیق بو وجهیله تحقیق ایتمشلردر که فقرا ارباب
اوقات قلت ازواد و اقوات ایله مشابه امواه ده در
الا شول فقیر پاک درون که جناب قادر بیچون آنی غرق قناعت ایله
احیا و رووع کثیر الورع و عنه سر استغنای نفث و ایجاد
ایتمش اولا **بیت** اگر کنی طلب نا نهاده رنجه شوی
و گر بداده قناعت کنی بیاسایی **نثر** اگرچه نفس بد اموز
حرص جهان سوز ایله گویای هل من مزید و ظلم ظلمات
انجاملنه هتک پردهٔ اسلام ده رهنمای حجاج و یزید در
اما **شعر** النفس راغبة اذا رغبتها
و اذا ترد الی قلیل یقنع فحواسی اوزره حسب الامکان
اطماع پریشانی ازاله و تدریج ایله دل ریاضت نیبیجی

جانب تقلیل آماله امالهٔ نشئه توفیق خداداد
ونشئهٔ مدام قوت استعداد در رسالهٔ قشیریه ده
بعض اهل اشارتدن نقل وروایت اولنمشدر که
ان الابرار نظم کبیر الاسرارنده نعیمدن مراد
قناعت جحیمدن مقصود ومرام حرص وشهوتدر
دنی در اوکیم عفتی ترک ایدوب ** تفاخر ایده کثرت باهله
ولا ینفع الاصل من هاشم ** اذا کانت النفس من باهله
رواة صحیحة الاسانیده رسانیده اولان احادیث
صحاح وکلمات فصاحتدندر که طوبی لمن هدی للاسلام
وکان عیشه کفافا وقنع به بعض اکابرک نقاوه
سحر مآثرندندر که الکریم من یستغنی بزینته ویلتقط کسرة
جنبه حضرت ذوالنونک کلمات حکمت نمونندندر که
من قنع استراح من اهل زمانه واستطال علی اقرانه
نقاوهٔ مقال بودر که هرحالده خفیف الحاذ وتارک
مطامع وملاذ اولمق اسلم واصوب ومعرت فقردن

احتیاج

احتیاجدن مضرت مکر واستدراج ازدر وصعبی
دن کلفة النفس فوق کفافها ** فما یقضی حتی الممات عناءه
زهرهٔ زهرآلود حیات دنیایه فریفته ومبتلا
اولمین خردمند خبیره لایق وجدیر بودر که رقبهٔ
دلنی اسر ذلدن فک وصحیفهٔ جناندن غلطات
افکار پریشانی حک ایدوب متاع قلیل دنیانک
جمع وتوفیرینه عدم اجترا وهر امرده قدر یسیر البلغه
واجتزا ایده قطعه گر نباشدم کب زرین لگام
می توان زد هم بپای خویش گام ** ور نباشد دورباش از پیش وپس
دورباش نفرت خلق از تو بس مر تاریخ الخلفاده بر داستان
غریب رقم زده کلک جادو فریب اولمشدر کوشهٔ
سباقنده دفاین اسرار حکمت نهفته وگلشن سیاقنده
شکوفهٔ اعجوبه وغرابت شکفته اولمغین احادیث اخرک
شرحی تأخیر وارجا وعنان شبدیز خامهٔ سرتیز بیته
ماتحن فیه ده اطلاق وارخا اولندی شعر

گذارنده حرف پرچب حالش زپرده چنین می نماید خیال
که برگون خلیفه آگاه معتصم بالله منظره دار الخلافه ده
نشسته و در دولت سرا روی پیکانه و آشنایه
بسته ایدی اطراف بارگاهه طرف انتباه ایله نگاه
ایدرکن گوردیکه بر پیر روشن ضمیرک دوشنده
بر مشک پرآب و دستنده کوزه تراب ساحه
سرای دلکشده شرط سقایه‌یی وفا ایدوب
خدمتنده دامن درمیان و بسمانسنده ان افضل الصدقه
سقی الما سری عیان اولمش حضرت مسبب الاسباب
قلب خلیفه والا جنابه محبت سقای خوش لقایی القا ایتمکین
اظهار نوازش و رأفت و شعرا و ادبا ایله حافل
اولان خلوتسرای حرم حمائلنه دعوت ایدوب فرید انبساط ده
استرسال ایله سن و سالندن سؤال ایلدی پیر حکمت پیرا که
مصداق و السئل به خبیرا ایدی دیدیکه التمش بش سالدرکه
کمال فخر کلال ایله تنگنای معیشت ضنکده روزگار

گچوروب سبب تحصیل نشب ده شب و روزگار
المؤمن لایخلو من علة او ذلة او قلة رسمنی آشکار ایدرم
خلیفه عباسی شعار بو کلام حکمت مداردن راح انشراح
ایله نشئه دار اولوب دیدیکه ای پیر مؤدب حکمت و سبب
ندرکه پیشه وروره نشین اولان سوقه و مساکینک
عمرلری دراز و اسباب وجوه معیشتلری اعزاز و لوب اغنیا
و اهل جاهک عمرلری کوتاه و طوبی لمن طال عمره وحسن عمله
نصیبندن بی نصاب اولمغله طول امل پیچابلری تباه
اولور پیر صاحب تدبیر نعم الناصر الجواب الحاضر رکازندن
گوهر رازی اخراج و افراز ایدوب دیدیکه اگرچه
کشف استار اسرار ربوبیتده خوف و بیم
و حکمت مسکوت عنهایه اینهاده خطر عظیم واردر
اما ذهن پاک و عقل تابناکک بودکلو ادراکی ایدرکه
دار الضیافه نحن قسمنادن مسافران رباط دنیا
روزی مقدر مقرر قلنمشدر اهالی مجد و معالی دفعه

واحاتۀ استیعاب نصیب خلائق واستیفاء
حظ ارزاق ایتمکین کیسهٔ وجودلری کوهر جهان مایه
عمردن تهی وآفتاب حیاتلری مغرب زمین اجله
تمامه منتهی اولور اما خوکرده قلت مال اولان
فقراء شکسته بال رزق مقسوم وروزئ مرسوملرینی
شیأ فشیأ استیفا ایدنجه استبقا وتعمیر ملک
وجود مستعارده تأثیر اولنوب قسمت خانهٔ وما
ننزله الا بقدردن هر شام وسحر افاضهٔ رزق
جدید وزمان زندگانیلری مدید اولور بیت
اسکندر وتنعم ملک ودوروزه عمر ⁘
⁘ خضر وشعار مفلسی وعمر جاودان
خلیفهٔ حاتم سیرت بو کلام پر حلاوه وطلاوتی که
ضمننده چاشنئ لذت شهد معرفت وحکمت [illegible]
استحسان وایکیوز دینار کامل العیار عطیه واحسان
ایدوب پیر با توقیر شاکر الانعم عودت ورجوع

درفاه باله عبادت منعم بی زواله مبادرت و
شروع ایلدی بر هفته دن صکره خلیفهٔ جواد
دأب معتادی اوزره فضای سرای فلکه مدارده
اجالهٔ نظر اعتبار ایدرکن کوردیکه بیت
کودکی خرد ونورسیده هنوز ⁘ سبزه بر روی نادمیده هنوز
اول پیر سقانک مقامنده النده بر سبو سوبسو تک وپو
وسبیل سقایتده رشحهٔ زلال عاطفتی جست وجو ایدر
خلیفهٔ سلیمان شان پیرک بدسانی تفقد ویادوکاشنغ
پرسش ونوازشی بنیاد ایدوب تشریف جایزه دن ملطف
ایله پایهٔ زیردستانی قبهٔ آسمانه موازی وحیا
سنت ذره پروری وبنده نوازی ایلدی بیت
رسمیست قدیم وعادتی معهودست ⁘
⁘ پرسیدن کهتران محنت فرسود
حضار مجلس بمثال اول هر کهن سال عجوز دنیای پرخداعه
وداع ایتدوکن اظهار وبو طفل رشید وسری

اکر پسری اولد وغنی اعلان واجهار ایلدیلر خلیفه عبرت
بین انتقال پرکزین دن مغتم وحزین ونديم ندم وحنین
اولوب دیدیکه نعجب نکتهٔ دلپذیر ونادرهٔ لانظیر ایدیکه
اول پیر پرلوزدن ظهور بولدی حقاکه اول استقبایه لقمهٔ
رزق صوری اولان ایکیوز فلوری ایفاد روزی معینی
جملهٔ افنا ایتدوکی کبی انفاس عمر بی ثباتی قرین نفاذ
ومنشور مدة حیاتی بی نفاذ اولوب شحنهٔ اجل مسمی
دروازهٔ عالم برزخی باز ومرغ روحی آشیان اصلیه
طرفنه بی پروا پرواز ایلدی رباعی

خوش باش دلا بدادهٔ دهر باز ** وازرده مشو در طلب نعمت وناز
سیم وزر کل ببین ده روزه بقا ** خوش سر وتهی دست وخوشا عمر دراز

سبحان معجز رقم یعنی حسان عجم بو شعر رحکمت ایله
شرف قناعته تلویح ومسبوق بالبیان اولان داستانه
تلمیح المشدر بیت کرنفس من فزونی عیش از زر کند

** من قصهٔ خلیفه وسقا بیاورم **

الحدیث الخامس

سعی ایدر خلقن ایمکه تهذیب ** سالک راه دین اولان دانا
حسن الخلق ایچون بیوردی رسول ** اکمل المؤمنین ایمانا

تمام الحدیث اکمل المؤمنین ایمانا احسنهم خلقاً
سنن ابی داودده حضرت ابو هریره دن رضی الله عنه
بو عبارت ایله روایت اولنمشدر که خلق نفسده
بر هیئات راسخه دن عبارتدر که انک واسطه سیله افعال
یسر وسهولت ایله صادر وصدوری بلا فکر ورویت
اتیان وتمشیتنه قادر اولورلر اکر شرعاً وعقلاً پسندیده
اولان اخلاق حمیده ایله تخلق ونقیضی اولان
رذایل ونقایصدن تخلی ایدرسه اول هیئته خلق حسن
اطلاق اولنور والا خلق سئ ایله مسمی اولمغله وزره اجماع
اطباق اولنور مصرع الخلق اسم للمحاسن کلها
تعریف مذکورده هیئات راسخه لفظی قید احترازی

وبو معنی معلوم نکته شناسان تازی در زیرا
هر کس که بعض حالات عارضیه و مقتضیات غیر رضیه
ایله علی الندور بذل میسور ایلسه عند الحکما سخا و معروف ایله
منعوت و موصوف اولمز تا دائما نفسنده او خلق
ثابت و کلزار نهاد و طینتنده نهال برومند
دربیت نامی و نابت اولمیه **شعر**

وللنفس اخلاق تدل علی الفتی ؛؛
اکان سخاء ما اتی ام تساخیا ؛؛

کذلک عند هیجان الغضب تکلف و تصنع ایله
اختیار سکوت و سکون و جانب کظم غیظه میل و
رکون ایلسه حلم و ارفاق اطلاق اولنمز تا که صفت
حلم و رأفت انده راسی و راسخ و آیات محکمهٔ
صبر و انات علی مر الاناة حکم طیش و خفتی بالکلیه
ناسخ اولمیه بالجمله خلق و سجیه مجرد فعله اشارت
دکل بلکه تمرن و عادتدن عبارتدر **شعر**

اذا المرء لم یمدحه حسن فعاله ؛؛ فما دحه یهذی وان کان مفصحا
زیرا سخی رخی البال اولدر که نقد نقد مالنی خود آخر
عوایق و اشغال سببی ایله احسان و اجمالده تسویف و
اهمال ایدر و بخیل دخیل اولدر که سمعه و ریا
و بعض طرق حیل نما جهتندن بذل و سخاده تمحل
و کثرت عطا و سماحت ایله طره عوز و قلتنه تحمل
ایدر اخلاق محسنی ده مذکور و بعض مجامیع معتبره ده
مسطوردر که یوم تبلی السرائر و تکشف الجرائر
کفهٔ میزان صحیح العیارده وزن و اعتبار اولنان
اعمال و افعالک اکثر و اثقلی و برر و ایتده اسبق و
اولی خلق حسن بعده فعل مستحسندر و منبسط و کشاده رو
اولان مردم نیک خو مجرد رجاحت میزان
سماحت ایله سکنهٔ قصر مینای مینو ایله همرا بو
اولور و قایم اللیل و صایم النهار اولان ابرار و اخیار
رتبه سنه وصول ایله مقصودی حصول بولور **رباعی**

از دشمن اگر رسد بجانت دردی
زنهار مکن رنجه ورا اگر مردی
القصه چنان زی که اگر خاک شوی
بر خاطر کس از تو نباشد گردی

فصل قادر خلاق ایله تهذیب املا و اخلاقک
جواز و امکاننده نه وجهله ریب و گمان اولنور که
صورت مختارده اولان انسان برشان اطوار
دکل بلکه بهایم و وحوش بی قرار دخی گرفتار
شبکهٔ شرکه تسخیر و شر شرارت و شکالسنلری
قابل اصلاح و تغییردر باز تیز تاز ساز
جو هوای وحشت و نفرتده پرواز ایدرکن نشیمن انسده
آشیان ساز ولقمهٔ قناعت ایله تارک شره و آز
اولوب آب و روغن صیاد ایله پرورده و الطاف
الحیل حسن تدبیر ایله ساعد شاهان جهانگیره خوکرده اولور
وسگ ناپاک تناول جیف و قاذوراتده بی باک

و عقور و مکابره یه حریص و شغبناک ایکن مقرعهٔ ذعر و بیم
ایله پذیرای دم تعلیم اولنمغین نامی کلب معلّم و اخس
حیوانات ایکن طوق حنو و مراعاة ایله معلّم اولنوب
سگ اصحاب کهفه مماثل وکلوا مما امسکن علیکم
شرفنه نائل اولور واسب سرکش بی افسار میدان
جماح وحرانده خلیع العذار ایکن حسن تربیت ایله
مروض و سهل القیاد و مربط ریاضت و استسلامده
اسراج والجامه معتاد اولوب مضمار اطاعتده رهوار
وسبک سیر و شایستهٔ تشریف معقود بنواصیها
الخیر اولور نفس بشر که گرفتار کشاکش خیر و شرّ در
ع خو پذیرست نفس انسانی وفقی و ذره قابل تأثیر
و پذیرای تبدیل و تغییر اولمسه نصایح و وصایا باطل و سدی
و نوامیس الهیه ده ورود بولان مؤاخذات و حدود
حکمتدن جدا اولوب حسنوا اخلاقکم امری بیهوده
و هرکس قمع هوا و هوس و مقاساة شدایدر ریاضتدن

آسوده اولوردی تهذیب اخلاقدن مقصود و مراد
خصال ما دزرادی بالکلیه قلع و اماطه و عن اصل قمع و
اماته دکلدر بلکه بعثت لاتمم مکارم الاخلاق مصداقی
اوزره نقیصهٔ اعتدالدن حد اعتداله رد و اختیار
خیر الامور ایله دروازهٔ افراط و تفریطی سد و سد
ایلمکدر **قطعه** آدمی ز اصل فطرت اند اصناف
از صفا قابل همه اوصاف ** هر صفت را که می شود طالب
میشود بر نهاد او غالب **نثر** مثلا صفت غضب و حدت که
حاق وسطی حمیت در جانب افراطی تهور و طرف
تفریطی جبن و رخوتدر و صفت شهوت که حد اوسطی
عفت در جانب افراطی شره و طرف تفریطی جمود
طبیعتدر اسب سرکش غضب حکمهٔ حکمت و ادب ایله
مضبوط و شیر شرزهٔ شهوت سلسلهٔ حکم
شریعت ایله مربوط اولوب هر حالده مرکز دایرهٔ
اعتدالده قرار و هنگام غیظ و کینه ده کظم و تسکینه

اختیار ایده **شعر** بین التعزز و التذلل دربة
مقبولة فی عین کل موفق **
** فاسلکه فی کل المواطن واجتنب
کبر الابی و ذلة المتملق **نثر** نعم نکات قرآنیه ایله
سبز اولان واقفان خبایای تفسیره خفی و مستتر
دکلدر که اشداء علی الکفار رحماء بینهم آیت
باهرهٔ بو مغایه سنده رمز و اشارت واردر زیرا شدت که
خمیر مایهٔ غضب و حدتدر طبع بشرده مقرر اولمغله کفار
بد نهاد ایله طرق غزا و جهاد بسته و رابطهٔ جدال و جلاد
بالکلیه گسسته اولوردی و اگر لهب جهانسوز غضبک اطفاسی
و خمودی مقصود اولسه اشرف طوایف انام اولان
انبیاء عظام علی نبینا و علیهم السلم دن انفعال و کدورت
نشانه و اثر قالمز ایدی مع هذا هر بری زمان رویت
فساد و معصیتده مستکدر و غضبان و اقامت حدود
سعی ما محدود ایله کوشش بیچ اهل عصیان اولوب کیمی

طوفان عام غیرت و انتقام ایله قوم بدتبار مستحق
التبار یعنی لا تذر علی الارض من الکافرین دیارا
تبارنده اغراق و کیمی شعلهٔ جهان افروز حمیت دشمن
سوز ایله عدوی تندخوی کینه جویی النار یعرضون
علیها غدوا و عشیا سعیر قعیرنده احراق ایلدی
حضرت رسول کریم مظهر تشریف بالمؤمنین رؤف رحیم
و شایستهٔ خلعت انک لعلی خلق عظیم ایکن حرم
مجلس محترملرنده که مصداق لا تؤبن فیه الحرم در
بعض کلمات ناهنجار زبان زدهٔ جلسا و حضار
اولدقده اسرهٔ پیشانی مسرت نشانلرنده
آثار غضب و تکدر منظور اعدا و احبا و امارات
اضطراب و تغیر مشهود قرابین و احبا اولوب حتی
وجنات جنات نمالری گلبرگ آسا سرخ و آل و ذات
ستوده فعاللری رشحه دار عرق انفعال اولور ایدی
لکن اول سلطان ملایک حشر و تواضع نمای

انما

انما انا بشر گ همان ظاهر بشرهٔ خرشانلری غضب
اغضب کما یغضب البشر ایله مغبر و متغیر اولوب
باطن وحی مواطنلری هر حالده و قایت قادر متعال
ایله مجاوزهٔ حاق وسط حقدن مجانب و لا اول
الا حقا حماسنده مصون و محمی الجوانب ابدی بو معنایه
والکاظمین الغیظ نظم حکمت انتماسنده اشارت
و ایما وار در شول جهتدن که کظم غیظ وجود تأثره
ملالنه دلالت ایدر اگر بالکلیه مادهٔ حادهٔ غضبک
زوال و انمحاقی شرط تهذیب اخلاق اولسه اسلوب
نظم تغییر و الفاقدین الغیظ ایله تعبیر اولنوردی بعض
کبارک رشحات اقلام درربارلرندر که شعر

کل الامور تزول عنک و تنقضی
الا الثناء فانه لک باقی
والله لو خیرت بین فضایل
ما اخترت غیر مکارم الاخلاق

بو بابده مغز سخن و قول حسن بودر که مزورهٔ اجتماع
ودو أمر ریاضت و تقی ایله تعدیل اخلاق بی‌سامانک
جواز و امکاننه تجربه شاهد عادل و حکماء آفاق فلک
اتفاقی دلیل بی‌معادلدر بیت
دادیم نشان گنج مقصود ترا ؛؛ گر ما نرسیدیم تو شاید برسی

الحدیث السادس

حضرت عزته اولو عاصی ؛؛ ایلسه هر شقی که شق عصا
فخر عالم بیوردی صبر ایتسونلر ؛؛ من رأی من امیره شیئاً
تمام الحدیث مَنْ رَأَی مِنْ اَمیرِهِ شَیْئاً یَکْرَهُهُ
فَلْیَصْبِرْ عَلَیْهِ فَاِنَّهُ مَنْ فَارَقَ الْجَمَاعَةَ فَمَاتَ فَمِیتَةٌ جَاهِلِیَّةٌ
صحیحینده حضرت ابن عباسدن رضی الله عنهما بو عبارت
ایله روایت اولندوغی اشارت اولنمشدر آخر
حدیثده فمیتة لفظی مبتدأ محذوفک خبریدر
تقدیر کلام فمیتته میتةٌ اولدوغی شوب شبهه‌دن
بریدر تشریف یافتگان خطاب جعلکم خلائف فی الارض

داورنک نشینان ورفعنا بعضکم فوق بعض اولان
داوران حکومت رانه بی ریب و مین فرض عیندر
که شجرهٔ طیبهٔ عدالتدن ثمرهٔ نیک نامی و محمدت
اجتنا و حسب الامکان موبقات ستم و طغیاندن
اجتناب ایدوب حقی مستحقنه ایصال و بنا ترجیح
بلا مرجحی معول عدل معول علیه ایله استیصال ایده‌لر
اذا شئت ان تعطی الامور حقوقها ؛؛ و توقع حکم العدل احسن موقعه
فلا تصنع المعروف فی غیر اهله ؛؛ فظلمک وضع الشیء فی غیر موضعه
تا که گوش کشان سمع و طاعت اولان اهل سنت و
جماعت گردن خدمتی حیز اطاعته تسلیم و نصب لواء
مخالفت ایدن اهل بغی و غوایتی زبان شمشیر
سرزنش و نصیحت ایله تکلیم ایدوب رعایا و زیردستان
بستر راحت و امانده غنوده اولنلر انلردن عدل
السلطان خیر من خصب الزمان شنوده اوله نظم
شه چو عادل بود ز قحط منال ؛؛ عدل سلطان به از فراخی سال

از رعیت شهی که مایه ربود ** بن دیوار کند و بام اندود
شویله که رقاب امم مالک اولان داورمنها لک
ما من ملک الا استأثر خبر صحت اثری اوزره بنده
صراط مستقیمدن منحرف زایل و اعوجاج مزاج
سببی ایله فتفرق بکم عن سبیله سمتنه مایل اولورسه
اکرچه کتب کلامیه ده مسطور اولان قول مشهور
و مذهب منصور اوزره ارتکاب جور و معصیت ایله
منصب سلطنتدن و امامتدن عزل اولنماز اما اشقی الولاة
من شقیت به رعیته فحواسی اوزره دشنام و ملامتدن
دخی سلامت بولمز

رباعی

شاها ز تو باید که دلی کم شکند **
لطف تو هزار لشکر غم شکند **
اندیشه بکار دار کاندر سحری **
یک آه هزار ملک درهم شکند **

کتاب و سنت و قیاس و اجماع امتدن استنباط

مسایل

مسایل و بسط دلایله قادر اولان خلص اهل بصیره
عالمن ظاهردر که اکرچه عالم سست بنیادک اختلال
و فسادنده اذا تغیر السلطان تغیر الزمان وفقی اوزره
تغیر نیات حکامک تأثیر بلیغ و تمامی ولوب رعایای
فرمان پذیرک زنجیر تسخیر ایله کرفتار و اسیرلردر
الناس علی دین ملوکهم خبر مقرری اوزره خیر و شرده
پیرو سلاطین مامور اولدقلری واضح و آشکاردر
و بو بابده مشهور آفاق اولان کتب اخلاقده نجه
داستان عبرت بیان نگاشته خامه معانی شکاردر
فراخیها و تنگیهای اطراف ** ز حال پادشاه خود زند لاف
لکن انما اعمالکم عمالکم ترد الیکم خبرینک مقتضاسی
و کما تکونون یولی علیکم حدیث صحت اثرینک
مؤداسی بودر که حاکمان زمانک مظالم و عوادی لرینه
باعث و بادی سوء و رعایانک سوء اعماللری و ترک
نواهی و رعایت اوامرده اهماللری اولا بو بابده حق

تحقیق وکعبهٔ مقصوده سوا طریق بودرکه رعایا اولوب
حکم تن ناتوانده و ملوک وامرا مثابهٔ روح روانده
پادشاه سنه سپاه تن بی ثمر وسپاه سز پادشاه درخت
بی ثمردر **نظم** مثل شه سر ورعیت تن
هردو ازیکدکر فزود شمن ٭ تن بی سر غذای زنبورست
سر بی تن سزای تنورست **نثر** تن بی فتوح پیشگاه روح
دست افزا و هر خصوصده آلت کار اولمغیله احدهما
آخره وابسته و محتاجدر **مثنوی**
روح بی قالب نداند کار کرد ٭ قالبت بی جان فسرده بود وسرد
قالبت پیدا وان جانت نهان ٭ راست شد زین هردو اسباب جهان
صحیح بخاری ده که ازهار صحاح اخباره روض
زخاری در مروی و مسند اولان قصهٔ اعمی و مقعد
بومعنایی انبا و اهل فطنتی خواب کران غفلتدن
ایقاظ وانبا ایدر خلاصهٔ تمثیل و نقاوهٔ تحقیق و
تاویل بودرکه نشأهٔ حیات دنیاده که تجارتگاه

بضایع

وهر رنکنه تعرض و استغنایی متأصل و محتاجدر صح

بضایع امتحان وابتلا در سوداکران جسم وجان
سود و زیان طاعت و عصیانده سهیم وشریک
و نرد جهان پردردده طاس کردان کعبتین بد
نیک اولماغین حکمت مآدر بهما اقتضا ایلدی که
نشأهٔ اخری و دار الجزاده دخی مشارک و همراز
و مشاهدهٔ ثواب وعقابده مساهم و همباز اولالر
بیت کار ارچه بتن نیست ولی بی تن نیست
فاعل جانست وفعل او بی تن نیست **نثر** تعزیر حکام مدنه
استعصا عوانک تأثیر ناکزیری اولدوغندر که تنجده
ورعایا تخریب وشق عصادن ممنوع ومحجورلر وملوک
بدشیمدن هنگام ظهور ستمده تصبر وتبصر
ایله مأمورلردر **ع** که مأکی سخن سنه مملکت زکجا
دایما رعایا شکسته بال فراخور حال بودرکه
وان جار فعلیه الاضر وعلی الرعیة الصبر مدلولی
صوان دل ملولده احراز وایقاظ فتنهٔ نایمه دن

الصوان ما یصان به

احتراز ايدوب كن عبد الله المظلوم ولا تكن عبد الله الظالم
حديث صحت معالمنى تسكين دل نامعتدله سلوان
وبو نظم منتظم الركنينى كتاب تسليت وشكيبه علوان
ايده لر **شعر** واني لصبار على ما ينوبني
وحسبي ان الله اثنى على الصبر **نثر** اما حديث مار
البيانده فرمان اولنان مجرد تجرع وتحمل وثبات
ثبات ايله تدبر وتزلدر والا منكرات امورك
هنگام ظهورنده فليغيره بيده ذروه سنه
تصاعددن تقاعد ايدرسه بارى وان لم يستطع
فبقلبه پايه سنده دورمانده ودون وذلك
من اضعف الايمان دار الامانندن بيرون ومنيه
ولا تركنوا الى الذين ظلموا آيت نصيحت نمونده
ركونكه ميل يسير ايله تفسير اولنمشدر باعث
مس نار ومستجلب نكوهش نشنار اولبحق ارباب
غشم وبيداد ايله اتخاذ وسيله اتحاد ومنافعت

اظهار

اظهار ووداد ايدنلر لاشك فيه درجهٔ اعتباردن
ساقط واسوء عمل ايله درك اسفل نارده هابط اولورلر
قرب سلطان آفت جان تو شد ❀ پاى لغز راه ايمان تو شد
جرعهٔ از بحر قرآن نوش كن ❀ آيت لا تركنوا را گوش كن

الحديث السابع

پدرك امرينه اطاعت قيل ❀ تا كه جنتده اوله سن خالد
بو حديثى بيوردى فخر جهان ❀ طاعة الله طاعة الوالد
تمام الحديث طاعة الله طاعة الوالد ومعصية الله
معصية الوالد طبرانى مسند اوسطده حضرت
ابو هريره دن رضى الله عنه بو عبارتله روايت
ايدوب جامع الصغيرده اشارت اولنمشدر مظاهر
فضل بى نهايه اولان اهل نهى يه نهايان اولمكه
رضاء والدين هر مسلم مستسلم اوزرينه ذمه همتنده
دين بلكه هر عاقل مكلفه فرض عين در زهى سعادت واقبال
اول فرزند ستوده فعاله كه استرضاى ابوين ايله

تحصیل شرف و نجابت وان اشکرلی و لوالدیک
دعوتنه اجابت ایده فصیح اللغا اولان
بعض بلغانک الفاظ کلام درربار و لقاطه اقلام گوهر
نثارندندر که اباک و تابیک عن مطاوعة ابیک
اگرچه رعایت پدر نیکخواه غرفه مرضاة الله سلّم
اولدوغی مسلّمدر لکن مادر مهربانه بر و خان اهم
و احری و بو مدعانک اثباتنه الجنة تحت اقدام
الامهات دلیل اقوم و اقوی در بیت
جنت که رضای مادرانست ** اندر ته پای مادرانست
روایتدر که ابی مشفق امت اولان حضرت رسالته
باد بروی تحیت و تسلیم ** ما جری السلسبیل و التسنیم
بر سائل که حقه قائل و استکشاف مسائله مائل
ایدی دیدیکه ای مفخر رسل و انبیا اولوا الارحام
و ذوی القربادن کیمک امرنه اهتمام و صله سنه
زیاده اهتمام ایده یم بیت افضل انبیا خلاصه کون

پرده پوش امم بدامن عون ** کارپرداز کارنامه غیب
خازن گنج خانه لاریب نثر حضرتلری کان دهان معجزه
آثارلرندن گوهر نثار اولوب بیوردیلرکه امک
ثم امک ثم امک ثم اباک ثم الاقرب فالاقرب بیت
هرچه او گفت امر مطلق دان ** وانچه او کرد کرده حق دان
ع تابعینک گزیده عصری نثر یعنی حسن بصرینک معالی
حکمت آیاتی درکه حق الوالد اعظم و بر الوالدة الزم
و بر فاضل یگانه نک سخن محققانه سی درکه الاب اعرف
و اشرف و الام ارأم و ارأف کتاب البرکه فی مدح السعی
والحرکه ده بعض مالکان کان حکمتدن نقل و حکایت
اولنور که هر فرزند فیروز که هر شبانه روز پدر و مادرینی
بش دفعه دعا ایله یاد و بنیان درک حقوق و درک
عقوقی بنیاد ایده حق ابوتی ادا و طریق شرط
بنوتدن اماطه اذا ایتمش اولور زیرا ان اشکرلی
و لوالدیک آیه موعظت نماسنده بعض علما

بیورمشلردر که صلوة پنجگانه‌یی اقامت فیاض بی
علتک شکر نعمتنه بادیدر که انک هر روز و شب
دعای ام و اب ایله بش کره تحریک لب اذب حق
بنوتی رعایته سبب عادیدر بالاتشین خیر القرون اولان
بر فاضل حکمت مقرونندن مرویدر که والدینه ترک دعا
سبب ضیق معاش و باعث تنگدستی و قلت انتعاشدر
بو تقدیرا وزره انلره دعا موجب بار و غنا و ترک اول
عنادولدغی بطریق الدلالة والمفهوم ظاهر و معلوم اولور
حقوق الدین ده مرویه اولان کلمات نبویه‌دندر که
ان الرجل لیموت والداه وهو عاق لهما فید عو الله
لهما من بعد موتهما فیکتبه الله من البارین جان
سر بر حسن سریرتدن بر ناقد بصیر صاحب بصیرت
دیمشلر که بزم اولادلرمزه میل و ودادمز اناکر
و علاقه حنو و حنانلری صمیم جناندن جایگیر اکمیدی
نه حکمتدر که انلرک انجذاب و اطاعتلری فرط ندر

کالابلق العقوق و اکثری مبتلای رذیلهٔ عقوقدر
اول فیلسوف صاحب وقوف کلامنی بو وجهله تعلیل
و اثبات مدعی‌ده بوگونه اقامت دلیل ایلمش که لانهم
منا ولسنا منهم و حکیم آخر سرپوش طبق هنری باز
و سر حکمت خفیه‌یی ابراز ایدوب دیمشکه زیرا حضرت
ابو البشر محبت پدردن عاری و مدی الاحقاب سلسله
اولاده اعقابنه بو معنی ساری اولوب نهاد
اولاده محبت آبادن ابا مقرر و صحیفه نسخه بالکلیه
رقم استغنا و دلال محرر اولور پدران برد باره
بار اولمیش پسران سنیم پرداز حقنده بر شاعر ساحر
نیرنک ساز بو معنایی ابداع و بو وجهله حسن اختراع ایلمشدر

قطعه

دانی سبب زحمت که فرزند باید
منت ندارد ارچه فراوان دهد عطا
یعنی بدین جهان که محل حوادثست
در محنت وجود نو آورده مرا

ونیلهم من الابلق العقوق فی ... لان الابلق ... والعقوق ... ولا ...

واقفان سر بره کالشمس فی النهار ظاهر اوله که
ولاة ورعایه برامر لازم الرعایه دخی بودر که
دوستان پدره توقیر واکرام ومرغ دست آموز
دل رأفت اند وزلرینی دانه کرم بی نهایه ولطف
بی بهانه ایله رام ایده لر زیرا من ابرّ البرّ ان یصل الرجل
اهل ودّ ابیه حدیث لازم التنبیهی اوزره انلری
زیارت ورعایت جمله اسباب برّ وسیرت حسنه
اشراف واکابردندر حقوق والده دار داولان
احادیث جلیلة العوائد دندر که انّ الله لیرفع
الدرجة فی الجنة فیقول العبد یا رب انّی لی هذه
فیقول الرب باستغفار ولدک لک سعید ابن مسیب دن
که عطر حسن البیانی ایله مشام جان اهل عرفان معطر و مطیب در
مرویدر که بار اولان فرزند نیکو تبار میته
سود دن آمن وحفظ وکلاته فضل بی علت
ضامن اولور میان پیش دادیان ده فرید اولان

فریدونك کلمات حکمت نموننه دندر که من برّ
والدیه برّه ولده حکیم آخر بو قول معتبر ایله تعریض سفله
لئام وکلام سالفك مفهوم مخالفندن بو وجهله
خبر لئام ایلمشدر که من عقّ اباه عقّه ولده کتب کلامیه ده
تحریر وتکتیب اولنه دغی نسوم ترتیب اوزره عقوق
والدین بعد قتل النفس اکبر کبایر واعظم موبقات
وجرایردر کبار انصاردن جامع علم وعمل حضرت
معاذ ابن جبل رضی الله عنه بو وجهله ورق گرداندن قال و
قیل وقصه گذار حدّثوا عن بنی اسرائیل ولمشدر که
حضرت کلیم کریم علی نبینا وعلیه الصلوة والتسلیم طور
بشریتدن خروج ومعراج طوره عروج ایدوب
شرف مکالمه ومناجات ایله سرافراز واوج
بشنوز کلمات تامانه محرم راز اولدقده جانب خطاب
وهنگام رجوع وایاب ده بارگاه عزتدن طلب
وصیت ایلدی جانب خدادن بی حرف وصدا

نذاکلوب اول شرف یافتهٔ کلمهٔ ربه وبیدار دل ایشکاه
تنبهه ایدی دفعه اوصیک بانک پیامی بعده
الا آن رضاها من رضائی وسخطها من سخطی ایله ختم کلام
اولندی تاریخ انبیاده نگاشتهٔ خامهٔ نکته زای عبرت
فزادر که یکسوارهٔ مضمار انی احببت حب الخیر وصاحب
قران حشر لسلیمان جنوده من الانس والجن والطیر
حق ابوت ونصیحتی توفیه وفرزند عزیزنه بو کلمات
نصح آمیز ایله توصیه بیوررلر ایدی که احفظ یا بنی سنته
ابیک ولا تنس وصیة والدک یبطل عمرک ابوینک
وجوب رعایتنه بو معنی کفایت ایدر که کلام قدیم
ربانی ده که فیته کشای راز نهانی در **نظم**

از درتن منظر جان ای ** بتماشای باغ قرآن آی
تا بجان تو جمله بنماید ** آنچه بد وانچه هست وآنچه آید

والدینه مبرت واحسانک پایهٔ ذکر وبیانی عالی
وقضی ربک الا تعبدوا الا ایاه وبالوالدین احسانا

معناسی اوزره انلره بر وعاطفت مقدمهٔ عبادت
تالی اولمشدر خلیفهٔ بلند اقتدار مظهر دعاء اللهم ادر
الحق معه حیث دار اقضی الامه کاشف الغمه امام
علی الهمه رضی الله عنه ولا تقل لهما اف ولا تنهرهما
آیت نصیحت نماسنده بو وجه دقیق اوزره تحقیق مشارکه
لو علم الله شیئا من العقوق ادنی من اف لحرمه بعده
لجهٔ غیب هویتدن بر قطرهٔ حکمتی ساحل شهادتنه
کتوروب بو وجهله کشف اسرار ودراز لازم الابرا
تحفهٔ مجلس ابرار ایلمشلر که فلیعمل العاق ماشاء
ان یعمل فلن یدخل الجنه ولیعمل البار ماشاء ان یعمل
فلن یدخل النار باب عقوقده مسوق اولان اخبار
صحت آثاردندر که ایاکم وعقوق الوالدین فان ریح
الجنه توجد من مسیرة خمسمائة عام ولا یجد ریحها عاق
اب صوریک که مزاج عالم ارواحدن باعث
دوری ضروری اولمشدر اطاعتی ضربة لازب وبو

امره مخالفت ایدن فرزند بدسیرت نامن رحمتدن
بعید و عاری اولیجق آب معنویتک که رهنمای صراط
سوی در هر حالده ترحیب و اجلالی واجب و فرض بلکه
بونک مراعاتی مقصود بالذات و سایرک رعایتی
بوکا نسبت مقصود بالعرض اولور **شعر**

ابا اجدادنا هم سبب ** لان جعلنا عرایض السلف
من علم الناس کان خیر اب ** ذاک ابو الروح لا ابو النطف

هر عاقل رشیده خفی و پوشیده دکلدر که اگرچه ولقد
وصینا الانسان بوالدیه حسنا اقتضاسی وزره حیاتلرنده
خفض جناح ذل و مماتلرنده ثیاب عزا ایله تبدل متحتم و واجبدر
لکن آبا و امهات ایله فخر و مباهات نفس ابیه و سجیه صاحبنه
نامناسب در **نظم** بجز نیستی هر کو فروشد

فلان انساب نقطه وقت او شد ** بمردی وارهان خودرا چو مردان
ولیکن خوکس ضایع مکردان **نثر** هر بزرگ زاده نادان که
نکبت فضل و عرفان ده ترک تحصیل و اکتساب ودجهه

مفاخرنده نصب انصاب انساب ایده دیار
غربت هنر و معرفتده مانند شهروا ولسان الغیب
ماتقدن بو کلمات بر لطایفی شنوا اولور **شعر**

ان افتخرت بآباء مضوا سلفا **
** قلنا صدقت ولکن بئس ما خلفا

صاحب حیثیت ولان اهل همت پذیرای کلام
شعر ان الفتی من یقول ها انا ذا •
لیس الفتی من یقول کان ابی **نثر** و عظم نخر ایله مفتخر
اولمقدن مستنکف و ابی اولوب احیاء ثبت باهلیه جای
عار و هر ان الشرف بالهمم العالیه لا بالرمم البالیه معناسنی
اشعار ایدر **نظم** از هنر خویش کشا سینه را

مایه مکن نسبت دیرینه را ** آب گهرهای کهن را مجوی •
در چو کهن گشت شود زرد روی **نثر** صاحب نفس عصامی **مصرع**
استاد سخنوران نظامی **نثر** بو ابیات بی بهانه ایله
فرزند فرزانه سنه پند و چشم زخم فلک بی رحم دن

وقايت ايچون سنداب تلخ نصيحتي سپنده ايلمشدر نظم

جايي كه بزرگ بايدت بود ،، فرزندي من ندارد ت سود

چون شير بخود سپه شكن باش ،، فرزند خصال خويشتن باش

برشاعر حكيم مشرب دخي كلزار فضل واديه اجراي جويبار

تدقيق وكلام مرغوبني بو اسلوبه وزره تحرير وترقيم

ايلمشدر بيت بگذر از رنگ طبيعت چنگ در تحقيق زن

ننگ باشد با پدر نسبت بما در داشتن ،،

الحديث الثامن

نفردكي دفع ايچون زراعت قيل ،، حالكي ما سوايه ايله عرض

افضل انبيا بيورمشدر ،، اطلبوا الرزق في خبايا الارض

بو حديث شريف مطابق بحر خفيف ذر ابو يعلي

سندنده وطبراني سند كبيرده وبيهقي شعب الايمانده

حضرت عايشه دن رضي الله عنها بو عبارت ايله روايت

ايتدكلري جامع الصغيرده اشارت اولنمشدر غرايب اللغه ده

كه قدري بين البلغا بلند وسمي واختصاص يافته

خذوا

خذوا الغنم من رجل الحجمي ذر اطلبوا المحلنده

ابتغوا لفظي ايراد وايكي وجهيله تبيين مراد اولنمشدر

وجه اول زراعت وحراثته حث وتحريض ووجه

ثاني معادنده مستكون اولان فلزاتك استخراجنه

ترغيب وتخصيص اولنه مرصاد العباده بو رسميله

بسط مقدمه ارشاد اولنمشدركه فلاحت ودهقنت

جناب عزت ايله معامله وسوداكري وبهترين مكاسب

اشغال اولدوغي وصحت ريب وسكالدن بري اولوب

في الحقيقه صفت رزاقي ده نيابت حضرت حق باقيدر

لكن كاركشت وكاره مواظب اولان كاسب غير كاذب

لازم والازبدركه مالي باآل ايله مغتر ومزاج حالي

آفات ملك سريع الارتحال ايله متغير اولميوب

اسبابلر وكثرت يد تصرف وقدرتنده وديعت

اولدوغنه تيقن ومرشد خرد رهنمونندن الدنيا

مزرعة الاخرة مضمونني تلقن ايده ع هر كسي

آن دروود عاقبت کار که کشت نثر و فکر جمع و استکشافه
و اندیشهٔ باطل احتکارده اولمیوب همّ رزق ایله پریشان
اولان محاویج و درویشانه عین نظر ایله نظر آینهٔ همته
و هنگام زراعتنده تقدیم نیاز و ضراعت و زمان
حراثتده سررشتهٔ حزمی حفظ و حراست ایدوب
بو نیت ایله دانه‌فشان و بو امنیت ایله درخت‌نشان
اوله که چراگاه زندگانیده سروخ ایدن هر ذی روح
محتاج زاد و قوتدر و عطلت و اهمال هر حالده مذموم و
ممقوت اولوب جنس حیوانده اغلب نوع انسان
صنعت و حرفتدن عاجز و اسباب معیشتی کسب و
عوض تاخر ایله غیر ناجزدر و اقتضای قضا ایله هر
بر حرفه ممارستی امر ناگزیر و ضمن مجموعده مصلحت نظام
اکمل تمشیت پذیر اولمشدر لاجرم خدمت زراعتی
محض فوز و غنیمت بیلوب محصول زرع و بستانه کاینا
من کان نطاول دندیدینا دشوتناول ایدنلره طیب خاطر

و صفای بال ایله حلال و ساحهٔ ضمیر و سعت پذیر ندن
ازالهٔ خاک رویه ملال ایده بالجمله فلاحت فلاح نماسنده
خدمت خالق کل و کشت صورت کسبده عین توکلدر

رمز الکاسب حبیب الله شنو ؛؛
از توکل در سبب کاهل مشو ؛؛
گر توکل میکنی در کار کن ؛؛
کشت کن پس تکیه بر جبار کن ؛؛

زیرا فلق حبوب والقاء حبوب دا أنتم تزرعونه
ام نحن الزارعون مضمونه صحت نمونی اوزره محضا صانع
بی علتک مشیئتنه وابسته و صید قوهٔ نامیه
شبکهٔ قدرت بشریه دن متنفر و جسته اولوب
بعد القاء البذور طاعت نذور ایله جناب مسبب
الاسبابه قصد دنو و تقرب و روزنهٔ توکل و
استسلامدن شروق آفتاب فضل و انعامه
انتظار و ترقب ایدرلر نظم

گیرم اکنون تخم را گر کاشتی بر زمینی که سبب بنهاشتی
کردو سه سال آن نروید چون کنی حبّ که در لابه و دعا کف درزنی
اکر بعض سنینده ربیع زمین کسته و اشجار مثمره مقاصد
و امسال خشکسال قحط و ابال ایله بی برک و بر اولورسه
زبان سرتیز و دل وسوسه آمیز ایله افاعیل حکیم
کردکاره اعتراض و انکاردن پرهیز و آیت
وفی السماء رزقکم وما توعدون ده مخزون اولان
حکم کوناکونی درک و تمیز ایدوب قلت نان بی
استناندن متضجر و تنک دل و ضیق معیشت
و ضنک و قلت ایله پریشان و منفعل اولمیه شعر
جنون منك ان السعی برزق ویرزق فی غشاوته الجنین
و سنابل و حبانك نما و نباتنی باران بهار و اعتدال
کردش لیل و نهاردن مسبوب ساحه دل
صفحه سنی چرک شرک خفیدن پاک و بو مقوله
حکم مجهوله ده متابعت اعتقاد عجایز جایز اولدوغی

ادراک ایده قطعه زالکی کرد سر برون ز نهفت
کشتنک خویش خشک دید و بکفت
که هم آن نوی و آن کهن
رزق بر تست هر چه خواهی کن
دهقان صاحب ایقان که دهقنه بو نیت ایله
شروع و نقاطوتیت ایله حفظ کردم و زرع
ایدوب اوامر و نواهی نیه کماهی رعایت
و اقامت راتبه خدمتده مکابده بی غایت ایده
هر برک و باز و لقاطه حبوب ثمار که سافران
عالم ناسوته اندن قوت و قوه حاصل یا خود
وحوش و طیورک حوصلته واصل اوله انک صحایف
اعمالنه نوشته و مزرعه حسناته کشته اولنور
هر دانه کم بها سلوک راه خداده بر قدم راسخ
و مراتب و قطع مراتب اخرویه ادن یاران
میانده سبب شرف ذخر اولور نتکم

بو حدیث اکا اشارت و الماع و بو بابده
اولان احادیث و ثوابی بکرمان زمانه اسماع ایدر کہ
مَن یَزرَعُ زَرعًا اَو یَغرِسُ غَرسًا فما اکل من الطیور
والدواب یکتب فی دیوان حسناته بلکه اخلاص
عمل ایله تکمیل ان نیت و عباد اللّهه ایصال النفع
تصحیح نیت ایدرسه کیدیمینی ایله برآورده سفره
زمین اولان محصول محصود و ریع و مقصود ایله هر کیمکه
تغذی و بلا تعدی تعیّش و تغذی ایدوب اول قوه
ایله مراسم طاعتی اقامت ایده بانیسنه اکا
منسوب • من غیر ان ینقص من اجورهم شیئا
دیوان حسنات و طاعتنه مکتوب اولور
فضل حق کو بهانه می جوید • مغفرت را بهانه میجوید
ارکان معموره یقین اولان بزرگان ملت و دین
دیمشلردر که بر لقمه نان شایسته سرخوان اولنجه حراث
و اکار و حداد و نجار و انک نظرا و امثالی

محرفه

محترفه و عمالدن اوچیوز التمش کیمسه ترتیب و تربیت
و تربیسنده علی طریق البدل و له فزا و له ایدرلر
چونکه اول لقمه کم بهت مستوران قباب اصطفادن
بر مرد خدایه غدا اوله جناب کریم منان جمله عمله و
کارکنانی اول ولی جلی المواهبه هبه ایدوب
یوم عسیرده نار سعیردن آزاد و دل ویرانی
اول اهل رحمت و مغفرت و رضوان ایله آباد ایدر
هان تا نشوی موجب آزار دلی •
• زیرا که بیرزد این جهان باری دلی
دلها تو بدست آر و مده دل از دست •
• باشد که ترا کنند در کار دلی
و دار کرم مداریمی ابنا سبیل الحمیه لتسبیل و مهمانخانه
دخولی آشنا و بیکانه یه تسهیل ایدوب البخل
بالطعام من اخلاق الطغام قول حکمت شعارینی
استحضار ایله اکرام ضیوفده جد

سنه

بی حد و بو بابده توفیق بذل و صرفی سعادت بزرک
وغرشکرف عدا ایده **قطعه**
ببخش مال و مترس از کمی که هرچه دهی ❁
❁ جزای آن یکی ده ز داد گر یابی
تو همچو منبع مالی بغیه چندان ❁
❁ که بیشتر بدهی فیض بیشتر یابی
محصل کلام مفصل بودر که زراعت کبی برکرامت زمی
اولور که **فی کل سنبلة مائة حبة** فحواسی وزره
تخم قلیل و یسیری تکثیر بلکه **والله یضاعف لمن یشاء**
مقتضاسی وزره الی ما لا نهایه تضعیف و توفیر ایدوب
مقابله کهنه پوسیده ده عطایا جدیدهٔ جدیده
ایجاد و اجاده و منکران معاده احیاء موات
اقوات واز وادایله دلائل حشر اجسادی تکریر و
اعاده ایدر **شعر**
کیمیا خواهی زراعت کن که خوش گفت آنکه گفت

زرع ثلثانش زرست و ثلث باقی هم زرست ❁
اهل بصیرت و دید و صاحب بصر حدیده ظاهر و بدیهی
اوله که حدیث مذکورده مسطور اولان وجوه معانی در
شراکت اباته و اصراح ایتدکلری محامل ظاهر المبانی
راویان این نظاهر برده اند ❁ هم بران صورت قناعت کرده اند
لکن هر ظاهرده باطن مرکوز و مرموز و هر شیئی بارزده
سه کامن مکنون و مکنوز و ملغین راسخ قدم اولان
ارباب همم ظاهر قشر نمون ایله خرسند و مفتون
اولمیوب طلب مغز و لباب و معان استنباط
معانی ده اقامت و الباب ایدرلر **مثنوی**
هیچ مندیش که هر جا ظاهریست ❁
❁ آن ز حکمتهای پنهان مخبریست
فایدهٔ هر ظاهری خود باطنست ❁
❁ همچو نفع اندر دواها کامنست
شیخ کبیر عارف خبیر صاحب فکوک شفاسنک

المعانی المنزل

امراض شکوکدن صدر الدین قونوی قدس الله
سره السنی حضرتلری ذم علی الطهارة یوسع علیک
الرزق حدیثنده نواله حکمتی کرسنکان اهل
معرفته تنویل وطهارت باطنه ورزق معنوی
تأویل بیوردقلری کبی بو حدیثده دخی باب تحقیق
کشاده ورزق مذکوردن رزق معنوی اراده
اولنورسه خبایای ارضدن مراد اقطار بلادده اولان
کوشه نشینلر والاشراف فی الاطراف وکم فی
الزوایا من خبایا فحواسی اوزره سکنهٔ بیغولهٔ
انزوا اولان عزلت کزینلر اولور یعنی کوشه کیران
پاک اعتقاددن دریوزهٔ همت واستمداد اولنه
که انلرک انفاس حاجت روالری طالبان بی برکه
نوایه غدای روحانی وتشنکان بادیهٔ بعد ونویه
راحت جاودانی در

مثنوی

فهم نان کردی نه حکمت ای رهی ❊ زانکه حق کفتا کلوا من رزقه
رزق حق حکمت بود در مرتبت ❊ کان کلو کیرت نباشد عاقبت

الحدیث التاسع

مؤمن اولدر که عفت اوزره اوله ❊ اوله ذاتنده رفق واستسلام
دیدی بیرحم ایچون رسول امین ❊ نزعت منه ربقة الاسلام

تمام الحدیث ان الله تعالی اذا اراد ان یهلک عبدا
نزع منه الحیاء فاذا نزع منه الحیاء لم تلقه الا مقیتا
ممقتا فاذا لم تلقه الا مقیتا ممقتا نزعت منه الامانة
فاذا نزعت منه الامانة لم تلقه الا خائنا مخونا
نزعت منه الرحمة فاذا نزعت منه الرحمة
لم تلقه الا رجیما ملعنا نزعت منه ربقة الاسلام
سنن ابن ماجه ده حضرت ابن عمردن رضی الله عنه
بو عبارت ایله روایت اولنمشدر حیا بر حاجز

تاج وكعبهٔ رشد وانابه‌یه تاج در بر سرچشمهٔ
زندگانی وآبشخور امان وامانی در که نهال مکارم خصال
انك فیض بی غایتندن حسن تربیت آلوب
ارض رضاده نشو ونما بولور وآفتاب شرم
حجابك فر وتابی ولمنه میوهٔ اخلاق پسندیده
خام ونارسیده قالوب صاحبی چاشنئ عواید
بی عدیدندن بی بهره ونومید اولور **بیت**

وفات به ز حیاتست اگر وفا نباشد ❊
❊ حیات هیچ نیرزد اگر حیا نباشد

هرکیمك مزاج حالی عارضهٔ عدم حیا ایله سقیم وقاحه
وقاحت ده دایما مقیم اوله حلیهٔ آداب جلیه ایله
غیر محلی ولا اكراه فی الدین بارگاهندن فاصنع
ما شئت وعیدی ایله مخاطب ومحلی اولوب دور مانده
حرم محترم الحیا شعبة من الایمان ومجون وصفاقت
رفاقتی ایله داخل عداد لیئان اولور **شعر**

اذا لم تصن عرضا ولم تخش خالقا ❊
❊ وتستحی مخلوقا فما شئت فاصنع

بی آدب لطف ربدن محروم وشقاوتی
مقتضی ومختوم اولمغین دایما وساده فساده
توسد وطبع خلاعت نماسندن شیئا فشیئا
خصال ذمیمه تولد ایدر **ع** هرکرا نیست ادب
لایق عزت نبود **مرا** اولا دار الامان امانتدن
آواره ودامن پاك عفاف وعصمتی سرپنجهٔ
جنایت خباثت خیانت ایله صدپاره اولور
ثانیا بو خلال قبیحانك استتباع ایتدوکی
سررشتهٔ رأفت ورحمة سبب انقطاع
ومخبر صادق الكلامك اعلامی وزره ربقهٔ اسلام
باعث انتزاع اولور حیا كه جناب فیاض
مواهبدن محض حبا در خاصه لازمهٔ اتقیا وشیمه
وسیمهٔ رسل وانبیا اولوب خصوصا

اول اکمل نشأت انسانیه و بیناترین مشاهدات
احسانیه ع سلطان حرم سرای افلاک
حجة تفضیل البشر علی الاملاک علیه من الصلوات
اجمعها و من التحیات اکملها واشملها خضر کبی
شمایل بی مانند و حلیهٔ یوسف پسندلرنده
کان اشد حیاء من العذراء فی خدرها کلام صحت
انتماسنده که کتب سیرده رقم زدهٔ نقلهٔ اجله
و اثبات مدعی ده اقوای براهین و ادله در کتاب
ادب الدنیا والدین ده بسط و تبیین اولندی
اوزره حیا اوچ قسمه منقسم و هر بری بر وسم ایله
متسم در اول جناب باری دن استحیا در که اندن مشار
بو حیا اوامره امتثال و نواهی دن اجتناب
و مراضی الهیه یی قطع و اجتناب ایله اولور
بو مقامده در که
بیت
ای نصیحت خرام بادیه پیمای لودلوت

بگز

گیتی فروز مملکت آرای والضحی
جبههٔ هر دو کون روشن از انوار روی اوست
صلوا علیه ما طلع البدر فی السماء
استحیوا من الله حق الحیاء فرمانی اظهار و اصحاب
اقدا حقیقت حیادن تنشد و استحیا ایتدکلرنده
حدیث مجملی تبیین و تعمیم و فایدهٔ نصحی تکمیل و تتمیم
ایدوب بیوردیلر که من حفظ الرأس و ما حوی و البطن
و ما وعی و ترک زینة الحیاة الدنیا و ذکر الموت
و البلی فقد استحیی من الله تعالی حق الحیاء ثانیا اجناسدن نا
خجلت و استحیا و شوره زار دل زارینی رشحات
سحاب شرم و وقار ایله احیادر بو قسم حیا دار الحرب
هجر و خذلان مهاجرت و بالطوع بنی نوعندن
کف اذی و ترک مجاهرت ایله اولور **بیت**
طرازندهٔ این خجسته رقم ، چنین راند در نقل قصه قلم
که بر کون صحابی مقبول صاحب سر رسول خذیفه

ابن اليمان درت عليه شآبيب الرضوان امتثال
فرموده فاسعوا الى ذكر الله وبلا ريا وسمعه اقامت
فريضهٔ جمعه ايچون عزم راه ايدوب كوردي كه
اصحاب وفا ووفاق بحر ژرف استغراقدن
ساكن فرضه ادا، فرض وفضل خدايي طلب و
ابتغا ايچون فرمان پذير فانتشروا في الارض
اولمشلر اول حضرت طروء تقصير وندامتدن
اظهار ضجر واضطراب وتمر جماعتدن عدول
واندكاب ايدوب لا خير فيمن لا يستحيي من الناس
كلام حكمت اساسى ايله تمهيد عذر وپوزش و تكلف
ثواب مسابقتدن اظهار اذوده وسوزش
ايلدي **شعر** ورب قبيحة ما حال بيني
وبين ركوبها الا الحياء اذا رزق الفتى وجهاً
وقاحاً تقلب في الامور كما يشاء نثر بوكونه حيا
فرط مروت وحب ثنادن ناشى وصاحبى

وصمت ذمايم ومعايبدن متباعد ومتحاشى
اولورلر بو سببدندر كه جلباب حياني القا ايدن
بي عارك هتك عرض ووقارى مغتفر ومن
القى جلباب الحيا فلا غيبة له وعيد اكيدنه مظهر
اولور ثالث كندو نفسندن شرم وحجاب
ومخدره حال خجلت مآلي احسن الحيا استحياؤك
من نفسك اكثر مما استحياؤك من غيرك پرده سنده
ستر واحتجابدر بو نوع حيا تركك خانهٔ آيين
وامر تقواده تثبت وتبيين ايله اولور بر حكيم
موشكافك زاده طبع صافيدر كه ليكن استحياؤك
من نفسك اكثر من استحيايك من غيرك ودر ادب
فصيح زبان كليد انديشه بيانني كشاده وجوهر
حكمتي طبق عرصه نهاده ايدوب ديمشكه
من عمل في السر عملا يستحيي منه في العلانية فليس لنفسه
عنده قدر حيانك بو قسمي رياضت نفس حرون

وتساوی بیرون ودرون دن اولوب شرف
فطری دن بادی وبادر لکن وقوعی غریزه نادر
اولور صحابی حسن الطبیعه یعنی لبید ابن ربیعه
رضی الله عنه بعد شرف الایمان همان بو شعری
قرظ ونقادان فضل وهنر اولان بلغا
مدیح گستر محضرلرینه عوض المش ایدی **شعر**

ما عاتب المرء الکریم کنفسه ؛؛ والمرء یصلحه القرین الصالح

هر شخص بی ریانک که ننک وحیاسی کامل
ووجوه ثلثه سی شامل وله میزه حسن سیرتی
امتیاز واشراف واعیان میاننده تحصیل
رجحان وامتیاز ایدوب دوربی امان
آخرزمانده بس مانده عقد الف ودور افتاده
فخلف من بعدهم خلف ایکن داخل حزب واشوق
الی اخوانی وهاتف مژده رسان لساندن مستمع

قطعه

تهانئ تهانی اولور

شرمی بدار اگر کنمت نام آدمی ؛؛ کزآدمی شریف ترین صفت حیاست
شرم آیدت زمعصیت ازمن بیان کنم ؛؛ کاندر حق تو لطف ازل را چه اعتناست

الحدیث العاشر

عاقل اولدر که دار دنیاده ؛؛ آخرت فکرین ایلیه بالذات
که رسول خدا بیورمشدر ؛؛ اکثروا ذکر هادم اللذات

تمام الحدیث بو حدیث موعظت بنیان
بلا زیاده ولا نقصان بحر خفیفه موافق اولوب
سنن نسائیده حضرت ابوهریره دن رضی
الله عنه بو عبارتله روایت اولنمشدر لکن سنن
ترمذی وابن ماجه ده اکثروا ذکر هادم اللذات

المَوتَ عبارتی ایله مذکور و المَوت لفظی

ها دمدن بدلیت اوزره مجرور در سیوطی

شرح ترمذی ده ها ذم ذال معجمه ایله قاطع معناسنه

اولدوغنی تصریح و حضرت شیخ اکبر قدس الله سره الانور

دخی کتاب مسامره ده بو روایتی اختیار و

ترجیح ایتمشدر ذکر موت و فنا بر تریاق اکبردر که

از درجرخ بر هموتک سمومنی انکله اندفاع وار بداع

بولور و اندیشه زوال دنیا بر داروی هنر درکه

نفس شریه بشریه نک کسر و فترت فورنی انکله حاصل

اولور **نظم** اگر صد سال مانی ور یکی روز

بباید رفت ازین قصر دل‌افروز ازین سر آمد این کاخ دلاویز

که چه جامه کرم کردی کو بدت خز **نثر** مسکه عقل پیش اندیشیدن

حصه دار اولان لبیب زیرک ساره سزاوار بودرکه

بودار پر اکدارک دولت پایدارنه مغرور و زیر فلک

نیروزده عمر پنج روزه یه مغرور اولمیوب راه

طلب افسرده چراغ عمری افسرده اولمدین دامان

علایق بی سامانندن دست همتی قاصر و عین

عبرت ایله فراز اقبالدن نشیب ادباره ناظر

اوله **مثنوی** ای زخوبی بهاران لب گزان

بنگر آن سردی و زردی خزان

روز دیدی طلعت خورشید خوب

مرگ او را یاد کن وقت غروب

دنیای بدنهاد بر عروس هزار داماددر که هر روز

بر بدمست عالم سوزه ال ویرور و هر شب هزار

ناز و طرب ایله برنا قبول نود ولیک جامه خواب

عشرت وصلنه گیرر **قطعه**

جهانی بر زن بیمهره بگز در حکما

که هر کسه اوله وعده دروغ آماده

تجرد ایله مسیحا گبی سبکروح اول

محبت ایتمه عروس هزار داماده

فورة الحر شدته

هزار آفرین اول مرد عفت قرینه که اول مکاره
پر مکار هک بازیچهٔ مردم فریبنه فریب اولمیوب
دست عصمتی کوشهٔ ذیل غبستندن کشیده
و کلزار دهر سست بنیاده سرو آزاد کبی
دامن چیده اوله **قطعه**

ما ورد محنتست درین تنکنای خاک
محنت برای مردم و مردم برای خاک
لاخیر دان نهاد جهان و رسوم دهر
لاشئ شناس برک سپهر و نوای خاک

بو رهکذر پر کدر پر ساباط کهنهٔ دو دره که
آنده القاعصا ایدن اهل عافیت عاقبت آزردهٔ
نیش رحیل و بو رباط پر خباط ده حسب الملائم
مکث و آرام الملک امر مستحیل در **رباعی**

دنیا چو رباط و ما در و مهمانیم
تا ظن نبری که ما در و می مانیم

الساباط سقیفة بین حائطین تحتها طریق

الخباط بالضم داء کالجنون

در

در هر دو جهان خدای می ماند و بس
باقی همه کل من علیها فانیم

کلمات علیهٔ علویهٔ علیه الرضوان والتحیة دندر که
نسیان الموت صدأ القلب ابن المعتز که
تشبیهات مخترعه سی الیه ناقدان صنایع بدیعه
مرتاح و متهتز در غفلتکان راه هدایتی رقدهٔ
پندار و غفلتدن ایقاظ و تنبیه و سیاه قران
خان فلک خوانکث تعاقب و تناوبنی بو کونه
تشبیه المیشدر که اهل الدنیا کصور مخلفة اذا
طوی بعضها نشر بعضها **رباعی**

ای دیده اگر کور نهٔ کور ببین
وین عالم پر فتنه و پر شور ببین
شاهان جهان و سروران عالم
در زیر زمین در دهن مور ببین

پس خردمند سری نه شایسته و حری بو در که

خلوتخانهٔ درونندن طول امل کوناکونی اخراج
وطیش وسبکساریدن طاری اولان غلبهٔ قلبه
قلبیه یه دواء تلخ کفی بالموت واعظا ایله علاج
ایدوب هر آن ملاحظهٔ حدیث کن فی الدنیا
کانک غریب او عابر سبیل وعد نفسک
من اصحاب القبور وجرعه نمای دنیادن
دیدهٔ خونبار اعتبار ایله عبور ایده شعر
بلی دان جهان را برین رهگذار
نداردکسی بر سر پل قرار
موت که برامر ناکزیر و درد درمان ناپذیردر
ع ان المنایا لا تطیش سهامها نثر انکث
وقوع ونزولندن ارباب حجی وعقول بیهوده
اندوهناک وقبل حین الحین آماج ناوک
غم وهلاک اولمزلر بلکه لیس للماضین حسرة الموت
انما الهم حسرة الفوت مقتضاسی اوزره حسب الوسع

والامکان رعایت شعب ایمان ایله تکمیل حسن
استعداد والموت کفارة لکل مسلم حدیث
تسلیت رسانیئی تذکر وامعان ایله تحصیل رشد و
استعداد ایدرلر مثنوی
کاشف سر کوش سر مثنوی
اینچنین فرموداندر مثنوی
جمله عالم زین غلط کردند راه
کز عدم ترسند وآن آمد پناه
اگرچه عالم شورش اطوارک کار وباری مجموعهٔ
بی رابطه کبی پریشان ورسم بی ضابطه کبی نابهنجاردر
لکن مزرعهٔ آخرت اولدوغی جهتدن هر مرد موفق
که طالب حلیهٔ حق اوله بیت
درهمه چیزی هنر وعیب هست
عیب رها کن هنر آور بدست
مقتضاسی اوزره بومار پرنقش ونگارک زهرین و

اگدارنه یا قمیوب کمال حذاقتله اندن تریاق عبادت

تحصیل و مضرتنی منفعته تحویل ایدر **شعر**

الدهر فیه مساءة ومسرة ❁ فجزا دهرگان یذم و یحمدا

جمیع اهل فضیلتک بر شمع روشناسی و عالم

علم و معرفتک بر مرد روشناسی بو دار بی

ثباتک دواهی و داهراتندن بیزار و رقادِ

غفلت غامره دن بیدار اولوب متاع فانیٔ

زندگانی دن بو وجهله اظهار فراغ و شکایت

دهر پر تعبی بو قالبه سبک و افراغ ایلمش که **شعر**

جزا الله عنا الموت خیرا فانه ❁ ابر بنا من کل بر و اراف

یخلص اشرف النفوس من الردی ❁

ویدنی الی الدار التی هی اشرف ❁

الحدیث الحادی عشر

طالب علم اولان سعادتمند ❁

لایق اولور نوازش و رحمه ❁

ردلیسانس ادمیعنس

الدواهرات جمع داهر

بو حدیثی بیوردی پیغامبر ❁

طالب العلم طالب الرحمه ❁

تمام الحدیث طالب العلم طالب الرحمه طالب

العلم رکن الاسلام ویعطی اجره مع النبیین

دیلمی مسند فردوسی ده حضرت انسدن رضی الله

عنه بو عبارت ایله روایت ایدوگی جامع الصغیرده

اشارت اولنمشدر علم اشیا معنی بهانک

اشرف و ابهاسی و کان مکان امکانک جوهر

بی بهاسی اولوب منزله بهایم و دوابده

اولان جهله ناصوابدن مابه الامتیاز و اسباب

سعادت دارینه وسیله جمع و احتیاز در

اقبال مدام و عز دایم علمت ❁

وان حجر گزوست شرع قایم علمت ❁

وان خاصیت نغز مکرم که بدان ❁

ممتاز شدانان ز بهایم علمت

منظاهر رحمت اولان ارباب علم و حکمت وعدهٔ
رفع درجات ایله نجوهٔ نجات ده جایگیر و ابناء
خیر کثیر ایله مظهر فضل کبیر اولوب وَمَا
يَعْقِلُهَا اِلَّا الْعَالِمُونَ مضمون سعادت نمونی
اوزره جهله بدتبار حیز اعتبار دن دور
و ادراک حقایق اشیا زمرهٔ علمایه مقصور و محصوردر
علم که محض رحمتدن منبعث و مجرای سبق عنایتدن
منشعب اولمغین رحمت ایله متلازمان و رونق
فزای زمین و زمان در بر همای همایون فردر که
هر گدای بی سر و پایه که سایه صاله همسال و امثال
بیننده فی الحال رتبهٔ شرف و کمال بولور
و بر کیمیای سعادت اثردر که هر مس طینتی که
حجر تربیتنه آله میزان قدر و اعتبارده کامل العیار
اولور **بیت** خاتم ملک سلیمانست علم
جمله عالم صورت و جانست علم

اما مجرد علم و درایت کفایت ایتمز بلکه علم
عمله مقرون و مشفوع و عَلَم علم وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ
يَرْفَعُهُ ساعد سعادت مساعدی ایله منصوب و مرفوع
گرکدر تا که مقدمتیندن نتیجه حاصل و صباحی بار
گران امانتی دوش استطاعت ایله حامل اوله
حجت ایزد لیست در گردن
خواندن علم و کار نا کردن
فرمان شرعه تابع و پذیرای نهی ولا تکن الرابع
اولان طالب خوشه چینه حدیث اطلبوا العلم
ولو بالصين عجب ناصح ناصع و آیت وَمَن كَانَ
مَيْتًا فَأَحْيَيْنَاهُ ده علماء آگاه میتی جاهل ایله
تعبیر و حیاتی علم ایله تفسیر ایتدکلری شرف
علمه برهان ساطع و قاطعدر و جه علم حسن و صبیح
و روی جهل سمج و قبیح اولدوغی جمیع علیه
و جمله ملل و ادیانده اهل علم و عرفان بنان تو فرو

قال ابو الدرداء رضي الله عنه كن عالما او متعلما او مستمعا ولا تكن الرابع فتهلك

خمان ایلمش رالیه اولوب آسوده مظلهٔ جهالت
اولان اهل غفلت هر ساعت لن حکمت ایله
معاتب و ملوم و علم و فضیلتک شرف و نباهتی
فضلا عن النقل بداهت عقل ایله متیقن و معلومدر
زیرا هر شخص نادانه کاینا من کان برام سهل ده
اسناد جهل اولنسه قبولدن عار و نسبت دانش و
معرفت اولنسه فرح و بشاشت اظهار ایدر صاحب صدر
والای اللهم وال من والاه و شایستهٔ جاه بلند انجمنیه در
ولکن الله انجاه امام علم اقضی حضرت علی مرتضانک
رضی الله عنه تحقیقات سنیهٔ سمیه و کلمات علیهٔ حکمیه لرندندر
که کفی بالعلم شرفا انه یدعیه من لا یحسنه و یفرح به اذا نسب الیه
بو قطعه که عالم علمک کاشف رازی اولان فخر رازینک
منسوبدر لوا حسن بیانی باروی استحانده منصوبدر

طلب کردن علم از انست فرض ❁ که بی علم کس را بحق راه نیست

کسی

کسی زنک دارد ز آموختن ❁ که از ننک نادانی آگاه نیست

اگرچه علم دواء نفس مریضه و طلبی هر کسه فریضه
اولدوغی مسلم در اما اول علم مفترض الطلب بیان
ارباب ادب ده مکتوم و مبهم در بو بابده علماء
اولوا الالباب تفریق شمل و هر بری صدد تحصیله
اولدوغی مرض و نفس و هوایه دوا اولان شمول
علم عظیم الجدودر که بزم جهان فانیده شمع
روح حیوانینک انطفاسی ایله انتقاب لمیوب
صاحبی عذابات عذابدن تخلیص و عقبات عقابدن
تخلیص ایله پرامن دل پرامشدن حسرات حسرات
دوزه دل علم بی رایک ضیاسی ایله وحشت آباد
کوری پر نور اوله

شعر

یا من تقاعد عن مکارم خلقه ❁ لیس التفاخر بالعلوم الفاخره

علم جلیله حل مصعب اختلاف ایله ... بکشفه
جهت نمو ... تشعب ... و تشعبه
دینوار ... احدیث ... امام
اولنمشدر ... حقیقی
... الاسلام ... اوزره
وانضمام ...

من لم يهذب علمه اخلاقه

لم ينتفع بعلومه في الآخره

بعض ادعيهٔ مأثورهٔ نبويه على قائلها افضل الصلوة

والتحيه ده اعوذ بالله من علم لا ينفع و دعاء لا يرفع

بيورلدوغى طريق صراحت ايله دلالت ايدركه

هر علم نافع ظلمت غوايتى دافع اولميه قطعه

نه بدان لعنت بر ابليس كه نداند همى يمن رياز

زان بر و لعنت كاندر دين علم دارد بعلم نكند كار

اگرچه افنان فنون قصر حصردن بيرون اولوب

ثمار اوراق بى شمار مصداق كريمهٔ متشابهاً

وغير متشابه در لكن مجلس خلانه كه شايستهٔ نقد

بى حساب نذر حبابان اولان اتحاف باكورهٔ خير العلم

ما حضر ده در شعر انى لاكره عالما لا يكون معنى

اذا خلوته في جوف حمام نثر شناوران

محيط تحقيقه اداره حقيق بودر كه علوم آليه و عاليه ده

تبحر

تبحر و تفنن بالكه بيت در همه فن صاحب كف توبى

جان دو عالم بيكى تن توبى نثر معناسنده قصد رسوخ

و تمكن ايدوب ثبت دفاتر وجرايد اولان فرايد فوايد

الطف واظرفنى لوح محفوظ حافظه يه تسطير و همكام

اداره كلامده ياد داشتنك نا شنيده و پسنديده سى

تقرير ايليه شعر ما حوى العلم جميعا احد

لا ولو مارسه الف سنه انما العلم بعيد غوره

فخذوا من كل علم احسنه نثر علمك مدح و درونده

ورود بولان ايات و اخبار و كلمات كبار خارج

حيطهٔ ضبطه شمار سمار اولوب نثر

زحد نطوق زوسع عبارت افزونست لكن باركاه

جناب كبريادن حضرت ابو الانبيا يه على نبينا

وعليهم شرايف الصلوات والتحايا يا ابراهيم انى

احب كل عليم ايله خطاب و تكريم اولندوغى شرف

علم آيين شواهد و براهين و آيت بشارت نمون

هل يستوى الذين يعلمون والذين لا يعلمون اشرف
طوايف انسانك علو شانی وسمو سانلرینه اظهر دلایل
صحت رهين در **قطعه** زهی رتبت عالی اهل علم
نگه كن كه ایزد كجاشان نشاند ::
چو خوان شهادت بو حد كشيد ::
بجنب ملايك برخويش خواند ::

الحديث الثاني عشر

شب قدرك علایمن صورته ::
بو حديث شريف ايدر انها ::
ليلة القدر ليلة بلجة ::
تطلع الشمس لا شعاع لها ::
تمام الحديث ليلة القدر ليلة بلجة لا حارة
ولا باردة لا سحاب فيها ولا مطر ولا ريح ولا
يرمى فيها بنجم ومن علامة يومها تطلع الشمس لا شعاع
لها طبرانی مسند كبيرنده حضرت واثله دن

رضی

رضی الله عنه بو عبارت ایله روایت ایتدوكی
جامع الصغيرده اشارت اولنمشدر لطايف
اتفاقياتدندر كه بو حديث شريفك اولی بر مصرع
وآخری بر مصرع اولوب مجموعی موافق بحر خفيف
وبر بيت لطيفدر بحر محيط حقيقت اشيا ايله آشنا
اولان جوهريابان مرواريد عرفانه خفی ونهان اولميه
لدی المحققين وعند اهل الكشف واليقين ليلهٔ قدرك
مصادفه ووجدانی شهر رمضانه غير مقصور بلكه
ساير ليالی سنه ده دخی مشهود اولدوغی
مشهوردر جنود مجاذيب مجانبيه عارض بی
معارض ايدلان حضرت ابن فارضك بو كلام
كرامت انجامندن كه عند البلغا مستحسن ومستجاددر
اول شب سعيدك اطلاق وعدم تقييدی
مستفاددر **شعر** فكل الليالى ليلة القدر ان دنت
كما ان ايام اللقا يوم جمعة **نثر** حمای بلاغتی

حامی اولان ملا جامینک بو مطلع با البنجامی کی
طرز ندهٔ بی بدل در اثبات مدعاده ادخل واد الدر

ای خواجه چه جویی زشب قدر نشانی
هر شب شب قدرست اگرش قدر بدانی

لکن افضل شهورده اشرف لیالی مشهوره اوفق
والنسب اولدوغی سببدن اکثر ازمنه‌ده
اول شب چراغ نور فشان کان شهر رمضانده
اقتفادر بلکه نقود مبینی اوتار ثلث اخیر خزانه‌ده
انتفادر اولنور خلعت دانش ومعرفتلری طراز
اعراز من عمل بما علم ورثه الله علم ما لم یعلم ایله
معلم اولان علما تحقیق وتأویل کشف رموز
تننده بلیده تأنق واحتیاط وسورهٔ قدردن
اول نور سواد نشین وشب تجلی ایمیک
تعیینی ایکی وجهله استخراج واستنباط
ایلمشلردر اولا لیلة القدر لفظی که طقوز حرف

معتبردر سورهٔ مذکوره‌ده اوچ قدر معاد ومکرردر
طقوزی اوچه ضربدن یکرمی یدی عدد ظهور بولور
وقول مشهور جمهور اوزره اول شب مغفرت قرین
لیلهٔ سابع عشریندر ولمغا اشارت بابنادر اولور
ثانیا سورهٔ قدرکه هر حرف سعادت ظرفی راحت
فزای باصره وسامعه‌در بالتمام والکمال اوتوز
کلمهٔ جامعه‌در واواخر سوره‌ده لفظ هی که لیلهٔ
قدره عاید وراجعدر یکرمی یدنجی کلمه مقامنده‌ده
واقعدر بو نکته دخی اول شب پر انوارک سابع اوتار
اولمسنی دایما رمز وایما ایدر سورهٔ قدرک سبب
نزولنده بنجه وجه مقبول زبان زدهٔ مهرهٔ مفسرین
ونکاشتهٔ کلک براعت قریندر وجه اول
بودرکه بنی اسرائیلدن بر اهل صلاح وشاکر
شاکی السلاح وار ایدیکه بیک آی کفره بدرای الیه
نبرد ومناهده وبند زره برکرهنی هیچ بر محلده

حل ایتمیوب کمال حزم وانتباه ایله فی سبیل الله
مجاهده ایدردی اول شخص اسرائیلی جدّ بجدّ وجزملی
سیّد انبیا پناه رسل صه مقصد کن فکان امام رسل
حضرتلرینک منظار دل نی‌نظیرلرنده انعکاس پذیر
اولوب امت شکسته بال پریشان حالک
قصر اعمار وقلّت اعمالندن قلب پاکلری اندوهناک
اولدقده اول حضرتی تسلیه وکاشانهٔ دل
پر نورلرینی غبار فتوردن تخلیه ایچون سورهٔ قدر انزال
وامّت بلند همتّه اول شب عالی قدر اعطا واجزال
اولندی‌که پس ماندگان خیر القرون بلکه پیش
خواندگان نحن الاخرون السابقون گنج ویرانی
اخر زمانده گنج نهان رتبت واجر یعدل الفانی
الفا ایدوب قلوب امت ضعیفه‌ده بو
موهبهٔ لطیفه تمکن ورسوخ بوله ومجاهد
اسرائیلینک پرستش هدید وطویلی صحیفه

روزکار بوقلمون آثاردن منسی ومنسوخ اوله
وجه ثانی بودرکه یکسوارهٔ آفتاب گردش دهر
وشهرت یافته غدوها شهر ورواحها شهر
یعنی حضرت سلیمان این کم رساله رسالت وسلطنتی
جمع وتألیف ایله صیت قدر وعلاسی کوش
ملأ اعلایه کیرمش ایدی وصاحب قران ساهره
طول وعرض ومخاطب انا مکنا له فی الارض
اولان حضرت ذو القرنین ممتنع القرین که
اصح روایت اوزره سلطنته ولایتی ضمّ وتلفیف
ایله لشکر عدل وانصافی قافدن قافه ایرشدیرمشیدی
ایکیسنک دخی طبیب سیاست خدادادلری نوشداروی
نصفت وداد ایله دافع زهر قهر ومدّت حکومت
بانتظام ملکی بالتمام بیک شهر اولوب
طول زمان سلطنتده جمع وحیازت ایتدکلری
مثوبات عدالت وعبادته فقراء امتک

خدشهٔ خواطر مکسوره لری سوزهٔ مسفوره یه سبب
نزول اجلال و اول شب پر طرب که **بیت**

شبی بصبح سعادات و نجح الستن ؞
؞ که روزنامهٔ دولت بدان مورخ بود

انکٔ محاسن بحسابندن برباب ذر تفاصیل عنا
ازلیه یه فهرست اجلال اولدی تا که گرسنه چشمان
ضعفاء امت خوان یغمای بی نهایتدن نائل
قسط بی پایان و قامت با استقامتلرینه خلعت
جنت بهای وَاللهُ يُضَاعِفُ لِمَنْ يَشَاءُ برازنده
و شایان اوله حیات الحیوانده بسط زرای بیان
اولنمشدر که خلفاء بنی امیه نک اولی معاویه
ابن ابی سفیان و آخری لقب حمار اولان
وانکله اشتهار بولان مروان درکه مدت خلافتلری
سکسان ییلدن زیاده و افزون و سنین مذکوره
بحسب الحساب بیک شهر اولدوغی معلوم

محاسبان ذوفنون ذرا موییه نک اسباب شوکت
قوتلری هبا هبا و آلات جمعیتلری
دستخوش تفرق ایدی سبا اولوب خورنق زب
رونقلری لکدکوب نایبهٔ ناغوشی الاایان و نام
ناموس ناکوشلری **شعر**

ثم انقضت تلك السنون واهلها ؞
؞ فكأنها وكأنهم احلام

حفره سنده نابود و نهان اولدقده امام ابن الامام
سبط خیر الانام سرچشمهٔ شجرهٔ آل مصلح حسن الفعال
رضی الله تعالی عنه وعن امه وابیه واخیه النبیه
وبناته وبنیه هنگام ترک خلاف و کین ده که
مصداق فرمودهٔ سیصلح الله به بین فئتین
عظیمتین ایدی معترضان لئیمه اسلوب حکیم
اوزره تلوین خطاب و لیلة القدر خیر من الف
شهر ایله تمهید جواب بیوردقلرینک سری

منکشف و منجلی و نجوبه کرامت وراء سرادق

جفر و خافیه دن نمایان و منجلی اولدی ع

فما مثله عن مثله ببعید

الحدیث الثالث عشر

خیره هر کیم دلالت ایلر ایسه

آنده بولور جزای بهی

ساعی خیر اچون بیوردی رسول

فله مثل اجر فاعله

تمام الحدیث من دل علی خیر فله مثل اجر فاعله

صحیح مسلم و سنن ابی داود و ترمذی ده حضرت

ابو مسعود بدری دن رضی الله عنه بو عبارت ایله

روایت اولنمشدر بوکا مشابه و مدانی اولان

احادیث صحیحة المبانی دندر که الدال علی الخیر کفاعله

والله یحب اغاثة اللهفان سنن ترمذی ده

بو قول صحت قرین تبیین و توصیل و سبب

وصل بعضها لا بعض
ومنه ولقد وصلنا لهم
القول

ورودی

ورودی بو کونه تفصیل اولنمشدر خاص الخاص

جناب رب صاحب وقت لا یسعنی فیه ملک

مقرب رسول اکرم ع علیه صلاة الله ثم سلامه

حضرتلرینک ندای قرین اجابت ابرا اعرابی حجر

ولوجی و نفس پرتابی نغمت بارده دن و اقرانی ایله

کسب ثلوج ایدوب نوایب روزکار ایله

مرکوب رهواری کرفتار عطب و بوار اولدوغندن

اظهار عجز و بیچارکی و کمال ضراعت و ابتهال

ایله استدعاء حموله و بارکی ایلدی رباعی

صدری که زهر چه بود برتر او بود

مقصود ز اعراض و ز جوهر او بود

آنجا که میان آب و گل بود آدم

در عالم جان و دل پیمبر او بود

فقدان مرکوبی ایله اول سائل منکوبه باسط

ید اعتذار ع ولا اجد ما احملکم علیه ایله پاسخ

پاسخ گزار اولدقده حضار مجلس پرانواردن
بر صحابی کرم شعار که میان صحب کبارده
روشنهس و وجهه مدلول ان لله عبادا خلقهم
لحوائج الناس ابدی دیدیکه ای شفیع سرگشتگان
یوم العرض وگنجور خزاین سموات وارض
اکرام قضا توانک چه این ایدرسه بو سایل
نامرادی بر جواد را دکرم زاده دلالت وارشاد
ایده یم که اعطا مرکوب ایله خاطر یکر و بنی انشاط
وشاد و زحمت جلیه را جلیه دن انجا ایله
اعانت وانجاد ایلیه حضرت رسالت پناه
علیه من التسلیم اکمله واذکاه اول حین ده حضار
نادی سعادت قرینه من دل علی خیر حذ شئی
الی آخره افاده و تقریر وامر تضاعف اجری تشهیر و
تیسیر بیوردیلر قرطبی قرطه بیانی آویزه گوش
اهل اذعان ایلمشدر که دال ایله فاعل مصادفه

اجر کامله ده برابر و یکسان و بینهما مماثلت اجر و
جزا داخل حیطهٔ امکان در زیرا بو مقوله اعمال خیر و
صوابک کمیت با داشن و ثوابی وابستهٔ فضل
وهاب در بسیار بخش و اندک پذیرا ولان غنی قدیرک
فضل وسیعندن بدی و بدیع دکلدر که پای همت و
توانی سنگلاخ عجز و هوان ده شکست اولان
فقر تهیدستنک روی عمل یسیرنه ابواب فضل کبرئی
گشاده و رتبه حسن جزاسنی کیف ما یشا زیاده
ایلیه **شعر** ان المقادیر اذا ساعدت
الحقت العاجز بالقادر خصوصا که خیمهٔ عملی ستون
اخلاص ایله مرفوع و حرم سرای کردارندن نامحرمان
اغراض و اکدار مدفوع اوله لا محاله اسره افعال
سنیه سندن باش فحوای رب عمل صغیر
تعظمه النیه مشهود اولی الابصار و سنبله
سعی اندکی نمادن حبوب اسرار والله یضاعف

لمن یشاء مکشوف وآشکار اولور **بیت**
جزای کرده هر کس بقدر نیت اوست **نثر**
بو حدیث صحت مآثرک اخوات ونظایرندن
من فطر صائما فله مثل اجره حدیثنده دخی
بو معنا محقق ومقرر ونبینهما امر مانعه
ومعادله مرعی ومعتبردر بو مقامه کلنجه
قرطبی نک کلام با انتظامی درکه نقاوه سی
تلخیص وسیاح خامه سبکبار **مصرع**
عباراتنا شتی وحسنک واحد **نثر** دیارنده کشت و
گذاره رخیص اولنمشدر من سن سنة حسنة
حدیثی که راویسی ابن ماجه وکتاب محاسن ادابه
دیباجه در کان له اجره ومثل اجورهم من غیر
ان ینقص من اجورهم شیئا کلامی ایله ایغال و
اتمام اولنمشدر ومغنی ما ثبت حقیقیه مسلکنی ترویج
ومحوران کرب یرمبنی مروجه یقین وطمانینت

ایله ترویج ایدرلر اگرچه بو موعظه اعتبارندن
هر کس حصه دار اولمق شایسته وسزاواردر لکن
محرمان بزم منادمته مناسبتی اکثر ملوک
سلاطینه قرین اولان ندما وقرابینه خصوصیتی
زیاده تردر گویا بر آیت کریمه درکه اول طایفه
نیکو شمایل شاننده نازل اولمشدر یا بر خصیصه
عظیمه درکه اهل قرب واستخلاص اولنلر انکله اجتبا
واختصاص بولمشدر زهی حسن حالکه بر مرد باکزیده
خصال محاضر اصحاب سعادتده سوق خبرانه تقود
ونفس نافرمانی حصایدلساندن انذار وتوعد
ایدوب عناس دل پرعناسنده **مصراع**
حیف باشد که جز نکو باشد **مر** معانی صورت نما
وقل الخیر والا فاسکت جاده سنده بابرجا
اوله القاء اشه وخیالده دخی وزر ووبال
بو منوال اوزره در رب کلمة تقول لصاحبه

اوعده بالعقوبة وتوعده

العکس کالکتاب المرآت

اسکبار انضاد

دعوتی مغناطیسندن غفلت و ذهولا بدن ندنمان
ناقبول اصحاب دولت و احتشام نامینه اولان
لباسه صورت حقده بنجه باطلی سوق و قلاده
وبالی گردن حاللرینه طوق ایدرلر انلر دخی
مرغ زیرک حس مشترکلرینی بسته دام تحقیق
و هر فراح کو و فراج گیرک خوش آمد و صدق
الامینه بنی تصدیق ایدوب کحاطب اللیل
جمع و نیل ایتدکلری مال غیر حلال ایله بنجه جوامع
و صوامع بنا و تحصیص و طاق و رواقینی آمر و
عامرینک ذکر مدایح و مآثری ایله تخصیص ایدرلر
زمانه ده اولان اغنیا اغبیا اعتنا ایدکلری
وقف و تسبیل اکثر بو قبیلدندر منطوق الحلال
لا یحتمل السرف قرارداده سلف ایکن
عجب حالت و غریب جهالتدر که خلافنه
ذاهب و علی العمیا عشوه خبط و عشوایه

راغب اولورلر زعم باطل و رای سخیف سافللری
بودرکه بنای شدادی بحسب الامر العادی ممتد و متمادی
اولمغله فرد خدا داد فرداد بلکه مبانی اوقاف قا
نهادلری ابد الآباد اوله دل کدورت اثرلری
بو معنادن غافل و بیخبردرکه حرام مدنس شائبه
بارگاه مقدس اولمبوب فحوای ان الله طیب لا یقبل
الا الطیب باعث و فق اطماع آلوده و اغراض بیهوده
قطع و حسم و کتابه زرنگار روزکارده ان الله
لغنی عن العالمین نص مبیننی نقش و رسم ایتمشدر
اول مقوله آثار غیر مقبوله بارگاه استغناء خداده
هبا منبث و بانیلری زور رینک سعی نامشکوری
بیهوده و عبث اولوب بلکه سحت غرامت
قرادن توقع خیر و جزا ایتدکلری اجون اضعاف
ذنوب و اوزار ایله آلوده و ملطخ و شایسته
عذاب دوزخ اولورلر اگرچه الفاء خیرده بشرده

اولان پادشاه نفع و ضرر امر غیر متغیر و سنجیده
رازوی قضا و قدردر

بیت

این جهان کوهست و فعل ما ندا
سوی ما آید نداها را صدا

اما دقایق خیرات و شروره اطلاع و عثوره
بر هوشمند عاقبت بینك بینه و اینی درکه
هر کس زمان اختلاف و اختلالده متحیر و عظم
نظم احوالنا منجر اولمغین اول فتنه یه متحیر
و غلبهٔ ظلمت بدعتده کیسه ممیز اولوب مجالس
اصحاب دولده تزیین سوء عملدن اجتناب
و استناع و استحکام سوق کلامده کونوا
قوامین بالقسط شهداء لله ولو علی انفسکم
او الوالدین والاقربین نص مبیننه امتثال
و اتباع ایده تا که قلوب آهنین بی آه و اینی
تأثیر فحوای الکلام اذا صدر من القلب وقع الی

القلب

القلب ایله جلب ایدوب هر آن محجهٔ رشد و ایقاظه
هادی و حسن سوق و دلالتی ایله منهج خیر و مبره یه هادی اوله

تکلم و سدد ما استطعت فانما
کلامك حیّ والسکوت جماد
وان لم تجد قولا سدیدا تقوله
فصمتك عن غیر السداد سداد

الحدیث الرابع عشر

گرچه انواع لطف حق چو قدر
طول عمرك ولی که یوق بدلی
فخر عالم دیدیکه ویر بکا عمر
ما علمت الحیوة خیرا لی

تمام الحدیث اللهم بعلمك الغیب وقدرتك
علی الخلق احینی ما علمت الحیوة خیرا لی وتوفنی
اذا علمت الوفاة خیرا لی اللهم واسئلك خشیتك
فی الغیب والشهادة واسئلك کلمة الاخلاص

فی الرضی والغضب واسئلک القصد فی الفقر
والغنی واسئلک نعیما لا ینفد واسئلک
قرة عین لا تنقطع واسئلک الرضی بالقضاء
واسئلک برد العیش بعد الموت واسئلک لذة
النظر الی وجهک والشوق الی لقائک فی غیر ضراء
مضرة ولا فتنة مضلة اللهم زینا بزینة
الایمان واجعلنا هداة مهتدین سنن نسائی ده
حضرت عمار ابن یاسردن رضی الله عنه بو دعا رتله
روایت اولنمشدر حبوة ورزند کانی که عمامه
سبحه شادمانی و دیباجه صحایف امانی دربر گوهر
گران قیمت درکه کان فضل وجودده پرورش
وجود بولان جواهر عطیه و مآثردن بجدا فرها
اعلی وافلی در و بر عظیم نعمت درکه مهمانخانه
امکنه امکانده اولان الوان نعیم اکواندن
بجدا مبرها الذ واحلی دربر بارسای سیر حشم درکه

بلا

بلا تر از وی استغنا سنده سلطان فرمان روا ایلمه
گدای دربدر همتنک وبرابر اولوب شاهباز همت
عرش پروازینی صید زخارف دنیا و ما فیها یه صالمز
وبرشاهد فروک ناپذیر درکه مساس وصحبتندن
نشوز ونفرت ایدوکی حریف مکور ومفتون بذل
گنج قارون ایله بر آن مهل و امان ویرمیوب مجهول
خانقتنی عیننه الم آبا مجرد معموره طول عمره دخول
پسندیده ومقبول اولمدوغی کتب حکمیه ده مشروح
ومقبولیتی بر فاج وجه وشرط ایله مشروط در
شرط اول اوقات حیاتی غفلت وغرور ایله
مضی ومرور ایلمیوب بیت
فهو کالنصل من نبات الافاعی کلما طال عمره زاد شرا
وعیدندن حذر و هر ساعت تجدید طاعت مراسم ایله
خیارکم اطولکم اعمارا واحسنکم اعمالا فحواسنی
رفیق سفر حضر ایتمکدر مثنوی عمر بی توبه همه جان کندنست

مرک حاضر غایب از حق بودنست ❀

عمر و مرک این هردو باحق خوش بود ❀

بی خدا آب حیات آتش بود ❀

شرط دوم تأثیر پایز شیب و ناتوانی ایله رنجان

سر سبز شباب و جوانی تک ذبولنی تفکر و بیضا

برضیا صحتک مغرب زمین آفت خرافت ده

افولنی تذکر ایدوب کفی بالشیب ناعیا مدیر عربانی

پیش نهاد دیدهٔ کریان ایتمکی تعود ایلیه مصرع

در عیش خوش آویزنه در عمر دراز نثر زیرا مانند مار و

بشر طومار طول اعمار نشر اولنمق عند اهل السداد

داخل حیز اعداد اولمیوب بلکه هر پیر کبیر

من تمنی طول العمر فلیوطن نفسه علی المصائب سهم مصائبنه

سپر و مجن و فقد اقارب و اولاد و غلبهٔ اضداد

و انداد ایله عرضهٔ عوارض و محن اولور رباعی

دردا که درین زمانهٔ غم پرورد ❀

بایز فصل وفی

حیفا که درین دایرهٔ عمر نورد ❀

هر روز فراق دوستی باید دید ❀

هر لحظه وداع همدمی باید کرد ❀

نابغه نک که مجرای لسانندن میاه فنون حسن

بیان نابعه در بو کلام رقتا انجامی لازم الحفظ

والتکرار و سبب اتعاظ و اعتبار در شعر

حسب الخلیلین ان الارض بینهما ❀

هذا علیها و هذا تحتها بالی ❀

خصوصا که اغمار طول اعمار ده دست و پا او رلن

اهل دنیا زیر دستنده اولان هر دون و شکسته نک

تقدم و تفوقندن اندوهناک و حزین و کند و نک

تأخر و تعوقندن جبین رضاسی پرچین اولوب نجه

ناصح الجیبک عرض بی عیبنی اقراض و ضمنا

افاعیل صانع حکیمه دخل و اعتراض ایتمک لا محاله

اعمال حسنه سی احباط و قسمت ازلیه نارضا

الغزل ... الکتب
جمعه ارتفاع

ارتفاض عرضه
انقاح

اولان حريص متقاضى بى مهبط خذلان وخسرانه
اهباط ايدر

رباعى

هر چيز كه در ازل آن فرمان نيست ◌ كردن طلبش كار خردمندان نيست
وان چيز كه بهر تو مقدر كشتست ◌ كر ميطلبى ور نه از ان حرمان نيست

سر محفل جامع قرآن ع رهبر شعب شعبهٔ ايمان
خليفهٔ بى ريب و رين حضرت ذو النورينك
رضى الله عنه كفتار نصيحت مدارى ذكر من طال
به الزمان ير فى نفسه الهوان

شعر

من يتمنى العمر فليدرع ◌ صبرا على فقد احبائه
ومن يعمر ير فى نفسه ◌ ما يتمناه لاعدائه

لبيد ابن ربيعه كه صاحب قريحهٔ بربغا ايدى
ورم ضعف هرم ايله نديم ندم وناله دلكير
دهور دهار برابر ايله نود ساله اولدقده جاى

شكوايه نزول وافراغ وبيكر براعتى قالب
حكمته افراغ ايدوب ديمش كه

بيت

ولقد سئمت من الحيوة وطولها ◌ وسوال هذا الناس كيف لبيد

معبر عبرتى عبور ايدن مردان عبوردن بر اهل
خبرت وعثور آفات طول حياتدن بو كونه نفثة
المصدور وبث شكواى روزكارده بى اختيار
بذل مقدار مقدور ايلمش كه

شعر

ماكنت اوثر ان يمتد بى زمنى ◌ حتى ارى دولة الاوغاد والسفل

بعده طنبور كلام مستجاده نغمهٔ اخرى زياده ايدوب
مستحق حرمان اولان نفس بد فرمانه بو وجهله تقريع
واصل سابقه بو معنايى تفريع ايلمش كه

بيت

هذا جزاء امرء اقرانه درجوا ◌ من قبله فتمنى فسحة الاجل

شرط سوم ایام عیش وزندکانی هرج ومرج برینشد

سالم وسلطان سبق رحمت آثار غضب ونقمتی

سالب اولمقدر زیرا هر آن باهوان که فتنه وآشوب

ایله امیخته ومشوب اوله خمیرمایه فریاد وزاری ولباس

خبریت دن برهنه وعاری اولوب واذا اردت

بقوم فتنة فاقبضنی الیک غیر مفتون مضمونی

اوزره تمنی موت ومسنون مباح وروا وداء ردا

عدیم المطاقه شربت مرکه مر المذاق علاج ودوا

اولور **ع** کفی بک داء ان تری الموت شافیا **نثر**

احادیث فتن وملاحم ده که آشوب رسان اهل مرادر

بو وجهله تصریح وباب تفصیل واسهاب تصریع

اولنمشدر که شول زمان قیامت نشانده که نهیب

کلام وبدع الحکیم جیران الک سکرات دهشت

رسانندن برانز ولهیب مهیب وبصبح المرء

مؤمنا ویمسی کافرا انک شعله جهان سوز ضررندن

برشر درسیاط شرط اشراط جمعیت خواطری

تفریق وراه آخرتی منتظران بغتت

بغتة تطریق ایتدکده کرفتار حباله وسواس

اولان خشاله باش فریاد کنان وخروشان

محلهٔ خاموشان دن عبور وسر برشرلری اوزره

خشو تراب وبل وثبور ایدوب خاک گورستان

اوزره مرغ جشمان تمرغ وهر بری طیره یالیتنی

کنت مکان هذا القبر ایله مهواه جزع وعدم صبر

شناب وتمرغ ایده باخصوص که کریه وزاریلری

اضطراری وهم دین همدن عاری اولوب آیینهٔ

زنک خورده دل افسرده لری بی صیقل وجلا وغلبه

ران سقوت اقرآن ایله هر بری مصداق ولیس به

الذین دمابه الا البلا اوله **رباعی**

نی کار بآب دیده بر می آید **﴿﴾**

﴿﴾ نی کام دل رمیده بر می آید

الشرط کمرد اعوان الولاه

التحفاله ازدی

الجمان جمع

تمرغ اسرع

اعوذ ... الرحمن والرحیم

نی زنده کی بخوش دلی میگذرد ؛؛
؛؛ نی جان بلب رسیده بر می آید
اکرچه ارباب دانش ع سرمایهٔ عمرت و درازلیتر
مصداقنک اطلاقنه مایل ولمشلردر اما اصحاب
بینش ع عمری که بتلخی کذرد کوته به فحوای
سندیدی اوزره طرف تقییدنه مایل اولمشلردر
حدیث مذکورک نهانخانهٔ خامه سنده ستر
ختامهٔ مسک مختوم وسطر آخرینی طایع عبارت
واجعلنا هداة مهتدین ایله مختوم در ارباب بصیرت
بصارته تلمیح واشارت ایدرکه نعوت وتعمیرک
ستایشی ذیرا ولمسی نهایتی قرین هدایت اولمغه
صورتنده در بیت عمر خوش در قرب جان پرور دلست
عمر زاغ از بهر سرکین خوردنست نثر اما شول طول
حیات که غوائل وتبعات دن مهذب وصاحبی
انصباب سوط عذاب ایله غیر معذب اوله

برسرمایهٔ

برسرمایهٔ گران وایه درکه هردمی سلطنت ذی
القرنین وجمدن اعز واجب وهر نفسی تحصیل فرمای
عالم اقدسه وسیله وسبب در رباعی
غافل منشین که این زمانیست عزیز ؛؛
؛؛ هر دم که برآید از تو جانیست عزیز
عمری که بیاید و نخواهد رفتن ؛؛
؛؛ ضایع مکنش که میهمانیست عزیز
لاجرم شایستهٔ اهل همم بودر که زیر فلک بی
قرارده حیوة زود گذار ایله ممکور ومغلوب وغبان
ماسکه عمرنی غلبهٔ خار مکر غفلت ایله ربوده ومسلوب
اولمیوب روزنهٔ بطالتی مسمار جد بیشمار ایله تسمیر
وکسب بضاعت طاعته ساق سعی وعزیمتی تشمیر ایله رباعی
تاچند می وساغر وساقی طلبی ؛؛
؛؛ با اهل فضول هم وثاقی طلبی
ماند که انکه چشم دل باز کنی ؛؛

وز باقی عمر عمر باقی طلبی ❊

بو حدیث فوائد اشتمالک خلالنده نمونه اولان خصال ستوده نک اکثری مسبوق بالبیان و آخری دخی ضمن اوراق آتیه ده موعود الاتیان و المغنین منهل مقال نصیحت نصابنه که اعذب من ماء اللصاب در تکثیر سواد تکریر ایله تکدیر اولنموب

من عادات السادات معادات المعادات مدلولی ایله تمهید عذر واضح القبول و حدیث معاد و قلیل المفاددن انصراف و عدول اولندی

نظم

صد کتاب ارست جز یک باب نیست ❊ صد جهت را قصد جز محراب نیست

گونه گونه خوردنیها صد هزار ❊ جمله یک چیز است اندر اعتبار

از یکی چون سیر گشتی تو تمام ❊ سرد شد اندر دلت پنجه طعام

الحدیث الخامس عشر

حلم و صبری همیشه پیشه ایدن ❊ ازلی عهدی اوله مزنا سی

حلمه ترغیب ایدوب بیوردی رسول ❊ کان ایوب احلم الناس

تمام الحدیث کان ایوب احلم الناس و اصبر الناس و اکظمهم للغیظ حکیم ترمذی حضرت ابن ابزی دان رضی الله عنه بو عبارت ایله روایت ایتدوکی جامع الصغیرده تصریح و تسطیر اولنمشدر حضرت ایوبک احوال پر آشوبی تاریخ انبیا و سایر دساتیر قدماده کمایر تضیه الطباع بسط و اشباع اولنمغین اول بابده تفصیل و اسهاب اولنموب زبان وقف و حال املا و املال ایتدوکی کلماتی املال ایله رذم اختصار و مسرع خامه شبکسار سلوک محجه اقتصارا وزره اقتصارا اولندی فن انسابه انتساب ایدن مفسرینک

تحقیق وتبیین اری او وزره حضرت ایوب عیص

ابن اسحاقك اولاد امجادندن برنبی صابر ومکابده

رنج بی قیاس ایله الفت واستیناسی احدوثهٔ ماضی

وغابر در **بیت** ولیس الفتی من جر الخطب مبشر

ولکنه من جار فی صبره خطب نثر قبل الابتلا یدی یا سبل

رساله نبوتی تبلیغ وامر دعوت امتده

سعی بجیح وجد بلیغ ایدوب انجق اوچ کیمسه

رکن کعبهٔ اسلامی اسلام وماعداسی بزوی

بازوی طغیان ایله اساس خانهٔ دین وایمانی قلع و

اصطلام ایلدی اوندن زیاده اولاد ذکور واناثی

وبیحد ولایعد مال واثاثی اولوب وظیفهٔ شکر و

سپاسی بااس ایله قید عتید وهر آن جناب وهاب

بی امتنادن جلب مزید ایدردی اول عشایر

وقبایلدن برغنی وحایل قلماش ایدیکه اضافه دا سرخوان حسنده

جلیس ومهمانخانهٔ بی بهانه سنده کاسه لیس اولمیه

الاصطلام الاستیصال

یبیتون فی المشتی خماصاً وعندهم ٭

من الزاد فضلات تعد لمن یقری ٭

اذا ضل عنهم ضیفهم رفعوا لهم ٭

من النار فی الظلماء الویة حمرا

تاکه تیر تیز قضا سبر عادتی خارق وخلال

سحاب قدردن درخش چشم ربای امتحان بارق

اولوب اولا ببیدر معاش وبندر کار وبار ریاشنه

رخاء رخا ریشنه نکباء نکوب هبوب ایتمکله

مجموع عرض وعیشی طرفة العین ده کرماد اشتدت

به الریح وجمله اسباب تجملی مطموس فنا بطریح

اولدی **بیت** یا سلوة العیش لو دام النعیم لنا

ومن یعش یلق روعات واحزانا ٭

ثانیا ثمرات فؤادی اولان اولادینک نهانی

که هر بری کلزار رشادنما درزادک برسرو آزادی

ایدی خرّ علیهم السقف من فوقهم نص بر عبرة مظهر

اولمغیله دفعةً ساكن تنكنای كور وخرم آباد

حرم حیاتدن دستبرد متغلبهٔ حمات ایله دور

اولدیلر **بیت** ازاكه داد بارستاند بعاقبت

وازاكه بر وریدنجاش كند دفین ❁

بعده ضرایب محن وكرایب ایله ممتحن ومبتلا

ومضیق فقد سلامتده منقطع السلا اولوب

جسم نوزی اورام بجید وفرایله برآماس وصفحهٔ

بدن مصفاسنده هر نقطه نفطهٔ خارش فزا كویا بر

پارهٔ الماس اولدی **ع** نارفته یكی فتنه بلای كرآمد

توده كلو اوصاب واوجاعك اجتماعندن بركره

تاوه وصدمه اولیده بر كلام تاسنه القوه اتیمموب

بلكه هی المقادیر تجری فی اعنتها ❁

❁ فاصبر فلیس لها صبر علی حال

منطوقنه وثوقی محكم وسحب مكاتفه اندوه وملالك

خلالندن شایم بوارق حكم ایدی بعض روایاتده

الضرایب الشكال
الكرایب الشدایذ
البسا مقصور الجلده
الرقیقه التی تكون فیها الولد
والقطع الجلده
والجلده
النفط البثره

اولاد دستوده صفاتی نغبهٔ هلاك وشمشیر اجل

ناكهان كبرایله صفحات سینهٔ شنیه لری چاك واولقده

مصراع فما لعینیك ان قلت اكففا همتا ❁

سخن بیهمتاسی اوزره ابر بهار كبی كریه بی اختیار

ایتمشكن كبر وفی الحال رجوع وابتهال ایله تلافی

وقبل ارتداد الطرف رفیق شفیق توبه وصرف ایله

تلافی ایلرایدی **نظم**

❁ بلرزید چون بركهای درخت

❁ كه ناكه برآن برزند باد سخت

❁ پشیمان شد ازكردهٔ خویشتن

❁ روانش بشولید ازننك تن

بدمست خرابات لعن ونفرین ونا سزاكوی ولا بجلد

اكثر هم شاكرین معارض معارضه ده لایم

اولمغه منتصب وقایم اولمشكن كور دیكه نیام

صنحرت انجامدن مقدم پیك نیك پی توبه وندم

سدرة المنتهایه صعود و مقعد صدق قبولده قعود
ایلمش **بیت** مرکب تو به عجایب مرکبست
بر فلک تازد بیک لحظه زپست
لاجرم خانه وخانمانی آل و اتباعی لو غریق
سیلابهٔ حسد و شین و فرط جزع و حنین ایله
مضرب مثل رجع بخفی حنین اولدی **شعر**
کسی را که ایزد کند یاوری
که یارد که او را کند داوری
بالجمله حضرت ابوبکر سراپا اشلا و اعضاسی
تورم و هر کس الفت و رفقتندن تبری و تورم
ایدوب بالآخره خارج شهر پرشورده بر مزبلهٔ
مزبلهٔ الجبوره طرح و طرد و دعوتنه اجابتدن اقاربی
اجانبی منع و کذا ایلدیلر **بیت**
هر جام غمی کز کف ایام کشیدی
کفتا بک اشام که جام دکر آید

اقربا و اجانبی ترک تمریض بلکه نیچه دشنام نافرجام ایله
تصریح و تعریض ایدوب همان حلیلهٔ خلیلهسی اول
کناسه بی اناسه آمد شد و شوهر شکسته بالنک حالنی
تعرف و تنشد ایدردی بو دکلو ایام آلامده
چون ز بالا نهد بلا بتو روی
رو توکل الله کوی آه مکوی
کی کند با قضای او آهی
جز فرومایه و کمراهی
فحواسی مرآت دل قابلنه مقابل اولوب اذان
شاکرنه بر قول زد جاری و نه قلب ذاکرنه
بر خاطرهٔ بدها جس و طاری اولدی **شعر**
صبراً جمیلاً علی ما ناب من حدث
والصبر ینفع اقواماً اذا صبروا
الصبر انفع شیء یستعان به
علی الزمان اذا ما مسک الضرر

جسم باکینی آزرده و زخمناک ایدن کرملر صورت
کرم‌ده کورنمکله بیت عاشقم بر لطف و بر قهرش بجد
ای عجب من عاشق آن هر دو ضد
فحواسی اوزره دایما استعذاب عذاب و استلذاذ
سلوای بلوی ایتمکله قلق و اضطرابدن اضراب بلکه
اوتار غمک زیر و بمی نغمۀ اطراب ایدوب بو حال
غرابت مآلدن مخصوصان تشریف لا یفترون و مسندنشین
صومعهٔ گردون استغراب و تعجب بلکه طعنه سهوده
أتجعل فیها دن ورا اسحاف استجاده تستر و
تعجب ایدرلر ایدی اول حضرتک مدت ابتلا
و شدتنده نقلهٔ وقایع پیشین اولان مهرهٔ
رواة و مورخین ترک لاف ایتلاف و کلستان
حسن بیانده غوص خلاف اختلاف ایتمشلردر
ع وما آفة الاخبار الا رواتها نثر اما محمد
ابن جریر تحریری اوزره زبان آزمایش و امتحان

هفت

هفت سال علی الاتصال تزاید و امتداد و آنا
فآنا بشجون کوناکون تضاعف و اشتداد بولدی
قدن بدنی بر وجهله نشانهٔ منجنیق نصب و طعن
انواع اوجاعه منصوب اولمشیدی که واقعه
فاقعه‌سی سرنامهٔ صحیفهٔ ثم الامثل فالامثل
و ذات کوه وقاری مزید ثبات اصطبارده
ضرب مثل اولوب زناد صبر ضیر زداسی من بین
الوری وری و خلعت خانهٔ غیب هویتدن
إنا وجدناه صابرا تشریفنه جدیر و حری اولدی
شعرانک فرید عصری ابن لنکک بصری اول مثل همشیلی
بو وجهله ضرب و سلوان تأسی ایله تسکین بادهٔ
کرب الیمدن قطعه نحن من الدهر فی اعاجیب
فنسأل الله صبر ایوب ﴿﴾ اقفرت الارض من محاسنها
فابکت علیها بکا ایوب نثر بوندن زیاده تحمل و تصبر
نتیجه تصور اولنور که بر رسول یعقوبک حزن یاری عصف

الشجن الهم

الضیر الضر

وری الزند خرجت ناره دیمکدر

اعصار نایبه واعسار ایله دست خوش روزکار
والعنوق بعد النوق مثل منطوقی اوزره تقلب دور
رجوز ایله بعد الکور حوره کرفتار اولوب اول قوم
کثیر الفریه قریه بقریه اجلا وتنکنای ضر وعنایه الجا
ایتمشلر ایکن قلب صاف پاکیزه اوصافنه ذره قدر کدر
کلمیوب صباح عشا جهانسوز بددعا ایله کروه عدانک بیادر
کار وبارلرینی تار ومار ایتمدی ودشنام واذیلری
ازاسنده اول قوم مستحق اللومی قولا وفعلا الحمدی
بلکه انک حالی هنکام تفاقم انده وملالده

صبرا جمیلا اذا نابتک نایبه ؛؛
وان عتبت فلا عتب علی الزمن ؛؛

نشیدینی انشاد وزمان اشتداد زمتده
تیقن انفراج وراحت ایله نفسنی انشاط ایدردی

اذا ضاق ذرع المرء واشتد حاله ؛؛
وحفت به الآلام وانقطع الرجا ؛؛

الاعصار ریح تثیر الغبار وترتفع الی السما کانه العمود

العناق الانثی من اولاد المعز جمعه عنوق والنوق جمع ناقه والمثل العنوق بعد النوق یضرب فی الضیق بعد السعه

تدارکه

تدارکه رب البرایا بلطفه ؛ واعطاه من کل الشداید مخرجا
بو اسلوب اوزره ضر ممتد نجا وزحد ابتدکدن صکره
صندی انعکاس پذیر وسنک کران بلا قطع مسافه
بالادن صکره نایل طرف زیر اولوب عنایت
بی علت اول حضرتک تاب قوتنی اولکیدن زیاده
وقدرت تامه قبل وقوع الطامه اشیاء معدومه‌یی
باعیانها المعلومه بعث واعاده ایلدی **قطعه**

درده بو قدر کیمسه ده یوقسه طبیب فیض حق ؛؛
کیمده کوردی درد کیم اول دردده درمان ایتمدی ؛؛
صبر بو قدر مردم عالمده یوقسه روزکار ؛؛
قنغی مشکلدر که تدبیر جمیله آسان ایتمدی ؛؛

اصح صحیحینده بو حدیث معنعن وعنوان صحت ایله
معنون درکه حضرت ایوبک بعد انقضاء الکروب
ضباب انده وناله‌سی شعشعهٔ آفتاب فاستجبنا که
ایله انقشاع پذیر ودیده منور عاقبت نکری

کحل الجواهر مژده‌ٔ وآتیناه اهله ومثلهم معهم ایله روشن
دقریر اولدقده برکون بدن سستنی شست وشوه
اشتغال ومتن حدیث صحیحده ایراد وتصریح
اولندوغی اوزره عریانا اغتسال ایلمش ایدی ناگاه
اراده‌ٔ قادر جواد ایله صورت جراد ده زر ناب آتش تاب
متطایر واول مغتسل صافك اکنافنه فنده
متناثر اولدی حضرت ایوب اول قراضات
بیشماری کف کوهرنثاری ایله جمع وافراز وتطرق
انتشار وتفرق دن احتراز ایتدکده عالم بالادن
کوش بشارت شنونه پیام نوازش نمون
واصل وسوراخ صماخنه یا ایوب الم اغنك
عماتری نداسی داخل اولدقده بلی یارب ولکن
لا غنی لی عن برکتك کلام دلپذیری ایله القا
معاذیر وکمال نیاز وابتهال ایله مصرع
انانکه غنی ترند محتاج ترند نثر معانیسنی نقش

کتابه تقریر ایلدی مورخینك راوی صحیح الخبری
اولان طبری دیمشدر که اول حضرتك محل بعثتی اولان
قریه‌ٔ نزهت سمات خططشامات ده برجای خوش
دشت نامی میان خاص وعامده قریه‌ٔ ایوب دینمکله
مشتهر وبن افطار وکلزاری کشت وکذار ایدرکن اول مشار الیه هذا مغتسل
بارد وشراب اولان چشمه‌ٔ فیض پاك منبع منبعنی کوردم
واول توتیای باصره‌ٔ ادراك اولان خاك پاك بناکه یوز
سوردم هر بیمار بی طاقت وتوش که اندن بر قطره
نوش ایده ساحه‌ٔ بر ساعتده فی الحال شفا
واندمالی ایله دل وقلب وقالبنده اولان رنج وتعب
که مقدمه‌ٔ هلاك ونعب در بالکلیه زایل اولور لکن
تهذیب الاسماده اشارت وایما اولندوغی اوزره
اول حضرتك ماجراسی که اعجوبه‌ٔ دوران در مبعث
ومقامی مضافات شامدن قصبه‌ٔ حوران دره در
حاجت رواسی قرب نواده بر قریه‌ٔ بارکده در

اولوب اوزرنده بر مسجد معمور و جامع لامع النور
واردر و بر صفحهٔ مرمرده ان السعادة لتلحظ الحجر
قول معتبری اوزره بر نشانه واثر مرئی واشکار
وحضرت ایوبک نقش قدم مکرملری اولمق اوزره
معتقد صغار وکباردر شعر

واذا اتت ملت البقاع وجدتها ❁
تثری کما تثری الرجال وتعدم ❁

واول جای جنت نشانده بر چشمهٔ روان
سلیج وسایغ و قرآن عظیم الشانده وارد اولان
مغتسل بارد اولمق اوزره مستفیض وشایع اولوب
اهل بدو وحضر وسایر اصحاب سیر وسفر اول
منهل نابدن اغتسال وشراب ایله تداوی و
استشفا و صاحب قبر اولان نبی جلیل القدرک
قوه روحانیتندن صدق نیت ایله استغاثه
واستشفاع ایدرلر نظم

ای ببا درگور خفته خاک وار ❁
به زصد احیا بنفع و انتشار ❁
خاک او هم سیرت جانان شود ❁
سرمهٔ چشم عزیزان می شود ❁

حضرت ایوبک دامن امنیتی گوهر استجابت ایله
پر و نایل شرف فکشفنا به من ضر اولمه ده وجوه
شتی ابانه وانبا اولنمشدر لکن ابن جریر و طبرینک
قول معتبری اوزره مامن ایمانده استسلام واستکانت
ایدن اشخاص سه کانه یدی ییلدن صکره
اول حضرتی تعهد وحسن اعتقاد ایله عبادت و
افتقاده تعمد ایدوب گوردیلر که وجود گرامی
صدید و ریم ایچنده غلطان و صورت بنورده اولان
بی تاب و توان اولمش سر مکتوم قضادن غافل
و پایهٔ ادراک و دکالری سافل اولمغین امتحانی
امتهانندن فرق و تمییز ایده مدکلو ابتلائی شان انبیایه

تجویز ایتمیوب دیدیلر که اکر حضرت ایوب
سلطنت نبوتدن مخلوع و درخت اقبال
پرباری دبور ادبار ایله مقلوع اولمسه سهام
دواهی واسقامه نشانه و سر سرا وب مقری
مرغان نوایب پریشانه معشش و آشیانه
اولمزایدی بو کلام شماتت اسلوب مسموع
حضرت ایوب اولدقده بی اختیار سیف صارم
دعایی تقلد و اصابت ضر و شماتت ایله ترک
تجلد ایدوب روی تأمولنه ترغه قبول بازوی طبیب
عنایت ازلیه سقام عنا منه چاره ساز اولدی

شعر لقد وعد الله الکریم بفضله
اذا اشتدت البلوی کفایة عبده ؛؛
والیقن بان الله کاف عباده ؛؛
ولا تحسبن الله مخلف وعده ؛؛

استادلقبی ایله مشهور آفاق اولان ابو علی دقاق

بو وجهله بابنه تدقیق و تحقیق کلام خوانیمشدر که
صبرک حدی تقدیر حکیم صمده عدم اعتراض و استکام
ضرناکامده ترک عبس و انقباضدر اما الا علی وجه الشکوی
دفع مضرت بلوی ایچون رفع الکف دعا منافی صبر و تجلد
اولمدوغی جای تأمل دکلدر حضرت ایوبک نداء احوال
محنت مآل فتحصاب اوب صباح و مساء الهه ایله مروبارکاه
رافع رقعه ربه انی مسنی الضر اولمشیکن صفت صبر ایله
تعریف و جانب مهیمن و توانادن خلعت فاخره نعم العبد
انه اواب ایله تشریف اولندوغی بو مدعایه سند
و صدق مقاله کواه بی قیددر و بنه سالف الذکر
استاددن نقل صحیح الاسناددر که حضرت ایوبک
لسان حکمت نثارندن بی قصد و اختیار بو کلمه شکایت
بیان جریان ایلدی تا که

شعر

تبین یوم البین ان اعتزامه ؛ علی الصبر من احدی الظنون الکواذب
فحوا سنه مصادیق اولان ضعفانی توفیقه منقص و ضعف

وضعف بشریت ایله ترک جلادت ایدن فقرانک بیکسه
فریادرس اوله **بیت** از دل قدری صبر طلب کردم گفت
معذور همی دار همین بود و برفت **نثر** وعند بعض المحققین
نظم مبیننده صیغهٔ فعول دن عدول اولنوب اختیار
لفظ صابرده نکته وسر بودر که حضرت ایوب جمله
کاری و دایما کردار موطن تجلد واصطبار ایطان
واستقرار دکل ایدی بلکه هر مقامده که اقامت والزام
ایده مضرب مثل کبر عمرو عن طوق وآنانا فانا طالب
علاوفوقا اولمغله استزاده جام فنا انجام ایچون
جانب ساقی باقی یه توجه وتلذذ وکمال شوق وولادن
رحیق مرد افکن بلا ایله تلذذ ایدردی وصبر وشکیب
واحتمال الم وآیب معتبر واستحلا بلادر بلادت یزدای
بلاده بو حالت مفقود الاثر اولمغین غایت مقتضای مقام
وصیغهٔ مبالغه دن صرف کلام اولندی چشم چرخ روشنی
یعنی حضرت شیخ ابراهیم گلشنی قدس سرهما السنی ثانی

ثانی اثنین مثنوی اولان معنوی ده که فرق بیکدن زیاده
ابیاتی محتوی ونوادر حکم وحکایاتی منطوی اولوب اول
گلزار فیض اقدسک بلبل دراز نفسی بودکلو اشعار بدیع و بدایعی
عدیلی بریلده تکمیل ایله اظهار قدرت کرامت وتاریخ
اتمامنه بو نظم رایق نظام ایله لمح واشارت ایلمشدر
ابیات معنوی رو هو الاول هو الآخر شمر
هست تاریخش ز داد دادگر ⁂
اول آخر گین معانی رو نمود ⁂
سال اندر نهصد و بیست و دو بود ⁂
اگر چه لیس نسج القدس کنسج القدس معناسی اوزره مثنوی ماننده
اولان تفاوت ورجحان معلوم اهل لساندر لکن بو دخی
اول شخص کرامتک سایه سی وعلم معرفتک پایه سی واول
دکان دکانک پرتوی وسابق رهانک پیروی
اولمغین بو فرع اثیل اول اصل اصیلک یمن شرفی آیینه سنده
مذکور اولنه دأب ادبدن دور دکلدر قوّة علم لدن ایله

بحار سبعة ابطنده تعمق واستخراج درر لطایفده
تأنی ایدوب مس ضردن اولان تأثر وتضجری بو کونه تأویل
وبو محل صحیح المحملی اوزره تعویل ایتمشدرکه **معنوی**
دید صبرش چونکه منی شد در وجوه ** منتی الضر زان نظر گفت آن ودود
چونکه خود صبرش نماند او را حجاب ** زین سبب شد مس ضر در اضطراب
یعنی پرستان مشاهده جمال حضرتنه اولان کمل اصفیا پاك اندرون
سوی ماسوادن عطف عطف وهوای باطنی وقطرات افعال و
صفاتری محیط اعظم ذاتده مستهلك وفانی اولمغله
بقا باللهده کاهسنه یول بولمزلر ورابت حقیقیی حامل اولان
انسان کامل رتبه‌سنه واصل اولمزلر حضرت ایوبده حتی
اسمی مال اطلاق اولنور علایقدن واعلاقدن جدا وعلقه ام
اسقام ایله طریح حضره‌ردی اولوب سفر احوالی قلزم فنادا صحلال
کرداینه صالمش ایدی اما مرتبه صفاتده روئیت صبر وثبات
قالمشیدی بو تقدیرا وزره اول حضرتك شکایتی ضر والمدن
نکابتدن اولمز بلکه ضره تجلد وتصبردن اولمغله عارضه

العطف الميل

العلق اسم النفيس

اعتراض واشتباه وروده اتجاه بولمز اگرچه صبر ایله
تخلق بلاتکلف سبب حسن فعال واوصاف ومقصد بینه نسبت
درجه کمالدر اما ابتوبالخیرات اولان اهل تمکین وثبات
بو پایه‌یی دلپسنده قانع وخرسند اولمیوب صبر مرداز ماده
دخی جمله ماسوادن عد ایدرلر وزاد عجز واستمداد ایله
راه فنا فی الله‌ه گیدرلر زیراکه صبر علی البلا وترك نالش و
دعا قهر الهی‌یه تجلد ومقاومت وبعضی راجعی ده
تمکن وبدا ومبتدر عند المحققین درگاه مقتدر معینه
بث شکوی چنین اولی واحق وادب وضعف بشریتی
رعایته انسب وافقدر **نظم**

گفت حق ایوب را در مکرمت ** من بهر مویت صبری داده‌ام
هین بصبر خود مکن چندین نظر ** صبر دیدی صبر دادن را نگر

الحدیث السادس عشر

انبیا سلکینه سالك اولورلر ** فرق ایدن کیمه جنس ایله نوعی
دیدی مدح الموب نسول البشر ** کان داود واعبد البشری

بو حدیثک کلزار عبارتنده نسیم موزونیت وزان
وبالتمام بحر خفیف ایله هم وزاندر سنن ترمذیده حضرت
ابو الدرداءدن رضی الله عنه بو عبارتله روایت اولنمشدر
حضرت داودک سلسلهٔ نسبی خاندان خلیله منتهی و عرایس ثعلبیده
روایت اولندوغی اوزره اون برنجی رتبه ده حضرت یعقوبه منتهی
اولور احوال عبرت فراسی قصص انبیاده بسط و اطناب خصوصا
تاریخ طبریده که وصمت ضعف روایتدن بری در خلاصهٔ
اخبار صحیحه انتحال و انتخاب اولنمشدر اول بابده اکثار و تفصیل
حاصلی تحصیل قیلندن اولکو عنان ادهم قلم صرف جانب صدد
و فیاض دوارف عوارف جنابندن دریوزهٔ توفیق ومدد
قیلندی اول حضرتک اعبد عباد الله اولدوغنه دلیل و
کواهدر که صیامی اعدل صیام و قیامی افضل قیامدر و بو معنایی
دهاة رواتدن نیجه ثبت ثقه عبارات مختلفه و معانی
متفقه ایله نقل و روایت ایتمشدر خصوصا صحیح بخاری
علی جامعه رحمة الملک الباری ده عبارهٔ لا صوم فوق صوم

داود

داود واردر و بو منقبه صحت رتبهٔ یقین و طمأنینه یه یتمشدر عرایس
ثعلبیده حضرت قتاده دن نقل واثر و کوهر کرانمایهٔ صدق خبر
میدان حسن سابقده تفریق و نثر اولنمشدر که اول مخاطب خاص
انا جعلناک خلیفة فی الارض و داور داد رسان خصمان بغی
بعضنا علی بعض مشرع حال و مشرب شانن صفوت مآلی
خاشاک خطیئهٔ خطیره ایله کدر و تیره اولمدین صیام آباده
رعایت شرط اغتناب و قیام لیال طویله الا ذیالده
یقوم نصفه و ینام سدسه طریقهٔ انیقه سنی اختیار و
اجتناب ایتمشیدی ملاک امر توبه مالک و شرف یافتهٔ
فغفرنا له ذلک اولدقده احیا تمام لیل و صوم دهره
رغبت و میل ایلدی ع و علی صحة هذا المنقول
احادیث صحیحه لازمة القبولده مدح و ثنا اولنان
صوم و احیا قبل الاقتراف اعتیاد و اتصاف اولندی لکن
حالا اعتدال وضعفا ایله نسبت درجهٔ کمال و لمس اولور
بیت   سازندهٔ ارغنون این ساز

از بردهٔ چنین برار د آواز ؞

که اول حضرتک حسن صوت و آوازی بر مرتبه مؤثر و
دلنواز ایدیکه نغمات طربسازه شروع و آغاز ایلدکده
زنده دلان سحری و نا آسودگان سبات سهری بیهوش و
راقد و صغار جیح الحانندن آب سریع الجریان ایستاده
و راکد اولوب جبال گران آهنک ایله مرغان سبکسیر
برحسب یا جبال اوبی معه والطیر اداء نغمه زد داستانه هم ترانه
در تسبیل و عابدان صد ساله بلکه زاهدان خشک بی ناله و رنگ
اخدود خدود پر تابری تسکاب سرشک خونابه مجری
و مسیل اولوردی ذات رسالت مثابی و فود فنون
امتحانانه مقر و منابت و مصداق فرمودهٔ خر راکعا
و اناب اولدقده شوله کلو ناله و حنین و صب دمع
خونین ایلدی که کنار محراب پر انواری قطرات دیدهٔ
خونبار ایله جویبار و منهل چشم منهلندن اطراف
سجده گاهی نشو عشب و گیاه ایله خضرا اولدی **بیت**

زآب دیدهٔ داود سبزها برست ؞

زبهر آنکه بنقشی بگرد نظرست ؞

فرق کون علی الاتصال صوم وصال ایله ترک اکل و شرب
و سجدات متوالیه ایله تحصیل دنو قرب ایدوب اکثر
اوقات صلوات ده سر پاکینی ساهرهٔ خاکدن رفع
ایدر ایدی بعده گیر و استغراق سجده ایله عالم وجده
گیدر ایدی **نظم** دلش زیر بار بلا بسته شد
سر رشتهٔ صبر بگسسته شد ؞ بدانگونه بگریست از درد دل
که از اشک چشمش زمین گشت گل **نثر** دام سجودندن وجود
بی هجودی سوده و جبین مبینی خاک مسکنت و حنینده
فرسوده اولوب موقف اعتذارده همع دمع توبه و استغفار
ایله دایما اظهار خشیت و نهیب داود و نوزیل علی الانضار
بو حال اوزره فریاد و نحیب ایلدی **بیت**

رحم آر بر آن کسی که هر شب تا روز
جز آب دو دیده دستگیرش نبود

اول خلیفهٔ فرمان روا و مخاطب فاحکم بین الناس بالحق
ولا تتبع الهوی خلیفهٔ بی اقتراف و خطایه اغترافدن صکره
او قانونی دورت قسم و هر برینی کنج عبادت مخصوصه ایله طلسیم
ایتمشیدی برکونی نور زبور ایله ازالهٔ ظلمات غی و ضلالت
و اسباط بنی اسرائیلی سواء طریقه ارشاد و دلالت
ایدردی و برکونی دخی ان لاهلک علیک حقا حضت
بی حجابی اوزره تدبیر مسئلهٔ تنزل و مؤنت اهل و
عیال احماله تحمل ایدردی و برکون دخی تنک و تنها منشور
فرمان فامشوا فی مناکبها نه تعلقده صحرای فسیح فسحوات الارض
بالطول والعرض تردد و تقلب ایدردی و برکون
صومعهٔ فلک قبا بنده که دورت بنیک محرابلر آراسته
و پرضیا و قسوس به قسوس پاکیزه نقوش ایله رشک ایلیا
ایدی نشیج دلدوز و عویل طویل جکرسوز ایدردی
رهابین ره بین بکاوانینه اسعاد و اول حضرته
موافقت و مرافقت ایله اغتنام و استسعاد ایدرلر

ایلیا موضع

ارتفع العویل
رفع الصوت بالبکاء

رهابین جمع
رهبان

ایدی بوم حتی یادو که هنگام شورش و نیاحت ایدی
صعود الاکام و هبوط الغیطان خیر من القعود بین الحیطان فحواسی
اوزره وطن و مسکندن نفار و بایما علی وجهه کشت برای
و تنفار ایدوب مزامیر دلپذیر ایله رفع عقیره و نیچه سوق
و نفیر ایله شور بقره ایتدکده طیور و وحوش و سایر
سکنهٔ عیصه وحوش اولان بهایم بیهوش و دواب
پرشغب و جوش مجتمع و حاضر و مدلول آیت واذا
الوحوش حشرت متضح و ظاهر اولوب بودکلو جموع
دموعی مجتازان و ابناء سبیله مانع راه رها و نمودار
منطوق و سالت اودیة بقدرها اولوردی نظم

میریخت سرشک آتش افروز
مانند شمع خویشتن سوز
چندان ز قره سرشک خونریخت
کاندام زمین بخون درآمیخت

بو هیئت هیبت نما ایله وقت عشاده طرف ساحله

رفع فلان عقیرته
ای صوته

عیصه موضع
کثیر الشجر

حوش
بلاد الجن

راحل اولوب آواز سوزناک و حزین ایله آغاز گریه و حنین
ایتدکده حیتان عجیبه الماهیه وسایر حشرات مائیه
حجاب بحر نیلگوندن سر زده و بیرون اولوب
بو واقعهٔ رستخیزانگیزدن سراسیمه و دنگ و فریاد
مغزکوب جهان آشوب ده اول حضرته همترانه و آهنگ
اولورلر ایدی **نظم** آسمان میگفت آنروز با زمین
گر قیامت را ندیدستی ببین ❊ چرخ برخواندی قیامت نامه را
تا مجره بر دریدی جامه را **نثر** و یوم بناحیه ده هر محله
و ناحیه ده منادیان خوب آواز رفع صوت و مد صدا
ایدوب حضرت داودک روز نفیر و سرودی و هنگام
نفرت و شرودی در جوار سوک و غرایه هوسناک اولان
سرباران بی باک گریه و فریاده حاضر و آماده
اولسون دیو رجیع توفیق ایله سرمست اولان ساغر
کشف بزم الستی بلاتعویق تهییج و تشویق ایدرلر ایدی
حضرت داود و فود شرف سعود ایله معبد عجیب گیشر

المحا

المحاربه ولوج و دخول و عباد بنی اسرائیل علی
قدرهم الجلیل مقام مهنت بی محنت ده مشول و ممول
ایتدکدن صکره اصناف اوباز و اصواف ایله
محشو و آگنده اوج فات فلکس و ژنده زیرپای علمین
بیماسنه بسط و القا اولنوردی بعده مساعده رهابینه
واحبار ایله ادرار دموع سایله و مساعفه اسافقه
نیکوحبار ایله رفع اصوات هایله ایدوب **ع**
نزدیکان رابیش بود حیرانی ❊ وفقی اوزره آشنا
سنک ندم و سدم ایله لوح سینه باسکینه سی
دوکر ایدی و بو رباعی رقت نمونک مضمونی اوزره
میزاب چشم هطالندن تیزاب حسرت و ملال دوکر
از دل بشکایتم که تاجان دارد ❊
هر لحظه مرا بدست غم بسپارد ❊
از دیده هزار شکر دارم زیرا ❊
هر دم آبی بروی من بازآرد

سیلاب سرشک شور انگیز شولدکلو تند و تیز
اولوردی که فرش درشت اکین کثرت اشک طوفان
آیین دن غرقهٔ آب و حضرت داوودک جسم بهبودی
انصباب گریهٔ کثیر الجریه دن شنا و رنجهٔ اضطرا
واضطراب اولوردی ایمن سر رحمان اولان
حضرت سلیمان بو حالت دهشت پذیردن آگاه و خبیر
اولدقده رحمت بهیهٔ الهیه کبی سباق و شتاب
و پدر بزرکوارنی سعی بسیار ایله عمارد مع بیشماردن
اجتناب ایدردی اول حضرت فوارهٔ دیدهٔ گریاندن
فیضان ایدن یاشی کف گهربار ایله آلوب محیای مستبین الحکایه
سورمکله طالب آبرو و ذات کثیر المغفراتنه ساری اولان
خجلت و شرمساریدن دایما سر فرو ایدی **بیت**

سر خجالت عارف از آن بود در پیش ،،
که گر گناه بخشند شرمسار هست ،،

لباس تقوای صابغه انابت ایله شسته و گلزار دل پر

پر صفاسنده سبزهٔ سیرت رضا رسته اولدقدن
صکره هرگاه که دعا و نیازه آغاز ایتسه
متطلبان خط خطایی نقش صلاح فرمایی اذرینه تقدیم و
ایثار و نهایت ابتهال و استکانندن اللهم اغفر
للخاطئین فعسی ان نغفر لداود معهم دعاسنی
تکرار ایدردی و قعود و قیامی وارادهٔ ادارهٔ کلامی
مجرمان خاطر پریشان و تائبان ندامت نشانه اولور
تعاطی کلام تعالوا الی داود الخاطی ایله خاطر نواز
اهل تقصیر وانین المذنبین احب عند الله من صولة المطیعین
معناسی تحقق پذیر اولوردی ع که مستحق کرامت گناهکارانند
و هنگام ابتلانک ابتداسنده غریق گرداب وله
بعده شرف منادمت توبه و ندامت ایله کمن لا ذنب له
اولدقده اثناء نالش و دعاده عالم حس حس نمادن
اغتراب و سجدهٔ نیازه ایله بارگاه ایزد کارسازه
اقتراب ایدوب دیدیکه ای قادر بی زوال رجا و سؤال

ایدرم که سرنوشت قلم تقدیر اولان لمم و تقصیرم

برآن انداخته چاه نسیان اولموب نفس نافرمان و سایر

عصاة بی درمان اکچون بالعشی والابکار استغفار واستغفار

ایده جك برشانه وآیت عطا وغایت ایده سن

پس حکیم ودود خطیئه حضرت داودی یدیمنا سنده

وسم وابرة عبرت ایله صفحه کف کفایتنه وشم ایدوب

مطاعم ومشاربه رفع ید وتعاطی اشیا اچکنه دست

برصباسنی مدا ایتدکده اول نشانه غیبی زاجر و

لایم وتذکر خطیئه مهیج بکاء دایم اولوب حضار

مجلس تذکیری نصایح سودمند دلپذیر ایله

اراحت واول خط خطیئه نمایی بیکانه واشنایه

ارائت ایدردی ع این حالت از بدایع قدرت

بعید نیست ﴿ کثرت دمع بردم وغزارت گریه

دمادمدن رخسار پر انوارنده مجاری واخادید منظور

اهل دید واسته ده بنای عجز وبریشانی دن

دارم طمع ز گریه شبگیر وآه صبح ؞

یابم دوای درد دل بیقرار خویش ؞

مغمای روشن وبدیدار اولوب احیانا سجده دن رفع راس

وماده حیات ونما اولان مادن جرعه ما اچون اخذ

کاسه ایلسه عین مطالعه سرشك آل ریخته وآب نابله

ممزوج وآمیخته اولوردی وهنگام تناول طعامده

بر کاسه شکسته یه نان جوین زنگ بسته قیوب شول کلو

گریه بی اختیار واخلاف ناقی بیخلافی ادرار ایدر دکه

اول قصعه چوبین غرق سرشك خونین اولوردی

بعده اول نان ترا وزرینه نمك وخاکستر صاچوب

بو مقوله طعام بطئ الانهضام مضغ والتقام ایله نفسنه

اجبار وهذا طعام الخاطئین معناسن خلصان وقرابینه

اخبار ایدردی اصحاب فضایل استصحاب بسینه ده

خوکرده حج وعمره اولان حضرت ابن عمردن نقل صحیح

الاثردر که حضرت داودك صمیم قلب سلیمنده خوف و

هم بر وجهله جانکیر و مقیم ایدیکه غلبهٔ اخراب اخلاط ایله
نیجه ایام و ازمان رنجور و صاحب فراش و رقم آسایش و
راحتی کزلک رنج دلخراش ایله تراشیده اولوب مرمت دل
ویرانی ایچون اهل وجیرانی صورت عیادتده عیادت
و دعای مستجابی استجلاب ایله کسب شرف سیادت ایدرلر ایدی
باانکه ذات بلند مقامی آسیب خار سقام ایله زخم خورده
و طبع نازپرورد پی تندباد صدمهٔ درد ایله آزرده اولموب
خشیت و مخافتدن غیری رنج و آفت وجود ظاهرنده نمایان
و ظاهر دکل ایدی **شعر** کان ربک لم یخلق لخشیته
سواهم فی جمیع الخلق انسانا **شعر** اندیشهٔ عقاب و وجوم بر وجهله
هجوم ایدردیکه غایت غم و دهشتدن مفاصل و اوصالی
تخلع و انفصال بولوب سلاسل و حبال ایله شد و بند
و نیجه تدابیر و اعمال ایله وصل و پیوند ایدرلر ایدی بعده
ملاحظهٔ سعت رحمت ایله غشیت خشیتدن تحصیل افاقت
و ضبط امور خارجیه یه فی الجمله کسب قدرت و طاقت

ایتدکده

ایتدکده اعضا و آرابی اداتی تراجع و عودت
و رسم معتادی اوزره اهل رشد و استعداده تبلیغ مراسم
دعوت ایدردی عرایس تعلیم ده بو وجهله کشف سر حجابی
اولمشدر که حضرت داودک که دود آه ممدودی
و اصل چرخ کبود اولمشیدی و فریاد دفعاتی صاعقه نشانی
ایله لب بار نقش ساده نما اولان کنبد بلند سما طولمش
ایدی نهر چشم پرنوردن فوران ایدن طوفان اشک
روان برمرتبه وافر و فراوان ایدیکه یکجا مجموع اناسک ایله
وزن و قیاس اولنسه جملهدن افزونتر اولمغله سزاوار
احدوثه و سمر و سوکواران عالمک کریه دمادملری
سرشک دریا افشانینه اضافت ایله کقطرة الما بالنسبة
الی الدماء داخل شمار شمرده ایدی راوی روایتدن سیل
حسن بیان بو وجهله جریان ایتمشدرکه جالوت که
خصم فئهٔ طالوت و سالار عبدهٔ طاغوت ایدی
سنک فلاخن معجزه ایله هالک و حضرت داود جمع

شمر لفظ فارسیدر نهر صغیر معناسنه

رسالت وسلطنت ایله جبل بانحل نبی اسرائیله مالک
اولدقده شیمهٔ کریمه‌سی بو وجهله قرار و بوده دستور
مستور اوزره استمرار بولمش ایدیکه گاه و بیگاه
ماه ستاره سپاه گبی شبگردلک و مثال بیک خیال
عالم نوردلک ایدوب تنکراً کندن روش و کردارندن
تجسس و استخبار ایدردی ارباب حال و قالدن هر کیمه
سؤال ایتسه زرساو وساماتی بوتهٔ آزمایش و امتحانده
خالص العیار و سنجیدهٔ کف خیار اولوردی ع
زر که پاک بود ز امتحان چه غم دارد نثر بو حال اوزره
نیچه ماه و سال مرور و غداة و عشا کرور ایدوب
ناگاه اقتضای حکمت اله ایله سکان رقیع رفیع المنظردن
بر ملک نورانی پیکر لباس صورت بشریه‌یی تلبس و مکان
آزمون و امتحانده قرار و تلبث ایلدی حضرت داود
دأب معهود اوزره کندو سیرت و سانندن برسان
اولدقده اول سروش حکمت فروش جعد بر تاب جوابی

سا ولفظ فارسیدر قراضه معناسنه

الرقیع السماء

شانه

شانه زدهٔ دست حکمت و شکاف ام تعریض و
کنایه‌دن اراءت بارقهٔ نصیحت ایدوب غازهٔ پند سودمند
ایله آرایش جمال اجمال ونعم الرجل داود ولولا خصلة فیه
سپند ناپسندی ایله دفع عین الکمال ایلدی حضرت داود
بو تعریض زهرآلوددن بیت
دمادم بری نفسی ها از کیها ٭ که هرچه نقل کنند از بشر در امکانست
معاشنه اعتراف و عیب نهفتهٔ ناگفته‌دن استنباط استکشاف
ایتدکده اول فرشتهٔ بشر پیکر تبیین غرض و طبیب روحانی
اثر تشخیص مرض ایدوب دیدیکه حضرت داود مقرب ملک
معبود ایکن عزت و آلی ایله فضائل بیت المالدن سد جوعت
اگرچه رخصه قریندر اما عند اهل العزیمه باعث لوم و عذیمه
بلکه مستلزم نقیصهٔ عظیمه اولمغیله سرجریدهٔ سیئات مقربیندر
حضرت داود بو گفت و شنوددن حق تنبیهی استیفا
و استیفار حسنات ابراردن استغفار ایدوب جناب
مسبب الاسبابدن برپیشه و حرفت رجا و مسألت ایلدی

الاعواز
الفقر

انکله تسبب و تکسب دافع فاقه و اعواز و تداول
حلال ایله تطاول ایت الماللدن مستغنی و بی نیاز اوله
پس قادر فرد بی‌نیاز کمال قدرت و جلالنی اظهار و ابانت
و تاثیر فرمان قدّر فی السّرد آهن سردی الانه ایدوب
حضرت داود ده صنعت لبوس تعلیم و کف بی وکفنه مقالید
معجزات باهره یی تسلیم ایلدی حدید شدید تیره فام برو
نرم و رام اولدیکه من غیر ادخال النار ید سحاسنی شعله زننده
خمیر وار آهن و دراز و هیهات تضرب فی حدید بارد مثل
واردی غلط انداز اولدی تأیید لطف جدید ایله معجزهٔ
و الناله الحدید ظاهر و بدیدار اولمغله حضرت داود
هم رزق موعودده ترک قلق و ارتیاع
و دست بافی اولان هر درع حصانی و زرد صافی یی
دورت بیک اقچه ابتاع ایدوب بر مقدارنی
مهمات عترت و دارینه صرف و ارفاق و ما عداسنی
ارامل و ضعفایه بذل و انفاق ایدردی زبورده مزبور

اللبوس
الدرع

الوکف
العیب

سحت السماء مطرها
ومن المجاز عین
سحّاء

الزرد والحلقة
الدرع المزرود

اولان

اولان کلمات قدسی سماتدندر که یا داود اذا رأیت
عالماً فکن له خادماً بو دخی رونق شکن کلّم قدسیه اولان
بدایع کلمات قدسیه دندر که یا داود اذا ابدک
اللازم فالزم بدک سماسره سیلع اسمار اولان نقلهٔ
اخبارک اجماع دارها علی او زره حضرت داودک
سنون مدت حیاتی یوز ساله اتصال بولمشدر

آن مرد نیم کز عدمم بیم آید
کان نیمه مرا خوشتر ازین نیم آید
جانی دارم بعاریت داده خدا
تسلیم کنم چو وقت تسلیم آید

معکسنه نفس توطین و امر رحلتی توطید ایدوب روح
علوی آشیانی نزمرهٔ روحانیانه میر محلس و عوف
جنان ده دلفریبان حور و غلمانله مصحب و مستانس
اولدی شعر وما الموت الا رحلة غیر انها
من المنزل الفانی الی المنزل الباقی

البد العوض

کیفیت انتقال و رحلتی بو وجهله نگاشته مزبر نقل و حکایه ایدر
که اول حضرتک بر کنیز پاکیزه طینتی وار ایدی که هنگام
شام و مبادی استیلا ظلامده اسباب حرمی
افراز و مداخل بیوتی فراز ایدوب مفاتیح ابواب
موصده یی حضرت داووده تسلیم بعده متوسد منام
نمت آسایش و آرام تصمیم ایدردی عادت معهوده وجب
فرموده اوزره روزنه احتیاطی ایلاق و دروازه
اختلاطی اغلاق ایدوب جانب جامه خوابه عزم و شتاب
ایتدکده کوردیکه بر شخص بیگانه بطن خانه ده قایم و
بی پروا سیر و تماشایه راغب و مایل اولمش بو حالدن
وهمناک و زهره صبری چاک اولوب دیدیکه ای مرد بشکر
سنی حرم ارم مثاله کیم ادخال ایلدی که **فاذا دخلتم**
بیوتا فاذنوا سررشته سن کم و بو وجهله اظهار
گستاخی و تحکم ایلدک حضرت ملک الموت رفع صولته
دیدی که بن طارق بی حذر و سرهنگ قضا و قدرم که

ابلقت الباب اذا فتحته کله

البطانة الوسط

منشور

منشور بطش و سطوتم هر جا وار جایه واصل و
جانی و مضایق و دخوله اقتحام و دخولم دفعی و نجا
بو پیام راحت انجام استماع حضرت داوودک
کشتی وجودی غرقه دردور درد و تحیر و حقیقت
زنهار تدن **اجیبت داعیا او ناعیا** ایله تفحص و تحیر ایلدی
قابض ارواح که تفرقه انداز ازواج در کالبد رجایی
تیغ زهراب داده ردی ایله تجریح و بغته بغته کلدوکنی
تصریح ایتمکله حضرت داوود سوادما سوادن اعراض
و صدود ایدوب دیدیکه یا ابا یحیی چونکه اجل مسمی
بنی جانب عقبایه داعی و حایط حیاتم زلزله مرگ و
ممات ایله متزلزل و متداعی ایدی بو حالت غم فزا
و عمر کاهدن مقدم بنی آگاه ایتمدک که لباس تقوایی
استعداد و متوبه تهی و استعداد ایدم **قطعه**

چو وصل دوست میسر نمی شود بی مرگ
ز بهر نوش خیابه عاشق چنین نیشم

اگر جمال نماید بو وقت جان دادن ∴

∴ چه جای جان که زهر دو جهان نیندیشم

حضرت عزرائیل ردای تعریض وایمای تحویل وامر
غفلت وتهوینی تهویل ایدوب دیدیکه یا داود
آبا وجدودک نقل وارتحالی واجاب واترابک بدنه تزلزل
تغیر حالی بلکه هر ابن انثی نک آلت حدبا اوزره خلاف
مأمول محمول ولمنسی پیش آهنک لشکر ممات ونذیر عریان
وفات دکلمیدر انتقال لذات وعداة بالعشی والغداة
سه کفی بالموت واعظا دن کشف غطا ایدرکن
حیفا که قفقا عالمه وضع قدم ایدن بنی آدم منبه غفلات
بینه سد صماخ تنبه ایدوب بو دکلو قوارع آیات
نذارت آمیندن عبرت بین اولمزلر وطلسم منتمای
زخرف جهاندن دلبسته و ولهان اولوب کنج حقیقت حاله
اتصال بولمز شعر الناس فی غفلة عما یراد بهم
کانهم غنم فی دار جزار شعر خلیفه بی خیلا وزهو

القفقا القحف الملس

جزار قصاب

کاشف

کاشف سر لیتنی ذلک التهو سالار اهل یقین سید جمله
صدیقین مثنوی آنچه حق از بارگاه کبریا

ریخت در صدر شریف مصطفی ∴

∴ او همه در سینهٔ صدیق ریخت

لاجرم تا بود از وی تحقیق ریخت ∴

رضی الله عنه نک بو کلامی معنای مذکوره مدایی وقرینه
وتسلیت بخش خاطر کئیب دردر لا تزال تنعی اخا حتی تکونه وقد
زجو رجاء فتحول الموت دونه بعض شعرا بو معنایه دیبا
نظم زیبا ایله حسن نمایش واندام دل آرامنه تمایل
وزن نازک خرامله لطف آرایش ویرمشدر شعر

واذا حملت الی القبور جنازة ∴

∴ فاعلم بانک بعدها محمول

واذا ولیت امور قوم مرة ∴

∴ فاعلم بانک عنهم مسئول

الحدیث السابع عشر

طالب خلد اولان ره جقده ...
جان باشن فدا ایدر هر کاه ...
صدد مدحده بیوردی رسول ...
خالد ابن الولید سیف الله ...

تمام الحدیث خالد ابن الولید سیف الله وسیف رسوله
وحمزه اسد الله واسد رسوله وابو عبیده ابن الجراح
امین الله وامین رسوله وحذیفه ابن الیمان من اصفیا الرحمن
وعبد الرحمن ابن عوف من تجار الرحمن دیلمی مسند فردوسنده
حضرت ابن عباسدن رضی الله عنهما بو عبارت ایله روایت
اولندی وغیر جامع الصغیر وجمع الجوامعده اشارت اولنمشدر
بو مقام متسع المقال وطویل الاذیالده حضرت خالدک
تبیین افعال وصفاتی اولا وبالذات مقصود ومراد
واصحاب اربعه باقیه تبعیت طریقیله ذکر وایراد اولنمغله
اول حضرتک بیان احوالنده رشته مقال جلب الاقتضا
مد واطاله وسایر احوال واطواری مفصلات کتب سیره

اخباره احاله اولندی **ع** وقد آن لی تفصیل ما قلت مجملا
تهذیب الاسما واللغات ده انبا واثبات اولندوغی
اوزره حضرت خالدک مادری لبابه صغری در که امهات
المؤمنیندن حضرت میمونه نک رضی الله عنها خواهری
وبرادر سعد اخری دخی لبابه کبرادر که حضرت عباسک
رضی الله عنه حلیله وهمسری در حضرت خالد هذه جده
بیت السلام اسلامه داخل و دار الامان ایمانه واصل
اولدی کیفیت اسلامی علماء اعلام بو وجهله روایت واعلام
ایتمشلردر که ولید ابن ولید که خالدک شقیق شفیقی
بلکه **تحتاج الاخوة الی الصداقة** مصداقی اوزره صرا
وسرا ده جهرا وسرا یار ورفیقی ایدی خالددن مقدم
نامن هدایته وضع قدم ایدوب احراز قصب السبق دن
انجمن سباق کبار مهاجرین ایله مسابقت و حمامه
بیضه حنیفیه بیضا ایله حسن معاشرت ومطابقت ایتمشیدی
برکون نادی رسالت آیینده که مطاف ملائکه مقربین در

الهداية تصحيح

المنتقی

الخمیله

حاضر و فرده تلقت نبوی ایله وجه رجاسن ناظران یمن

خمیله جمیله حالنه رشحات نوازش و افضال روان

و سور سماز سالندن ابن الخالد نداسی آویزه گوش جان

اولدی **بیت** محالست چنین دوست دارد ترا

که در دست دشمن گذارد ترا ؞

حضرت ولید مضمار شکر و تحمیده ترکتاز و سرانبان

بیانی باز ایدوب دیدیکه ای مفخر آدم و حوا و ناقد الکلام

و ما ینطق عن الهوی چونکه اول هاکا نک نامی زبان زد

جناب نبوی و کالبد حال بدنی نفخ روح هدایت

فتوح ایله سوی اولدی امید درکه زمان لمعان نور توحید

قریب و دانی و ید تایید ازلی عطف خالدی طرف خلده

ثانی اولمش اوله **ع** و ما انا من روح الاله بایس

بعده برنامه دلکش تحبیر و انشا ایدوب معاودت

الفاظ باغته الا انعا ظنده بو نصایح قرار داده بی

درج و افاده ایلدیکه ای دادر داور صواب دید

ذکا و خرد کدن مستبعد در که بود کلو زمان سرگشته تیه

غوایه و استضاءه نوراینماندن محروم و بی دایه اوله سن

خصوصا حضرت رسالت سنی خیر ایله یاد و علی رؤس

الاشهاد افتقاد بیوره لر **بیت**

لک البشاره فاخلع ما علیک فقد ؞

ذکرت ثم علی ما فیک من عوج ؞

امدی نبوه دار هجرت مدار بجنه مسارعت و بدار

ایله که بادیات بعثت و تباشیر صبح دعوتده نیجه مشایخ

و غزوات عرصه تخلف و فوات اولمشدر که شمدی تعجون

اولونه سبب حجاب و تقدم و سکا الی یوم الحشره باعث

پشیمانی و تندم در **قطعه**

کم من مؤخر فرصه قد امکنت ؞

لغد و لیس له غد بمواتی ؞

حتی اذا فاتت و فات طلابها ؞

ذهبت علیه نفسه حسرات ؞

بادیات النثر اولمه

اکرچه فائت غیر مستدرکدر اما منتهزان فرصت
تدارک فی آخر العمر ما فاتک مزاوله دن غفلت ایتمک
کرکدر ع که فرصت عزیزست والوقت سیف
مضمون نامه قلب حالی خالده تأثیر و قصد تلافی تقصیر
ایدوب عثمان ابن طلحه ایله عقد میثاقی توثیق
و نقود اتفاقی انتقادله عزم منهج توفیق ایلدیلر تاکه
اثنای راهده عمرو ابن عاصه بخواست راست کلدیلر که
اکا دخی دردطلب دامنکیر و خاطره‌سی استهداء نقش
هوس خانهٔ ضمیر اولمشیدی بو اوج یار صافی مانند انامل
امیرشن موافقت و کمال رفقله مرافقت ایدوب
قلب پرکینه‌لری اقتضای دور هدایت آیین ایله تنک
و منزل وصل صوری نزدیک اولدقده لیله سواد
بشریتده وجیب حرکت ابداننه خاطره و تیرکی
نور نبوت ایله مکشوف و سرنوشت خوب و زشتلری
آیینهٔ معاینه ده مجلو و مشوف اولمغین قبل القدوم

مقام

مقام معلوملرین ترفیع و اعلا و رمتکلم مکه بافلاذ
کبدها حدیثنی مستمعان مجلس نبوی‌یه املا بیوردیلر
حضرت خالدکه مدای بصردن مطرح اشعهٔ نظر اولدی
موقف بیعتده ماثل و پای رفرف پیمالرین لائم
اولنجه تبشبش و شکرخنده و دل مردهٔ افسرده سنی
نفخ روح و نفخهٔ روح ایله زنده ایدوب بیوردیلر که
ای خالد سنک معدن نهادکده کوهر نایاب استعداد
اولمغیله بی توقف جا و توکف ایدردم که عقل سلیم سنی
صراط مستقیم هدایت و ارشاد و خوان لاارتیاب اجابت
سنک الجنه رغایب جهنه غایب تهیه و ارصاد ایده ع
المنة لله تبارک و تعالی که هادی هدایه التکامیسر و خبر
اسلامک لسان وحی و الهام ایله مبشر اولدی بعده حضرت
خالد سریهٔ موتهده موجود و حاضر و اول مضایق
شدیده ده مساعی سدیده سی نمایان و ظاهر اولدقده
دیوانخانهٔ رسالتده اول شیر غابه شهامته خلعت

تبشبش به
الله

توکف
توقع

الهادیة
القضاء

خاص منقبت اعطا وافراز و سیف الله لقبی ایله بین
الاکفا مخصص و سرافراز اولدی اول واقعه نادرة المثالک
خلاصه واجمالی بودر که غزاة موته ده امراء اسلامیه شهد
شهادتی نوش وقدور رجاجم لشکر آتش غیرت غیر الدهر ایله
جوش ایتدکده حضرت خالد رایت ظفر آیتی میان
خاک و خلادن اخذ و استلاب ایدوب بلا امرة تأمر
و زور بازوی دلاوری ایله بین الوری امر غزایه تسنم ایلدی
مرده کفره بدمعاش ایله شول کلوبرد بر خاش ایلدی که
تیغ خاراشکافی ایله صفوف اهل خلاف شق و شتته
ضربات متعاقبه سندن دست تابدارنده طقوز شمشیر
آبدار منندق اولدی آخر الامر صبا نوز و نصرت
مهب سمو رحمتدن نسیم و صفحه حمیت خالدیه
مواد مفاسد اهل عنادی حسم ایلیوب بتجدد شمار
کفره بدتبار طعمه شیر هلاک و دبار و بقیة السیوف اولان
صفوف دخی پریشان و تارمار اولدی بیت

غیر الدهر: احداثه
الامرة: بالکسر الامارة
تسنم: تعلی
الدبار: الهلاک

کرد

گریزندکان را دران رستخیز
نه روی رهایی نه پای گریز
بجان بر دخود هر کسی گشته شاد
کس از کشته خود نیاورد یاد

صورت حال ظفر مآلی جناب مبشر نذیر کشف مرآت
خاطر حقایق نظیر پرتو انداز و باب مکاشفه
مفتاح غیب ایله باز اولمغین قبل مجیء الخبر بو واقعه
پرعبری کشف و انبا و حضرت خالدی ثم اخذه سیف من
سیوف الله ففتح الله علیه ایله مدح و اثنا بیوردیلر
فتح مکه و حنین ده دخی موجود و اول معارکده شجاعت
اثرده طوق قدرت بشردن بیرون مساعی کونا کون
مرئی و مشهود اولوب فرط اقتحام و اقدام ایله بین الانام
متعارف و متعالم خصوصا اهل ردته اولان شدته
حدی معلوم خلق عالم در فتح مکه مکرمه ده که اهل اسلامه
اعظم فتوحات و مغازی و کفار بد فرجامه اکبر منذبات

تعالم الجمیع: علموه
المندبات: المحربات

ومحازی در حضرت زبیر رضی الله عنه کبار مهاجرین
وانصار ایله ثنیهٔ علیادن نازل وحضرت خالد
رضی الله عنه قبایل وعشایر سایر ایله ثنیهٔ سفلی دن داخل
اولدوغی اول حضرتک مزید جلادت وجلالتنه دلالت
ایدر کمات کتایب کتابتدن نقل وروایت اولنورکه
کل بوستان وتیم نعمته علیک وهزار دستان
بلغ ما انزل الیک نوح سما ان هو الا وحی یوحی
آیینه تمام نمای لقد رای من آیات ربه الکبری رباعی
ان شه که مه سپهر لولاک آمد ؞
جانیست کز آلایش تن پاک آمد ؞
یک حرف ز مجموعهٔ قدر وشرفش ؞
لولاک لما خلقت الافلاک آمد
اذن للناس بالحج امرنه اتباع وزمرهٔ مهاجرین
وسایر انصار دین ایله حجهٔ وداع ایدوب
بی جدال ورفث اتمام مناسک وتفقدن صکره

نوح
من اسماء الشمس

رفث
... الفحش من الکلام ...

التفث
...

م

سر رسالت افسرلرینی بین الخلق تراشش وحلق ایدوب
موی ناصیهٔ همایون برکت نمونلرینی حضرت خالده
ارزانی وبو نوازش والتفاتله بین الاکفاء والکفات
منظور غزا وداعی بیورد یلرع نهر ازنکته بار یکترز مو اینجادت
اول شعرات معجزه نمایی که خاصیت بخش پر هما ایدی
حضرت خالد جوف عمامه سنده تعبیه وخیاطت وشرط
فرط تعظیم وتکریمی توفیه وحیاطت ایتمکله دایما مهالک
بی درمان رستخیز نشانده غالب وچیره وشعشعهٔ شمشیر
مهابتندن چشم دشمنان خفاش طبیعت خیره اولوردی
مثنوی چنان شد که باز وربازوی او
بلرزید کس در ترازوی او ؞
چو در زور پیچیدی اندام را ؞
گره بر زدی گوش ضرغام را ؞
یوم حنین ده که اصحاب سبق وتقدم چشم زخم
اذا عجبتکم کثرتکم ایله افتاده مزلقهٔ پریشانی وتیر باران

حاط حیاطة
رعاه

اهل بغی وطغیانله بار درکل عجز وناتوانی اولدیلر حضرت
خالد نکاور غیرت سوار وهجوم سیلاب قتالده کوه البرز
مثال پابرجا واستوار اولوب نظرگاه حضرت رسول
علیه السلام ده شول دکلو بهادرلق وطلیعه لشکر اسلامده
بر وجهله سپر اندازلق ایلدیکه صدر تابناکی مشروح
وجسم پاکی بنجه یرده مجروح اولدی اول قبیله غیر قبیله که
وفد هوازن ده هر بری کفه میزان هنرده تهمتن زور
آور ایله موازی وموازن ایدی صدمه **وانزل جنودا**
لم تروها دن فرار وهرب وحماة حوزه دین مخیم
فتح مبین ده اظهار شادمانی وطرب ایتدکده حضرت
ختمیت قرین کمال عز وتمکین ایله رحل خالده قدم رنجه
وکلبه احزانینی مقدم مسرت رسانلری ایله رشک
سمرقند وگنج ایدوب پرسش خاطرنواز ایله اول درمانده
بستر اعزازه ترویح نفس وجروح جانگدازینه لعاب
شفاسازلرینی وضع ونفث ایتمکله اول رتق رتق

دافع اوجاع ثقال وحضرت خالد کانما انشط من عقال
اولدی کتاب خمیس ده نگاشته کلک بدایع نویس درکه
مالک ابن نویره که آوان رسالتده قبیله
بنی حنظله نک عاملی ولوای نقابت وعرافتلرینک
حاملی ایدی آفتاب آفاقگیر رسالتک زمان غروبنده
واهل ردتک مبادی ظهورنده حفظ صدق قاعده
ترک صداقت بلکه اربابه رده ایله اظهار شعایر ردت
ایتمکله سوء صنیعی محفل شریفده وضع ده منتشر ومستفیض
دبو وضع ناصوابی ارتکابله بین الاصحاب منفور ومبغوض
اولدی **شعر** لاتطلبن مهینا منه صلاحه
اذ کان ربك قد قضی بفساده
حتی حضرت خالد بو حالدن تنمر وکمال حمیت وانفعالدن
تغیظ وتذمر ایدوب ابن نویره نک وجود عدیم
العهده سنی هدف تیر تدمیر ایتمکه سوکند وحبل متین عهد و
پیمانی عروه وثقای ایمانه پیوند ایلمش ایدی **ع**

العریف من یعرفه الناس ویعرفهم وقد عرف فلان عرافة اذا صار مختصا بذلك

تنمر غضب

تذمر الامر نفسه علی فائت

النفث شبیه بالنفخ

حضرت صدیق خلافت مقرنز علیه الرضوان الاکبرک
که شرف ذات بزرکوارلرینی شیخ عطارک بو ابیاتی
ضمننده مسطر و بنحو حسن بیانی ایله مجلس روحانیان مطیب و
معطر در **نظم** درشب معراج بیش ذو الجلال
مصطفی کرد از خداوند این سؤال ❁
❁ کفت چونی با علی ام ای عزیز
کفت با بوبکر من چونی تو نیز ❁
وجود بیهمتاسی ایله مسند خلافت کبری زیب وفر
و هر کس مقسم عدالتدن نصیب اوفی واوفر بولدقده
تهیهٔ اسباب سفر و مقدمات ترتیب ظفر ایدوب
حسم مواد بغی و ارتدادچون حضرت خالدی سردار
و فرسان و رجالهٔ رجاله سپهسالار ایلدی **بیت**
همه مبارز رزم آزمای خصم آشام ❁
❁ همه دلاور دشمن شکار و کینه کذار
حضرت خالد صفحاء خلد ایله مهامه مهامه روان و اول

الراجل
خلاف الناس والجمع
رجاله

المهمه
المفازه جمعه
مهامه

جوانبه

جوانبه تقدیم تدرجوایب ایله دواناولدقده پیکان
حرم دینه اولان حزب مرتدین ایله اقامت حرب زبون
و مالک ابن نویره‌یی زیر شمشیر تسخیر و تحسیرده زار و زبون
ایلدی **ع** ان الشقی بکل حبل یختنق **شعر** اکرچه عند البعض
ترس ترس ایله ترس و وراء شجرهٔ طیبه‌ده تستر
ایلدی لکن خلال قبل و قالده ان صاحبکم قد مات
کلماتنی اداره ایدوب بو کلام خامدن که بیچون و چرا
موطن غمط و ازرا ایدی حضرت خالد مسلوب الاختیار
و چشم باپاینه بینه روز روشن تار اولوب اول مرغ
بی آشیانه کامک سرپی ثبات و ارامنی تیغ بران ایله بران ایلدی
بران و همسر بیهمتاسی ایله که ماه فلک حسن و بها ایدی
الشبه شی بالمها ایدی بناء تاهلی بی توقف و تمهل
بنیان ایلدی بو خبر مشتبه الاثر مدینهٔ منوره‌یه منعکس
و میان صحابه ده نقل مجلس اولدقده ابن نویره‌نک
مسلما قتل و نکالی احتمالی دغدغه انداز مرد و زن

جوایب
الاخبار الطاریه
جرب زبعنه
بدفع بعضها بعضا
کثره

الترس
التستر بالترس
خبث نعام
و بو قول انا قرنا بلغه جناب ... علیه بزرمی الصلوة والسلام اراده صح

المها
الشمس جمعه
مها

خصوصا همسر یارینی ذواج ازدواجله تزیین ایتدوکی
علاوهٔ سوء ظن اولدی بو سببدن عرق غیرت عمریه نابض
داقامت حدده کمال جد ایله ناهض اولوب خطاء
خالدی بارکاه خلافته عرض واقتصاص واقتضاء
ازالت عدالت ایله ارادهٔ عزل وقصاص ایلدی
صاحب نام نیک مخصوص منقبت کله فیک رفیق غار
توفیق یعنی حضرت صدیق رضی الله عنه ایراد توجیهی
و ذمت خالدی ندمت قتل مسلمدن ابرا ایدوب
دیدیکه سهم مغفرت مغفرته نثار حضرت و ظفر منشور
و دیوان حشمت پناهدن سیف الله ایله ملقب و مشهور
اولان سیف اسلامی انثلامی کسر و ابطال باعث
انک رکاة وابطال در ع لعل له عذرا وانت ملوم
خصوصا که گاه و بیگاه سریهٔ ظفر سرایتی شاهراه
تیقظ وانتباهه هادی و متاولا ارتکاب ایتدوکی
وضع ناصواب برامر اجتهادی اولا ع

اقتص الحدیث
رواه علی وجهه

قال علیه السلم خصال الخیر
ثلثمایة وستون فقال
ابو بکر یا رسول الله لی منها
شیء قال کلها فیک
هنیئا لک یا ابا بکر
کذا فی تاریخ
الخلفا

ثلمت الشیء کسرته
فانثلم

ما ذا اقول و ذنبه مغفور خصوصا حضرت خالد عراقین
اهل ردتی خاک کسر و هزیمت ده ارغام و تمریغ و قلب
مستنیرلی مشعله دار و گیردن تخلیه و تفریغ ایتدکدن
صکره قفول و ایابده دار مصاهرت ده حط رحال و
عیاب ایتدکده ابن نویره نک قتل و هلاکنه مسارعت
وانهماک ایتدوکیچون حضرت صدیق رضی الله عنه عقدهٔ
پرتاب عتابی احکام و تأریب و حضرت خالدی
مؤاخذه و تثریب ایتدکده اول یکسوارهٔ میدان
گیرودار عروهٔ وثقای اعتذار ایله تمسک و ربت
ملوم لا ذنب له زاویه سنده انزوا و تمسک ایلدی
مالک هالک اشقیا قتل و خالده قتلنی اصلال و دم مستحق
الذمی اهدار و اطلال ایده جک گفتار ناهنجاردن
عدم احتراز و جناب رساله پناهی یمین و امترا
ایهام نقض و امترا ایتدوکی جهتدن منفی غیرت
ردتنه افتا ایلدوکنی حسن تعبیر وادا ایله اعلام

العزین
الانف
مرغ الدابة تمریغا
فی التراب
ای قلبها

تاریب العقدة
احکامها

اطلال الدم
اهداره

امتراز بعوض فلان
ای منه

وحاشیهٔ بساط معدلتنده مثول و قیام ایتمکین
حضرت صدیق رضی الله عنه قولنی تصدیق و ترک
معارضه و تحذیق ایلدی **نظم**
همه اصحاب مجتهد بودند • سالکان طریق جد بودند
گر خطا میکنند مجتهدان • ایمنند از غرامت و تاوان
بالجمله مسیلمهٔ کذاب ایله سایر مرتده اعرابک قصد
تدمیر و بو خدمتک تمشیتی ایچون حضرت خالد جنود ظفر نمود
اوزرینه تأمیر اولندقده لکاوریغی اسراج
و آستین حمیتدن ساعد خلوص نیتی اخراج ایدوب
ظلمت ردّت ایله وجه باوقاحتلری مرتد اولان مرتدلرک
سربی سامانلرینی قهر قهرلی درمان ایله شکست و رایت
تحزب و جمعیتلرینی دستبرد فوز و نصرت ایله پست
ایلدی **شعر** اذا جا نصر الله و الفتح مبین
علی المرء معسور الامور و صعبها ۞
بو منوال اوزره هر نه جانبه توجه و اقبال ایلسه مؤید

ومنصور

ومنصور و ید تأیید سرمد ایله سر سعادتنه جواهر ظفر
و بشارت منثور اولوردی **شعر**
آثاره تنبیک عن اخباره ۞
۞ حتی کانک بالعیان تراه
آخر الامر جملهٔ امراء شام اوزرینه امیر نافذ الکلام
ایدوب اول اقطارک زمام تمام امورینی
ید کرامت ظهورینه تفویض و سایرک خیمهٔ سعی و
اهتمامنی مخیم نقض و ابرامدن تقویض ایلدی نفوذ
و سایر اساطیرک نافذ اولان امام واقدی
فتوح شامده اعلام ایتدوکی اوزره اول حضرتک
علای قدر و جلالی خارج مراتب چون و چند و فتح
شاماتده ایتدوکی فرزانگی و ثبات حد کرده
طهمورث دیوبند در **بیت**
عالمی از ظلمت و از صبح صادق خنده ۞
۞ لشکری از ظالمان و از سپاهش یک نفر

خصوصا قضیهٔ یرموکده تحزب و یرموکی ایدن
شجعان رومدن آروم ایله نبرد و کارزار و خارج
طوق بشری فنون شجاعت و دلاوری اظهار ایدوب
حفرهٔ کفره ولوج ایدن علوجدن اون بر بطریق بطریق
العیان مشت کوپالنی ایله هلاک و کوی کلهٔ سبکسارلری
میان میدان خارده اغشتهٔ خون و خاک اولوب بو غزا
عبرت فزا وجه فتوحات شامیه‌ده مثال شاهنامه
و ناسخ داستان باستان شهنامه اولمشدر

تبلجت الایام عن مطلع الهدی ∴
وحل باهل البغی قاصمة الظهر ∴
فلقد من فتح غدا زینة العلا ∴
وواسطة الدنیا وفایدة الدهر ∴

حضرت خالدک بذل صدقه ایله مقعد صدقه رغبت پذیر
بلکه شعرا و ستایشکرانه افراط جوایز بی کرانی
واصل رتبهٔ تبذیر اولدوغی زبان زدهٔ آشنا و بیگانه

رمک بالمکان رموکا اقام به

الارومة وتضم الاصل والجمع اروم

البطریق کگبریت القاید من قواد الروم

دانذیه

دانذیه و محافلده داستان و افسانه اولدی شعر

لا تعجبن لاموال تفرقها ∴
بقاؤها للعطایا غایة العجب ∴

جانشین یار غار کوپای اعلیک غار دره زن منکر و
فتنه محدث خلیفهٔ موفق و محدث رضی الله عنه مضمار خلا
مطلق العنان و مخوق عدالتی ملاصق قمهٔ قنهٔ عنان اولدقده
خالدی عزله تادیب و ابن الامنک عقده تقلید
حکومتی تاریب ایلدی اول خبر رغصهٔ جلال العبد الانفصال
دخی زیاده قحمهٔ جهادده تقحم و بالذات اشعال تنور
مماته مباشرت و تقدم ایدوب بو بیت بی نظر و
بیمثال شعر

ولست ابالی حین اقتل مسلما
علی ای شق کان لله مصرعی ∴

فحوای غراسنی حب جلال و حارس کل شی اجله مقال
صحت مآلنی نقش کتابهٔ بال ایتمشدر بعده فرمان
اولو الامر ایله طابهٔ مستطابه‌یه قفول و موقف اعذارده

عنان السما نواحیها

القحمة بالضم المهلکة وتقحم فی الامور اقحم

طابه من اسماء المدینة المنورة

مشمول ایتدکده پیشگاه دیوان عدالتده حاجت حسن
معذرتی محصل وکلشن حالی نیسان افضال الله مخضر ومخضل
اولدی **شعر** اقبل معاذیر من یاتیک معتذرا
واغفر له ذنبه ان برا وفجرا
فقد اطاعک من یرضیک ظاهره
وقد اجلک من یعصیک مستترا
خلیفهٔ عدالت مناب مظهر حدیث لو کان بعدی
نبی لکان عمر ابن الخطاب رضی الله عنه قلم ونصفت مسیر
نشر احکام ومناشیر ایلدیکه رفع خالده سبب وعلت
تقصیر وزلت دکلدر بلکه فرط شجاعتی فتنه انداز
زندیکت دوز وغایت شهامتندن مخدرات
دارا ملک عرض اناملی ایمکله کند دخی مفتون ومکور
اولوب حکم حکمت نما ایجاب واقتضا ایلدیکه اول
شهسوار خیل خیالا خواب پنداردن بیدار وسلطان
دین ملائک سپاه که رایت افراز آیت وما

افضا

اخضل اللاشر اخضلالا

النصر

وما النصر الا من عند الله در غلبه وتاییدده محتاج
شجعان وصندید اولمدوغی واضح وبدیدار اوله
صاحب سخن فسانه پرداز زین قصه چنین خبر دهد باز
که خالدک حضرت عمره رضی الله عنه مزید مشابهتی
وصورة وخلقة اول حضرته مشاکلتی ومشارکتی
وار ایدی **شعر** کأن ید الله در الفتاح
شقهما من شق تفاح **نثر** اتفاقا بر سحر حضرت عمر
رضی الله عنه المبارکه مبارکه ملاحظه سی ایله ابکار
وغلس وبامدادده که محل فیض وامداددر جانب مسجده
نهوض وابتدار ایدوب ناکاه میان راهده علقمة ابن علاثه
ایله ملاقات ومصادفت واظهار آشنایی ومصادقت
ایلدی مزید شبهه باریکی شبهه معین وعلقمه خطا کار
وغلط بین اولوب بیکر حضرت عمر نظر حسنده
ملتبس ومرآت قوة واهمه ده صورت خالد منعکس اولمغله
استفتاح باب جواب وکینسیتی ایله خطاب ایدوب

دیدیکه یا ابا سلیمان میان ابنای زمانده شجاعت
وحماست مستلزم رعایت بی غایت ایکن حضرت
عمرسنی فلاة عدم الفائده آواره وبیابان غول وتنها ایلمک
ایله قبهٔ نیلگون فلکه نکونی برآوازه مرایندی
حضرت عمر رضی الله عنه علقمه‌یی قصد آزمون واستکشاف
سر مکنون ایدوب دیدیکه بو گفت وشنوددن مراد و
مقصودک ندر علقمه ذیل جوابی اسبال وابانه
لبانهٔ مافی البال ایدوب دیدیکه بنم نیت وطینتم
ومقتضای طینتم الی قیام الساعه سمع وطاعه
وخلافنی اقتراف خارج دایرهٔ استطاعه در غایة
مافی الباب باعث مکالمه واصطحاب ولموجب اولان
حقیقت حالدن محض سوال وادارهٔ قداح قیل و
قال ایلدم بو حال الله بربندن مفارق وطلعت
صبح راستین افق چرخ برین دن شارق اولوب
راز روز آشکار ومهر عالم سوز پرده در شب تار

اولدی **بیت** هر راز که در پردهٔ شب پنهانست
چون روز شود برهمه روشن گردد
حضرت عمر رضی الله عنه خالدی دعوة وحضور علقمه‌ده
بسط بساط مباسطت ایدوب دیدیکه یا خالد علقمه
ایله نه مقوله مقاوله ونه کونه محاوره‌یه قصد و
محاوله ایلدک حضرت خالد رقیم تغلیس وانکاری
رقمکش قلم انکار ایدیجک حضرت عمر رضی الله عنه
تکرار ابرام استخبارده تعمیق وانی لا امزح ولا اقول
الا حقا رقمنی صحیفهٔ حسن معاشرته تنمیق ایلدی حضرت
خالد رشتهٔ سخنی دراز واقسام حلف واقسامه آغاز
ایدوب دیدیکه **قطعه**

بدان خدای که ذرات آسمان وزمین
همی کنند بپاکی ذات او اقرار
بمهر درج نبوة که آن ودایع را
نبود هیچ امینی چو احمد مختار

که نه علقمه ایله تلاقی اتفاقی واقع اولدی ونه

ما بینمزده بو کفت وکو وجود بولدی شعر

فلت ابالی من رهانی بریة ٭ اذا کنت عند الله غیر مرتب

بو اثناده علقمه خالده نگاه واستغفار زلت و

گناه ایدوب دیدیکه یا خالد بو مناقشه وسوالی

حلال ایله که بو بابده خطا نا صواب بندن صادر

وبو دکلو کدر بنم قصور نظرمدن ناشی وبادرا و المشذر

بو لطیفه و مزاحدن که حسن عبارتی ایله رعونت و خشونت

مزاحدر حضرت عمر رضی الله عنه تنشط و تبسم و حضرت

خالد غلط علقمه یی تفرس م توسم ایلدی شعر

افد طبعک المکدود بالهم راحة ٭

تجم وعلله بشیء من المزح ٭

ولکن اذا اعطیته المزح فلیکن ٭

بمقدار ما یعطی الطعام من الملح

حضرت خالد رضی الله عنه که مظهر فضل نامحدود وداو المغفلم

مبخوت

مبخوت ومجدود درع انه فی الزمان خیر جلیس نثر

اولان کتاب الحمیده کتبه وحی دن معدود در

صفدرکیم سوزنده دقت ایدر ٭ شرح لامیه ده روایت ایدر

که فاتحه کتاب خلقت خاتمه طومار نبوت رایت

افراز نصرت بالقبا ز رونق افروز آل عبا داعی

الخلق الی الذات لا زال علیه زکیات الصلوات

حضرتلری خالد ابن ولید ایله عکرمه ابن ابی جهله نگاه

نوازش ازل وصحایف احوال واقوالرینه امرار نظر بیور دقلرنده

رضوان حقیقت دن سرپوش البسن ویخرج الحی

من المیت آیتن اقتباس بیورورلر ایدی زیرا بونلر خیا

صحابه کباردن ایکی ذات بزرگوارلردرکه پدرلری

حذرلری اهل اسلامه مناواة وخصام ایدن اعدانک

الد واعداسی وشر زمره باغیه باعثه آلف ادک

کریوه لجاج وعناده ادعاسی ایکن کندولر بیضه

اسلامی حامی واعلاء کلمة الله ده سعی بی اشتباه

ایتمکله بین الامثال والاشباه مشتهر ونامی
اولمشلر در **قطعه** بنب نیست نسبت مردم
هر یکی را بنفس خود شرفست ٭
٭ شرف در بجوهر خویش است
نه زپاکی جوهر صدفست ٭
حضرت خالد اواخر عمرنده قصبهٔ حمص ده مقیم و بالذات
وسد ثغور امورنده تفرقه ساز طارف وتالد
اولوب اعوام وسنینی واصل سرحد ستین اولدقده
صاحب فراش ورنجور وهجوم دردی درمان ایله
نزهت سرای صحت واماندن بعید ومهجور اولدی
یا مغرما بوصال عیش ناعم ٭
٭ ستصد عنه طایعا او کارها
ان الحوادث تزعج الآساد عن ٭
٭ غاباتها والطیر عن اوکارها
حضرت ابو الدردا که قصبهٔ مزبوره ده حاضر

بلده بالمکان اذا قام فیه

داول

داول دخی مرابطه حدود وثغوره مواظب ومثابر ایدی
بوحالدن تفجع وزاری ورعایت شرط غمخوار ایدوب
سنت عیادت ایله استنان ودستکام عجز وتقاعد
خدمت بی امتنان ایلدی **بیت**
چو رنج بر تو ای کوفتن از رنجور ٭
٭ قدم ز رفتن وپرسیدنش دریغ مدار
حضرت خالد خیل وجوشنینی و مدینهٔ منوره ده اولان
ملک معینینی وقف وایثار وحضرت عمر رضی الله عنه
وصی مختار ایلدی بعده مکنون درونی بث واظهار
حزن وبث ایدوب دیدیکه بنجه حروب شدیده
الالتحامه اقتحام ایدوب تن رنج پروردهٔ بریره
قالماشدر که ضرب تیغ بران ایخود طعن سهام و
مران ایله سوراخ سوراخ وهر سر موم تارموی
وصراخ اولمیه **بیت** بر تنم یک جایکه بی زخم نیست
این تنم از تیر چون پرویز نیست ٭

بودکلو فرح و جرح باعث خروج روح

اولمامشکن دریغاکه مانند حمیر و بعیر فراش اجل بیاکزرده

فرومانده و آیس ور وز بازار سعادت شهادتده

تهی دست و بایش اولدم بودکلو کفت وکودن صکره

جبل رجا و آرزوبی لنّ و داغ وداع ایله عوادت و

اشیاعنی کیدوب کمال قلق و انفعالندن فلانامت

اعین الجبنا نفرینی بددعا ایله ترک کلام دنیا و سنه

احدی واربعین ده قصد ملاء اعلا ایلدی **شعر**

ومن لم یمت بالسیف مات بغیره ؞

؞ تنوعت الاسباب والداء واحد

حضرت ابو الدرداع دردا و هزار بار دردا دردا

دیوب تنفیذ وصایای تعهد والتزام و بوخد مسی

اقامة الجمعة دارهجرته توجه اعزام ایلدی بعد حصول

الوصول سعی عدالت عمریه ده سعی و حضرت خالدک

نعی اشیدکده حضرت فاروق رضی الله عنه استرجاع

و تأسف و پنجه شب و روز بوغاز غم اندوزدن

تحزن و تلهف ایدوب دیدیکه موت خالد حایط دین

قویم ده بر رخنه عظیم درکه الی یوم التناد انسداد ی

مستحیل و زمان بی امان مثل و نظیرینی تولیددن بخیل در

حضرت خالد قصبهٔ حمصه قریب بر قریه ده مدفوندر

و مقبور و مزار پر انواری که ملتثم شفاه اشراف کبار

بین الزوار متعارف و مشهوردر **شعر**

سقی الله قبرا صار مثوی لخالد ؞

؞ بواکی امطار بها البرق ضاحک

فتی غاب عنا شخصه دون ذکره ؞

؞ فاصبح فینا حاضر وهو هالک

الحدیث الثامن عشر

امر منکرده اطاعت اولمز ؞ بو یلدرقول امام کوکی

بو حدیثی دیدی سلطان رسل ؞ انما الطاعة فی المعروف

بو حدیث کثیرة الافاده بی نقصان دریاده مراحقات

رمل مسدسدن فاعلاتن فعلاتن فعلن وزننه موافقدر
صحیح بخاریده حضرت امام علیدن رضی الله عنه
بو عبارت ایله روایت اولنمشدر سیوطی سنن
ابی داودده بو منوال اوزره تحقیق حال ایتمشدر که
امر امام امر شرعه تابع واتباع وامتناعی نفس الامره
راجعدر اگر اول امر واجب ایسه اطاعتی واصل رتبهٔ
وجوب اولور اگر مندوب ایسه اطاعتی واجب اولمز
مندوب اولور اگر مباح ایسه نه واجب نه مندوب
بلکه رایت متابعتی میدان استحسانده منصوب اولور
اگر مکروه ایسه اطاعتی دخی مکروه ومحذور اولور
اگر حرام ایسه اطاعتی دخی حرام ومحظور اولور بو مقدمه
عامهٔ عوام منهج حق لازم القبولدن عدول ونکول ایتمشلردر
بلکه اکثر خواص عنان بکران سدادی شاهراه رشاددن
صرفله عقبهٔ تقلیده صرفه کتمشلردر زعم باطل وظن بی
طائللری بودر که جانب سلطاندن نفاذ وجریان

بولان

بولان امر وفرمانه کاینًا ما کان بی تحری وامهال
امتثال لازم وتکلیف نامشروعلرینه مبادرت وشروع
ایتمین آثم اوله بو معنی جهلدن ناشی برخطاء فاحش وفاسددر
که عیاذاً بالله تعالی کفره مؤدی وبو بابده ستیزه وعناد
ایدن بدنهاد درهٔ ضلال وردی ایله متردی اولور
زیرا هر شخص بدتبار که بنای شرع استواری سیل میل
هوا ایله تهدیم واوامر ولاة وحکامی امر شرع
واجب الاحترام اوزره تقدیم ایده بلاشک کافردر
فرقهٔ اسلامیه‌دن نافر اولور خطابی که شرح مبینی
زمرهٔ محدثینک فصل الخطابیدر دیمشدر که بو حدیث
صحتنا آلدن استدلال اولنور که اطاعت ولاة
زماندن همان امر معروفده واجب ومنکراتده
اطاعت مقتضای شریعت مانع وحاجب اولدیغی اداة
قصر ایله که افادهٔ حصر ایدر حدیث سابق التحریر عنوان
پذیر اولدوغی بو معنایه گواه صادق وفحوای

لاطاعة للمخلوق فی معصیة الخالق بو مدعایه دلیل
ناطقدر حضرت صدیق اکبر که بعد الانبیا افضل بشردر
آخر انبیایه اول یار ❀ ثانی اثنین اذ هما فی الغار
رضی الله عنه ابتدای خلافت بحلالرنده منبر مستقر
السعودده عروج وصعود ایدوب بر خطبهٔ بلیغه انشا
وضمننده تربیت حکمت حکومتی افشا بیوردیلر
اثنای حمد وثناده آل واصحابه توجیه خطاب ایدوب
بیوردیلر که اطیعونی ما اطعت الله ورسوله فاذا عصیت
الله فلا طاعة لی علیکم اول خلفای اسلام مفتح نشر احکام
بودکلو کلام تام ایله تحقیق اصل وفرع ومسامع اهل
شرعی قرع ایلدوکی دلیل جلیلدر که اطاعت ولاة
والاجابت موافقت سنت وکتاب ایله منوط ومشروطدر
لزوم متابعت عروهٔ وثقای شریعته مربوط اوله
علامه زمخشری واولی الامر منکم آیهٔ باهره سنده بو
طریق ایله تحقیق ایتمشدر که اولو الامردن مراد امراء

عدالت

عدالت نهاددر که ایثار نصفت وداد واختیار
رشد وسداد ده جناب اله وحضرت رسالت پناهه
اتباع واقتدا وامر معروف ونهی عن المنکرده حفظ
ربع دین اولان خلفای راشدینک آثرینه اقتفا و
اقتدا ایده زیرا شول امرای جور بد طوردن که شارع
اعظم عدلدن عدول ایدهلر خدا ورسول بیزار
واول مقوله نامقبوللر حضرت عزت وجناب رسالته
شرف معطوفیته ناسزاوارلردر نظم

این سلاطین که تیره دینند ❀
نه سلاطین همه شیاطینند ❀
ملک ویران وکنج آبادان ❀
نبود جز طریق بی دادان ❀

بو مدعایه سند قوی ودلیل معنوی درکه خلفای
راشدیندن هر خلیفهٔ راستین که دشت حکومته
وضع قدم واغاز نصیحت زیردستان وخدم ایده

اطیعونی ما عدلت فیكم فان خالفت فلا طاعة لی
علیكم كلامی ایله خطاب عام وشرایط خلافتی جمهور سوقه
ورعیة اسماع وافهام ایدرلر ایدی بیت

جواهر سنج دریای معانی ‌‌ چنین كرد از سخن گوهر فشانی

كه بر گون مسلمه ابن عبد الملك اظهار نخوت وستیز
وخنجر زهر آلود زبانن سرتیز ایدوب اشراف
تابعین ومشاهیر اصحاب یقیندن ابو حازمه كه عرق
شبهاتی حسام صدق وثبات ایله حاسم ایدی
دیدیكه تخت حكومت وفرمانده آسوده عیش
امان اولان رعایا وزیردستان ماننده مور والو
الامر ایتنده هر بری انقیاد واطاعت ایله مأمور
ایكن نیچون كه بو مخالفت وریوه سالك
وهاویه هواده هالك اولورسز اول فاضل
فاصل كه میان عالمیان ده همتا وهمباز نادر ونصوص
قرآنیه دن استنباط احكامه قادر ایدی دیدی كه
ای داور دلاور تتمه آیه مذكوره دن نیچون اختیار
غفول ونص جلی فان تنازعتم فی شیء فردوه
الی الله ورسوله دن تجنب اعراض وذهول ایدرسز
امر منازع فیه ده الو الامر غیر مذكور وحجر اعتبار
اعتداددن دور اولمغین كتاب وسنته مخالفت
ایدن ولاته بی عدالتدن خلعت اطاعت واتباع
بلا نزاع انتزاع اولنمشدر بیت

كه گردد در همه عالم كمان ظلم بزه
كه تیر لعنت جاوید را نشانه نشد

سلاطین وحكامدن غایت مقصود ومرام میزان
عدل وداد ایله تعدیل حال عباد ونظم امور بلادده
جد واجتهاددر بیت

شاه را به بود از طاعت صد ساله وزهد
قدر یك ساعته عمری كه در و داد كند

وبو مقصودك وجوده گلمسی احوال فقرایه شعور

ومجارئ اموره اطلاع وعثور ایچون مصرع

بهر جمعیت دلهاست پریشانی ما نثر فحوایسی اوزره

ترک آسایش وخواب واداره سوآل وجواب ایله اولور

بیت

نه آساید اندر دیار تو کس که آسایش خویش جویی وبس

بروپاس درویش محتاج دار که شاه از رعیت بود تاجدار

وآلاشویله که سیرت جبابره ستمکار ایله استنان و

استبار ومن حق الملک ان یختار لرعیته ما یختار لنفسه

کلام حکمت التصاقنک خلافی ترجیح واختیار ایده

لامحاله عرضهٔ دشنام وسخنه وانجام کار نا تمامی مصادف

غایلهٔ عاقبة الظلم وخیمة ولوب ایراد واصدار ایندوکی

احکام ناهنجار تعقب ومن قبح ملکه حسن هلکه مقتضاسی

اوزره زوال دولته انتظار وترقب ایدرلر نظم

همه کار شاهان شوریده خواب

از اندازه نشناختن شد خراب

گران پایگان زا در آرد شکست فرومایگان را کند چیره دست

قطعه

قطعه مشروحه المعانی نک مصراع ثانیسنده

بر داستان صحیحه اشارت وتلمیح اولنمشدر اول قصه

عبرت فزا تاریخ خلفاده بو منوال اوزره اجمال

اولنمشدر که فحوای آیت تعز من تشاء وتذل من تشاء

... تقصی ایله تقلب دهر عبرت نما جمعیت امویه یی تفرقه

... و همای خلافت عظمی مفارق عباسیه یه

... لدقده منصورک طوار اطواری مباین

... وضع وکرداری مخالف سنت وکتاب

... امام اعظم وهمام افخم ع قدس الله سره الاکرم

... بیت قرینی مسلک رضا ویقینده افنا وظهر

... نفس الخلیفه دن خلع خلعت خلافه خفیة افتا

ایلدی منصورکه دنائت شانی ناظهور ایدی حضرت

ابو حنیفه نک فرط ورع وحیفه ایله اشتهاری

کنار علی طرف منار وقضایه عدم رضاسی معلوم

صغار وکبار ایکن محضا انتقام واذا ایچون اولا

... الجوهر القدیم ... عن العلم بالکلمة ... المسیح والحدث به ... العلم سیتمی ابنا ... کالموسوف والصفة ... الذین قالوا ان الله ثالث ثلثة ... نفسها واحدة ومع الاقانیم ... الحیواة سمی اثالث وبهذا ... بناسوته وامتنعت ... المسیح ناسوت کلاه ... النسطوریة الی انه ... امتزاج بل بعض الا ... الکلمة جعله ابکلا ... فی المسیح ... الاقانیم ... جدید ... الکل ...

ومجاری امورە اطلاع وعثور ایچون مصرع

بهر جمعیت دل اهلست پریشانی ما نثر فحواسی اوزره
ترک آسایش وخواب وادارهٔ سؤال وجواب ایله اولور

بیت

نه آساید اندر دیار تو کس ** که آسایش خویش جویی وبس
بر وپاس درویش محتاج دار ** که شاه از رعیت بود تاجدار

وآلا شویله که سیرت جبابرهٔ ستمکار ایله است…
استبار ومن حق الملك ان يختار لر…
كلام حكمت اتصافنك خلافنی ترجیح…
لا محاله غصهٔ دشنام وسخمه وانجام کار…
غایلهٔ عاقبة الظلم وخيمة ولوب ایراد واصدا…
احکام ناهنجار تعقب ومن قبح ملكه حسن هلكه مقتض…
اوزره زوال دولتنه انتظار وترقب ایدرلر نظم

همه کارشاهان شوریده خواب **
** از اندازهٔ نشناختن شد خراب
کران با کار دار آرد شکست ** فرو با کار کند چهره دست

قطعه

قطعه منشروحة المعانی نك مصراع ثانیسنده
بر داستان صحیحه اشارت وتلمیح اولنمشدر اول قصهٔ
عبرت فزا تاریخ خلفاده بو منوال اوزره اجمال
اولنمشدر که فحوای آیت تعز من تشاء وتذل من تشاء
اقتضاسی ایله تقلب دهر عبرت نما جمعیت امویه یه تفرقه
ساز وهمای خلافت عظمی مفارق عباسیه یه
سایه انداز اولدقده منصورك طرازی اطوار مباین
طرز اصحاب واكثر وضع وكرداری مخالف سنت وكتاب
اولمغین حضرت امام اعظم وهمام افخم ع قدس الله سره الاكرم
نفس زكیت قرینی مسلك رضا ویقینده افنا واظهار
خلیفه سی الخلیفه دن خلع خلعت خلافه خفیة افتا
ایلدی منصور که دنائت شانی نا مشهور ایدی حضرت
ابو حنیفه نك فرط ورع وحفظ ایله اشتهاری
کنار علی طرف منار وقضایه عدم رضاسی معلوم
صغار وكبار ایكن محضا انتقام واذا ایچون اولا

تكليف تقلد قضا ايله غصه تحقير و ذلت بعده عدم
قبولنه بهانه و علت ايدوب ضرب شديد و حبس
تهديد ايله جريده امامتي انهتاك و بر روايتده تجريع
سم هلاهل ايله اول سرجريده كبرا و حلاحلي هلاك
ايتمكين ع بوحنيفه قضا نكرد و بمرد قولي زبان زده
سلف و خلف و نقيصه و عار اول خليفه عباسي
شعارك صورت خلافتنده جدري و كلفه اولدي

شعر

بسا نام نيكوي پنجاه سال ** كه يك كار زشتش كند پايمال

خلاصه كلام حضرت امام راه خداده نفسني فدا ايدوب
حاكم ظالم ايله مهادنه و مداهنه ايتمدي و علماء زمانه كبي
تنكناى تأويل و افتاده كيمدي ع سخن دانم ولي نا گفتن اوليست
علامه زمخشري لا ينال عهدي الظالمين نظم مستنبطنده
تحقيق و تبيين ايلمشدر كه نير اعظم فلكك دكا
داخل منقبت لو كان الايمان معلقا بالثريا ع
سراج مجلس امت ابوحنيفه كوفي بنزدكاه فضل

جهاد

جهاده وصل سيف اجتهاد ايدوب ميور ركرايدي
كه اكر منصور بر مسجدي قصور طرح و بنياد و ديواري و درو
آرايش و آباد ايدوب صورت اجرده اولان آجري
تعداد ايچون بني استخدام و بو خدمتي عناد و عداد
ايچون سعي و اقدام ايله اطاعت و امتثال امر محال
و بو قدر شيئي يسيرده دخي فرمان پذير اولمق عديم
الاحتمال در ع و ثم امور ليس يمكن كشفها * بو تحقيق عبرت
مداردن ظاهر و هويدا اولور كه عند الامام الوالامر دن
مراد و مرام سلاطين و حكام اولميوب بلكه استنباط
مسائل و احكام ايدن علماء اعلام و ارباب الباب
احلام اوله والله اعلم بالصواب * والحمد لله الوهاب

الحديث التاسع عشر

صاحب اولدقده مصاحب سهمي **
** اولور انصاف و عدالت جنه
رحم سنه والي ايچون ويدي رسول **

[illegible]

حرم الله علیه الجنه **تمام الحدیث**

ایما راع لم یرحم رعیته حرم الله علیه الجنة یعنی

طالبسی حضرت ابو سعید دن رضی الله عنه بو عبارتله

روایت ایتدوکی جامع الصغیرده صراحة ذکر اولنمشدر

نصب امامت ورفع لواء حکومت ده سر وحکمت

مجموعاً انلری مضیق بشریه آداب عبودیتی تکلیف دها بینلرنده

کتاب محبت والفتی تألیف در **شعر**

تهدی الامور باهل الرای ما صلحت ؞

فان تولت فبالاشرار تنقاد ؞

لا یصلح الناس فوضی لا سراة لهم ؞

ولا سراة اذا جهالهم سادوا ؞

هر حاکم نادان وخود پسندشدان که لواء تهور و

خشمی ساعد بیدادو غشم ایله افراخته وجوهر

اقتصاد واعتدالی ورا ظهرا اهماله انداخته اوله

ماخلق له دن انحراف وسوق فسوق ده اصاعه

غشم
ظالم

راس المال انصاف ایله من لا یرحم لا یرحم تهدید

شدیدنه سزاوار وشایسته ومخدع دل پرخدعینی

قفل آهنین قسوت ایله بسته اولور **شعر**

ایحسب الظالم فی ظلمه ؞ اهمله القادر ام اهملا

ما اهملوه بل له موعد ؞ لن یجدوا من دونه موئلا

خصوصا که عدم رفق ورأفتی در بت وعادت

ایدن والی والا منزلت زیردستان رعیته تجبر وتجلد

وبو خصلت ذمیمه عجمیه الفدن ظلم وبیداد

تولد ایدر ظلم ظلمت شعار ایسه هر بار رشک انداز

مجامع قبایل واحباء وعند الله سبحانه ابغض اشیا

اولوب فیه باغیه فتنه یه سر عسکر وآیما راع

غش رعیته فهو فی النار حدیث صحت آثاری

اوزره که راویسی معقل ابن یسار در هر حاکم

بی انصاف ستمگر مظهر سخط اکبر اولمق مقرردر

شعر علیک بالعدل ان ولیت منزلة

واحذر من الجور فيها غاية الحذر ❁
❁ فالملك يبقى على الكفر البهيم ولا
يبقى مع الجور في بدو ولا حضر ❁
کتاب مثير الغرام ده ذکر واعلام اولنمشدر که
صحف حضرت ابراهيم على نبينا وعليه الصلوة والتسليم ده
اولان امثال عديمة المثالدندر که ايها الملك المسلّط
المغرور اني لم ابعثك لتجمع الدنيا بعضها على بعض
ولكن بعثتك لترد دعوة المظلوم فاني لا اردها
وان كانت من كافر

نظم

ظلم اگرچه درازدست بود ❁ آخر الامر خوار وپست بود
شود از آفتاب عدل اله ❁ سایهٔ عمر ظالمان کوتاه
اسباب عدم رحمتك بری دخی متظلمين وارباب
حاجاتدن احتجاب ومتاع ترفه وانتفاعی استئثار
وانتخاب ذر هر دادر بد سیرت که مبیت تنعم
واستراحتده آرام گزین ووراء پردهٔ غفلتده ناروا

زنفته خوش آمد وزيرا وله هامان بی عون افساد
قابليت فرعونه ايتدوکی کبی نظم اشتات مهامده
تقصير ومخذوم معدوم الاستعدادی انفعال وتعزيزه
ايلمه کار وبار رعايا ورعاع مختل ومزاج حال ضعفه
واتباع معتل اولوب لکدکوب عداشد الناس عذابا
يوم القيمة امام جاير وعدوه شرکت ظلم وعدوانده
سرگشته وحاير اولور

بيت

خبيث را چو تعهد کنی وبنوازی ❁
❁ بدولت تو گنه می کند بانبازی
هنگام بازوزرمان تفحص اخبارده حق و
باطلی تخليط وبر غشوم شومی عجزهٔ مسلمين اوزرينه
تسليط دخی جملهٔ قلت مرحمت واشفاق بلکه
ظلم الاتباع مضاف الى المتبوع قول مسموعی اوزره
محضا عدم رأفت وارفاقدندر

بيت

ان الامير اذا استعان بظالم

الرعاع: الاحداث

العدوة: المكان المتباعد

غشوم: ظالم مبالغه ايله

کان الامیر شریکه فی المأثم

عندلیب گلستان شیراز بوستان افروز حدیقه راز

جور ولاة بد سیردن غافل و بیخبر اولانلرا و ربد نهادی

علی رؤس الاشهاد تخجیل و تشویر و سلاطین غفلت

آیینی بو ابیات حکمت اساس ایله علی ملأ الناس

تثریب و تشهیر ایتمشدر **نظم**

ستانم ز ظالم که در دورتست ، که هر جور کو میکند جور تست

نه سگ دامن کاروانی درید ، نه سگبان نادان که سگ پرورید

آفتاب فلک هدایه حضرت شیخ نجم الدین دایه

کتاب مرصاد العباده ذکر و ایراد ایلمشدر که

فاحکم بین الناس بالحق آیتی لمح و دلالت ایدر که

سلاطین ولاة بالذات اجرای احکام جمهور ایله مأمور

و تفقد فقرای برگشته حالده تهاون و اهمال

ایدنلر عند الله نا معذور اولوب مراسم غفلتی

ابانه و آخری توکیل و انابه ایله عهده امانت

کبرادن

کبرادن بیرون و قبول معذرته مقرون اولمزلر

شه چو غافل شد ز کار و وزیر ، شد ولایت را خرابی ناگزیر

شه که از غفلت نهد سر را بخواب ، پس عمارت میشود در دم خراب

واقف مزایای معانی و گره گشای نکات فن ثانی اولان

عارف سخندانه پوشیده و نهان دگلدر که مجرد عصبیت

عدم مرحمت مانع دخول جنت اولیجق صنعت کبر و

نخوتی تکمیل قوتدن مجلای فعل و تمشیته کتورن

حاکم سفیه لا ریب فیه مثل آهنک کرده لهم عذاب

شدید بما نسوا یوم الحساب و حقوق عبادی اداءدن

کبر اهل هدی اولمغله شایسته وعید زدناهم

عذابا فوق العذاب اولور **بیت**

پنداشت ستمگر که ستم بر ما کرد ،،

،، بر گردن او بماند و بر ما بگذشت

ظلم نا خوش اثرک جمله شآمت و ضررندن درکه

غیبت و مذمت هر مذهب و ملتده حرام و وبال

ودار بوارده باعث طینت خبال ایکن ثلثة لا غیبة
لهم الامام الجایر والمبتدع والمجاهر بالفسق فحواسی
اوزره داور ستمکر فرد وحق و مبتدعه و فسقیه
ملحق اولوب دشنام وغیبتی مغتفر و مباح و ربا
ظلم و بدعته تعدی بغض و عداوه روز بازار اخرتده
سبب سود و رباح اولور   **قطعه**

عدل وانصاف دان نه کفر و نه دین ٭
٭ انچه در حفظ ملک در کارست
عدل بی دین نظام عالم را ٭
٭ بهتر از ظلم شاه دیندارست

بود عامجاب وحدیث نصیحت ایجاب دده
ادب حکومت محوی و صحتی مسلم اولان صحیح مسلمده
حضرت صدیقه دن رضی الله عنها فشق علیهم فاشفق
علیه ومن ولی من امر امتی شیئا فرفق بهم
فارفق به   **بیت**   اکر توقع بخشایش خدا داری

زردی لطف و کرم بر شکستگان بخشای ٭
اکرچه رفق و تأنی و ترک عنف و تعنف الرفق یمن
والخرق شوم مفهومی اوزره آحاد ناسدن هر
مرد معنی شناسه لازم و لازبدر اما اولو الامر اولان
فرمان روایان زید و عمرده رعایاتی مفترض و
واجب در زیرا انلرک خرق سخط و خرقلری التیام
پذیر اولمق عسیر و وخامت درشتی و رعونتدن
ظهور ایدن مواد خلل قصور تلافی یه تلاقی ایلمک
غیر یسیر در   **نظم**

مصلحت ملک برفق و عطاست ٭ در همه جا حکم سیاست خطاست
مور که پیچیده زبی نکهتست ٭ کر زنی اسنره دیوا نکهتست

الحدیث العشرون

باقمین زینت دنیایه بولور ٭ آخرتده درجات علیا
بر حدیثنده دیدی پیغمبر ٭ خیرکم ازهدکم فی الدنیا
تمام الحدیث خیرکم ازهدکم فی الدنیا وارغبکم

فی الآخرة بیهقی شعب ایمانده حسن بصری دن

رضی الله عنه مرسلا روایت ایتدوکی جامع الصغیرده

اشارت اولنمشدر زهد لغت ده صدر رغبت دن شیئه

یسیردن شیئه خطیره انصراف همتدن عبارتدر

هرکسکه برشیئه عنید وحاضره ی کوشهٔ کوچه خاطردن

ازاله وسلب وانک فوقنه توجیه قبله نمای قلب ایده

مرغوب عنهه نسبت ایله اسم زهد وجایز ومرغوب

فیهه اضافت ایله اطلاق رغبت جایزاولور زهدکه

رتبهٔ والا ودرجهٔ علیادر خسات ماسوایی کماینبغی فهم و

درک وآرزوی مشاهدهٔ جمالله دنیا وعقباملرینی

ترک ایلمکدر **بیت** زهد چه بود ازهمه پرداختن

جمله را در داو اول باختن **نثر** شویله که بوسعادت عظمایه

نایل ونعیم دنیا وآخرته اثر میل ورغبت قلبندن

زایل اوله زاهد مطلق وکمال زهده موفق اولور

مضرب مثل لبس قریة من وراء عبادان وخلوت

سرّ

سرّ درونی او اهل معارف کوناکون ایله معمور و

آباد ... و باغ

... ن خا

... بل الجذاب

... طر و ذ و بعض اخره

... وان کلمه وان اتحد اللاهوت بالناسوت الجزئی دون

... کل وان القتل والصلب واقعا علی اللاهوت والناسوت

... و وقع علی احدهما فقد بطل الاتحاد ومال منهم الی الحلول

... فی المسیح ومنهم من قال ان الکلمة لم یاخذ منه ... شیئا

... مرت بها کمرور الماء فی المیزاب ومال منهم الی الاتحاد و

... المسیح ومنهم من قال ان الکلمة تداخل جسد المسیح فیصدر عنه الآیات

... عنه وتفارقه تارة ... الآفات ومال هذا المذهب ایضا

... تحصیل کلام الشارح ... کتبه ... یوم الخمیس وقت بین

... ربیع الآخر کن یکرمنجی کونی ... ۱۱۳۰

في الاخره بيهقي شعب ايمانده حسن بصري دن

رضي ... ات كي ... الصفه ده

...

نابل ...

زايل ولدنزا ...

مضرب مثل ليس ...

قوله ونزعموا ان اقنوم العلم قد انتقل الى بدن عيسى تغلبه
هذا مذهب النصارى على ما ذكره الشارح في شرح المقـ...
هو انهم اثبتوا على انه تع جوهر قائم بنفسه غير متحيز ولا مختص
بجهة ولا متقدر بمقدار ولا قابل للحدوث والعدم ولا ...
وعلى انه واحد بالجوهرية ثلثة بالاقنومية والاقانيم اي صفا...
التي هي الوجود والعلم والحيوة وعبروا عن الوجود بالاب
وعن الحيوة بروح القدس وعلى ان اقنوم العلم تدرعت
دون باقي الاقانيم وعلى ان الهي المسيح معها تدرع به من اقنو...
اختلفوا فذهب الملكانية الى ان الاقانيم الثلثة غير الجوهر القد...
وان كل واحد منها اله وصرحوا باثبات التثليث كقوله تع لقد كفـ...
ثلثة ويمنعون من وصف الاقانيم وغيرها بالتعدد بل يقولوا الذات
ثلثة والذات مع اقنوم الوجود شيء ومع اقنوم العلم شيء آخر ومع
المذهب الى مقاسم في احوال ويقولوان ان كلمة اتحدت بجسد المسيح
به كامتزاج الخمر بالماء واللبن ثم صار شيئا واحدا وتغلبت الكفرة قلة وان
الاتحاد انما وقع بالاسماء الكلي وقال منهم الى اتحاد صفة العلم بالمسيح و...
واحد والاقانيم الثلثة ليست غير ذاته والكلمة اتحدت بجسد المسيح لا بمعنى الا...
لا شراق اي انها اشرقت عليه اشراق الشمس من كوة على بلور و...
ادرعته ادراعا وفقه والعلم بالكلمة بالنطق وقال منهم الى حلول صفة ...
ومنهم النسطورية من اثبت لله تع صفات اخر كالقدرة والارادة ونحوها ولكن ...
كالعلم والحيوة والوجود ومنهم من قال بان الله تع واحد وان المسيح ابتداء ...
وصالح مخلوق الا انه تع شرفه وكرمه بطاعته وسماه ابنا حيث قال في ...
انت الابن الوحيد وذلك على سبيل التبني لانه ولد منه وذهب اليعقو...
الكلمة انقلبت لحما ودما فصار الاله هو المسيح وهو الظاهر بجـ...
هو هو وهم الذين اخبر الله عنهم بقوله لقد كفر الذين قالوا ان ...
هو المسيح ابن مريم وقال المذهب الى اتحاد صفته بالمسيح
ومنهم من قال ظهر اللاهوت بالناسوت فصار ناسوت
المسيح وقال منهم الى اتحاد ذاته تع بالمسيح ومنهم
من قال ان جوهر الاله وجوهر الانسان تركب
كتركيب النفس الناطقة مع البدن فصارا
جوهرا واحدا هو المسيح فهو الاله

سرار درونی او اهل معارف کوناکون ایله معمور و
آبادان اولور اکر ملاحظه حور و قصور رهزن و مانع
و همان ترک حظوظ فانیه فایتیله قانع اولورسه
اکرچه بو مرتبه فوقنه نظرا نازلدر اما مادونی
اعتبار ایله اشرف مقامات و منازلدر حکما دوربین
تحقیق و تبیین ایتمشلردر که عقلک ادنا مرتبه سی
باقی اولان عقبایی فانی اولان دنیا اوزرینه ترجیح
و تفضیل و نعیم مقیمه وسیله اولان اعمال
صالحه یی کسب و تحصیل المکدر والازخارف زینت
دنیایه فریفته و لذت زایله دهریه بقایه شیفته اولنه
اطلاق عقل ناردا و صاحبی مهادی هواده مبتلای
دردی دوادر اکر بو مرتبه دن عاجز و قصور
استعداد ترجیح جانب اقلال و ازهادن حاجب
و حاجز اولور ایکن بعض مستلذاته میل انجذاب
قلبه انقلابدن مطروح و مطرود و بعض اخرته

آخرنه هنوز علاقه تا باقی وموجود ایسه مرتبهٔ
شریعتده بعض معصیتدن توبه وفراغ داخل حد
جواز ومساغ اولدوغی کبی اگرچه معدول عنهه نسبت
اکا اطلاق زهد صحیحدر اما فی الحقیقه عند اهل الطریقه
اکا زاهد دیمک غایت قبیحدر نظم

چو موئی از خودی برجای باشد ** ترا بند گران بر پای باشد
جنب را بر تن ار خشکست یکموی ** هنوزش نا تمامی دان بصد روی

احیاء علومده مرقومدر که فقر ایله زهد وادیٔ
واحددن منشعب وزلال مقال اکیسنک حدایق
حقایقنده معا منشعب اولور فرقلری بودر که اگر
دنیا سالکدن منزوی وطومار ثروت ویساری
منطوی اولورسه فقر ایله موسوم اولور اگر سالک
دنیادن منزوی اولورسه حقنده نام زهد مرسوم اولور

فی الجمله فقر اضطرار ایله اولان فقدان وترکدر
وزهد اختیار ایله اولان تخلیه وترکدر اما
زهدک شرطی شیء مفروغ عنه حاضر وآماده وباب
قدرت وتصرف بی مشقت وتکلف منفتح وگشاده
اولمقدر والا نفس خود نمانیچه اشیاء نابوده و
غیر موجوده بی ترک وایثار ابتدار واثر زهاد و
اتقیایه تأسی واقتدایه بذل اقتدار ایدر اما اول شیء
مفقود حاضر وموجود اولدقده اظهار بخل وشح
وزهاب دل بی دلیلندن رشاش بهانه وتأویل
ترشش وترشح ایدر شعر

ما اقبح التزهید من ناصح ** یزهد الناس ولا یزهد

بو سببدندر که زمرهٔ مشایخده تاج تارک اولان
عبد الله ابن مبارکه بر شخص بی تاب خلال سؤال و
جوابده یا زاهد دیو خطاب ایتدکده اول واقف
حقایق اشیا دار الحکمه معرفتی اتش وسر حقیقت

زهره زینت وتازه لک

خدا فیر اطراف

زهادنی کشف وانبات ایدوب دیدیکه زاهد
صاحب پرهیز عمر ابن عبد العزیزدرکه زهره حیاة
دنیا بخدا فیرها باب عدالت پذیرنه پذیره و استقبال
اتمشیکن باسرها پشت پای استغنا اوروب
حطام دهر بی بهری وراء ظهره القا وترک زخارف
فانیه ایله مطلوب حقیقی یی وجدان والقا ایلدی
والا بکانه مقوله اسباب مکنت وجلال توجه و
اقبال ایلدیکه آنی ترک واطراح ایله دعوای زهد و
صلاح شایسته وحرص ومعرت میل ورغبتدن
سالم وبری اولمز بو مقامده نه که قد فلیس لا
قد افلح المومنون پیشوای وان جند نالهم الغالبون
یار غار عتیق یعنی حضرت صدیق رضی الله عنه که
علی الاطلاق زمام فضیلت واستحقاقه مالک
وصاحب مقال والله لا صدقة باکثر من ذلک در
صدیق چو عین صدق بوده کارش ؞؞

بکربد

بکربد خوا ز مهاجر وانصارش ؞؞
آروز که کوس ثانی اثنین زدند ؞؞
دادند مثال ذهما فی الغارش ؞؞
خلال مناجات واثناء عرض حاجاتده بو کلمات
حسانه رطب اللسان اولورلرایدی اللهم ابسط اتی
الدنیا وزهدنی فیها بو کلام حکمت انتمامده بسط
دنیادن صکره طلب زهادت شهادت ایدر
که زهد عدم متاع دنیا وفقد اسباب غنا اولیوب
بلکه مجرد مشاغل قبول وردندن سکون قلب وخلو
بال ربا وجود کثرت عالم اطلاق ووحدته توجه و
اقبالدر ولهذا شعر اذا المرء لم یزهد وقد صنعت له
بزخرفها الدنیا فلیس بزاهد ؞؞
خاتمه خلفا وفاتحه منشور اولیا حصه دار مقام
هارونی کاشف غطاء سلونی ولی جلی حضرت
امام علی یه کرم الله وجهه بر طالب سر عرض عرا حضرت

حالنه وحقیقت زهددن سؤال ایتدکده جناب خلافت
پناه خوانسالار انما نطعمکم لوجه الله اول سائل بی‌نوایی
خواب ارتیابک کماندن انباه وترک ما یشغلک عن الله
ایله چاشنی شهد زهددن آگاه ایلدی بعض کبارک اخباری
اوزره حقیقت زهد لکیلا تأسوا علی ما فاتکم ولا تفرحوا
بما آتاکم نص مفترض القبولنک منطوق ومدلولی درکه
یعنی تحصیل زهد وبذل جهد ایدن تارک ماسوا وحطام
منتج اللذتک وجود وعدمی یانینده علی السوا اولور

بیت ولست بمفراح اذا الدهر سرنی
ولا بجزوع حین یبکنی الدهر

فحواسی اوزره نه عند الوجدان نشیط وشاد ونه لدی
الفقدان مغتم وجریح الفؤاد اوله بلکه بو معنانک خلافی
ایله اتصافی اولوب زینت حیات دنیانک مساعده سندن
غریق گرداب ملال واسباب یسر وغنانک
مباعده سندن آزاده وخوشحال اوله **بیت**

در وقت خوشی جمله جهان خوش باشد
باید که بوقت ناخوشی خوش باشد

الحدیث الحادی والعشرون

خلقیله ایله مدارا ایدرم ** تا که لایق گوره لر مدحه سنی
خالقک دیدی رسولی زیرا ** خالق الناس بخلق حسنی
اتق الله حیث ما کنت واتبع السیئة الحسنة تمحها
وخالق الناس بخلق حسن ترمذی ده حضرت ابو ذر
ومعاذدن رضی الله عنهما بو عبارتله روایت اولنمشدر
مخالقت حسن معاشرت معناسنه در مفهوم منیفده
حسن خلق معتبر وجوهری حرفنده بو معنانک اعتباری
مقرر اولدوغی قاموسک خالقهم عاشرهم بخلق حسن
عبارتندن ظاهردر بو تقدیرجه خالقوا لفظنک که مفاعله
بابندن صیغه امر حاضردر مفهوم منیفی بخلق حسن کلامنی متین
ومفسردر خلق ایله مداراة ومخالقت وترک مباراة
ومخالفت سرمایه راحت وجوهر بلکه رأس المال تجارت

لن تبور در **بیت** چنان زی که زان زیستن سالیان
ترا سود و کس را نباشد زیان **نثر** مثیر الغرام نام کتاب
مشهورده مذکوردر که صحف خلیل جلیل الله ندهٔ اولان
کلمات حکمت بیاندر که یا خلیلی احسن خلقک ولو مع الکفار
تدخل مداخل الابرار حکمت عملیه ده مبین و کتب اخلاقک
قسم تدبیر منزلنده مبرهن درکه نوع انسانکه
خلاصهٔ اکوان در اکر شریف و اکر دنی امر مالی و دنیویده
بالطبع مدنی در شول معنایه که وجه معاش و رشتنک
انتظامی آخرک اعانت و انضمامنه وابسته
و مفتقردر هر مرد فرد مضایق مضایقه ده متمکن و مستقردر
علیک بمشورة المعضلات ؞
فعقلان خیر من الواحد ؞
ولولا التعاون لم یستقم ؞
امور المعیشة للفارد ؞
و تواماً کرک حصولی و تحقق فروع و اصولی

سوقه پریشان اطوارک اوضاع ناهنجارلرینه
تحمل و مداراة و دوستان نامهربانک تحمل و
زخم زبانلرندن عدم تضجر و مماراة ایلمه اولور **شعر**
اذا کنت فی کل الامور معاتبا ؞
؞ صدیقک لم تلق الذی لا تعاتبه
اذا انت لم تشرب مرارا علی القذی ؞
؞ ظمئت وای الناس تصفو مشاربه
هرکیمکه ایام الفت و استیناسده حدیث
امرت بمداراة الناس پیش نهاد عقل دراکی
و دارهم ما دمت فی دارهم مغناسی نصب العین
دل اندیشناک ایده حاشیهٔ بساط فطنتی علی تباین
الحالات کرد کدر اوهام و خیالات نشسته اولمز
و قلعهٔ کوهر تمکین درون مصونته شبرو اندیشهٔ کوناکون
یول بولمز **بیت** چون بد نکرده زکسی بد مدار چشم
پیوسته در حمایت کردار خویش باش ؞

اگر بو مرتبه دن ترقی یه همت واشیای بدنمایه شعر
لا تنکر الباطل فی طوره ٭ فانه بعض ظهوراته ٭
رغبت ایسندن تدقیق نظر بصیرت ایدوب خلطهٔ
بدسیرتک بار آزار واذیتلرینی حامل بلکه عیسی آسا
احسن الی من اسا ایله عامل اولورسه باطنه فیه
الرحمة وظاهره من قبله العذاب نص حکمت نصابی اوزره
سایر نار بلیه کورینن اکا گلزار نعم جلیه اولور ٭ فردوس
عاجله داخل ونعیم واسع الفضا رضایه واصل المشرب
اولور شعر ای خواجه بندمن بشنو وزان گذر مکن
بر هیچ آفریده بخواری نظر مکن نثر خصوصا آلوده دانش
خواری ونسیان اولان بنی نوع انسانک اغلبی بر جب
ای الرجال المهذب محاسن اعلا واخلاقدن بی نصیب و
خلاق ایکن انلرک اطوار ناسنجیده لرندن رنجیده
اولمق خط حکمتدن دور وعند الحکما نامعذوردر
شعر هم الناس فی الدنیا ولا بد من قذی

بلم

یلم بعین او یکدر مشربا ٭ ومن قلة الانصاف انک تبتغی
المهذب فی الدنیا ولست مهذبا ٭ نثر واعدا بدسیر ایله
اجتماع مقدر اولدقده طرز خوب وحکیمانه روش واسلوب
بودر که شعر انی احیی عدوی عند رؤیته
لادفع الشر عنی بالتحیات ٭ اشارتی ایله اظهار بشاشت و
سرور وشتنا رانکارده اذا مروا باللغو مروا
کراما ایتنک شمع هدایتی ایله مرور ایله شعر
جامل عدوک ما استطعت فانه ٭
بالرفق یطمع فی صلاح الفاسد ٭
ولربما رضی العدو اذا رأی ٭
منک الجمیل فصار غیر معاند ٭
بو محلده لازم التقریر بر امر مهم ناگزیر واردر اول
فایدهٔ جلیلة العایده بودر که مصرع
کلا طرفی قصد الامور ذمیم نثر مقتصر اوزره مداراه
وانبساطک طرف غلو وافراطی مداهنه ونفاق

ورخسس المال صداقتی بازار پرا وزار تملق و خرافتده
بذل وانفاقدر **شعر** علیک باوساط الامور فانها
نجاة ولا ترکب ذلولا ولا صعبا
مثلا بعض مجامع و مغاربده صدور واکابردن
برینه بی اختیار کذار ایتدکده مرتبهٔ شرعیده رخصت
ویرلمشدر که طلاقت وجه ملاطفت ایله کدز
خصوصا احتمال خصام وجدال اولورسه ترجیح
مذهب ابی الدردا ایله ترک مسلک ابی ذر اوله

شعر واذا عجزت عن العدو فداره
وامزح له ان المزاح وفاق
فالنار بالماء الذی هو ضده
تعطی النضاج وطبعه الاحراق

نه انکه لطیفه ولاغ وپیام مداراتی ابلاغه جوازی
مساغ واردر وبو ظلمه واعوان شیطانه رکون و
میلان ایله باب بدعت آلرینه آمدشد و حکم

موناده اولان اهل دنیایه مزید توددایله ملازمت
وترددایدوب حضورلری نورلرینه واردقده
تبصبص ورکوع وغیبتلرنده ذم وغیبته
مباشرت وشروع ایدهلر نعوذ بالله من سوء
الادهان والمذاق ومن مثل هذا الادهان والمذاق

من آنچه شرط بلاغست با تو میکفتم
تو خواه از سخنم پند کیر وخواه ملال

الحدیث الثانی والعشرون

بریره فتنه مقر اولسه دافع اولمزانی رای سلطان
کوستروب شرقی دیدی پیغمبر وبها یطلع قرن الشیطان
تمام الحدیث اللهم بارک لنا فی شامنا
وفی یمننا قالوا وفی نجدنا قال هناک الزلازل
والفتن وبها یطلع قرن الشیطان صحیح بخاریده
حضرت ابن عمردن رضی الله عنهما بو عبارتله روایت
اولنمشدر قرن شیطان لفظنک ورودی حلی و

در

التمثیل و مراد اول دیارده اولان فتن و تهاو جل
لغت قاموسده که مؤلفی میان ائمه عربیتده صاحب
نام ونامو سدر قرن الشیطان امته والمتبعون
لرأیه او قوته وانتشاره وتسلط عبارتی ایله معانی
مجازیه ایفا و وجوه استعالنه ایما اولنمشدر نجد
مدینهٔ منوره نک طرف شرقیسنده واقع ولقب
جهانتاب اول طرفدن شارق ولامع والمغین
حدیث مذکورده نجددن جانب شرق اراده
ومعجم طبرانی ده وفی نجد نا محلنده وفی عراق روایت
اولنمغله صراحةً بو معنا افاده اولنمشدر حتی
امام بخاری علیه رحمة الباری که جامع صحیحی اقدم
صحیحین واصح کتب اسلامیه اولدوغی بی ریب ومین در
شعر قل للمخالف لاتخالف انه
ما نسک فی فضل البخاری مسلم ❁
الفتنه من قبل المشرق عبارتی ایله عقد باب وبو

جدم

الیها وصل
النقش والالوان
جر بحیث من نظر
الیها

حدیثی اول محلده ایراد و اکتساب ایتمشدر خواجه
محمد پارسا که نقشبند کارگاه اولیادر شعر
هر چند پارسا نیم اما نوشته ام ❁
❁ بر لوح جان محبت مردان پارسا
کتاب فصل الخطابده حرمسرای هدادن بیگانه اولان
فرق ضالهٔ هفتاد دوگانه نی بسط وتفصیل وکتب کلامده
رقم زدهٔ فضلای کرام اولدوغی اوزره تفریغ وتمام تحصیل
ایتدکدنصکره ذکر اولنان اهل شقا ونفاق
باسرهم خاک عراقدن انتشار وافتراق بولدقلرینی
تصریح ومرغول پرتاب اختلافی شانه کلک مو شکافی
ایله تسریح ایلمشدر خاک عجمک اعظم شرور ونقمندندر که
تباشیر ظهور رحمة للعالمین ده سلاطین اوزنگ نشینه
نشر مناشیر هدایت و هر بری دعایت رعایت
اسلامه دعوت اولندقده نظم
انکه ایمان بافت رفت اندر امان ❁

کفرهای بافیان شد دوکمان ؞
؞ کفر صرف آولین باری نماند
یا سلیمانی ویا نیمی نشاند ؞

فحوای اوزره وصول سدهٔ سداده استعدادی
اولنمغه تلقی بالقبول وما عدا خصوم وعداسنک مسکن
تمکنده منزول ایتمشلر ایکن ایران زمینده کبرا
اولان پرویز ناکس ناکسن استکبار وتمرد ومهلکه
خونخوار اصرارده استبداد وتفرد ایدوب اول
منشور دولت واقبالی که سرنامهٔ صحایف آمال امدی
سرپنجهٔ عتو وضلال ایله چاک ومعنیده کند والیله وجود
بی بهبودنی هلاک ایلدی **بیت**

دریدآن نامه کردن شکن را ؞ نه نامه بلکه نام خویشتن را

شنیدی که شیرزاد که خسرو خسته نهاد کیا پسر بدسیری
ایدی کمین قضا وقدردن قصد خنجه پدر ومزق آلتدی
ملکه دعا وده دیگر تک قوه تاثیر اولکافر بنیانی

زیر وزبر ایلدی **نظم** عجم رازان دعا کسری برافتاد
کله از تارک کسری برافتاد ؞
؞ زمعجزهای شرع مصطفایی
بروشوریده گشت آن پادشاهی ؞

مشکوی مشکبوی عنبرتنه کنبای تکبات متعاقبه
وزان وبرگ وبارکار وباری لکدکوب صدمهٔ
خزان اولوب خلوتخانهٔ مجلس انس ارامکاه قعر
نیران وطاق ایوان بلندی رجفهٔ نایبه وزلزله ایله
خراب وویران اولدی **نظم**

برآمد ناگه از گردون طراقی ؞
؞ ز ابوانش فرو افتاد طاقی
پلی بر دجله ز آهن بود بسته ؞
؞ درآمد سیل واز هم شد شکسته
پدید آمد سمومی آتش انگیز ؞
؞ نه کلگون ماند در آخر نه شبدیز

بروزنا پرهیزک شآمت وقباحت سنیز بذر که
اول خاکده تولد ایدن قوم لدشبان دعت بدعنده
اختیار آرامش وحفض وسواد اعظم سنت
وجماعتی رفض ایلیوب مراسم شنیعهٔ شیعه یی افتعال
واختلاف وهم ما انا علیه واصحابی دن تغافل و
تغابی ایله طرح بنا شذوذ واختلاف ایملر در
جهل وغوایتلری بر غایه یه تمشدر که عصمت خانهٔ
نبوته اطاله وبو سبب ایله سبع سبعیت اسلامی افاله ایدوب
مقدماتنی اثناجلرینه رواج ویرمکچون نیجه نصوص
ساطعه صادعه یی انکار وجحد وآفتاب فضل
اصحابی کل بهتان نابوده ایله اندوده ایتمکه بیهوده
اهتمام وجهد ایدرلر نظم

رافضی را محل آن نبود ٭ دانکه او ظن برد چنان نبود
همه را نیک دان مباش فضول ٭ جز نکوئی نبود رفیق رسول

معتبران وقایع روزکاره مکشوف ومعالن مطلعان و

تواریخ واخبار مشاهد ومعایندر که مقیمان
خطهٔ ایران زمینه ابتلا آشوب وکینه کارلر قرینه
اولیوب بلکه اول خاک شغبناکک نهادی مایهٔ
شورش وفساد ایله آغشته وسکان وقطانک
مزاجلری تغلب وهیاج اوزرینه سرشته در کیومرث
که محافظهٔ نسل وحرث ده کار فرمای نخستین دادو ال
انفعالی سنجیدهٔ میزان تحسین ایدی بزم کثرت علائق نهدن
دامن چیده وپاس انفاس الچنه بیغوله ترک آشنا سنده
آرمیده اولوب ولد پاکیزه خلفی اولان سیامکک
قدر تمکنی اعلا والباس خلعت سلطنت ایله علی رؤس الاشهاد
حدیث نجابت وریثه دنی املا ایتمشکن فی الحال
خشم زخم فلک محتال درکار ع وسهم الرزایا بالنفایس
مولع مر سری آشکار اولوب ایام قلایلده وجود ظلی سی
زایل ورؤیت جمال امنیتنه ضباب شرعت
نباب حایل اولوب بر دیو دیوانه نهاد کث

یدبیدادندن شربت شهادت نوش ونوبت ایله
اقطار ربع مسکونده جیحون خون جوش ایلدی
کیومرث بو حالت پردهشتدن گریهٔ بی حد
ونبیرهٔ سربلندی اولان هوشنک هوشمند خصم
نابکاردن اخذ ثار ایچون عزم ایدوب احتشاد
کتایب واجناده فرمان قضا سریانی شرف نفاذ
جریانی بولدی اتفاق مهرهٔ راویان اوزره اول
زمانده دیو وپری اختفادن بری وحشی بشره
انواع شور وشر ایله معترض ومنبری اولمغین
اول جانبدن دخی صفوف صفوف کتایب عدد
بی عدد ایله جای هیجاده حاضر واماده اولدیلر نظم

دو لشکر بکوبیم دو دریای خون
به بسیاری از ریک دریا فزون
بتدبیر خون ریختن تاختند
بهم تیغ ورایت برافراختند

عاقبت

عاقبت لوای فوز ونصرت نسیم سبق عنایت ایله
خافق واقتضای حکمت ایله ع رحمت غضب اوزره
سابق اولدی نثر عبدهٔ طواغیت اولان عندهٔ زل
عفاریت منهزم وجدار ثبات وقرارلری زلازل
اوهاق وسلاسل ایله متداعی ومنهدم اولوب
اغوال پرنیرنکلرک احوال کجرادی منتشر متفرق ومنتشر
اولدیلر نظم قوی دست را فتح شد رهنمون

ز نهار خواهی درآمد فزون
هزیمت درافتاد بدخواه را
خدا داد شاهی جهانشاه را

قتل وسیاستدن اخذ ثار وخونابهٔ تیغ تیز ایله
تسکین کین مشتاد ایدوب بو کار حیرت مدار
خمیرمایهٔ فساد وسعت نما ومقدمهٔ شورش جرایر
واما اولدی بو اسلوب اوزره نیچه اعصار وحقوب
مضی ومرور ونیچه اعوام بر عبر عبور ایتدکدن صکره

فریدون ربع ربع مسکونی پسران سه کانه‌سنه
توزیع و هر برینک ساحهٔ قدر و بسطتنی توسیع
ایدوب ایرجی که انجب اولاد اجلادی ایدی و ولی
عهد و ستهٔ دائرهٔ عز و تمکین اولان ایران زمینده
کندو یه جانشین ایتمکه صرف مبلغ جهد ایلدی تور که اول
دخی فریدونک پوزبی توزی ایدی بو حالت حسد
انگیزدن تبیز و تشقیق شقیقی اولان سلم بی سلمه
کشف ستر ستیز ایدوب قصر وجود ایرجی تخریب و
رنج ایچون ذروه و غارب بکرده قتل و بالاخره
صارم غدر و صرم ایله اول مظلوم بی جرمی تدمیر و
قتل ایلدیلر رباعی جان نیست که نیست در مقام خطری
تن نیست که نیست سر دش در دسری
باری تو ز حال دیگران پند بگیر
زان پیش که از تو پند گیرد دگری
فریدون فریدک حفیدی منوچهر که معارک و مغازی

ایندوکی

ایندوکی شمشیربازی رشک مهر سپهر ایدی قصد
اعمام و بابه همتنی عمامهٔ جد و اهتمام ایله اعتمام
ایلدی نظم برجست و بعزم راه کوشید
شمشیر کشید و درع پوشید
دریای مصاف گشت جوشان
گشتند مبارزان خروشان
نتیجه زمان روی آرزم و سامانی بر خراشش و مرهٔ
بعد اخری تجدید مراسم پرخاش ایدوب آخر
کار اول غداران بدفرجامدن اخذ انتقام ایدوب
اسباب سلطنت و اجلاللری منوچهره انتقال
ایلدی شعر یا طالب الدنیا الدنیّة انها
شَرَک الردی و قرارة الاکدار
دارٌ متی ما اضحکت فی یومها
ابکت غداً تبّاً له من دار
اول هنگام فتنه انجامدن بری تخم مایهٔ عدوان

خاک ایران و توران ده پاشیده و صحیفهٔ روزگاران
رقم آسایش و قرار تراشیده اولوب مشارق
ارض موی زنگی کبی درهم و جیوب اهل بادیه
و حاضره کثرت نوایب ضایره ایله بی دینار و درهم
اولدی کاه اعقاب تور بی فتوردن افراسیاب
آسیاب حربی اداره و سیاوش بی گناهی غرضنه
تیغ عمرکاه ایمکله گرد باد آشوب و فسادی اثاره
ایلدی و کاه تخمهٔ ایرج دن کیخسرو تشعب و انک حملات
رستخیز آثارندن اول دیار سریعه الدبارک سکانی
ایله هجوم و اخران تلعب ایدوب باری زیردستان
خصوصا یاوری رستم دستان ایله شاه تورانی
اسب سرکش زندگانی دن پیاده و اول قوم
ضالهنک قمع و استیصالنی جمله دن زیاده ایلدی

نظم

چنین است رسم این کذرگاه را
که دارد به آمد شد این راه را

کی

یکی را درآرد به هنگامه تیز • یکی را زهنگامه گوید که خیز

بعده اورنک فلک بنیان یونانه اسکندر فیلقوس
جلوس و ارسطو فیلسوف حکمت نهاد ایله
تعیین مقادیر رائیس و مرؤس ایلدکده دارای
بی مدارک سررشتهٔ دولتنه بو دار انقلاب
طارز و گلشن جهانی چشم خونابه چکاننه تنگ و تار
ایلدی آفتاب گردش عالم بیقراره سلطان اسکندره
اولوب خطهٔ ایرانی اضافهٔ حکمت آباد یونان ایتمکه باینده
حکیم استاددن استرشاد ایلدکده نخل حسن تعبیری
بوگونه تأثیر و حکیمانه تدبیر ایلدی

نظم

طرفها بشاهان گرفتار کن • بهر سو یکی را طرف دار کن
چو هر یک جداگانه شاهی کنند • ز یکدیگران کینه خواهی کنند
ز مشغولی ملک خود هر کسی • ندارد بسوی ما فراغت بسی
نه کیم منبع فیض قدوس ع سخنگوی پیشینه استاد طوس

بو ابیات استادانه ایله تدبیر دلپذیر حکیم فرزانه‌یی
تصویب و پسند و پایهٔ سخن متانت پیرایه‌یی واصل
چرخ بلند ایلمشدر **نظم**

یکیستی بهر گوشه هر یکی • گرفته زهر کشوری اندکی
چو بر تختشان دست بنشاندند • ملوک طوایف همی خواندند
ازین گونه بگذشت سالی دویست • تو گفتی که اندر زمین شاه نیست

اجمال مجلسه مقال بودر که شرفک تمثالی شر و مشرفک
درونده شر مضمردر ع بلاد بلاد اول و شرق بلاف
کتب تواریخ و اخباری عین اعتبار ایله مطالعه و استقرا
خصوصا شهنامه‌یی بصارت تامه ایله تتبع و استقصا ایدن
اصحاب رای سدیده واضح و بدیددر که مشرق
زمینده آشکار و مبین اولان قرانات کوناکون
خارج دایرهٔ چند و چون اولوب مجموع ربع مسکونده
اولان خونریز و شبیخونلردن زیاده و افزوندر ع
تا بود چنان بود و چنین خواهد بود **نثر**

کرمانی که تیغ عالمگیر زبانی فاتح کشور معانی در مضیق
تحقیقه بو طریق ایله افحام و تسخیر ملک بیانه انجاد و انجام
ایلمشدر که نجددن مراد کوفه و عراق و فتن زلزله و فتوردن
مقصود آنده وجود بولان کر و شقاقدر و لهذا ارباب اختلاف
و کین دق و ابتدا عصا عصا به مؤمنین شق اولنمق
حرب جمل و صفین و میان خوارج مارقین ده اولوب
بین الوری اختلاف آرا که مورث عدم انتظام و باعث
اخذ انتقامدر امت بردبار کوه وقار سبب
سبکباری و طیشدر و اذا وضع السیف فی امتی لم
یرفع عنها الی یوم القیمة فحواسی اوزره اول وقایع غایة
حوادث آتیه‌یه مقدمة الجیش اولمشدر **بیت**

اگر خواهی که روشنتر بگویم • غبار شبهه از طبعت بشویم

آخر زمانده ظاهر و نمایان اولجق مسیح دجال که تغلب
بازکون ابتلا و فتون ایله جلادتی شول دهده تعذیب و نکالدر
وللقیامة اشراط وقد ظهر بعض العلامات و بقی الباقی علی الاثر

عنوان خلق آدمدن خاتمهٔ عمر عالمه کلنجه وقوع وظهور
بولان فتن وشرورک اقطع واکبری وتحقق مجیٔ و
اتیانی عروض ریب وکماندن بری اولوب اغوار وانجاد
جهانی ماعدا الحرمین المکرمین دوران ایتمسی ع
مصداق اولمک وعدهٔ غیر مکذوب در ظهوری خطهٔ
خراساندن وعند بعض الرواة اصل بی نبالی
یهود اصفهاندن اولدوغی کتب معتمده بهاده مسطور
ومکتوب در ویاجوج وماجوجک دخی محل خروجی میان
میان مشرق وشمالده اولان دیار غرایب اشتمالدن
اولمغله اول قطر پر اختلال منبت ضال ضلال اولدوغی
متحقق اولور والفتنة من ههنا اشارت وایماسی
کما ینبغی کمالن بولور نجدک دایرهٔ سوده مدار
ویشه ور شرقیه دن حصه دار اولدوغندندر که
ابلیس لعین علیه ما یستحق ابد الآبدین مشرکین پرکینی
قصد اضلال ومزلقهٔ سوء عقیده ده ازلاق و

ازلال

ازلال ایتدکده شیخ نجدی صورتنده تمثل واول
جهات ناغوابته توسل وتوصل ایدر ایدی اول
سببدندر که ادبا وهنرپرور مدعیان بیخبرک
وجه تسویل وتمویه لرینی تشویه واظهار واراءت
ایتدکلری دعوای بیمعنی جهتندن شیخ نجدی یه تشبیه
ایدرلر سقف ایوان حسن بهابه نشمنه وپنجه پیچ ارباب
خمسه اولان استاد سامی شیخ نظامی که هزار ویک
نامه منظوم تمام اولدوغی

بیت

درخط نظامی ار نهی نام ؛؛ بینی عدد هزار ویک نام

بیتی ایله عرضه داشت اذهان پاک المشدر لیلی
ومجنون نشنده اول معناده استعمال بو ابیات بی
همال ایله استدلال واستدراک المشدر

نظم

مجنون رسیده دل راه اشت ؛؛ سرکشته چو بخت خویش برگشت
برنجد شد ز تیز وجدی ؛؛ سیخانه ولی شیخ نجدی

الحدیث الثالث والعشرون

اولمیوب راه خداده اکراه   نقد پاداش عمل اولمز کم
بلدربونیک ویدی بدیدار سو   فاسلکوا ای طریق شئتم
تمام الحدیث کما لا یجتنی من الشوک العنب کذلک
لا ینزل الفجار منازل الابرار فاسلکوا ای طریق شئتم
فای طریق سلکتم وردتم علی اهله ابو نعیم کتاب حلیه‌ده
یزید ابن مرثددن مرسلا روایت ایتدی و جامع الصغیرده
روایت اولنمشدر اگرچه افاعیل جناب فیاض
عوارض اعراض و اعواض ایله غیر معلله و بو مدعانک
شواهد و براهینی عند الحکماء الالهیین مرکاه و معدلدر
گرچه در طاعتی از هیبت او لا تأمن
ورچه با معصیتی از در او لا تیأس
لکن اسم حکیمک مقتضاسی و صانع قدیمک حکمت
بی انتهاسی بودر که جوهر بلند پایه ایله سفال سفله‌پایه
همسنک و سرخ رویان بزم الست ایله سیه دلان
بدست خود پرست یکرنک اولمیوب لا اکراه فی الدین

نص

نص مبینی اوزره نشأه اولی‌ده اهل رشد و غی
مستبین و متمیز و دار عقباده دخی اصحاب یمین و
شمالک عوض عمل و قاللری صور متناسبه اوزره
متجسد و متحیز اوله بین الشقی والسعید فرق فاحش
و بون بعید اوله و غنه اعوذ بالله من الشیطان الرجیم
افنجعل المسلمین کالمجرمین نص مبینی دلیل قاطعی
یا ایها الناس اعبدوا ربکم نداسی عامه ناسی مدعاه
عباده داعی اولوب لیبلوهم ایهم احسن عملا
منطوقی بو معنایی افاده و الباقیات الصالحات
خیر عند ربک ثوابا و خیر املا کلام مصدوقی
بو مدعایی اثبات و اشاده ایدر هر مؤمن سلیم الخلیقه
خلق بودر که اوامر الهیه ایله مؤتمر و نواهیدن منتهی
و اصلاح نفس ایله تکمیل طریقه منتهی اولوب شرائط
عبودیت و عبادتی کما ینبغی اقامت و بو رباعی
معذرت نمونی پیش نهاد درون ایمکله خدمت

معبود مقتدرده کما امر استقامت ایده رباعی

ای قبلهٔ هر که مقبل آمد کوییت ؞ روی دل جمله بختیاران سوییت

امروز کسی کز تو بکرداند روی ؞ فردا بکدام دیده بیند روییت

عبادت بی نهایت صورت عباده اولمق اشارت و ارشاد ایدر که خلق انامدن مقصود و مرام عبادت بی انتها وراء پرده مکنوندن وما خلقت الجن والانس الا لیعبدون سر مکنوز و مکنونینی ابراز وانها اولە بیت کرکدر کیم تفکر ایده هر جنس ؞ سر ما خلقت الجن والانس ؞

هر کیمک کیم منهج عملده تهاون و کسل عبثه و عادتی و داخل عداد الذین یستکبرون عن عبادتی اولە دار بوار ده سخط ملک قهاره قرین و سر جریده و عید سیدخلون جهنم داخرین اولور نظم

چون عبادت بود مقصود از بشر ؞ شد عبادتکاه کردنکش سقر

مسجد طاعاتشان پس دوزخست ؞ پای بند مرغ بیکانه فخست

نشوهٔ شراب فجور ایله سرکران و فخوراولان اهل کفران آسودهٔ سایهٔ غفران اولدوغی تقدیرجه میان سباق قربت پذیرده خجلت زده و سرزیر اولوب الکینه سر زهد و عصمتی آسیب صخرهٔ جرم و معصیت ایله شکست مصاعدان شواهق قربته نسبت پایهٔ قدر و منزلتی پست اولور نظم

عفو باشد لیک کو فر امید ؞ کر بود بنده ز تقوی رو سفید

دزد اکر عفو باشد جان برد ؞ کی وزیر و خازن مخزن شود

اکرچه مضمون صحایف امور مبادی وصدورندن نامعلوم و انما الاعمال بخواتیمها مهری ایله مختوم اولمق امر مقضی و محتوم در مثنوی

هیچ کافر را بخواری منگرید ٭ که مسلمان مردنش باشد امید
چه خبر داری ز ختم امر او ٭ که بگردانی از و یکباره رو
نیجه زاهد پیدار شب زنده دارک تودهٔ کردار ستوده سی
صرصر استغنا ایچون و چرا ایله بر دبار اولور بیت
بهوش باش که هنگام باد استغنا ٭ هزار خرمن طاعت
به نیم جو نخرد سر و نیجه رند خرابه نشینک دل پریشان و غمگینی
تعاطی فسوق و عصیان ایله محاط یاس و خذلان ایکن تلافی
فضل بی امتنان ایله مبتهج و شاد اولور بیت
بر آستانهٔ میخانه گر سری بینی ٭
مزن بپای که معلوم نیست نیت او ٭
لکن صورت ظاهر عنوان باطن و المغیا اغلب حالده
حسن اعمال آیت متوسمین واذا رایتم الرجل یتعاهد
المسجد فاشهدوا له بالایمان حدیث معجز بیانی
بشارت رسان اهل یمین در مثنوی
در گذر از فضل و از جلدی و فن ٭ کار خدمت دارد و خلق حسن

ما خلقت الجن والانس بخوان ٭ جز عبادت نیست مقصود از جهان
کذلک وظایف اعمالده توانی و اهمال سوء حاله علامت
و سلسلهٔ اصحاب شماله اتصاله سبب اولمش و علامت
اولور یعرف المجرمون بسیماهم مرآتنده هیئات
معاصی و هنات ظاهر و پیدادر و من تهاون بالاداب
حرم السنن و من تهاون بالسنن حرم الفرایض
و من تهاون بالفرایض حرم الآخرة فحواسی اوزره
نوافل و آدابدن اجتناب باعث تدنی و ادباردر
اصحاب رؤیتدن روایتدر که بر درویش آخرت
اندیش عاقبت اعمالندن ترسان و بر اهل حاله معاد و
مآلندن سؤال ایلدی اول عارف بالله که محقق آگاه ایدی
دیدیکه منشور آسمانیده که احاطهٔ ادراک معانیسنده
سررشتهٔ عقل هیولانی گم و مصداق جامعیت
فیه نبأ ما قبلکم و خبر ما بعدکم و حکم ما بینکم در هر
سر بهره اشارهٔ ما خصوصا مستعدان فن بهانه

رمز و ایما وار در استطاع یوم موعود مقصود ایسه

وازنوا قبل ان توازنوا میزان عدالت ایله

سنز و عملن حال و قالکی وزن و عیار ع

والناس ما بین اخیار و اشرار کیفیتنده محاسبه

اعمالکی دیده اختبار ایله اعتبار ایله اکر زمره ابراردن

ایسک درجات نعیمه نایل اولوب جریده جدیده

نیکان ده محشور اولورسن اکر شرذمه فجاردن ایسک

درکات جحیمه نازل اولوب مظهر نکال نامحصور اولورسن

فذلکه کلام و خلاصه مرام بودر که صلاح و عبادت

لازمه عبودیت اولدوغی محل جدل و مرا جای

چون و چرا دکلدر غایت ما فی الباب اولو الالباب اولنلر

رؤیت عملدن احتراز و احتذار و خوف ریا

و خللدن تمهید مقدمه اعتذار ایدرلر **رباعی**

بی لطف تو تقوی و قناعت هیچست

سرمایه اسباب بضاعت هیچست

هر چند که کردیست طاعت لیکن

بی فضل تو صد هزار طاعت هیچست

عامه مشایخ آفاقک اجماع و اتفاقی بونک اوزرینه درکه

حقیقت ترک عمل دکل بلکه ترک رؤیت عملدر زیرا

اخلاص طاعتده نه کلو اهتمام و دقت اولنسه جناب

عزته نسبت آلوده علل در **مثنوی**

این قبول ذکر تو از رحمتست چون نماز مستحاضه رخصتست

در نماز او نیالود دست خون ذکر تو آلوده تشبیه و چون

الحدیث الرابع والعشرون

نازل اولدقده قضا مبرم دیمه بیهوده عسی ایله لعل

دیدی اثنای حدیثده رسول قدر الله و ما شاء فعل

تمام الحدیث المؤمن القوی خیر و احب الی الله تعالی

من المؤمن الضعیف و فی کل خیر احرص علی ما ینفعک

واستعن بالله ولا تعجزن وان اصابک شیء

فلا تقل لو انی فعلت کذا کان کذا وکذا ولکن قل قدر الله

وماشاء فعل فان لو تفتح عمل الشيطان امام محيي السنه
مصابيح ده حضرت ابا هريره دن رضي الله عنه
بو عبارت ايله روايت ايلمشدر اما نسائي روايتنده
ولا تضجر فان غلبك امر فقل قدر الله وما شاء فعل
واياك واللو فان اللو تفتح عمل الشيطان ورود بولدوغنى
ابن همام سلاح المؤمن نام كتاب مقبول الانامنده
نقل وحكايت ايلمشدر بو روايت اوزره رامشكر
يراعه ذات البراعه بو كونه نغمه ساز و بيت آورده
بو طرز ايله قافيه پرداز اولور كه   **قطعه**

طلب روزئ نهاده ايچون ** سعي ايدوب ايلمه بيهوده طمع
ديدي اثناء حديثنده رسول ** قدر الله وما شاء صنع

روايت ثابته ثانيه ده لفظ لو معرف و مشدد
وخواص اسمك دخولى ايله بناء اسميسى مشيددر
لغت صحاح ده ابانه و افصاح اولندوغى اوزره
حرف لو كاهى اسميت اوزره استعمال واولنه آلت

تعريف

تعريف واخرنه كند وجنبشدن بر حرف مشدد
ادخال اولنور وساير حروف معاني واسماء
ناقصة المباني ده دخي حال بو منوال اوزره در رقا
رهات رو نوا در شنودن تركيب قد اكثرت من اللو
شنيده وان اللو ابدا كنت شوارد صيد ايدن ابو
زيد دن بو بيت مستشهد در جه صحت سنده رسيده در

بيت
ليت شعري واين مني ليت ان ليتا وان لوا عناء

زين العرب ديمكله زبان زد ارباب علم وادب
اولان مصابيح ده تبيين و توضيح اولنمشدر كه
مؤمن قوي دن مراد توكل واعتقادده قوي وتفاقم
امور مشتبكة الظهور ده سالك صراط سوي اولمقدر

بيت
بناي كار بنه بر ثبات وامين باش **
** كه هر بنا كه بر اصلست پايدار بود

بر حيثيت ايله كوه قاف شكوه عقيدلي صدمهء
تشكيك منشك ايله متحرك اولميوب ساير اهل سراير

پای لغز ومنها جایرده حایر اولدقده اول چراغ
قوة یقین ایله عازم صراط مستقیم وکعبهٔ ثبات و
تمکینده مجاور ومقیم اوله غند بعض العلما مؤمن توانا
اولدر که اجناس ناس اذاسنده تعلیم خیر وارشاددده
تعمق وتعلل واشخاص متباینه الارانک بارگران جفالرینه
تصبر وتحمل ایده لر

قطعه

بربلا کلسه ایتمه غم اظهار ** وار درآنده ظاهرا ایکی شر
دوستلر بحضور اولورلر غائب ** دشمن ایلر غلو بر اکثیر
اکر کیسی مرد نبیل ونبیه لاریب فیه منفرد وگوشه نشین
وخودپرست راحت گزیندن ارجح واکمل ونفع متعدی
الاثر نفع لازم مختصردن اشمل واجلدر

بیت

زیرا که ان کلیم برون شد زآب **
** وین جهد میکند که بگیرد غریق را
وعجز گوتاه زباندن اول جهددن توام خسارت وزیان در
که اکا گرفتار اولان عاطل بیکار معانی اموزدن دور

اولمغله قصور استعدادی سر منزل فلاح و
رشاددن منع وحجز وخجلت زده ان الله یلوم
علی العجز ایدوب افضل العمل ما دوم علیه رتبه
علیه سندن تقاعس وتقاعد واشتیار عسل ایله
دواء مر المذاق متاعب ومشاقدن تحمی وتباعد ایدر
بار غمکش لشب قیرکون ** هرچه عنایتش فزون
رنج زفراید بری حقیقت ** در عقب رنج بسی راحتست
لو کلمه سندن نهی وتحذیرده مستیر لودر که
امر فایته بی فایده ندم وپشیمانی تسویل شیطانی
اغرا وجناب منیع قضا لازم الرضایه نوع اعتراض در
سبقت تقادیر الاله وحکمها ** فارح فوادک من لعل ومن لو
مدلول لو برانش پرعلودر که اکثر سفها بی هنرک
دودگاه دل بی آه لرنده فروزان وشراره شرار بی
ایله خرمن عماله صد ساله لری تباه وسوزان اولور
لواء لواء افراخته میدان بیان اولمغ بوم معنی

ایهام وایما ایدرکه عقل برعقال درک حقیقت حالنده
اعلم وادری وزمام مرادکف استبدادنده اولسه
مخترعات فکر و وسواسی مقدرات حکیم عواقب شناسندن
ارجح واحری اوله بو معنی خود عوذا بالله مروج
مذهب اعتزال و فرقه ناجیه دن انعزال در
ه بداند انکه ز تسویل نفس آزادست ؞
؞ که هرچه صانع عالم کند همه دادست
اما سلطان ملایک سپاه فرمان گذار وأتموا
الحج والعمرة لله حجة الوداعده احتفال واجتماع
ایدن قبایل واوزاعه تعیین مشاعر وتعلیم مناسک
وشعایر بیوردقلرنده لو انی استقبلت من
امری ما استدبرت لم اسق الهدی کلام
مستطابی ایله عطف خطام خطاب بیوردقلری
حد محدودر ایله محدود و بو قبیلدن معدود دکلدر
بلکه بر کلام هدایت انجامدرکه هدیه هدی اهدا

ایتمین اهل هدانک قلوب برکزیده لری انکله قصد تألیف
وتطییب و عمل عمره ده عدم اخلال ایله امر احلاله حث
وترغیب اولنمشدر علی وجه التندر وکبار صدورک
استعماللرندن استدلال اولنور که نهی مذکور
محتاج توجیه و دایر حریم تحریم اولمیوب داخل
زمرت سرای تنزیه اوله بوبابده حق تحقیق
ومنع ایله جوانبینده توفیق بودرکه کلمه امتناعیه
ممنوع الاستعمال ونشانه نبال وبال والمسمی ذکری
نفع وجدوی دن عاری و منازعت اقداره سبب عادی
اولدوغندندر شعر
وکن صارما فی الوقت فالمقت فی عسی ؞
؞ وایاک علا فهو اخطر علة نز
اما شول عارف که سداد نهیه ایله علت نهیه
واقف اوله متعذرا من التقصیر لا معترضا علی
التقدیر اشنا قیل و قالده نادرا الاستعمال اکا

نک

انمن

اكا نسبت لا بأس به و تدبير حكمت پذير ايله سم
ناقع ترياق نافع اولدوغى كبى بونك دخى
جوازى غير مشتبه در **مثنوى**
جمله اجزاى عالم يك بيك ❊ بر غنى نه دست و بر استاد فك
فاضل طبنى شرح مشكلات مشكوة ده بو وجهله
تحقيق محل و نصير خامه حكمت مصيرى بو كونه حل
مالم ينحل ايتمشدر كه بو حديثك جمله سواد حروفنده
نوع وسن حكم خفيه مستكن در صناعات بديعه دن
لف و نشر رعايتى ممكندر شول طريقيله كه احرص على
ما ينفعك قولى كه لازمه جهد و مبالغه در قوى
مناسب و موافقدر و لا تعجز كلامى كه مقتضاى و
فالتدر ضعيفه حسبانى و ملاصقدر و صدر حديثك
مؤمن قوينك مزيتى تحقيق و مؤمن ضعيفدن
مينلرى تفريق ايتمشيكن تكرار سلسله جمعيتلرى
تحريك و شرف خيريت ده تشريك ايلمش

هر

هر برينك اعتقاد پاكى و اصل ايمانده اشتراكى واردر و عجز و
خصوصا هر ضعيف دلخسته كه شكسته مزاوله عبادات
شتى ده ضعيف و شتاجد و مكابده و حماء عصمت
عدم قدرتده ترك مكر مكايده ده نوع خيريتى محقق
و شايسته منكاتقدم و فضيلت اولمزيه بارى صدق
نعال تبعيته سزاوار و مستحق اولور **بيت**
زعرش و كرسى و لوح و قلم فزون باشد ❊
❊ دل خراب كه او را بهيچ نشمارى
طيبى قولنده مؤمنى توانى و توانا اول متصلب
دانا دركه هنگام خصام ده ساحه خصائلندن
ازاله كناسه هر او سيات و هر امرده منقلبنى توجيه
جانب مسبب ايتمكله بالكليه ترك رويت اسبابه
ايليه هر مؤمن سينه صاف سفافكه بونك خلافنده
اوله مراتب ايمان كران و ايه نك ادنا پايه سنده
اولور رتبه كمال ايمانى دن محظوظ و نعيم

حقیقت مسلمانیدن محظوظ اولور **مثنوی**

جمله قرآن هست در قمع سبب ** عز درویش و هلاک بو لهب

چشم بند خلق جز اسباب نیست ** هر که لرزد بر سبب زاصحاب نیست

یاخود بو مخلده قوتدن مقصود یوم موعود ایچون اعداد زاد

و بلغه وجود معتبرینی تجارتگاه جهاد اکبرده مراد

ایلمکدر زیرا هر اهل عزیمت که بو صفت ایله موصوف

و بنا علو همتی دستیاری سعی عنایت ایله مرصوعان و

موصوف اوله مضایق غزواته تبادر و اسراع

و نیزه رأی صابت و تیره سینی سینهٔ اعدای

بر کینه یه تسدید و اشراع ایدوب هنگام هیجان

هیجاده غش نواخذ و خدعهٔ حربیه ده اعمال فکر

نافذ ایدر و امر معروف اهل معروفه موافق

و نهی عن المنکرده اذیت جحود منکره مخالف

ایدوب هر جبان ضعیف الجنان بادر کل ولد و غنی

ام مشکل در بونک سهم فهمی صایب و الاجر بقدر

المشقه

المشقه پرکارینی احراز و احیازه دایم مجد و

وابی اولور **شعر**

واذا کانت النفوس کبارا ** تعبت فی مرادها الاجسام

دریه لغت فارسیه دریه دن اقتباس صید حکمت ایدن

برصاحب کرامت که سخنهای قوه طبع در آکنی متنبی و طرز

کلامی تصریح نامندن مغنی در ع کالشمس لا تخفی بکل مکان

سایهٔ حسبانده سایه حسبان اولان ارباب غفلتی

جانب رشد و هدایه تشویق و تحذیر و حرف امتناع

اتباعدن که بالاتفاق علامه نفاقدر منع و تحذیر

ایلمشدر **مثنوی**

تا نگردی تو گرفتار اگر ** که اگر این کردمی یا آن دگر

کز اگر گفتن رسول با وفاق ** منع کرد و گفت آن هست از نفاق

کان منافق در اگر گفتن بمرد ** کز اگر گفتن بجز حسرت نبرد

گشتگیر شعر قوه طبع زورآزما ایله انما الصرعة

من یملک نفسه سرینی تفسیر و اول معنای بو ادا ایلم

الدریه بالسنین الصبا ١١٩٦ سنه سی

تعبیر المشدر **قطعه**

مباش غره که دارم عصای عقل بدست
که دست فتنه درازست و چوب ادب درست
مکو اکر نکنم کار رزق نیست مکر
که خار خار جهالت ازین اکر بکست

الحدیث الخامس والعشرون

اولان مطلب کنج دنیایه طالب بیابان رنج وعناده اولورم
بیوردی حدیثنده سلطان کونین فوالله لا الفقر اخشی علیکم
تمام الحدیث فوالله لا الفقر اخشی علیکم ولکن اخشی
علیکم ان تبسط علیکم الدنیا کما بسطت علی من کان
قبلکم فتنافسوها وتهلکم کما اهلکتهم صحیح بخاریده
حضرت عمرو بن عوفدن رضی الله عنه بو عبارتله
روایت اولنمشدر صدر حدیث بحر متقارب
مثمن سالمدن فعولن فعولن فعولن فعولن وزننده
موازی زر معتبران صحایف روزکاره واضح و

اشکاره در که میانلرنده فقر وغنانک تفضیلی
ترجیحنده اختلاف وشجره تضادلری واندن ثمره
تباین حاصل اجتنا واحتراف اولنمشدر رشید الطایفه
والذین یلتقطون لطایفه اولی ترجیح فقر و بلکه
ترمتنی تصریح المطلوب وفیه لیسره غنا ویساری
تفضیل و هر بری اثبات مدعاده بسط وتفصیل
ایلمشدر اما بو بابده قول فصل وعرق نزاع خصمی
حسم ایده جک کلام صحیح الاصل بودر که اکمل
ملکات نفسانیه سیر جمیله محمدیه یی تتبع و اشرف
کمالات انسانیه اخلاق حمیدهٔ احمدیه ایله تخلق
وتطبع درامت والانهمتدن هر کیمک که سنن
سننه متابعتی اوفی واوفر در سایردن زیاده
مظهر غرو سیاده اولوب اول سرچشمه رحمتدن
رشادن استفاضه واستمدادی ازید واکثر در
بو تقدیر لازم التقریر اوزره طیب اعراق ایله منعوت

و تتمیم مکارم اخلاق ایچون مبعوث اولان جناب
ختمیت مقام علیه الصلوة والسلامک بابه الافتخاری
اولان فقر عفت مدارک مفضول و مرجوح والمسی قول
مزیف و مجروح اولوب سالک کریوهٔ خلاف اولانی
انصاف معرض انصار وانتصافده اعمی من باقل
و بو بابده بسط واسهاب ایدوب کی مقدمات ناصواب
مصداق و یأبی الطباع علی الناقل در شعر
دلیلک ان الفقر خیر من الغنی ٭ وان قلیل المال خیر من المثری
لقاؤک مخلوقا عصی الله بالغنی ٭ ولم تر مخلوقا عصی الله بالفقر
اگر غنای مطلق صفت جناب حق والمغنیه تعلیل واثبات
مدعا ده بو وجهیله اقامت برهان و دلیل اولنور سه
بو توجیه سفسطه یه شبیه بر وجه غیر وجیه در زیرا کبریا
و جلال وانک اشباه وامثالی نیجه صفات کمال واردر که
ع کل ما یفعله مولی فعلی العبد حرام مز فحواسی اوزره
مخصوص جناب معبود و عباد خاکنهادک بونلر ایله

انصافی

انصافی ظلم واعتسافدن معدود در کاشف اسرار
احدیه خاتم ولایت محمدیه حضرت شیخ اکبر ع
قدس الله سره الاطهر مز فتوحات مکیه ده بر عجیب تحقیق
و شریف فقره متعلق بر نادرهٔ غریبه تحریر و تنمیق
بیورمشلردر خلاصه کلام بدیع البیانلری بودر که
مثلا ایکی شخص اوزر درهمه مالک و هر بری التصوع نیت
ایله منهج جود و سماحته سالک اولوب احدهما
بر درهم بذل واعطا و آخری طقوز درهم انفاق و ایتا
ایلسه بو بابده اهل شریعت وطریقت اتفاق و بو قول
اوزره اجماع واطباق ایتمشلردر که طقوز درهم
عطا و کرم ایدن افضل و عند الله مثوبت و جزاسی
اکثر واجزل اوله اگرچه بو قوللری واقعه مطابق
و نفس الامره موافقدر اما روح کلامدن غافل و تحقیق
مرامدن ذاهلدرلر و المشلردر درهم تسعه نک بذل و
احساننده اولان مزیت و رجحان و فرق عدد

وغرارت مدد جهتندن دکلدر زیرا کثرت
وقلت بر رام اصنافی ومحیط رحمت بی علت وسبب
خس وخاشاک اضافات ونسبتدن پاک وصافیدر اولوقت
جناب کبریانک جوهر نایاب رضاسی مکامن اعمال اشیاده
مستور ونامعلوم وبین لیالی السنه شب قدر کبی
مخفی ومکتوم درکاه اولور که بر شی یسیر وحقیر وجزء
رضاء غنی بی چونه ملابس ومقروندر ولورکاه اولور که
تلال احقاف وجبل قاف کبی ثقیل وکران اولان صدقات
بی کران تندباد استغنا ایله هبا ودر مصداق
حتی اذا جاءه لم یجده شیئا اولور تا که وجوه خیراتدن
هیچ بر عمل برلکده کوب ازدراء وحقارت وبازده
استصغار وخسارت اولمیوب اعمال حسنه یک
تعدد وکثرتنده اولان سر وحکمت وسبق بریدر رحمت
ارباب نهی وحلومه منکشف ومعلوم اوله بلکه
دراهم تسعه بی بذل تلفده اولان رجحان وشرف

صبر

صاحبی حب الامکان سرمنزل فقر وفقدانه قربت
وعالم نیستی وعدمدن بابهره ونصیب ایتیه وکی بحوریدر
بیت
این شنیدی مو بمویت کوش باد ❊ آب جو نیست خورد لوشن باد
زهی شرف فقر واعسار که انک قرب جواری افضل
مبارز واقرب مقامات ومقارز اولوب عالم احدیته ادنا
دکلزار وحدتدن باکوره آشنایی وقربت انده ایلیه
ع کورک نه فایده ایلر کشی یه حسن جمع خبر الید العلیا خیر
من الید السفلی حدیث صحت انتماسنده دخی بو لوجه
وجهی اعماله مساغ ومجال واردر زیرا ید علیا که
قول مشهور جمهور اوزره ید معطی حاجت روادر
اول جهتدن محرز قصب السبق فضیلتدر که صاحبی
اسباب ثروه ویسارینی ملکیتندن اخراج
وطومار غنا واقتدارینی فی الجمله طی وادراج ایدر
وید سفلی که ید سایل بی نوادر اول سببدن داغدار
سمت مرجوحیتدر که صاحبی فقر ایله تحقق وتیسر

انبیا واصفیا ایله تخلق بولمش ایکن علق متاع

دنیایی حوزهٔ ملک بی بضاعتنه ادخال وفراز قرارگا

طاق طلا قدن نشیب تقییدیله توجیه بال ایدر مت

اهل دنیا اهل دین نبود که زیرااست نیت ::

هم سکندر بودن و هم آب حیوان داشتن ::

نواقب المناقب ایله مسمی کتاب صحت بروزده مرقوم

ومبروز درکه بر درویش صلاح اندیشک خاطر فاتحه لانجیج

اولدیکه منبع فیض فضل قیومی حضرت منلا جلال

الدین رومی قدس الله سره الاعلی توجه وجه مقال

وحقیقت فقردن سوآل ایده اتفاقا اول وقتده که

نمونهٔ دنوت انملة لاحترقت ایدی **بیت**

حضرت قطب عصر مولانا :: من جمیع الوجوه اولانا

سماع مشتغل وکانفیه در ولرده **مصراع**

شغل ام دوست زکوی من فراغت ::

التشی فروزان و مشتغل اولوب هرکس متفرد و

مقامنده

مقامنده آرام وتداول سغراق استغراق دن بونان

محبت نشانی مست مدام ایتمشیدی نور صفوت بال ایله

فی الحال بو خاطره یه شرف وصول الطالب پاکیزه درونی بو

رباعی حقیقت نمونله مشرف اولدیلر **رباعی**

الجوهر فقر وسوی الفقر عرض ::

الفقر شفاءٌ وسوی الفقر مرض ::

العالم کله خداعٌ وغرور ::

:: الفقر من العالم سرٌّ وغرض

درویش سینه چاک بر صیحهٔ سوزناک وامطار گریهٔ

بی اختیار ایله یولنی پاک ایدوب حضرت مولانانک

پای عرش پیمالرینه رویمال وسلسلهٔ اصحاب قبوله

دخول ایله خوشحال اولدی **مثنوی**

چه عجب گر کشف شد اندیشه اش :: شیخ چون شیرست ودلها بیشه اش

بود بیشش سر هر اندیشه :: چون چراغی در درون شیشه

فقر صورت نقشده بر نعمتدرکه فاز المخففون و هلک

المقلون مضمونی اوزره تنکنای سؤال وجوابده
سبب خفت وسبکباری وغنا شکل سخت ده برغنا
ومحنت درکه المکثرون هم المقلون بغل بازکونی اوزره
عقبات عقابده باعث سخط باربدر **قطعه**

چه آزادست درویش از تعب گرانباری
چه محتاجند سلطانان باسباب جهانبانی
بدا سلطان نباکورا بود رنج دل آشوبی
خوشا درویش باکورا بود در کنج تن آسانی

قرآن مبین واحادیث صحت قرینده فقرا صبرک
مدح وتعریفی غالب واکثر واغنیا ستوده سیرک
ستایش وتوصیفی کالملح الیسیر اولدوغی دخی قول جمهور
تأییدر وبنا ترجیح مذکوری تاکید ایدر سلامت وانسجام
بزم صفا انجامنک رند جرعه آشامی مولانا جامی
بورباعی نشاء رسان ایله کنبد نیلکون آسمانی پرصدا
وبین الصوفیه زبان زده وشهیر اولان کلام تأویل پذیری

منحت
عطا وبخشش

بو وجهله ادا ایلمشدر **رباعی**

از اکه فنا شود وفقر آئینت ، کشف یقین معرفت دینت
رفت او زمیان همین خدا ماند خدا ، الفقر اذا تم هو الله اینت

تتمه حدیث صحت بنیادده ذکر وتبیان اولندوغی
اوزره زخارف دنیا ذریعهٔ رشک ومنافسه وفضول
عیش بی بقایه باعث ملابسه اولوب بکثرت اسباب غنا
رسمت الهها ایله موسوم ومال حلالی دخی تبعهٔ حساب
وسؤال ایله معیوب ومذموم در بعض نفوس قویه یی تغیر
وشارب صافیه یی تکدیر ایتمدکی تقدیرجه اهل غنا
وثروتک دخول جنتده تأخرلری منصوص وبو
جهتدن پایهٔ مباهات وتفاخرلری محطوط ومنقوص در
فقرانک صبور مذهب اهل الدثور بالاجور غبطه سی
تخالج وخطور ایتدکده لجهٔ حکمت ومعرفتک شناوری
اولان حکیم انورینک بو قطعه نادره الاسلوبی
تسلیهٔ قلوبه کافی ومداواهٔ اهل کروب سلوان شافی در

سن وابن نفس که باشد رعنای جهان ؞

؞ چون خان عشق نبازم نه بسهو ونه بعمد

منت دادن اگر نیست مرا باکی نیست ؞

؞ همت تک تیدن هست ولله الحمد

کمال اصفهانی که برقع انداز راز نهانی و یمین الشعرا نامزد لقب خلاق المعانی در فقر باعث الافتخار ایله فقر سیه روی کفر شعار بینی بو گونه تطبیق و بو شعر براعت ضمین ضمننده توفیق ایلمشدر **قطعه**

دست از طلب بدار اگرت برگ این رهست ؞

؞ کانرا که راه توشه ز فقرست بی نواست

نه فقر صوری که بود همعنان کفر ؞

؞ بل فقر معنوی که بد و فخر انبیاست

الحديث السادس والعشرون

بعض اولمدن اغنیایه صقین ؞ کا اولورانلرک اکثری اغنیا

بیورمشدر بو حدیثی رسول ؞ اقلوا الدخول على الاغنياء

تمام الحديث اقلوا الدخول على الاغنياء فانه احرى ان لا تزدروا نعم الله عز وجل حاكم مستدركده و بيهقى شعب الايمانده حضرت عبد الله ابن شخيردن رضى الله عنه بو عبارتله روايت ايلدكلرى جمع الجوامع و جامع الصغيرده اشارت اولنمشدر كلمات عيسويه على نبينا و عليه الصلوة والتحية دندر كه لا تنظروا الى اموال اهل الدنيا فان بريق اموالهم يذهب بنور ايمانكم

اغنيايى كوروب حسد قلمه ؞ قسمت حق همیشه عادلدر

بونده شدادی قصر ایدن بنیاد ؞ آخرتده ثمود و عادله در

اساطين حكمت و علماء امت مخالطه موتى دن اغنيادن عبارتدر و اهل ليباره وزره وتدن كنايتدر منع و تهديد خصوصا آداب مداهنه و تملق تعلقدن زجر و تشديد بيورمشلردر زيرا امر دنيا خود نماده اهل شدور دين مادونه نظر ايله مأمور و رغبت وشوقله مافوقه

حسد وحسردن ممنوع ومحجوردر **شعر**

حب الرياسة داء لا دواء له ⁂ وقلما تجد الراضين بالقسم

ملازم اصحاب جاه وجلال اولنلر ايسه اغلب حالده

بو غايله هايله يه مبتلا وكرفتار و ديده ظاهر بينلري

غشاوۀ غشاوه رشك وكين ايله تاريك وتاردر

من شاء عيشا هنيئا يستفيد به ⁂

⁂ في دينه ثم في دنياه اقبالا

فلينظرن الى من فوقه ادبا ⁂

⁂ ولينظرن الى من دونه مالا

با داده قناعت كن وبا داد بزی ⁂

⁂ دربند تكلف مشو آزاد بزی

در به ز خودی نگه مكن غصه مخور ⁂

⁂ در كم ز خودی نگه كن وشاد بزی

ارباب فهم ودرايت نقل وروايت ايتمشلردركه

فايد الخلق بالهدى والعون ⁂ شاه لولاك ما خلقت الكون

وصف ووصيسی از كتاب احد ⁂

⁂ كفته من بعدی اسمه احمد

عليه الصلوة والسلم وعلى اخوته البررة الكرام

حضرت عايشه يه رضی الله عنها وعن ابيها پند ونصيحت

واول خلف صدق خاندان صديقيته خاصة

وصيت ايدوب بيوردیلركه ان اردت اللحوق بی

فاياك ومجالسة الاغنياء ولا تنزعی ثوبا حتى ترقعيه

بالجمله ارباب عز وجاهك يار وبيكانه سنه تملقت و

نگاه عظيم كناه وان عباد الله ليسوا بالمتنعمين

حديث مبينی اوزره ترك چرب وشيرين مرضاة

الله در **بيت** جمع حطام ايمكه اولمه مجد

ان من العصمة ان لا تجد روضۀ غناء غناده غنوده

وسايبان دولت جنت آساده آسوده اولان

ع نه بيلور حال پر پشينی درويشانك **سر** لا جرم

انلرك حرم بی كرمينه التجا ايدن اهل رجا

منع حجاب ایله آزرده و رنجان راحت بالی خزان
اندوه ملال ایله پژمرده اولوب تا من غزلتدن بعید
و حریف ندامت ایله مجالس و قصید اولور خمول
و عدم شهرت که سالک جاده هدایته سرمایه سعادت
دنیا و آخرت پیرایه جمال کمال مفاخرتدر تلف و ضایع
و منصه خلوتده همخوابه شاهد قناعت ایکن گرفتار
کثرت اثقال و وضایع اولوب انس بالله بارگاهندن
مهجور و چراغ فراغی بی نور اولور **شعر**

لیس الخمول بعار علی امرء ذی جلال
فلیلة القدر تخفی و تلک خیر اللیالی

اغنیا ایله مخالطه و موافقتک اعظم غوایل و آفتندر
داخل حرم صحبت اولنلر انلری تعظیم رعایت اوزره
جائم و منکرات بدعتلر واره سکوت و اغضا ایله
اثم اولوب مخبر صادق الخبرک قول معتبری اوزره
بنیان ایمانک ثلثانی برباد بلکه ثلث ثانیسی دخی

بنیاد اولوب لوث هوا و هوس ایله آلوده و ملوثن
اولان تاکسر بعض کبار ذوی الاعتبارک علی طریق
الندره مجلس اشراف ذوی القدره حاضر و مبتلای
بارگران اولان اغنیا و توانگرانی زیرا ولد و غنی ایله
ایراد نقص و شرف غوله اسناد نقص ایدرلر آیسه
اولا ع کار پاکان را قیاس از خود مگیر فحوای دلپذیری
اوزره هر پس مانده بادیه کمال کنند و حالنی بزرگان
روشنا قیاس ایلمک ترک ادب و خلوت سرای
عرفاندن بعد و حرماننه سببدر ثانیا مجتهدان
طریقتدن قلت و ندرت اوزره ظهور بولان
امور محامل صحیحه یه حمله متحمل و هر بری ثبات تصحیح
نیات ایله متجمل ایکن کلیت امر معلوم عارضه الندر
کالمعدوم ایله خلل پذیر اولمز و خو کرده عزلت
عزیمت اولان ع یا صاحب العزیمة اباک و الرخص
قول خصی اوزره رخص رخصت ایله راحت بولمز

الحزن
ما غلظ من الارض
ضد السهل

علماء اعلام تحقیق واعلام ایلمشلردر كه حزن
غمیتدن سهل خصنه میلان ورغبت ایدن اهل صلاح
سلوك فلاة فلاحدن محروم وجوهر قلب سلیمی
وحل كسل وتوصیمده كمكشته ومعدوم اولور
غالب عنوان حدیث لازم القبولده اقلال دخول ایله
تعبیر ودخول مطلقدن عدم نهی وتحذیر اولندوغی
قلت زیارتك اعتذارینی اشعار ایدر سرخیل سریه
سروری اولان هوشمند سری به نشانه وحرمی
بودر كه مظهر عنایت اولان اهل غنایه اقتضاء
ضرورت ایله مراجعت ایدرسه اذا طلبتم الحاجة
فاجملوها فان الامور تجری بالمقادیر حدیث
دلپذیری اوزره عرض عارضهٔ حالده اجمال
وقاعدهٔ حزمی اعمال ایدوب بعد اتمام الكلام
قصد سرعت خروج وپای علو همت ایله قلهٔ قاف
انزوا وعزلته صعود وعروج ایده **رباعی**

می فرماید خدا كه ای هرجایی ❁ از عام ببر كه خاص ازان مایی
باما خوكن كه عاقبت آخر كار ❁ پیشت آید شبا كه تنهایی

الحدیث السابع والعشرون

شروری جهان الیموب امته ❁ حدیثنده دیدی رسول كرام
وشر المكاسب كسب الربوا ❁ وشر المأكل مال الیتیم

اما بعد فان اصدق الحدیث كتاب الله تعالی
واوثق العری كلمة التقوی وخیر الملل ملة ابراهیم
وخیر السنن سنة محمد واشرف الحدیث ذكر
الله تعالی واحسن القصص هذا القرآن وخیر الامور عوازمها
وشر الامور محدثاتها واحسن الهدی هدی الانبیاء
واشرف الموت قتل الشهداء واعمی العمی الضلالة
بعد الهدی وخیر العلم ما نفع وخیر الهدی ما اتبع
وشر العمی اعمی القلب والید العلیا خیر من الید السفلی

وما قل وكفى خير مما كثر والهى • وشر المعذرة
حين يحضر الموت • وشر الندامة يوم القيمة • ومن
الناس من لا يأتي الصلوة الا دبرا • ومنهم من لا
يذكر الله الا هجرا • واعظم الخطايا اللسان الكذوب
وخير الغنى غنى النفس • وخير الزاد التقوى • ورأس الحكمة
مخافة الله تعالى • وخير ما وقر في القلوب اليقين •
والارتياب من الكفر • والنياحة من عمل الجاهلية •
والغلول من جثا جهنم • والكنز كي من النار • والشعر
من مزامير ابليس • والخمر جماع الاثم • والنساء حبالة
الشيطان • والشباب شعبة من الجنون • وشر المكاسب
كسب الربوا • وشر المآكل مال اليتيم • والسعيد من وعظ
بغيره • والشقي من شقي في بطن امه • وانما يصير احدكم
الى موضع اربع اذرع • والامر باخره • وملاك العمل
خواتمه • وشر الروايا روايا الكذب • وكل ما هو
آت قريب • وسباب المؤمن فسوق • وقتال

المؤمن كفر • واكل لحمه من معصية الله تعالى • وحرمة ماله
كحرمة دمه • ومن يتأل على الله يكذبه • ومن يغفر
يغفر الله له • ومن يعف يعف الله عنه • ومن يكظم
الغيظ يأجره الله • ومن يصبر على الرزية يعوضه الله
ومن يتبع السمعة يسمع الله • ومن يصبر يضعف الله له
ومن يعص الله يعذبه الله تعالى • اللهم اغفر لي ولامتي
اللهم اغفر لي ولامتي • اللهم اغفر لي ولامتي • استغفر
الله لي ولكم • بيهقي دلائل النبوه ده حضرت عقبه ابن
عامر جهنيدن رضي الله عنهم • وابو نصر سجزي كتاب ابانه ده
حضرت ابو الدرداءدن رضي الله عنه بو عبارتله روايت
ايتدكلري جامع الصغيرده صراحة ذكر اولنمشدر • بو حديث
طويل • و موعظه بيمثل و عديل كه خيام كلمات
سكينة الختامي اوتاد زواجر آدابله مشدود • و اطناب
بسط و اطنابله مطنب و ممدوددر ع ومن يمل من
الانفاس ترديدا • مفردات تركيبي على الترتيب شرح و

وتفصیل واذیال فصول قصاری بذل قصارای
همت ایله مد وتطویل اولنسه مستقل بر کتاب وعذابر
مرسلهٔ عبارات سلسلهٔ پرپیچ و تاب اولوردی
لاجرم شش‌ده قلم بوقلمون رقم ارژنگ غرایب نمای
خیال تبختر واختیال وفضای فسیح الارجاقیلر
و فائده جراذیال ایتمیوب اثنا حدیثده مرقومده
اولان بیت منظوم اوزره که خلعت وقوعی
طراز ندرت ایله مطرز واحادیث نبویه میاننده
وجدانی کبریت احمردن اعزدر حصر واختصار ومحدث
کلک جوال علی ما یقتضیه الوقت والحال املا ایلدوکی
نکت ومزایا ایله قصد اقتصار اولندی **قطعه**

ازجنبش قلم که کلید معانیست ::
:: گنجینهای حسن بیان باز میکنم
هرچند این حدیث خوش آینده قصه ایست ::
:: اطناب را گذاشته ایجاز میکنم

کتب کلامده سرد واعلام اولندیغی اوزره اکل
ربا ومال ایتام سحت وحرام اولوب جمله کبایر واشنع
معایب ومعایردندر ربا لغتده زیاده ونما
معناسنه اولوب اصطلاح فقهاده فضل خال
عن عوض شرط لاحد العاقدین ایله تعریف
وآیات وجوه تعریفاتی کتب فقهیه‌ده تبیین و
تصریف اولنمشدر سنن ترمذیده اثر وروایت
وترجمان القرآندن علیه الرحمة والرضوان نقل و
روایت اولنورکه اول شب قدر آن ولیلهٔ
مبارکه تجلی‌گاهده که **نظم**

شفاعت خواه ارباب کبایر :: برون آرندهٔ ترک از ضمایر
نضارت بخش وادی غرذی زرع :: سرآرای عرش وصاحب شرع
مظهر اسم ذات متمم مکارم صفات مقصود رمز
یس وطه علیه من الصلوة ازکاها واذکاها خبرینک
خیمهٔ قدر والای قضا فضا دنی قندیلی ده افراشته

دست‌یابان عز و تمکین لری بالای عرش برینه برداشته

اولدی **نظم** روز سپید آن نه شب داج بود

بود شب اما شب معراج بود * روز که شب دشمنیش ماند هیبت

هم بتمنای چنان یک شب * منظر لوح بوقلمون نمود

صور ما کان و ما یکون مشاهد و مبصر و اصحاب

یمین و شمالک تجدد اعمالری معاین و منظر اولوب

قضا قدر و قضایای سیر و تماشا اثناسنده بر جمع بی‌شان

ظاهر و نمایان اولدیکه جوف پر خوفلری مار بیشمار ایله

مالی و هر بری محبوس سجن هؤلاء فی النار و لا ابالی اولمش

جنبه جناب ختمیت مقام ع علیه الصلوة والسلم

پیک نورانی پیکردن استکشاف خبر ایدوب دیدیکه

بونلر نه مقوله حشر حسرت نمادر که حقه درون پر هوای

مسکن مار و باطن باطل اندیشلری تأثیر نیش

تهویش ایله ورم بسته علت دمار در شهباز سدره نشین

سالار ملائکه مقربین جو هوای جوابده پرواز

وهو

وهؤلاء اکلة الربوا کلامی ایله باب بیانی باز ایلدی

یعنی بونلر حرمت ربادن ابا ایتمین کج بازلر درکه

ارباب حاجات نیازنه زبان انداز و حسابی بیحساب

دنیاده متابعت نفس و هوا ایله مبتلای سوء حرص و

آزاولمشلر در **بیت** درس صفت کوش که در روز جزا

حشر تو بصورت صفت خواهد بود * حسین واعظ که

نظم سلک اشعارده حافظ و نثر فقرات

براعت بیانده جاحظ در جواهر التفسیرده بو قصه

عبرت پذیری نقل و تسطیردن صکره صورت

مخدره حقیقتدن کشف قناع مستطلعان غرایب

رموز جنزانی بو نکته حکمت فزا ایله اقناع ایدوب

دیمشکه ع دار محنت مدار دنیاده * هر مکان

خالیکه مال ندامت مآل ایله مالی و انک نگهبانی مار

زهربار و اژدر هردم اوبار اولدی و غالبا مناسبت

پاداش و جزانی غافلانی عاره اشعار و نار تخویف و

اذ عاری کانون درون پرضلاللرنده ایقاد و

اشعال ایچوندر **بیت**

گر از دوزخ هراسانی بمال کس مشو مایل

که اینجا صورتش مالست و آنجا شکل اژدرها

و بونی جواهر التفسیرده بسط بلیغ تحریر اولنمشدر که

نتکم ربانک حرمتی کتاب و سنت ایله مثبتدر

عقلا دخی عدم جواز و حرمتی وجوه شتی ایله موافق

حکمتدر اولا مال دنیا جعل الله لکم قواما فحواسی

اوزره سبب زندگانی و انتعاشی و ذریعهٔ انتظام

امر معاشی اولمغله حرز حمایت حرمتده مال المؤمن

کحرمة دمه ده محرز و مکنوف بلکه من قتل دون ماله

فهو شهید خبر اکیدی ایله سرپنجهٔ اوباش و عباده

مقصور و مکفوف ایکن بلا بدل و عوض عرضهٔ

تلف و عرض اولمق اصحاب حوایج و جوانحه زور

و منهج انصاف و نصفتدن دور اولمغین حالکم

حکمت

حکمت سویه حرمتده اشیاء ربویه‌یی اقتضا و داور

قضا و قدر فان لم تفعلوا فاذنوا بحرب من الله

و رسوله شمشیر سریع التأثیری انتضا ایلدی ثانیا

اغلب حالده مقرض الدار و مستقرض مبتلای فقر و

افتقار اولمقدر و تجویز ربا سوداگران و اغنیانک

بنای قدرت و استیلالرینی ترصیص و عجزهٔ برگشته

حالدن اخذ اموال اذن و ترخیصدر و بو معنی تمام

نامهربانی و مخالف لطف ربانی اولمغین صانع حکیم آنی

خطر و تحریم و منزجر و مرتدع اولمین مستبد علی جانح

خسارت و محق برکت ایله تعزیر ایلدی ثالثا اگر ربا

حلال و روا اولسه کمدده پیشستان اولان دوستانک

بیخ درخت وفالری ساحهٔ قلوب غرمادن منقلع

و رشتهٔ تمکنت و توانگری مقراض غرامت باوران الیله

گسسته و منقطع اولوب ما بینلرنده ذرایع الفت و زلفت

برطرف بلکه راس المال محبت عرضهٔ ضیاع و تلف

اولوردی اکا بنا اخبار ربا عرضه مجادله معامله دن
تعویض و قرض قناعت خوی ربا افزون جوی دن
تعویض اولندی تا که اقراض و ایتا اولنان اشیا
مثلا بمثل اخذ و قبول و مطالبه ارباح ربا نمادن
نکوب و نکول اولنوب امر تناصر و تیاسر میان
مردمان ده باقی و موعد عقبا ده فیضاعفه له
وله اجر کریم نعمه مصادف و ملاقی وله رابعا جناب خدا
محاویج فقرایه رحیم و ودود و هر موجود پر درده
حاضنه بر وجود بو سببدندر که ابناء سبیل
و فقرای اضافه و قوا ذمت اهل فراده قرض لازم
الادا و آیت و آت ذا القربی حقه والمسکین
عهده کرم ما سماحت آیین ده فرض واجب القضادر
و نتیج مطاوعه اتباع ایدنلر صعید وعیدده تعفیر و
ترتیب و فقرادناکاه ترک بذل و انعامله نکوهش
و تثریب اولنوب بلکه جابجا تنکدستانه بسط

مایده احسان اولنمق دلالت نص مبین ولم نک
نطعم المسکین ایله وسیله دخول نار و سبب عقوبت و
بوار اولنجق واسطه خسارت ربا ایله اثری کرفتار
غل ذل و اعدا ایلمک نه مرتبه وزر و وبال اولدوغی
معلوم اهل استدلالدر لاجرم حکم حکیم نافذ القضا
تحریم ربایه متعلق و آفات رحمت بی علت مفارق
ضعفا امته متلاحق اولدی تا که هر مومن ربا بی مزاوله
رذیله ربادن اعراض و محتاج ندا اولان فقیر کدایه اعانت و
اقراض ایدوب لعلکم ترزقون و تنصرون بضعفائکم
فحواسی اوزره دوستان خدا اولان عجزه و فقرایه مسلک
محبت برکنی ایله اول دخی داخل عداد احباب و جناب
عزتک شرف محبوبیتندن بهره یاب اوله فاما او
وجه زیده رباخوار اولان بدکردارک کاری تقبیح
ولا یصلی خلف من اشتهر بالربوا ایله امامته
عدم اهلیتی تصریح اولنمشدر علامه زمخشری جنده

تحقیقی ایجاد و تسخیر . وأربى الربوا عطو الرجل المسلم
عوض اخیه بغیر حق حدیث شنده عطوی تناول ایلدن
ایله شرح و تفسیر ایدوب . و هامش کتابده بر نقاد نقاب
و محقق نقاب . وجه مناسبتده لن کشف نقاب ایدوب دیمشکه
غیبت و نمیمه مقتضی آیه کریمه اوزره لحوم ناسی اکل و
تناول و ربا مال و منال ناسه تعرض و تطاول اولوب
ما وقی المرء به عرضه فهو صدقة عبارت مصدقه سی
اوزره مال بی ثبات علی تباین الاوقات نفس بر طمع
و طمع باطمع ایچون وقایه و نبع اوله کلمشدر نابع ده
معنای ربا تحقق نما اولیجق لا محاله مستبوعده ازید
واربی و مستدعی انواع نقمت واربی اولور اگرچه
ربا خوارک وعید و انذارنده قوارع آیات و اخبار
بحد و شمار دگل تکاد تعجز عنها السن القلم .
لکن الربوا اثنان و سبعون بابا ادناها مثل
اتیان الرجل امه حدیث صحیح المبانیسی که سن طرازی

ده

بنا

بنا غنغنه سی مشید . و براء بن عازبدن رضی الله عنه مروی
و مسند در جمله دن اغلظ و اشنع و سایر کبایرک
تبعات متتابعاسندن افحش و افظع اولور و عید
رعد آثاری سبب عده اقشعرار و فحوای صاعقه بار
زهره شکاف اهل اعتبار در کاشف فرقانی
اولان تأویلات قاشانی ده بو وجهله تحقیق و تبیین
و خصم جاحد معانده افحام و تبکیت اولنمشدر که
اهل ربا جمله اهل هوادن اسوء و بدتر و صورت
نماده صورت نما اولان ربح رنج فرسای اقتصاد
یمحق الله الربوا ایله فرسوده حوادث و غیر پرعبردر
زیرا هر اهل حرفت و هنر و کاسب پیشه ور ترتیب
اسباب اکتساب ده مصیب و قلیل و کثیر نوع تعمل و
تأثیردن بابهره و نصیب اولوب قبل الکسب و البیع
وجه منفعت و ربحی پوشیده و نامعلوم و طریق
رزق مقسوملری مشکوک و موهوم در مثنوی

داخل هر بیت اید وبوك گرچه گردنشان گوشش شد چو دود
بامداد آن چو سوی دکار وند برامید وبوك وزی میدوند
اما رابیه رابعه ربانیه توقل وارتبا ایدن توکل نادن محروم
وبیت دل ویرانی زخارف احجاف طغیان ایله مخزوم اولوب
جمع حطام حرامه سعی بی حسابن وامر رزق ازلی یی
کندونك تصرف وعملی ظن وحسابن ایمکله رازق
حقیقی دن محجوب وحرم سرای تکلاندن ممنوع ومحجوز
اولوب مزد حرص وولع ایله رزق مضمون اولدن غافل
وابى الله ان يرزق عبده المؤمن الا من حيث لا يعلم وعد
مسلمندن ذاهل اولور

بیت

حرص با خواره ز محرومیت ، تاج رضا بر سر محکومیت
لاجرم روزی رسان نانخانه عالم آنی نفسنه توکیل
وضمان کلائت وامانندن اخراج وتنکیل ایمکله بیکانه
ابی واستکبر وفرد متشرف دو شزانی اختلاط
وتخییل وتزیین امور هوا اسند ایله دل نا خرسندنه

القاء

القا ووسوسه وتخییل ایدوب مصرع هوا
وهوسنده کالذی یتخبطه الشیطان من المس مصروع و
مخبول وبارگاه عدل الهیده عذر وایمسی نا مقبول اولور
بالجمله بامرقات عتور وشقاوت دین نابه بلکه مجموع موبقات
ومقحمات خمیرمایه در زیرا هر لقمه ونانکه داخل حوصله انسان
وسبب غذای بدان اوله کند وحینند ان اخلاط وقوی تولید
وجبلد وجوده قلادده اعمال مناسبه تقلید ایدر
آکل پا بانك دل نختی تنها ول سحت ایله خوکرده ولحوم وعظام
تعمه حرام ایله پرورده والمغین علی الدوام تعاطی کوشدع
وآثامه منهمك وتجاوز ورع وعفافی سرپنجه غشم واعتساف
ایله منهتك اولور ابلد وکی طاعت وعبادتی ابی روح
وشاهد عملی دار القضا اخلاصده مجروح اولور پیش آهنك
رستخیز اولان اشراط فتنه انگیز نزدیك وکلزار
روزگار زیج هرج ومرج ایله تاریك اولدقچه اگر
ناس نسناس صفت سر رشته حزم وبصیرتی گم وما ل

حلال و حرامی فرقده تعامی و تصاممم ایدوب امر ورع
و تقوایی توهین و حول حمالوایم ده هایم المعنی یر تسهیل
و تهوین ایدرلر سن نبائی ده یأتی علی الناس زمان
یأکلون الربوا فمن لم یأکله اصابه من غباره حدیثی حضرت
ابو هریره دن روایت و تخریج و تناول حرام ناباکه
اظهار حرص و انهماک ایدن رباخوار بدکار تشنیع و تعیید
ازار ایله تجریح اولنمشدر

بیت

این سخن را کشید رشته دراز ❊ بسر رشته خود آیم باز

ارباب حکمت و اذعانه نهفته و نهان اولمیه که آکل مال
تیم دخی داخل عداد کبایر و اکا اجترا ایدن لئیم مهلکه
عذاب الیم ده هالک و بایرا ولوب ولا تقربوا مال الیتیم نص
کریمی برنجه اهل ایمانی دامن پاک یتیماندن کف و ابعاد و ابلغ
وجوه بیانیه اوزره نهی و ایعاد اولمشدر اکل مال ایتام
اخبث معاصی و آثام اولدوغی معلوم جمله انام و المغفلة
جملهسو قه ورعایا دخی اندن تباعد و تحرز ولکن المفتو

حکمتدن اشی نهفته و نهان دانسته

ان تفرقوا
ان بعضهم الدین

وان

وان افتاک المفتون مضمونی اوزره ارشاد عقل رهنمون
ایله تعرز ایدرکن غریب حالت و عجب مصیبت درکه
ایکی طایفه حایفه غیر خایفه بو بابده ترک تثبت و تأنی
و نبور ذیله دن عدم پرهیز و تأبی ایتمشلردر
بری ملوک بدسلوکدرکه اقتضای بسط الرزق لمن یشاء
انلری بسط جاهله اغنا و کثرت اسباب عز و دستگاه
ایله نابل رتبه اقناع و اقنا ایتمشکن فضاله اموال
ایامی و یتامی یه دست طمع و آزی دراز ایدرلر

مه
ملک ضعیفان بکف آورده گیر ❊ مال یتیمان بستم خورده گیر
روز قیامت که بود داوری ❊ شرم نداری که چه عذر آوری

هر داور فلک پایورکه دندان طمع حامی تیز و اخذ مال
حرام ایتامده اصرار و تشنیز ایده بنیاد اعزازی
کنده و دست ستم پردازی ایله برکنده و برگ جمعیت
و ثباتی شومی تفرقه و شتاب ایله پراکنده اولوب
بیت المال پروبالی زیر پای حشر فتنه و شرده

بی اسیر و خواص و عوامک سهام نفرین و ملامته سپر اولورز

ای ابر بارکاه و طارم نیلم ٭ زیر بالا ز آب چشم تیم

ای بارفته ملک بی هنران ٭ زار زار از دعای پدران

بری خی علمای نیل جوی و قضاة سبزه خوی درکه مال

ایتامه تسرع و اقتحام خلاف وضع اسلاف اولدی ونعظاهر و باوی

ونص انما یاکلون فی بطونهم نارا صوت علا ایله سوء

الجزای ناطق و نادی ایکن قسمت نامنه مال ایتامی بی احتراز

جمع و احتباز ایدوب بوبابده رای ناصوابلری

متشتت و اذیال اقوال ضعیفه یه متشبث والمغیله

علی الدوام اصحوکه خواص و عوام ونشنشه ملام

اولورلر **شعر** قد بلینا فی عصرنا بقضاة

یظلمون الانام ظلما عما ٭ یاکلون التراث اکلا لما

ویحبون المال حبا جما **نثر** کشدده چشمان دوربین

وبیدار دلان صاحب تمکین دن براهل درایت

نقل و روایت ایدرکه برلیل سعادت میل ده که **نظم**

زجنبش

زجنبش مهر و ماهی آرمیده ٭ حوادثهای دردامن کشیده

درین بستان سرای نظاره ٭ نمانده باز جز چشم ستاره

نیرنگ ساز خیال که لعبت باز پرده مثال در ورا حجاب

ارادتدن بوصورتی اراءت ایلدی که بازار ستمگر کرم و

نیز دهر کس معرض معذرتده خونابه ریزا ولوب اولین و

آخرین لاتری فیها عوجا ولا امتا عرصه سنده

مجتمع ولنلرها تغدن لایوذن لهم فیعتذرون مضمونی

مستمع اولمشلر بو اثناده شناوران محیط علوم

اولان اسلاف موالی رومدن بر فاضل پاکیزه گوهر

که قضاة عسکر بیننده نهایت ورع و دیانت

ایله معتقد خواص بلکه مظنه کرامت اولمه ده عجالی

ابراهیم خواص اولوب بو محلده اسمنی تصریح و اظهار

سوء ظن کباره سبب و نام ونشانی ستر و کتمانی لایهام صونهما

عن الآثام مقتضای ادب در میان محشرده نمایان و

مبصر و مشاهده اولقیلنی ایله بحر حیرت و دهشته

غزنوی که هر نه طرفه کذار ایتسه برچوق اطفال خردسال
آرده دوشوب و نه جانبه کتسه نبور شر و شور باشنه
اوشوب دامن لباس تقواسی سرپنجهٔ یتیمان بی نوا ایله
چاک و علی رؤس الاشهاد تبعهٔ تعدی و بیداد ایله خجلت زده
و شرمناک اولمش صاحب دولتیکه خمیرا زقوهٔ متخیله سنده نبات
وتقی المتبرات رویا ایدرکن سوال استسلام و هجوم اطفالدن
استعلام ایتدکده اول مطالب سنه لب و مسئول انجاح
دیدیکه بونلر شول اطفال شکسته بالدرکه زمان قضا و حکومتمده
بهانهٔ قسمت ایله مالاری اخذ و غصب و ساحهٔ بی راحلرنده
لوای ستم بار و نصب اولنمشیدی حالا مطالبهٔ حق باکریزن
ایچون هر بری کریبانکیر و دست معذرت ادراک دامن
قبولدن کوتاه و قصیردر

نظم

گر علمی بروان علم داری ❀ زیر پوشی ز جهل هم دارای
انجام و ز زیر پوش منه ❀ ان زبر پوش حشر خواهد بود

الحدیث الثامن والعشرون

سعادت اوداخرذمنده کیم ❀ قبول ایلیه منهج سنتی
دیبدی مدح ایدوب سنت اهل رسول ❀ ولم یعد عنها الی البدعة

تمام الحدیث طُوبَى لِمَنْ شَغَلَهُ عَيْبُهُ عَنْ عُيُوبِ النَّاسِ
وَأَنْفَقَ الْفَضْلَ مِنْ مَالِهِ وَأَمْسَكَ الْفَضْلَ مِنْ قَوْلِهِ وَوَسِعَتْهُ
السُّنَّةُ وَلَمْ يَعْدُ عَنْهَا إِلَى الْبِدْعَةِ دیلمی مسند فردوسنده
حضرت انس ابن مالکدن رضی الله عنه بو عبارت ایله
روایت ایتدوکی جامع الصغیرده روایت اولنمشدر
یَعْدُ کلمه‌سی لم ایله مجزومدر ناقصک علامت جزمی
آخرنک سقوطی اولدوغی عند اهل العربیه معلوم اولوندی
لم یعد عنها لم یتجاوز عنها ایله مفسردر و عدا عن ایله
تعدیه ایتدکده تجاوز معناسنه اولدوغی مقرردر
طریقهٔ سنت بر شارع اعظمدرکه اکا موفق اولان
طالب حق شاه ام ابی واصل معمورهٔ هدا اولوب
نعمت خانهٔ فیض عامدن کام آلور و تنکنای بدعت
بر عقبهٔ برظلمدرکه اکا کرفتار اولان شقی کرفتار

بیابان شکوکده افتان وخیزان ومتابعت
سنت وفرضده کالذی استهوته الشیاطین فی الارض
حیران اولوب غلبهٔ مرا وجدال ایله عملدن قالور نظم
چند از دم فلسفه نمودن ؛؛ ز فلسفه بل سفه نمودن
خواهی طیران بطور سینا ؛؛ بر سست نمکن بطور سینا
اگرچه حسن متابعتی محض وسیلهٔ مطاوعتی محرک
اولان آیات واخبار وکلمات کبار مصرع
ز هرچه عقل تصور کند فزون باشد م اما فرمان روای
بعثت الی الاسود والاحمر ع روشنایی فزای دو رقم
مظهر تام اسم اعظم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینک
مقتدای کل وسلطان سلاطین رسل ایکن فرمان
واتبع ملة ابراهیم حنیفا ایله شرط فرط متابعتی
ایفایه مأمور وکلمهٔ اخران متابعت اول سلطان
دنیا وآخرتک شرف مقدم عرش منزلتی ایله
اهل ومعمور اولدوغی جمله ادلهٔ نکث ادلّی وسایر

نجح

نجح قاطعه بک اجلی واجلی در اساطین جامع دین اولان
ثقات مورخیندن نقل واثارت وتعبیر حسن عبارت ایله
اشارت اولنمشدرکه اول زمان بی نشانده که کان الله
ولم یکن معه شیء قوله مصداقیدر بلکه اول حین تجرد عنوانی
تعبیر لفظ زمان امر ضروری الاطلاقی اولوب هنوز
گلزار وجود عالم افروز بی نشو ونما ونظارگیان مفقودنک
اسمان عصابه بستهٔ عما ایدی نظم
دران خلوت که هستی بی نشان بود ؛؛
؛؛ بکنج نیستی عالم نهان بود
وجودی بود از نقش دویی دور ؛؛
؛؛ ز گفت وگوی مایی وتویی دور
ناگاه اقتضای حکمت حکیم جواد ابواب بر وایجادی
باز واجنهٔ اعیان مشیمهٔ امکانده تحرک واهتزازه
اغاز ایلدی نوبت خلق وتکوین ع برید ازل محرم
مرسلین م اولان روح الامینه کلدی کمال حسن

شارت و مزید لطف بشارت ایله ابداع و نهانخانهٔ
ذات گزیننده جواهر امانت وحی مبین ایداع اولنده
بو نعمتک ادای شکر بی غایتی ایچون اشرف عبادات
بدنیه اولان صلوة خالصة النیه ایله وظیفهٔ عبودیتی
ادا و ادامت و یکرمی بیلده که هر روز سعادت افروزی
کألف سنة مما تعدون نهایت خضوع و نیاز ایله
ایکی رکعت نماز اقامت ایلدی صوب لامکاندن بر صوت
راحت رسان کلدی که ای گنجور دفاین وحی و الهام و بانی
بام سبز فام اگرچه بو عمل مبرورک عین رضا ایله مرموق
و بو طمأنینت و تعدیلک مثل و عدیلی غیر مسبوقدر
اما ممتحن قرن آخر الزمان اولان امتک ناتوانلکی ایکی
رکعت نمازلری بو صلوة دور و درازدن اصعبدر
و بنم جناب استغنا مآبمده افضل و اوجبدر زیرا سن
مقتضای نهادک اوزره تفرد و استبداد ایتدوکک
کار دشوارا ابتدا طرز ابتداع و انلردن ظاهر و

هویدا

هویدا اولان عمل اندکک نماسندن سنته اقتفا
و اتباع عدر ع ببین تفاوت ره از کجاست تا بکجا
عنوان حدیث مسفوره ده مسطور اولدوغی اوزره
هر کس کندو عیبنی ادراک و تعقل و عیوب خلقدن
تعامی و تغافل اشرف محاسن خصائل بلکه خلاصهٔ
مجاهدات و اعمالدر

بیت

ای خنک جانی که عیب خویش دید ** هر که عیبی گفت آن بر خود خرید
زیرا معشر نوع بشرک که کتاب طینت و نهادلری
فصول چارگانهٔ اضداد اوزره مؤلفدر هر بری
عظ نفسک ثم عظ الناس ده اصلاح نفس ناسک ایله
مأمور و مکلفدر کندو نفس نابرواسی سراپا آلودهٔ
نقیصه و عار ایکن ترک اعتبار و آخرک اسباب عیب و
عوارینی تداول و اعتوار ایلمک خارج شرط انصاف
و کندو نقصانینه اعتراف در ع که هر که بی هنر افتد
نظر بعیب کسان کند ** بلکه جواسیس قلوب و معالجات

ادواء عیوب اولان کحل بلند مراتب شاربنده
اخرک منظار وجودنده مرائی و مشهود اولان
غمزه و نقصان عیب بین نادانک صورت دل پر وسواس سنک
انعکاسیدر مادام که مرقه وجود خودکامنده
مونسه شین مشنار درکنار اولمیه صفحه مجلا المومن
مرآت المومن ده مشهود و صحیفه وجود خارجی ده
مثبت و موجود اولمز **مثنوی**
ای بسا ظلمی که بینی درکسان ؛ خوی تو باشد درایشان ای فلان
اندرایشان تافته هستی تو ؛ از نفاق و ظلم و بد مستی تو
چونکه قعر خوی خود اندر رسی ؛ پس بدانی کز تو بود آن ناکسی
شویله که بو معنانک سرمنزل تسلیم و قبولندن
قلب قاسی بعید و قاصی و ذیل نیلندن دست خرد
قاصر کوتاه و قاصر اولورسه باری بو کلام معقولی
کوش کذار قبول ایلیه که تعیب و تعیرک ادنا ضرری
مالایعنی به اشتغال بلکه اسناد عیب رجما بالغیب اولمغین

عیب

اولمغین عیب جوی بدکردارک کار و باری لباس
شک انباس ایله اشتمال درع ولیس کلام النفس غیر ضلال
شویله که راحله کلامه درای ازدراء و ملام اونجه و قدح
قدح و مذمت سم زعاف شماتت ایله امنجه اوله
انک تأثیر مضرت بی پایانی جبر و مقابله محاسبان غیر حاصر
فلا تشمت باخیک فیعافیه الله ویبتلیک وعید عبرتی بعیدی
خود درکار و حاضر در **بیت**
بد مکو که همی کشد غیبه ؛ هر بدی را بخویش چون کیسه
عصمنا الله سبحانه وتعالی عن حصاید السنتنا وایقظنا
عن رقدتنا بل سنتنا **شعر**
اعمل بقولی ولا تنظر الی عملی ؛ ینفعک قولی ولا یضررک تقصیری
خصوصا که استر سوءة اخیک لما تعلمه فیک نصیحه
مخالف ایدن عیب بین بی هنر حقیقتده کندو
ضرر و عرض نا مصوننی اسهم مطاعن کونا کونه سپر ایدوب
این جهان کوهست و کفت و کوی تو ؛ باز آید چون صدا هم سوی تو

ازوار الاختفا
بقال ... [illegible]
... [illegible]

فحواسی اوزره اندیه و محافلده اکثر مثالب و رذایلندن تجنب

و تنفیر و قلوب اهل قبولی اندن تنفیر ایدرلر **مثنوی**

گر خدا خواهد که پوشد عیب کس ؛ کم زند در عیب معیوبان نفس

شکر کن با بر تو ستاری کنند ؛ نازنینی ایمنی بر کس مخند

اما مضایق تو افعالدن خلاص و حرم سرای توحید صفا بده

محرم خاص اولان کمل اخیاره که بارگاه و کل نبی عنده لتمندر

بمقداردن خلعت وجود حقانی اعطا و ارزانی اد

انلرک حال کرامت مآللری سایر ناسه ناشناسه

قیاس اولنمز **مثنوی**

لیک در شیخ ان گله زامر خداست ؛ نی پی خشم و حماره هواست

ان شکایت نیست هست اصلاح جان ؛

چون شکایت کردن پیغمبران ؛

انلرک عموم خصوم حقلرنده بر مرتبه وسعت و فسحت واردر که

سوختگان شرر گناهه نظر شزر استکراه ایله نگاه

ایتمک دکل بلکه گرفتاران شرک شرک ضلالتی دخی

هنگام لقی در رویت ده استعبار دیده اعتبار

ولرن تمکین و اناثت ایله بو ابیاتی تکرار ایدرلر **مثنوی**

بر همه کفار ما را رحمت ؛ گرچه جان جمله کافر نعمت است

بر سگانم رحمت و بخشایش است ؛ که چرا از سنگها شان مالش است

ان سگی کم می گزد گویم دعا ؛ که ازین خو وا رهانش ای خدا

اهل تمکین وارشاد کثرهم الله الی یوم المیعاد علاج عارضه

اعوجاج ایله مأمور و اولابده سکوت با صوت ایله

مأمورلر اولوب ما من عام الا و قد خص انلره سبب رخصت

اولمغیله عموم نهی دن تخصیص و مضیق حجردن تخلیص

اولنمشلردر انلرک مثالی اول جراح صاحب کمال درکه

رؤیت سوءة ان حرم هر زمان منهی عنها بلکه محرمان

محرمیته دخی کشف عورت ناروا ایکن رگ زن صاحب

هنر خوف سرا و بلده اولان قروح و دمامیله نظره

و وضع مرهم مرحمت ارزانیدن سایره رؤیتی حرام ایکن

اولان اکا جایز و علیل شکسته بالک برؤ ایله اندمالی

مثوبت بی غایته فایز اولور خلال حمیده‌دن بیت
و تبیین اولدوغی اوزره افضل مالی انفاق و احسان
و فضول قیل و قالدن کف لسان دخی صحیفهٔ قبوله املا
اولنان مکارم خصال و امثالدندر اولا سخاوت و انفاق
که بالاتفاق انفع اخلاق و انفس اعلاقدر نظم

تجربه کردم ز هر اندیشه‌ای ٭ نیست نکوتر ز سخا پیشه‌ای
خاصه ز بهر کرم آمد درم ٭ بر گذر قافیه اینک کرم

اشجار رجاندن بر شاخ برومند کثیر الاغصاندر که
اکا تعلق و انک واسطه‌سیله تستر و تسلق ایدن خطار
بی خطر قدسه داخل و نعیم مقیمده خالد اولورلر اما
اما بو دخی سایر خلال اختلال کبی بی تکلف و اعمال
حد اعتداله کرکدر که ثوابه قرین و صوابه قریب اوله
طرف افراطی اسراف و تبذیر و جانب تفریطی
شح و تقتیر در که عند اهل الکمال قاطبةً معیب و معلول
ولا تجعل یدک مغلولة الی عنقک ولا تبسطها کل البسط

ابته

ابته مخالفت ایدن علما حکما قتنده ناره و ادخولدر

ای لب امساک کز انفاق بسته ٭ مال خود را خرج با مر حق کرده

اکرچه وارثان مقام صدقیه نسبت بذل موجودی ایثار
سرمایه و سود افضل اعمال بر و ما ابقیت لعیالک
سؤالنه ابقیت الله و رسوله جوابی حاضردر شعر

انفق ولا تخش اقلالا و قد قسمت ٭ بین العباد مع الآجال ارزاق
لا ینفع البخل مع دنیا مولیة ٭ ولا یضر مع الاقبال انفاق

لکن منقبت ایثار هر سبک کاری و هر حریص کرداری
اولمدوغی جهتدن اوساط و مقتصدین و اعیان
عین الیقینه کوره افضل الصدقة ما کان عن ظهر غنی فحوا
اقتدا و اتباعا نمط اوسط و فرموده و کان بین ذلک
قواما عند الله تعالی اقوم و اقسط اولور فتقعد ملوما
محسورا غایله‌سندن سلامت و هر حالده تعدیل
ارکان اعتداله اقربدر نظم

خوشا روزگارا که دارد کسی ٭ که بازار حرصش نباشد بسی

جهانی می گذارد بخوش خوارکی ؛ به اندازه دارد نه بارگی
نه بذلی که طوفان برآرد زمال ؛ نه صرفی که سختی درآرد بحال

ثانیاً قلت کلام و ترک اسباب و اسهام که صوبت ادبیه
عادهٔ حکمادر برگزیده خصلتدر که انک سبع حسن تربیتی
شجرهٔ طیبهٔ معرفته نسبب نشو و نمادر **بیت**

گفتن بسیار نه از نغزیست ؛ ولوله طبل ز بی مغزیست

هر اهل حال و ارجمند حمید الفعال که طریق حکمتده بدرقهٔ
هدایت اکا یاردار و فضایل علمیه و حکمت عملیه دن بهره
اوله اکثر ایامده بیغوله اذا تم العقل نقص الکلامده ساکت
و میزاب دیده خونبارندن سرشک ندامت و استغفاری
ساکب اوله و من کثر لغطه کثر غلطه مزلهٔ سنده مبتلای
آفت و خزا اولان اهل مراء و ستیز ایله ترک استصحاب
و سالکان منهج مزاح و مباسطه لرن حکمت ایله
جوابی استصواب ایدر **رباعی**

گر منجواهی که وقت خود دار خوش ؛

دم درکشی و بخویش باز آری هوش ؛
گر هر دو جهان چو بحر آید در جوش ؛
تو حاضر وقت خویش باش و خموش ؛

کثرت گفتاره گرفتار اولان مکثار مهذاره اهل نکت
الناس علی مناخرهم الا حصاید السنتهم عجب و عید شدید
و مرشد مرتاض مظهر فیض فیاض حضرت فضیل ابن
عیاضک من عد کلامه من عمله قل کلامه الا فیما یعنیه
قول نصیحت نصابی بو بابده نصح سدیددر **نظم**

در دوزخ من زبان زبانیست ؛ مفتاح بهشت بی زبانیست
ماهی بفلک مقیم از آن شد ؛ کاول که بزاد بی زبان شد
مار از در خلد رانده زانست ؛ کانک دو زبان در دهانست

اگرچه اولیاء کرام خصوصا صحابهٔ ذوی الاحترام
باسرهم مالایعنی و هذردن تحفظ و حذر ایدوب
تکلمات لساندن اتقا و فضیلت سکوت و اصماتی
صحایف کتابنده ابقا ایتمشلردر اما سرجریدهٔ اصحاب یقین

ره سنته اتباع ایدنه ؞ قریشک اولو اجرامی ایهم
دیدی بو حدیث شنده فخر جهانیان ؞ ولا یصلح الناس الا بهم
تمام الحدیث قریش صلاح الناس ؞ ولا یصلح
الناس الا بهم ؞ ولا یعطی الا علیهم کما ان الطعام لا یصلح
الا بالملح ؞ ابن عدی کتاب کاملنده حضرت عائشه دن
رضی الله عنها بو عبارت ایله روایت ایلدوکی
جامع الصغیرده اشارت ؞ ولنمشدر ؞ قریش
بر طایفه بردبار بی طیش درکه شرف قدر و منزللری
کتاب و سنت ایله مثبت ؞ و بو بابده حبل شبهه و ارتیاب
منقراض نص قاطع الاعتراض ایله منبت ؞ قدموا
قریشا ولا تقدموها تشبیح انوع خصایص ظاهره لرندن
بر لمعه نیم تاب ؞ و من یرد هوان قریش اهانه الله
کتاب مناقب ظاهره لرندن بر مختصر بابدر که بعض
احادیثده بو معنی درجه صحته رسیده ؞ و لالی
کلماتی سمط اسناد صحیحه کشیده درکه قریش ایدی

وجانشین حضرت خاتم النبیین **نظم**
کرده منشورا و بخط بدیع ؞ حق لیستخلفنهم توقیع
از زبان صاد و زجان صدیق ؞ چون نبی مشفق و چو کعبه عتیق
رضی الله عنه ؞ اختیار حسن سمت ؞ و جمله دن زیاده به ترجیح
طرف صمت ایدوب ؞ باعث سکوت ؞ و کف لسان
اولمغیچون ؞ زبان حکمت جریانلری اوزره و صنع حجر
و خطا و خطل احتمالی محال ایکن محضا کثرت قیل و قال دن
تحاشی و حذر ایدرلر ایدی ؞ هر کس هوس سخن فروشی دارند
من بنده آنم که خموشی دارد ؞ و سؤال مقدره جواب
مقرر اولمغیچون ؞ زبان معجز بیانلرینه اشاره و هذا
الذی اوردنی الموارد کلام کثیر الفواید ؞ ادا ایدوب
و کثیرا ما بو بیت نصیحت نما ایله تمثل ؞ و سرمایه حکمتی
تأثل بیورررلر ایدی ؞ **شعر**
احزن لسانک لا تقول فتبتلی ؞ ان البلا موکل بالمنطق

الحدیث التاسع والعشرون

بدی خصلت و شرف ایله صنادید صید سلف
وخلفدن ممتاز و راجح و هر فرد کاملی اضعاف
جوامع فضایل ایله حسد کردهٔ عظما و جحاجح ذر اولا
اسرار شریعت وحقیقت ابن بجده و سورهٔ کریمه
رساله آیهٔ سجده اولان **نظم**

سبب آفرینش عالم ⁂ باعث بد و فطرت آدم
اول ما خلق نتیجهٔ کل ⁂ آخر انبیا و فخر رسل

خضرلری اول جناح دولت بنجاحک قادمه سی
و اول قصیدهٔ عز و فلاحک حسن خاتمه سی اولدر عندر
بو شرفه هر درکه سایر کتاب مناقب و
مآثردن متمایز و متزایل و مفاخر آخرینک
جنب جنابنده بی رونق و متضاءلدر ع
عزت و سلطنت آنست که الله دهد ربانیا شان
الف نشانلری سورهٔ کامله ایله تشریف و اجلال
و پیشگاه سورهٔ مسفوره ده تمکین و احلال اولنوب

بو

البجدة وعلم الامر وبطانته وهو ابن بجدتها للعالم بالشيء والدليل الهادي

بو منقبت و کمال بی همال ایله قدم تقدم و استقلاللری
رقبهٔ اولین و آخرین اوزره نهاده و محاسن روش و
اسلوبلری سایر قبایل و شعوبدن زیاده در **شعر**
اذا انت اعطيت السعادة لم تبل ⁂ وان نظرت شزرا
اليك القبائل **نثر** تا الثا غیاهب کفر و غوایت
انحاء عالم ملک و شهادتی احاطه و حمیت جلیهٔ
جاهلیه نامحرمان حرم استعدادی خلوتسرای هدا
و سدادن ابعاد و اماطه ایتمشکن مجموع خلق
عالمدن اون ییل مقدم بیضهٔ دین مبینی حمایت
و نور توحید و ایمان ایله عقبهٔ شرک و خذلاندن
ازالهٔ تاریکی عمایت ایتدکلریدر رابعا یوم فیلده
جند غیبی ایله تأیید و ترفیل و مغانم کثیرهٔ
جیش حبش ایله تغنیم و تنفیل اولدقلریدر خامسا
امر خلافت انلره مخصوص و سایرلرک حکومت و استیلالری
طریقهٔ تغلب و اعتدا ایله اولدوغی نص حدیث نبوی ایله

التغنيم التنفيل

الترفيل التسويد والتعظيم

منصوصدر نساء دسا شرط سقایه‌یی و قایه ایله
تشنگان بوادئ نامرادی بی ارواء و حجاج ذوی
الاحتیاجی اماکن حرم امنده اسکان و ایوا
ایدگلریدر سابعا مداوم شغل سدانهٔ شریفه و حجبت
ولیجه و بطانه اولمغله الی یوم المیعاد بو شرف نادر زاد
انلره نامزد و سایر کبرا امت بو امتیازدن
ردع و رد اولندوغی کتاب ثمار القلوبده
مسطور و مکتوبدرکه قریشک مکارم باطنه و ظاهره‌سنه
منصفان قرون غابره آگاه و زمان جاهلیتده
لقبلری اهل الله اولوب من بین العرب تواتر
فضل و نسب ایله منقطع العدیل و فرط ذکا
وارب ایله ممتنع البدیل والمثیل قربت جیران و تمیزه
قرین و لقب مذکوره شایسته و قمین اولمشلردی
اول فرقه صحرانوردک هر فردی جامع کمالات نفسیه
فایز و گلزار کار و بارلرینه زلال [illegible]

فایض اولوب حرم حرمت آبادده بغی و الحاددن تجنب
و تحجج و معتمرینه اظهار شعایر رفق و لین ایله تحنن
و تحبب ایدرلر ایدی ثنا و وصفده قرای ضیف
ایله سنت خلیلیه‌یی احیا و قاعدهٔ اسماعیلیه‌یی اجرا ادوب
طعاملری فقرا و مساکینه مباح و مبذول و مقاملری
واردین و صادرینه مناخ ایدی ع احسنت زهی شیوه
مهمانداری نز حرم محترم مکه‌ده که مصداق ان اول
بیت وضع للناس للذی ببکة در ثوا و مجاورت
ایله ضنک معیشتی اختیار و اول محل محلّی سایر
عمارات و زرینه ایثار ایتمکین شعر
آب از بالا به پستی در رود ** آنکه از پستی ببالا بر دود
شاد از غم شو که غم دام لقاست ** اندرین ره سوی پستی ارتقاست
مضمونی اوزره گلزار درونلرنده نسرین لطف تغلب
عبیر نسرین دمیده و اول قبیله بربیعه الفی
منطقه یجبی الیه ثمرات کل شیء ده آرمیده اولدی

تألیف کلامده بر مرتبه رسوخ نامیلری وار ایدیکه
هر بری اسلوب سخنوریده افضل خلیقه و نکات
لسان معجز بیانلری دلیل حسن سلیقه اولوب موشکافان
آخر زمان درک و اذعاننه نادر اولمدقلری عویصات و
نوادر انلرک نسوان و صبیاننه روزمره و بلغای
سحرآفرین ترتیب و تدوین ایتدکلری دلائل اعجاز
و اسرار بلاغت انلرک بوستان حسن براعتلرندن
برک تره ایدی ع لیس التکحل فی العینین کالکحل
خصوصا مظهر اظهر یاتون من کل فج عمیق اولان
بیت عتیق قبله جمله قبایل و مطاف اواخر و اوایل
اولمغله اقطار بلدان و ربایعدن کلن اشخاص مختلفة
الطباع ایله آمیزش و اختلاط و شرایط صحبتی ایفا و رعایتده
کمال تحاشی و احتیاط ایلدیلر و فی حد انفسهم سلامت فطرت
و مزید ذکا و فطنت ایله معالی اموره متمایل و مترسخ
و هر بریسنک هادی نهادی و نتاج حسن استعداد ایله

موشی

موشی و موشح اولمغین اوزاع متباینه الاوضاعک
افعال سیئه لرندن اتقا و اعمال حسنه سنیه لرینی
اختیار و انتقا ایدوب ارباب مجالسده مشاهده
ایتمدکلری نوادر اطوار و شیوه لرنک دربت و آزمونی
ایله عقل برایا و انعکاس صور معقوله یه اجلای مرایا
اولدیلر امر مکارم و فضائللری بر مرتبه بالغ و اصل
اولدیکه لایزال هذا الامر فی قریش ما بقی منهم اثنان
ایله آوازه مزیت و رجحانلری شش جهات جهانده
انتشار و اشتهار بولدی و الناس تبع لقریش
فی هذا الشان مسلمهم تبع لمسلمهم و کافرهم تبع لکافرهم
که صحیحین اتفاق ایتدکلری احادیث صحیحه المسانیددر
اسماع صغیر و کبیرده جایکیر اولدی بالجمله دیک
فلکسر نکون انلرک وجود ملاحت نمونلری ایله
تمکین و عیون اعیان زمان انلرک رشک شرف و
تمکینلریله تمکین اولوب سبیکه نهاد باسدادلری

غ ذهبت قریش بالمکارم کلها خ بو یه تسنده مسبوکن

ونثره استعداد خدادادلری لولا ان یبطر قریش

لاخبرتها بما لها عند الله سکه سی ایله مسکوکدر

لانه الغایة القصوی التی عجزت ٭ عن ان تؤمل ادراکها الهمم

ما ینتحی کرام الناس مرتبة ٭ فی الفضل الا لهم من فوقها قدم

الحدیث الثلثون

قول رسول اوزره نمودارشئ ٭ اولمیه اسمیله مصاحب کبی

اعتبروا الارض باسمائها ٭ واعتبروا الصاحب بالصاحب

تمام الحدیث نوادر اتفاقیاتدندرکه بو حدیث

براعت نظر وفک اجواف اصداف حروف و فنده درر حکم

مخزون و مزاحفات بحر سریعدن مفتعلن مفتعلن فاعلن

وزنی اوزره بالتمام بر بیت موزوندر ابن عدی

کتاب کاملده حضرت ابن مسعوددن رضی الله عنه

بو عبارت ایله روایت ایتدوکی جمع الجوامع وجامع

الصغیرده اثبات اولنمشدر طالبان حق الیقینه

ظاهر

ظاهر و مستبیندرکه ع تنزل الاسماء من صوب السماء

نحو امر اوزره اسمانک مسمیاتنده تأثیرنا کزیری واضح و

روشن و نتیجهٔ سحرهٔ نفس و هوا اولان اهل دنیا

قرنا و خلطادن اسرار و احوال و اخلاق بیدکلری

عند الحکما مبرهندر بو سببدندرکه سلطان انبیا و مرسلین

علیه و علیهم افضل صلوات المصلین نیجه اسمای قبیحه یی اسمای

حسنه یه ابدال و نیجه اسمادن مسمیاته استدلال

بیورمشلر تحسین اسامی اولاد پدران بزرکوار نیکونهاده

امر مندوب و مشروعدر بو معنی رقم زدهٔ کبار اولان

کتب سیر و اخبارده مفصل و مشروحدر شعر

الا رب شئ فیه من احرف اسمه ٭

٭ نواه لنا عنه و زجر و انذار

فتسنا بدینار و همنا بدرهم ٭

٭ و آخره ذاهم و آخره دانار

روایتدر که قطب رحای رسالت محور رحای

اهل لبالت **بیت** سالار مقربان درگاه

سلطان سریر لی مع الله صلی الله علیه وسلم جانب

طیبهٔ طیبه یه توجیه خاطر عزت قرین و شرف

مقدم مکرملری ایله اول خاک پاک بنا کی رشک

فردوس برین بیوردقلرنده قبیلهٔ انصاردن

بر نیکوکارک دار نزهت مدارنه تشریف نزول

وخانه کثیر القناعه که نمودار لکل شیء دولة حتی

البقاع ایدی دلوج و دخول بیوردیلر اول میزبان

شیرین زبان بو نعمت بی کرانه نک شکرانه سیچون

بسط نوازش و نداء و خلال قیل و قالده سالم و یسار ایله

مسمی ونامدار ایکی خدمتکارنه خطاب و ندا ایتدکده

اول شفاعت خواه دور و نزدیک وکویا اخذ

الفال من فیک بو کلام مسرت مساقدن حلی وجه

الاشتقاق سلامت حال و یسر آماله استدلال

وسلمت لنا الدار فی یسر مقالی ایله القا قرعهٔ فال بیوردیلر

زما قرعه برکاری انداختن ❁ زکار آفرین کارها ساختن

شرح لامیة العجم ده نکاشتهٔ مزبر بدایع رقم درکه

سکان بادیه و بیدادن بر اعرابی بی سر و پا مهاجرت

اوطان و دیار و صاحب سطوت ان الشیطان یفرّ من

ظل عمر اولان خلیفهٔ دادکستری قصد ازدیادیه ایدوب

مجلس قبوله دخول و حاشیهٔ بساط بیمثالده مثول

ایلدکده حضرت امیر اول زایر روشن ضمیرک اسم و

رسمندن استخبار و اول ساکن دار الفرقه

نامی شهاب ابن حرقه اولدوغنی اشعار ایلدی

تکرار قبیله و تبارندن سوال و اول غربت دیار

اهالی حرقهٔ ناردن اولدوغنی اجمال ایلدی بعده

مسکن و موطننندن استعلام و اول مسافر

بادیه پیما ذات لظی اولدوغنی عرض و افهام ایلیه

ختم کلام ایلدی اول دادرس ذکور واناث

وکویای وافقت ربی فی ثلث متمم عدد اربعین

مقصود یا ایها النبی حسبک الله ومن اتبعک من المؤمنین
طبق حکمت خفیه دن رفع غطا و سرپوش دقلزم
بی کران کرامتی جوش ایدوب دیدکه ای تبر قدردن
پنجر کلبهٔ احزانکه افغان و خزان قفول و عودت دبو
بادهٔ شتاب و مسارعت ایله که بودکلو اجتماع نیران سنک
خانهٔ ویرانکی تودهٔ تراب و خانمانکی نار فنا و بوار
خراب ایلمشدر اول زایر حایر هیچ و تاب ایله
عجله و شتاب ایدوب کوردیکه کاشانهٔ تنک و تاری
کرماد اشتدت به الریح دقوم و تباری زاویهٔ
بیوت خاویه ده نیم کشته و جریح اولوب مساکنی
ویران و یباب و اهالی و سواکنی عرصهٔ عارضهٔ فنا
ذباب اولمش

شعر

هذی منازل قوم قد عهدتهم ⁂ فی کل عیش وامن مالهم خطر
صاحت بهم حادثات الدهر فانقلبوا ⁂ الی القبور فلا عین ولا اثر

ابن جوزی جوزی الجزء الاول فی کتاب الوفا فی فضائل

المصطفی

المصطفی ده جبل حکایتی احکا و تشکان ظهیره معرفتی
زلال روایت ایله اروا ایتمشدر که حضرت رسول
نبی الانبیا والمرسلین

شعر

ابلغ من ابلغ ام الکتاب ⁂ افضل من اوتی فصل الخطاب
صلی الله علیه و علی آله ⁂ اظهر الحب علی الواله

یار غار صدیق اولان حضرت صدیق ایله رضی الله عنه
ایله اختیار مسافرت و مدینه دینه توجه و
مهاجرت بیوردقلرنده بریده اسلمی کندو قبیله
قبیله سی اولان بنی سهم دن یتمش راکب ایله وهم اثنا
عزم راه و پس و پیشه دیدهٔ دقت بیشه ایله نگاه
ایدوب

بیت

شب بت و بادیه و با دم چنین کره ⁂
⁂ مکر سعادتی از غیب رهنمون آید

مضمونی مدرقه درون ایتمشکن ناگاه میان
شب سیاهده اول سراج رسالت و بلاغ ایله

ومسکن خضوع ومسکنت ده نقد لازمهٔ عبودیتی
انتفا وانتقا ایلدی

نظم

شاه پیغمبران بتیغ وبتاج ** تیغ او شرع وتاج او معراج
امر ونهیش برابستی موصوف ** نهی او منکر امر او معروف

حضرتلری دربت قربت ابخاملری اوزره بذکلام
واول لشکر دصحرا خرامک نامندن استنبا واستفهام
بیوردقلرنده جوهر سخنی طبق عرضه نهاده ومیان
بنده وآزاده نام مادرزادی بریده اولدوغنی افاده
ایلدی اول محرم سبحات جمال وجوهر کان کان الحجب الفار
علیه الصلوة والسلام من الملک القدوس السلام
حضرتلری مخصوص شرف ما صب الله فی صدری شیئا
الا صببت فی صدر ابی بکر اولان صدیق بی مکره
اسماع بوید لا ضیر یا ابا بکر بر دامرنا وصلح قول
اصحی ایله فال خیر بیوردیلر بعده اول عزیب لبیب
وره نورد بالا ونشیبه حسن توجه وانعطاف

ودود

ودوده ستوده سندن اشتکی بیوردقلرنده
مقام استسلامده قد نبی الام وبنی اسلمدن ولدو اعنی
اعلام ایلدی اول کیسوار معرکهٔ انا نبی السیف وشانه
دار شاهدهٔ بی کیف کحل چشم قرة عینی فی الصلوة
علیه صلات الصلوات الواصلات مصداق ان الله
بعثنی الی الناس عامة والیک خاصة اولان
صدیق صادق الاخلاصه سلمنا ایله عرض بشره
بشارت والفال علی ما جری مغلسنه اشارت
بیوردیلر تکرار اول سافر مسافه گذاره اظهار
نوازش واشفاق وشعب اجیکنسندن استنطاق
بیوردقلرنده بنی سهمدن اولدوغنی عیان وبو مجلده
حبل کلام بریده بریده اولوب سمت مقصوده صرف
عنان ایلدی اول صاحب اسرار سبحان الذی اسری
وروش دیده ولقد رأی من آیات ربه الکبری

باد هر دم صد درود وصد سلام ** بر رسول وآل واصحابش تمام

بمثوای اهل السنة واول من یدخل الجنة اولان
صدیق بی همتا صاحب خصوصیت ما ظنك
باثنین الله ثالثهما یعنی رضی الله عنه خرج ستمك
ایله تبشیر وصحف آمال طوبی‌یی نشر بیوردیلر
کتاب موطاده صوان بیاندن کشف غطا
اولنمشدر بر یوم سعید عید مثال ورود زیر و
مبارکت فالده منغر ملك وبشر روشن چشم ما زاغ البصر
مشعل بر پیشگاه اقرار ؛ آتش زن دودمان انکار
قطب فلك سکینه وحزم ؛ وماندده موکب اولوالعزم
برشته دوشابی اراده حلب وبر حالب مناسب
طلب بیوردقلرنده نجوم سما هدایتدن براعرابی
پاك طینت کمین انتهاز فرصتدن قیام وانتصاب
وبو تقریب ایله بارگاه رسالته قصد انتساب ایلدکده
صاحب مهر نبوة تنها خرام اقصای ختمیت ع
روان باد بر روح او صد تحیت ؛

مسارعتدن منع وارجا وسوال عن الاسم رسمنی اجرا
بیوردیلر اول شخص مقدام ترغیب سرعت کلامی کشیده
دنامی مره اولدیغنی طبق عرضه نهاده ایتدکده اسم
مره مرارته ماده اشتقاق ومشعر مشقت وعدم
اشفاق اولدیغندن پیشگاه مبادرتدن ابعاد وضعف نعال
مدافعده اقعاد اولندی مکرر اول اشتر شیر بارك
استدراری جناب رسالت پناهه دلخواه اولوب
حضار مجلس ملایك معرون شخص آخر بوخدمت
شرف مدارده مسارعت وبدار ایتدکده انی دخی توقیف
ونامنی استعلام ایله نواخت وتشریف بیوردیلر اول نامکانك
دخی نامی حرب اولدیغی معلوم وتأثیر نام نامناسب ایله
اولدخی اولندن محلو ومحروم اولدی بعده احتلاب لقحه
نوبه متعلق ارادت نبویه اولدقده شخص سوینن که
بی ریب ویمن فعرزنا هما بال اثبت ویمن فرصت ده
مالك ابدی کمال احتیاط وورع ایله اول خدمته

شروع ایلدکده اکی دخی نام ونشانندن برسان
اولدیلر اول سعید صواب اندیشنامی یعیش اولدوغنی
کمال ادب وتشویر ایله ابانه وتقریر ایتدکده اسمنی
تعیش واقباله دال اولمغین بن الاکف طالعی روزافزون
وتنفیذ امرساتو ایله مأذون اولدی تاشبه اسامی
موضوعه ده مسموعه اولان روایات صحت ایات دندرکه
یثرب که ثربدن مشتق ولسان عربی ده ثربه عایبه معناسنه
اولدوغی محقق در قبل الهجره مدینه منوره یه اسم علم
وبونام ایله مشهور عالم ایکن اطلاق لفظ یثربدن منع و
تحذیر واکا بدل طیبه وطابه ایله عنوان بزیرا ولشدر
منشور الهیده که مستنبط اوامر ونواهی در قال الله تعالى
یا اهل یثرب لا مقام لکم بیورلدوغی زبان منافقین دن
سوق وتعیین اولنمش کلام محکی ومنقولدر بوتقدیرجه
حدیث نهی نما ایله آیت رخصت نمابینسنده اولان تغایر
وتمانع اولدوغی معلوم ارباب عقولدر حدیث سابق

التحریک

التحریک نصف اخرنده تصریح وبیان اولنان اتخاذ صحاب
واخدان فی حد ذاته برام مطلوب وسبب راحت نفوس
وقوه قلوب در

شعر

الا لیت شعری هل اری الدهر واحدا
قرینا له حسن الثناء قرین
فاشکو ویشکو ما بقلبی وقلبه
کلانا علی شکوی اخیه امین

ابوداود علیه رحمة الودود راوی وناقل اولدوغی الرجل علی دین اخیه فلینظر احدکم من
یخالل حدیث صحیح الاسنادندن مستنبط ومستفاددرکه

شعر

کفی واعظا للمرء عن قرینه
فکل قرین بالمقارن یقتدی

نحو اهرا وزره هرکسک حالی ونقصان وکمالی رفقا
وقرناسندن معلوم اولور وهر شخصک حمق وفطانتی
همراز وبطانه سندن ظاهر اولور

جاذبه جنسیتست اکنون ببین ** که تو جنس کیستی از کفر و دین

کربهامان بابلی هامانیی ** ور بموسی مایلی رحمانیی

حضرت ابن مسعوددن وارد اولان خبر حکمت
اثرکه ما الدخان بادل علی النار من الصاحب علی الصاحب در
ایرادی بو محله ملایم و مناسبدر **شعر**

من عاشر الاشراف عاش مشرفا ** ومعاشر السفهاء غیر مشرف

اما تری جلد الحقیر مقبلا ** بالثغر لما صار جلد المصحف

مخدرات حکم خفیه ایله همنشین اولان حکماء پیشین اسافل
ورعاع الناس ایله امیزش و استیناسی نقصان استعداددن
عد و بو بابده دروازهٔ مصاحبی بالکلیه سد ایدوب
خلطاء سوءدن تجنب و احتراز و ادانی یه مدانی
اولمقدن حسب الوسع توقی و احتراس ایلمشلردر

زیا بدکاری ما از همنشین است ** عذاب دوزخ از بئس القرین است

مقارنت اشرارک جمله غوایل و مضارندن درکه
موشکافان دقایق حکمت تأثیر صحبته مایللر و سرایت
فضایل و رذائله بالسرهم قائللردر **بیت**

مده مدبرا از بر خویش راه ** که انگور از انگور گردد سیاه

بعض نفوس زکیه و طبایع وقاده و ذکیه یه تأثیر
ایتمدوکی تقدیرجه ارذال و اسقاط ایله مجالس و اختلاط
برحسب الجنسیة علة الضم سبب نکوهش و ذم اولور
بو معنی خود محض سرایت بلکه صحبة الاشرار تورث
سوء الظن بالاخیار مقتضاسی اوزره اضرار اشبا
اولدوغی معلوم اهل ذکا و درایتدر **شعر**

اصحب اخا کرم تحظ بصحبته ** فالطبع مکتسب من کل مصحوب

کالریح آخذة مما تمر به ** نتنا من النتن او طیبا من الطیب

ورشتهٔ وداد استحکام و انعقاد بولدقدن صکره

کشاکش مراد خصام ایله انفصال وانفصامدن
احتراز واسباب حزم واحتیاط احتیاز اولنه
که لاف محبت والافدن صکره جدال وخلافک
غایله وضرری اکثر واصحاب جاه وثروته تبعه و
ندامتی ازید واوفردر **شعر**

ومن کرم الاخلاق ان یصبر الفتی ... علی جفوة الاخوان من غیر ذلة

اکرچه بادیه هواده ترک سلم وهواده ایدن اهل غفلت
امر صحبتی تهوین وبو بیتک منطوقی ایله اظهار تلون
ایلمشلردر **بیت** بهیچ یار مده خاطر وبهیچ دیار
که بر وبحر فراخست وآدمی بسیار
اما حقیقت بین اولان اهل تمکین بو قول بی طایله
قایل اولمیوب احباب والاجابدن ندکلو جفا
وصدود وصد ورایله حزین اولسه‌لر کهن عهد چو بیکانه شوند
بیکانه نورسیده خویشی نکند **نثر** مصداقی اوزره سرشته
خلت ووفاقی کم ایتمزلر والصدیق الالوف لایباع

التبعة شبهة ظلامة

الهوادة الصلح والمیل

بالالوف قول معروفی اوزره سبیل ثابت وعروه
کیتمزلر **ع** باجوانمردی بوددی دوست امروز آشنا
شرا، نادره کاردن بر مجرب روزکار را بنا
زمانه‌نک کزند ونکایتندن بث شکایت ایدوب
ایدوب بو قطعهٔ قاطعه آلوداد ایله کوش جهانیانی جفا نهاده
پر وآشنایی قدح وبیکانه‌یی مدح ایله اخبار صنعت تغایر
ایلمشدر **شعر**

ومازلت مذ لاح المشیب بمفرقی ... افتش عن هذا الوری واکشف
فما ان عرفت الناس الا ذممتهم ... جزی الله خیرا کل من لست اعرف

الحدیث الحادی والثلاثون

علمه چالشکیم علما اولدیلر ... ظلمت بدعتده هدایت سبل
ثقلدی روایت بو حدیثی علی ... الفقهاء امناء الرسل
تمام الحدیث الفقهاء امناء الرسل ما لم یدخلوا
الدنیا ویتبعوا السلطان فاذا فعلوا ذلک فاحذروهم
عسکری حضرت امام علیدن رضی الله عنه بو حدیثی روایت

ایتدوکی جامع الصغیرده مسطوردر ویینه کتاب مذکورده
حضرت انسدن رضی الله عنه بو وجهله مروی
ومأثوردرکه العلماء امناء الرسل مالم یخالطوا السلطان
ویدخلوا الدنیا فاذا خالطوا السلطان ودخلوا
الدنیا فقد خانوا الرسل فاحذروهم بو معاده
فقهدن مراد ومرام معنای مصطلحی دکل معنای لغویدر
روایه اخراده الفقها محلنده العلما واردبولدوغی
بومدعایه سند قویم وقوی درمظهر فیض لایزالی امام
محمد غزالی کتاب احیاده تحقیق وانبا ایلدوکی وزره
بانک صبح صادق بعثت واوایل انتشار نور نبوده که
شرف یافته عنوان خیر القرون وقرب عهد رسالت اهلیه
آفتاب عالمگیر هدایت روزافزون ایدی لفظ فقه علم آخرت
ومعرفت آفات نفس بصیرته وجناب خلاقدن
خشیت واشفاقه اطلاق اولنوردی لیتفقهوا فی الدین
ولینذروا قومهم اذا رجعوا الیهم آیة حکمت انتماسنک

دخی مقتضاسی اوزره تفقهدن مقصود اصلی انذار قوم
ومدام اصحاب بدع ومذاقی تهذیر ولوم اوله
والا تفاریع لعان وطلاق وتفاصیل اجاره وعتاق
ایله امر وعید وتذیر تمشیت پذیر اولمیوب بلکه حجاب
غیر واقعه ده تعمق ووطوب سبب قسوة قلوب اولدوغی
مستغنی عن البیان لا یفقه العبد کل الفقه حتی یمقت
الناس فی ذات الله ثم یرجع الی نفسه فیکون امقت
عنده من الناس اجمعین حدیث صحت قرینی اثبات
مدعایه دلیل برهاندر **مثنوی**
خشیة الله را نشان علم دان ⁂ انما یخشی تو در قرآن بخوان
سینه را زان علم وخوف آباد کن ⁂ رو حدیث لو علمتم یاد کن
من یرد الله به خیرا یفقهه فی الدین ویلهمه رشده
حدیثنده فقه معنای لغوی ایله مشروح ومفسر وسایر
احادیثده دخی فقه ایله معنای مصطلحی قصد اولنمدوغی امر مقرردر
صحیح بخاریده تعدیل ارکان نقل وبیان عنایت ومعموره

صح عند الشرح

عدل جهانبانی بی بابی اولان خلیفهٔ ثانینک رضی الله
عنه تفقهوا قبل ان تسودوا قولی روایت اولندقدن
صکره وبعد ان تسودوا و قد تعلم اصحاب النبی
صلی الله علیه وسلم فی کبر سنهم مقالی ایله فایدهٔ قاعدهٔ
ایغال و تکمیل و خلعت پند و نصیحت تذییل و التمشدر
تعلم وریعان الشباب بمایة ❀ فعی الغصن شیئ لیس یوجد فی الشجر
وما حفظ الانسان فی مدة الصبی ❀ یدوم دوام النقش فی صفحة الحجر
طبع مستقیمی آفت فهم سقیمدن سلیم اولان مخفی بلند پایه نکته یه
مستور و مستراب اولمیه که تو تفصیل طویل الا ذیالدن
مقصود و مآل فضیلت فن مصطلحده جدال و مراء علم
فروعه شروعی حاشا نم حاشا نقص و ازدراد کلدر بلکه صاحب علمان
معارج همت علوی اولان علمای پاکیزه طینت مجرد فقه بلی اصولک
وصولی ایله خرسند و دل معالی پسندلری بو مرتبه ایله
قانع و پسند اولمدوغی تحقیق و افاده و رخصت آیت
رب زدنی علما ایله جناب واهب العطادن استزاده در

هر

هرچه ازان نام و نشانت دهند ❀ گر بپسندی بازانت دهند
هردم ازین باغ بری میرسد ❀ تازه تر از تازه تری میرسد
تتمه حدیث ما ر البیانده میل دنیا و رغبت سلطان
ایدن علمای آخر زمان چوب سرکوب فاحذروهم ایله
تقریع و تذلیل اولنمغ برهان و دلیلدر که علم سادج
مستلزم نجات و فرج و مضیق حرجدن مخلص و مخرج
اولمیوب بلکه مخالطهٔ اصحاب دول ایله سرمایهٔ علم و عمل
ضایع و تباه و موافقتدن کیم ابواب سلاطین زمن در
تحاشی و تفادی و زاویهٔ قاعده تمادی لازمهٔ علمای
دین پناه اوله

رباعی

ای انکه دلت زعلم برخوردارست ❀
❀ با علم تو زیور عمل هم بارست
مغرور مشو که در پس پردهٔ غیب ❀
❀ اسرار عجایب قضا بسیارست
هر علیم الله ان که ملازمت ملوک زمان ایله تقوین و

دمکوز وریش توز تقوادن دور اولنلر صدیق
شریعت ایله ملوم و مذموم و **شرار العلماء الذین یاتون**
الامراء وصحبتی ایله معیب و مذموم اولوب دنیاده
سیاها به ظلمات طبیعیه یه غریق و عقباده **اشد**
الناس عذابا یوم القیمة عالم لم ینفعه علمه حدیث
صحت انتمامی اوزره مستحق عذاب الحریق اولور **رجب**
درحق این عالمان ذوفنون ٭ گفت ایزد بانبی لا یعلمون
اومقوله داهی مجربز وکیس غیر ممیزک هواسی غالب
وعقلی مغلوب و سکه قابلیتی مقلوب اولمغله امر معروفده
مستعینی تغلیظ ونهی عن المنکرده تشدید وتغلیظ ایدوب
کلام پریشانی محفظه قوه حافظه ده مجموع وسمع قبولک مسموع اولمز
علم کز تو ترا نبستاند ٭ جهل ازان علم بود صد بار
غول باشند عالم انکه از وی ٭ بشنوی گفت ونشنوی کردار
جنت علم ومعرفت که مکاره بی نهایت ایله محفوف
وهر مدعی بو الفضول حرمسرای حصولنه وصولدن ممنوع در

برامانت کبری وموهبت عظمی درکه نوع الانواع عالم
امکان اولان زمره انسانک خلص اشرافنه اعطا والطاف
اولنمشدر که اول نعمه مظهر اولان اهل فضل وهنره
حکم محتوم واول امانته شایسته وقمن اولان مؤمن
مؤتمنه امر ضروری اللزوم درکه اولا قبل الشروع
صحیفه روعنه ثبت تصحیح نیت وعلوم نافعه تحصیلنی
که اصل اصیل ورکن اثیل درپیش نهاد علت ایدوب
مَنْ ازْدَادَ عِلْماً وَلَمْ یَزْدَدْ هُدًی لَمْ یَزْدَدْ مِنَ اللهِ اِلَّا
بُعْداً حدیثنی ملاحظه وتصور **ومن طلب علما لیجاری به**
العلماء اولیماری به السفهاء اویصرف به وجوه
الناس الیه ادخله الله النار وعید شدید الانذارندن
تحرز وتصون ایده **مثنوی**
ای ب علم وذکاوات وفطن ٭ گشته رهرو را چو غول راهزن
بیشتر اصحاب جنت ابلهند ٭ تا زشر فیلسوفی وارهند
ثانیا مجهولنی سؤال واستکشافدن اباء واستنکاف

ایتموب فوادرجالدن طلب علم وکمال ورب حامل

فقه الی من هو افقه منه حدیث معجز بیانی نظر[illegible] او

ضالّه مومنی حیث کان وجدانه سعی بی همال ده رک

توانی واهمال ایده **مثنوی**

ای بسا عالم ز دانش بی نصیب ∴ حافظ علمست آنکس نی حبیب

مستمع از وی همی یابد مشام ∴ گرچه باشد مستمع جنس عوام

تا الناس سراج وتاج **الدین النصیحة** بی سر آستین هداهنده

قبیحه ایله اطفا ومقتضیات نواهی واوامری برای

خاطر اکابر کتم واخفا ایتموب لتبیننه للناس ولا

تکتمونه آیت حکمت نمونه سنی پیش نهاد کار ومن علم

علما ثم کتمه الجمه الله یوم القیمة بلجام من نار وعید آتش

بارنی ادکار ایده **نظم**

علم سوی در اله برد ∴ نه سوی مال ونفس جاه برد

علم بیکار پای بند بود ∴ علم با کار سودمند بود

بو تفصیلک اجمال جمیلی بودر که ورثة الانبیا بردولت

عظما درکه **اطلبوا العلم فانه [illegible]**

علی غضبه [illegible] محواهی اوزره ثابت ترین عطیه

ونوال وسبب آلاء والادن دوم اولدوغندن لیس

اقوم **لیس لسلطان العلم زوال** در فضیلت علم و

روایت اولنان احادیثدن ونعم لازمة التحدید

که **فضل العالم علی العابد کفضل القمر لیلة البدر علی**

سایر الکواکب بو کلام فصیح حضرت مسیحک گفتار

وحی آساسی وعبارت براعت اساسی درکه من علم

وعلم فذلک یدعی عظیما فی ملکوت السماء **نظم**

علم که راهش بسلامت بود ∴ بدرقه راه هدایت بود

عالم یزدان بود اخلیه دور ∴ هیچ کسی سایه نبیند ز نور

ع مرکز دایره کشف ویقین **نثر** مخصوص لقب قطب العارفین

حضرت بایزید بسطامی ∴ روح الله روحه وحرکاتی

بر نفس ظلمانیده سلوک وسیرانی ونجر روح نورانیده

پرواز وطیرانی لوح تصویره ثبت وتحریر ایدوب دیمشکه

اوتوز بیلیر که علی الاتصال اهوال احوال حادثکی
مجاهدات شدیده شاقّه یه مثابرت واشتغال
وترک راحت وهجودایله ازالهٔ ذنب بی جود الکون
قبل [illegible] اوامره اطاعت وامتثال ایدردم
بو دکلو مُدد مدیدة العدده متابعت علمدن دشوارتر
بر زحمت یمز وامر اصعب انکوردم نظم
هرچه نه قال الله وقال الرسول هست براهل فضل فضول
علم چو دادز عمل سرمپیچ دانش بی کار نیرزد بهیچ
علمای امّت بی عدیل انبیای بنی اسرائیله تشبیه وقدر
ومنزلهلری کتب منزلهده تنویه اولنوب بو بابده
ورود بولان اخبار نامعدود خارج عقود دخاضر ومکان
بی حسابی احاطه واستیعاب عجز افکن مهندسان
عالم عناصردر ع المحیط مالیفنی بما لا یفنذ شعرا
جادو فریبندن برشاعر ماهر اریب بازار اعتبار
البلاغة بلوغ المرام ده دراهم الفاظ فصاحت انتظام

نقد

نقد وبو حدیث مشهوری که زبان زدهٔ نزدیک ودوردر
بو وجهیله عقد ایلمشدر که شعر
وان فقیها واحدا متورّعا اشدّ علی الشیطان من الف عابد

الحدیث الثانی والثلاثون

وقت حضورنده میسّر اولور حدیث شکایت ایله راه
مخبر صادق سوزیدر بو حدیث اشتکت النار الی ربها
تمام الحدیث اذا اشتدّ الحرّ فابردوا بالصلوة فانّ
شدّة الحرّ من فیح جهنم واشتکت النار الی ربها
فقالت یارب اکل بعضی بعضا فاذن لها بنفسین نفس فی
الصیف ونفس فی الشتاء اشدّ ما تجدون من الحرّ واشدّ
ما تجدون من الزمهریر صحیحین ده حضرت ابو هریره
رضی الله عنه بو عبارت ایله روایت اولنمشدر نقش
پرداز ارژنک فصوص عقده کشای متشابهات
نصوص ابو الانبیا آدم وخاتم بین الماء والطین العرفاء الربانیین
واقف اسرار نبی ولی حضرت شیخ محیی الدین العربی

1854

قدس الله سره الاصفى • وحبانا بفيضه الاوفى •
فتوحات مكيه ده مناط بلاغتى تنقيح • وبو كلام مسجع
ايله كه رشك بزر روان ابن مقفع در حديث مذكوره
تلميح ايلمشدر • ابردوا بالظهر [illegible] القيظ الانفس من فيح جهنم
بو حديث صحيح الاسناد ده صلوة ظهر مراد اولدوغنى
علماء حديث تصريح وتبيين • وبنا مدعاى دعايم احاديث
اخر ايله ترصيص وترصين ايلمشلردر • بو سببدندركه
زمان شدت حرده صلوة ظهرك تأخيرى مستحب •
وعامه كتب فقهيه ده بو مسئله مسطور ومكتتب دركه صاحب
منقبت ما اظلت الخضراء ولا اقلت الغبراء من ذى لهجة
اصدق من ابى ذر عليه الرضوان الاكبردن نقل صحيح الاثر
كه بر فصل تابستانده حر هواى هاويه نشان ايله مسكن سكان
كرما كرم ونمونه حر شبه قلب الضب • ويذهب دماغ
الضب اولان سموم التشاب ايله صخور صم صلاب
نرم اولمشيدى • نظم

زمينى زكوكردى آب تر • هواى زبحران جكرتاب تر
نه آبى در وسرد حرزهر ناب • نه مهرى بر وكرم جز آفتاب
سلطان ملايك حشم صلى الله عليه وسلم برغزاى طغرا غزيه
نهوص واعزام وكوشمال اصحاب شمال الجهنه تشمر واحرام
بيورمشلرايدى پاس بناء وقت اذان اولان مؤذن خوش
الحان ضوء وضوء ايله استزادهء پاكى وطهر طهيره حرارت
ظهورده قصد اقامت ظهر ايتدكده باركاه رسالتدن
پناهدن اول مؤذن راد دل نفظ ابرد ايله مأمور و
هدايت پرورى تلطف ونوازش نبوى ايله آهل ومعمور اولدى
تأخير سيردن صكره ازالهء شواغل هستى وبانك نماز
بيشينه پيش دستى ايتدكده اعادهء امر ابرد وتكرار
كلمه ابردوا ايراد اولندى موقف انتظارده اول امر
قرار ايلديلركه افيا وظلال مفارق تلال دامن كشان
واول وادى شررآلوده سايبان ظل ممدود
آرامگاه بيكسان اولوب روى هواى كرم فى الجمله

بارد وخشک وطباع یرانده وکرم منتشر وسبک ارکه
بعد وهب ام اذن اذان علام وایذان ولنبوب متعلمان
تکب عبادانه کتاب ادب صلوتی تعلیم وشروع
تاخیر سهی [illegible] جهنم ایله تعلیل [illegible]
عالم ربانی ابن حجر عسقلانی که تحقیق عمیقی قلوب ذوی الحجره
کالنقش فی الحجر وتحبیه شرح بخاری ده پنهان ومنوری
اولان هر نکته آبداری برقیمتی کهر در حدیث مسفورده
مذکور اولان نفس عبارتنده اعراب ثلثه یی تجویز
تعیین وحالت جرده بدل یاخود عطف بیان اولمسی
تصریح وتبیین ایلمشدر واشد لفظنک اکرچه علی وجه
البدل جوازی جر وریبی غیر مدفوعدر لکن بعض روایات
صحیحه ده مرفوع اولدوغی مسموعدر قاضی بیضاوی
که اشتات علوم معقوله ومنقوله یی حاوی در شرح
مصابیحده خبر محذوف المبتدا اولمسنی ترجیح وتقدیر
کلام فذلک اشد اولمغی تصریح ایلمشدر فاضل طیبی که

که بهر فضل وهنرک خطیبی در شرح مشکوتده بونک
حکمنی اشعار وتقدیر کلام اشد ما تجدون من الحر
من ذلک والنفس اولمغی اختیار ایلمشدر بعض روایاتده
فهو اشد واقع اولدوغی مسلک بیضاوی یی تأیید
در روایت ثانیه ده [illegible]
جهنم وارد اولدوغی مذهب طیبی یی کی
وشکوای نارده قول راجح ومختار بودر که سلوک
کروه مجازدن مرخص ومجاز اولیوب بلکه زبان حقیقت
اوزره مسبوق ولسان قال ایله منطوق اوله مثنوی
باد وخاک وآب وآتش بنده اند با من وتو مرده با حق زنده اند
نطق آب ونطق خاک ونطق گل هست محسوس حواس اهل دل
زیرا استعاره ومجازک جوازی اکرچه معهود ومسموع
وبین البلغا کثیر الوقوع والشیوع در لکن بو محلده شکوانک
تعلیل وتفسیری واذن وقبولله ادا وتعبیری واثبات
نفس ایله تقییدی وتنفسک ایکی یه تقسیم وتحدیدی

مبز

استعمالات مألوفه مجازیه‌دن برون و مجهٔ دار الملک

حقیقته رهنمون در خارج دایرهٔ امکان ظن و

حسبان اولان اشیا دست خوش قبضهٔ قهر و مسخر

قدرت بیچون و چرادر

فمن شاء فلیؤمن ومن شاء فلیکفر خلاف الذی قلناه و صددن

مخبر صادقک مرامی انبا و مسامع اولی النهی یه انهاسی

ایلیه ظاهرندن تحویل ایله توجیه و تأویل اولنمیوب

تلقی بالقبول و حقیقته محمول اولمق احوط واولی و موافق

رضای مولی در

مثنوی

هیچ بی تأویل این را در پذیر ⁂ تا در آید در گلو چون شهد و شیر

زانکه تأویلست واداد عطا ⁂ چونکه بیند آن حقیقت را خطا

آن خطا دیدن ز ضعف عقل اوست ⁂ عقل کل مغزست و عقل جزو پوست

خصوصا که اشراط ساعتی بیان ایدن احادیث صحت

عنواندن والذی نفسی بیده لا تقوم الساعة حتی تکلم

السباع الانس وحتی تکلم الرجل عذبة سوطه و شراک

نعلیه

187

نعلیه ویخبره فخذه بما احدث اهله بعده حدیث صحیحی که

سنن ترمذی‌ده حضرت ابو سعید خدری‌دن رضی الله عنه

تخریج و وجه کلام فصیح کلگونهٔ عبارت حسن صحیح ایله

تسریح اولنمشدر بو وجهله تحمل قال و قیل و تطرق اوهامه

قبول تأویل ایدرز نؤمن ببعض و نکفر ببعض مزلقه‌سندن

تحفظ و احتراس و حفظ عقیدهٔ صحیحه‌یه سعی و احتراسی مؤمن

بی غرضه امر متحتم و مفترض در

شعر

فکر خود را گر کنی تأویل به ⁂ که کنی تأویل آن نامشتبه

خویش را تأویل کن نه اخبار را ⁂ مغز را بد گوی نی گلزار را

شناسای قدرت حق و واقف فاعل مطلق اولان دانای

خبیره خفی و ستیر اولمیه که مشرب اهل تحقیق و مسلک ارباب

توفیقده هر شیء موجود دراک ناطق و دقایق قدرت معبودی

مخبر صادق اولوب خرق عادت و شگفت و غرابت

انلرک لسان فصیح و کلام صریح ایله تکلم و تسبیح لرنده دکلمکه

کلام عبرت انجاملرینی استماعده و انلر ایله مقام کلامده

اختلاط واجتماعده در

کزینندی واقفان امرکن ☙ درجهان رد کرده بوذی این سخن

کاشف حقایق قرآنیه محرم سبحات سبحانیه اولان محیی

مراسم دین اکبر کبرا عارفین حضرتلرینک کتاب مواقع النجوم منبعنده

مسطور ومرقومدرکه نطق جماداتی استماع وانلرک

کنه اصواتنه لغاتلرینه فهم واطلاع منازل سلوکدن بر منزل

بلندپایه ومقامات سالکیندن برمقام کران وایه در فایده سی

مستعدان معالی اموری مراقی رفیعه مشاهده وحضوره

اصعاد وخلعت دوام استقامت ایله تشریف واسعاددر

دبومعنا مواریث نبویه دن برحالت قویه اولوب حضرت

رسالتک صلی الله علیه وسلم یدبیضا اضافتلرنده وکبار

اصحاب کرامت استصحابدن رضوان الله علیهم اجمعین

من شاء الله کف کفایتلرنده سنکاهلرنده سنک ریزه نک

تسبیح ورنینی وجذع رصین الاساسک جلی ملا الناس

حنین وانینی وحجر وشجرک سلامی وکتف شاه مسمومه نک

کلام مشهور ومتواتردر بونک کبی خلاف عادات

نطق جمادات اسفار سیر واخبارده بجد ومتواتردر

دعوهٔ حیوان چو کرد اوستاد ☙ شاهدش بزغاله بود وسوسمار

داعی ذات بود آن پاک ذات ☙ در کفش تسبیح ازان کردی حصات

بحر استغراقه مالک اولان سالک که بوحال ایله متحقق

وسیر ترقیاتی پاکیزه بال ایله متخلق اوله اکا برحالت

بیداری طاری اولورکه هرشیئ موجودک سرود تسبیح وذکر و

دراک وحسس اولان آحاد ناسک کلام صراحت شمولی

کبی داخل سمع قبول ومسموع ارباب عقول اولور مثنوی

کرچه این حالت بسی نادر بود ☙ تو مشو منکر که حق قادر بود

زیرا فی نفس الامر غیر ناطق ونطقه خطابه نالایق اولان

اشیانک زبانندن ادعا تسمع بیان قوه خیال تسلاهی

صادر وناشی اولورکه اشیا نابوده یی توهم وتخیل

انکه رسم وسانحه دامور موهومه غیرموجود ایله تعلق

انکه داب وشانیدر فی زماننا اکثر علما غیر راسخین علت

ضعف یقینه گرفتارلر و اقتضا تلوین ایله بو دأبدن
حصه دارلر درلر حال مقالنی کنه ولره ستره و پناه
و مسلک مجازه و تأویلی رأی سخیفه و علیل لرینه مخلص و
گریزگاه ایلمشلردر اما کاشانه پرنقش درونلری دخان
هوای ولکن لا یشعرون ایله دود اندود ولد و غبی
بلمزلر و داء عضال اشکاللرینه اهل فکردن سؤال ایله
دوا قلمزلر حضرت شیخ قدس الله سره واحل روحه
اعلی الاسره بو محل انیقی کشف و تحقیق و تحریردن
صکره اوایل ریاضت و سلوکده که مبادی
رفع شکوکدر نطق صریح اشیایه القا سمع اصغا
ایتدکلرینی ذکر و بو منزل خطر یسیر بذیرا ولدوغنه تقدیم
وظایف حمد و شکر ایلمشلردر ع زنهار مباش منکر قدرت حق
رهنمای صراط سوی صاحب طرز خاص مثنوی قدس الله
سره العزیز بو ابیات مثانی حکمت مبانی ایله تنکیت
خصم و ظهر اصحاب تأویلی قصد ایلمشلردر مثنوی

چون ندارد جان تو قندیلها ** بهر بینش کرده تأویلها
که غرض تسبیح ظاهر کی بود ** دعوی دیدن خیال غی بود
بلکه مر بیننده را دیدار آن ** وقت عبرت میکند تسبیح خوان
این بود تأویل اهل اعتزال ** وای آنکس کو ندارد نور حال
چون ز حس بیرون نیاید آدمی
باشد از تصویر غیبی اعجمی

الحدیث الثالث والثلاثون

سرفراز اول علم دین تحصیل ایدر و ** بدعت اربابینه قلمه سرفرو
مفخر عالم کلامیدر بو کیم ** ان هذا العلم دین فانظروا
تمام الحدیث انّ هذا العلم دینٌ فانظروا عمّن
تأخذون دینکم صدر حدیث فراحفات بحر رمل
مسدسدن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن وزنینه مطابقدر
حاکم مستدرکده حضرت انسدن و دیلمی حضرت
ابا هریره دن رضی الله عنهم بو عبارت ایله روایت
ایتدکلری جمع الجوامعده مذکوردر بو بابده فصل الخطاب

ابو الحسن اشعرینک سرکذشتی و استادکز نهادی
اولان ابو علی جبائی ایله اولان بازکشتی درکه قول
اصح اوزره مسئلهٔ وجوب اصلح ظاهر و مترائی
و حقیقت غلبه و افحامی تقریر و افهامدن صکره
ابو علی جبائی فلات انقلاب و عدم انفلاتده
ذاهب و جائی اولوب معارض معارضه ده مغلوب و
مبهوت و کتب کلامیه ده علی التفصیل شرح و تعلیل اولندیغی
اوزره ملزم و مبهوت اولدقده ابو الحسن ترک مجلس استاد
و جدار حزم و حذاره استناد ایلدی فن فنونه توغل
و معالم علمده توغل ایدن طالبان علم و ادبه اول واجب
بر عالم پاک سریرت خدمتنده علوم دینیه‌یی کسب و
تتبع و انفاس طیبة الآثارندن نسیم صدق اخبار تنسم
ایدوب سلم علم و عرفاندن اتقان و ایقانه قصد ترقی
و هر مبتدع علیم اللسانک کلام فریب ربا سنندن پرهیز
و توقی ایلمکدر و نفس تحصیل هنرده اولان قلت زادی

توغلت الجبل
علوته

دولت

دولت مادرزاد وسیلهٔ استمدادی و وسیلهٔ رشاد
سلوب مواظبت معلمده ترک تلون و شآمت کسل و
سآمت تحفظ و تصون ایلیه که حق معلمی رعایت نشانهٔ
فلاح و برخورداری و استاده مخالفت و عناد علامت
ادبار و سبکساریدر ع تاقع بجهبک ان جفوت معلما
علم دین و اخذ تلقین ده دخی بو معنانک رعایتی انبی
بلکه مبتدعان بدگهردن مدعیان بی هنرک ضیر و ضرر
اشد و اصعبدر مردان ساده دلدن نیچه مرد قابل اهل
بدعته ارادت ایله بد اعتقاد و خرمن حسن اعمالی عو صف
غی و ضلال ایله برباد اولوب عیاذا بالله مهواة هواده
کمراه و مزاج استعدادی عفونت هوای فساد ایله
مختل و تباه اولور

مثنوی

ای بسا ابلیس آدم روی هست ** پس بهر دستی نشاید داد دست
آنکه رزق او خوش آید مر ترا ** آن ولی است نی خاص خدا

بو حدیث صحت مناطدن استنباط اولنور که احادیث

موضوعه الاسناد ایله استدلال ممنوع و ناروا
و مطالعهٔ کتب اسناد ایله تحجج و استدلال مقتضای
نفس و هوا اوله بو سببدندر که خبر سقیم و صحیحی تمییز
و تنقیح اخباره احق و عنعنه و اسناد اهل بدعت و الحاد
جمله اشیادن اشد و اشنعدر نا غار صحت اخبارده
اثبتدر بلکه عند بعض المغاربه اصح صحیحین اولان صحیح مسلمک
دیباجه سنده شرط صحت سند حمایت و بو کلام نصیحت
اعلام عبدالله ابن مبارکدن روایت اولنمشدر که
الاسناد من الدین ولولا الاسناد لقال من شاء ما شاء
خلاف خلافده بادر کل اولان باطللرک مزالق اقدام افهاملری
اکثر بو مقامدندر حاطب لیل و جارف سیل گبی
دسترس بولدقلری خاشاک هوا و هوسنی مدعالرینه
سند و عقل پر قصورلری ایله مذهب منصوری رد
ایدرلر ضاله علم و رشاد انشاددن مقصود و مرادلری
نیل ثواب آخرت و قرب جناب عزت اولمیوب بلکه

حطام فانی بی صنم و اسباب زندگانی بی مغتنم
ایدنمکله مجالس فضیلت مجالده مرا و جدالی مسلک دونیه
مالکدار مقدمات فلسفیه ایله مشارب غیر صافیه‌یی
گردآلود و تیره ایدرلر یعسوب المؤمنین خلیفه جاری
یکسوارهٔ میدان نبرد مظهر دعاء اللهم اذهب عنه الحر
والبرد اختصاص یافته انت منی بمنزلة هرون بنسوای
زمره یؤتون الزکوة و هم راکعون

نظم

بهر او گفته مصطفی با آل ⁂ کای خداوند وال من والاه
هر که دشمنست و یزدان دوست ⁂ داند الراسخون فی العلم او

کرم الله وجهه فی کل وجهه حضرتلرینک شقاق رسان
معجز بیانلریدندر که ما قطع ظهری فی الاسلام الا رجلان
عالم فاجر و ناسک مبتدع فالعالم الفاجر یزهد
الناس من علمه لما یرون من فجوره والناسک المبتدع
یرغب الناس فی بدعته لما یرون من نسکه ملاک امر ملکه
وصل و عداد اهل استعداده داخل اولان طلاب

دانش اهلنه بک جمله آدابندندر که تحصیل علم و هنردن
قصوای وطری نفسی جهالتدن تخلیص وانجادن نظر
التفاتی زخارف بی ثباتدن صرف وانجا اولوب
روز وشب استزاده علم وادبه اعتنا وخلو تخانه
قناعتده نوع وسی فضل ومعرفتی اعتناق ایلیه سعر
همنشینی به از کتاب مخواه ❊ که مصاحب بود که وبیگاه
اینچنین همدم ولطیف کجا ❊ که نرنجید وهم نرنجانید
اگر حرفت ادب مانع نیل ارب اولورسه تعلموا العلم
وان لم تنالوا به حظا فلان یذم الزمان لکم احسن من ان
یذم بکم فحواسی یوزبند نفس جموح وهنگام کسل
سعی کسلنده امام ثانی محمد شیبانینک لو علم الملوک
ما کنا من لذة العلم لجاربونا بالسیف معناسنی مرهم خاطر
مجروح ایدوب دادة تقدیری تغییر ایله قانع وخرسند
ومنبع الهام وایحا اولان حضرت مسیحانک کما
ترک الملوک لکم الحکمة فاترکوا لهم الدنیا پندی ایله

کاربند اوله علم برث بدغنوه گرد دلربای یوسف
منظردر که مزید غنج وناز ومقتضای غیرت غیوردن
مقدار ذره تحمل بار ضره ایتمیوب شیوه بیوه دنیایه
میل ایدا اولد وغنه ناراضی والعلم لا یعطیک بعضه حتی
تعطیه کلک وفقی او زره استفراغ جهد اوقاته منقاضی در
وبرآن ترک تعاهد ونیان ونا اهله کشف وبیان اولنمیه
آفة العلم النسیان واضاعته ان تحدثه به غیر اهله پرده
نهان ونهفتهٔ حجابه خواب تواری واحتجابده مستریح
وخفته اولورسه مهر حکمتده مه اولان بزرجمهرک نفحات
طبع معنی دار ولفاظات ذهن گوهربارندندر که
لیت شعری ای شی ادرک من فاته الادب وای شی
فات من ادرک الادب لکن کثرة علم ومعرفت ایله
غره وصلف که خلاف عادة سلفدر خاطر بزنا
مرتبه دغدغه واضطراب ویردکده اولا احسن الادب
ان لا یفتخر المرء بادبه مفزای مغزداری عمده کار

وثانيا كلابس ثوبي زور علم قليل ومزور ايله
تجبر وغرور دن عار ايدوب پيشگاه لطف دن ده
ارواح سلف صالحين دن استحيا وشرم ونار مكابده
واجتهاد ده قلب پولاد نهادني نرم ايده رباعي

علمی كه ترا كره كشايد بطلب ٭ زان پيش كه از تو جان برايد بطلب
ان نيست كه هست مي نمايد بگذار ٭ ان هست كه نيست مي نمايد بطلب

مطيقان خطيره يكمن دن بر اهل رشد ويقين هايمان
كرماي طلبي زلال نصيحت مشفقانه ايله اتصاح وشروط
تعلم استفاده يي بو قطعه مستجاده ايله ايضاح ايلمشدر

الا لن تنال العلم الا بستة ٭ سانبيك عن مجموعها ببيان
ذكاء وحرص واصطبار وبلغة ٭ وارشاد استاذ وطول زمان

الحديث الرابع والثلاثون

حفظ ايد صبيانی صباح خرم ولان ٭ تيره فام اولدقده مرآت سما
امر ايدوب بيوردي سلطان رسل ٭ اكفتوا صبيانكم عند المسا

تمام الحديث خمروا الانية واوكوا الاسقية

واجيفوا

واجيفوا الابواب واكفتوا صبيانكم عند المسا فان
للجن انتشارا وخطفة واطفئوا المصابيح عند الرقاد
فان الفويسقة ربما اجترت الفتيلة فاحرقت اهل البيت
صحيح بخاري ده حضرت جابر ابن عبد الله دن بو عبارت
ايله روايت اولنمشدر بو حديث كه هر حرف حكمت
قريني عرش شرع مبين اوزره مستوي در تدبير منزلدن
بنجه آداب وقضايايي مشتمل ومحتوي در اولاسن
سعادت قرينه عازم اولان خردمنده جازم
واجب ولازمدر كه ساق تحفظ وتيقظي تشمير وابنيه
واوانيني باخبر وتواني تغطيه وتخمير ايده اكرچه شند
ظروف وقربه باعث وسبب تحجب الظاهر ظلمت برستان
ليل ساردن وقايت وحشرات وخشاشنك
آسار زهر باشندن حفظ وصيانت در بيت

آدمي را دشمن پنهان بسيست ٭ آدمي با حذر عاقل كسيست

اما احاديث اخرده سر فرمان تصريح وبدن حكمت خفية

بو سمله تشریح اولنمشدر که فان الشیطان لا یکشف غطاء
ولا یحل سقاء عقده کشایان حقایق اشیایه داخل
پرده خفاده کلدر که بو مقوله امور تعبدیه غیر معقوله علی
ظاهرها ابقا وتسویل وتوجیه وتأویلدن تحرز واتقا
اولنمق قوة ایماندن ناشی وهمواره منکر فلسفی مزاج
مزلقه تذبذب اعوجاجده یکتا علی وجهه ناشی در نظم

هرکرا در دل شک و بیجاست ** در نهاد او فلسفی پنهانیست
می نماید اعتقاد او گاه گاه ** ان رک فلسف کند رو سیاه

تا نبیاسترده‌ها لیز وابواب داخل حکم استحباب بلکه
واصل حد ایجابدر زیرا مداخل ومخارجی اغلاق واحکا
وسراق وفساقی تحذیر واخافه ده ادخل وموافق رمزده
اعقلها وتوکل اولمغین صاحبی عند غوائل آفات حدثاندن
فارغ البال وتطاول دزداندن آسوده حال اولور
تا انلر جهانکام شامده کهم کنجور آفتاب خلوتکزین غار
حتی تواری بالحجاب اوله کوده کان سبکساری تفرق

دامه

سدر

وانتشاردن حفظ واحتراس مقتضای حزم دقیقه شناس
زیرا هر شیئک قوة وتأثیری مبادیده وتباشیر بدءده (تزاید)
پذیرا اولور بو سببدندر که وقت سحرمیمنت اثرده هر کاره که
شروع وابتکار اولنه سریعا واصل بسر نجاح ومصداق
المرباح فی الصباح اولور کذلک ظلام مدید الظلالک بادپای
اقبالنده که سلطان عالم فروز روزک زمان ادباری
وهوام هواجس ودواهک رونمازاری در مواد مضرت
زیاده ودر واژه نحوست کشاده اولور راه نخوابیت
بی غایت ده کم اولان طاراان یراکم هو وقبیله من حیث
لا ترونهم دزد واهمه دور انداز ایله سهیم وانباز اولور
دشمن زادکان دربیشه یه بسط ید تسلط وتهاون (مل)
مکر وکینه ایله نصب حباله خیال وتخبط ایدرلر خصوصا
اطفال اخر ده سالک که تأثر وانفعاللری سریع وهر بری
پای لغز سواد سودا ده صریع اولوب غیهب شب
بر غیبن ده اجبن سوادین اولمق داب معتادلری

وسن جاندن سرعت قلق و هیجان مقتضای خلقت و
نهادلری در حیوة الحیوان ده شرح و بیان اولنمشدر که
جنس جن اجسام هوائیه دن بر گروه عجیب الماهیه در که
فاعل مختار امری مصدر غرایب آثار و قدرت بیچون
تشکلات گوناگونه اقدار ایتمشدر ذاتلرینی اثبات کتاب
وسنت شاهدین عادلین و رقم زده کلک ثقات اولان
نقول و حکایات خارج دایره ریب و ظنوندر مصرع
ولم اعد عن حکمی کتاب وسنة نثر بو باده تردد و عناد
سؤ اعتقاده دلیل بین و استبعاد اولنان نوادر
مواد قدرت مهیمن بی علة نسبت امر سهل و هین اولنوب
کتاب آکام المرجان فی احکام الجان ده شول کلو
اعاجیب قصص و اخبار مرقوم خامه غرایب بار اولمشدر که
من المطالع الی المقاطع مطالع اولان منصف خوش نشین
لباس شبهه والتباسدن عاری و بی اختیار زبان
حکمت نثار مصرع بیهوده سخن بدین درازی نبود مصرع کلام

جاری

جاری اولور رابعا قبل النوم اطفاء نار مقتضای حرم
بیدار در و صیغه تصغیر ایله ادا و تعبیر اولنان فویسقه دن
مراد موش دزد نهاددر که کنیتی ام الخراب و مأوی و مثوای
مکانی ثقوب و اخراب اولوب حل و حرم ده حبل حیاتی
مقطوع و علی کل حال قتل و نکالی مباح و مشروع در
کتاب حیوة الحیوان ده بنا بر حسن بیان تأنیث و تسمیه ده
وجوه ثلثه ترتیب و تلخیص اولنمشدر اولا فسق لغتده
شاهراه سداد و انبیادن خروج و نافقا نفاق
و نفقایه ولوج اولوب موش مضرت کوش ده بو معنی
موجود و ظاهر و من کل الوجوه موذی و ضایر اولدیغی در
ثانیا آدم ثانی فرمان ربانی ایله اصنع الفلک باعیننا
خدمتنی نصب العین و غب تمام المرام امتثال
احمل فیها من کل زوجین اثنین ایدوب اصناف
دد و دام حکمته رام اولمشلر ایکن موش بدسیرت
مقتضای خبث سریرت اوزره نقب فلک سان

التخصیص الابناق
والزای بعض
ببعض

و قطع حبال وارسال ایسدوکیدر تا لشا امام طحاوی
که علم حدیثی حاوی در کتاب احکام القرآن ده
افاده و بیان ایتمشدر که کبار تابعین دن برمرد
گزین ابو سعید خدری یه رضی الله عنه توجه و اقبال
و سبب اطلاق فویسقه دن فحص و سؤال ایلدی اول
صحابی روشن سریرت مشکاة ضیابخش نبوت دن
اقتباس نور و محاذاة بصیرتدن غشاوه شبهه‌یی دور
ایدوب دیدیکه هر شام راحت انجام ده که نظم

کواکب چشم روشن باز کرده ملایک بزم وحدت ساز گردد
جهان را در شکر بگرفت مهتاب ز هر جانب جهانی در شکر خواب

مرشد خانقاه ادبنی ربی بیدار دل معتکف و لام و بنای
قلبی شمع شبستان قم اللیل سلطان ملایک خیل حضرتلری
بستر آسایش و آرامش ده استنامت و ان لعینیک
علیک حقا خطتنه رغبت بیورمشلر ایکن ناگاه خواب
راحت بنیادن مستیقظ و بیدار و نوم عارضی و مستعار

منتبه

منتبه و مستعارا ولوب گوردیلر که بر موش پرحیله
جر فتیله ایدوب قصد احراق بیت و خانه ملایک اشیانه
الود ده زینت ایلمش

ان صدرنشین هر دو عالم — محراب زمین و آسمان هم
دارنده حجت الهی — داننده راز صبحگاهی

فی الحال فراش عرش مثالدن نهوض و مسارعت
و اول موذی بالطبعک قتل و افلاتنه بالذات شروع
و مباشرت ایدوب محرم و حلاله قتلنی احلال و اول
زیانکار و بی سودک وجودنی طعمه گربه ایدر روا طلال
بیوردیلر اعلام ناس اولان ابن عباس روایت ایتنده
اول کشتنی مباح القتلی که جر فتیله شدیده الفعل ایتمشدی
کنیزک ناهید نهاد قصد زجر و ابعاد ایتدکده حلم نبوی
مراسم نهیی انها و تقریر و قصد موش ظلمت پرست ایدن
پرستاری منع و تأخیر ایلدی فارهٔ بدکاره
مقابله جانده اساءت و اضرار و دخول مدخل

التعار هولان
یهب فی النوم
مع الکلام

افلته
اهلکه

الدخل
المکر والخدیعة

بکر و دخل ده اصرار ایدوب عجله و شتاب ایله
اول ذبالهٔ نیم تابی حضرت خمیت مآبک سجادهٔ عرش
همتاری اوزرینه طرح و القا ایلدی اول خمرهٔ
پاک تأثیر جمرهٔ تابناک ایله شراره گیر و درهم سکه دار مقداری
احراق پذیر اولمغین شفقةً للامة اطفاسیز انه حکم قدر توانلری
اجرا و بو مقوله امور اغوا خود و ابله محتمل الظهور اولدیغنی
افهام و ادراک قلدیلر تام نوری که شمس عالمتاب معرفتک
پرتوی و سرچشمهٔ منبع حقیقتدن مرتوی در ولا تترکوا
النار فی بیوتکم حین تنامون حدیث حکمت نمونک
شرح سنده بو وجهله تنقیح مناط و رکیهٔ طینت گرینه سندن
استنباط المسئله در که بو معنا بر امر عام و شامل
و تحتنده اطفاء سراج و مشاعل داخلدر اگر ابا بیوت
رصینة البناده معلق و درواز لان قنادیل پرنور
که محذور مذکور آنده ناموجود و احتمال شر شرر مفقود
اوله عند الرقاد ترک اطفا و اخماد دی لا بأس و انلردن

ثمرات ارضنک بهره و نصیبلری حرمان و یأس در
زیرا علت اطفا انلرده انتفا معلولدر
عاقل آنست که در تجربهٔ نفع و ضرر
ز حریفان دگر بهرهٔ خود بردارد
هر چه دانست کزان نفع رسد بستاند
وانچه ازوی ضرری فهم کند بگذارد

الحدیث الخامس والثلاثون

رفق اهلی اولور گرچه بطئ الحرکه ✿ باغ امله تخم سعادت برکه
رفقیله رفیق اولان بو حدیثی فکرا ✿ الرفق به الزیادة والبرکة
تمام الحدیث الرفق به الزیادة والبرکة ومن یحرم
الرفق یحرم الخیر صدر حدیث منشعبات بحر هزج اخرب دن
مفعول مفاعلن مفاعیل فعل وزنینه مطابقدر که بعض
شعرا صاحب شعورده رباعی بحری دیمکله مشهوردر
طبرانی سند کبیرنده حضرت جریردن رضی الله عنه
بو عبارتله روایت ایتدکی جمع الجوامعده اشارت اولنمشدر

رفق بر حکیم بردبار و حلیم خوشبین دارکه انک امری مطیع
و درام اولان طالب کام الرفق خیر کله مصداقی اوزره
سعادت دارینه نائل و انما بعثتم میسرین و لم تبعثوا
معسرین حدیث صحت قرینی اوزره عنایتک اوفق و
ارفقه مائل اولور

شعر

خذ الرفق وأمر بعرف کما ❁ امرت واعرض عن الجاهلین
ولن فی الکلام لکل الانام ❁ فمستحسن من ذوی الجاه لین

و بر فیلسوف صاحب وقوف که خراب آباد عالم کون
و فساد تعاقب فتنه و آشوب ایله مشوب اولان مزاج
حس فعالی تغیر و انفعال بولمز و هر کار صعب و دشوار که
تقلب ادوار و تنوع غرایب اطوار سببی ایله کتم عدمدن
فضای نزهت فزای عالمه کله سکینت و تدبیر ایله
گشایش پذیر اولور حلم و فروتنی یه معتنی اولان اهل
رشد و هدا رفیق توفیق خدادن مهجور و جدا اولمز

نظم

چو بر رشته کاری افتد گره ❁ شکیبایی از جهد بیهوده به
همه کارها از فروبستگی ❁ گشاید ولیکن با آهستگی

حلم که رفق و لین ایله همراه و قرین و کاخ دین و صدق
و خدیندر عند الحکماء ملح مائده اخلاق بلکه ملح بار و فیض خلاق
اولوب مزیت بی مرتبه فبما رحمة من الله لنت لهم نص
لطیفی کافی و سمو رتبت بی ریبه ان الله رفیق یحب
الرفق و یعطی علیه ما لا یعطی علی العنف حدیث شریفی
وافی در

حلم سرمایه کمال بود ❁ سبب عزت و جلال بود
حلم شادی فزای هر خجلیست ❁ مومیای همه شکسته دلیست

رفق حروف فقری محتوی اولمغین دلیل قوی درکه
خاصه لازمه اهل فقر و نیاز و راه حقده رفقا اولان
فقرایه مایة الافتخار والامتیاز اولوب هر درویش ستوده
کیش فقر تحمل فقرده طالب بردبار و [illegible]
مجرد و عاری گر گذر

بیت

بنی آدم سرشت از خاک دارد ❁ اگر خاکی نباشد آدمی نیست

رفقك جمله مرافقندندر كه هركيمكه حليم ورفيق ورفيق
امانت وثبات ايله رفيق اوله الرفق رأس الحكمة
ومحبت
حديث صحت اساسى اوزره عند الله والناس مودود
وماكان الرفق فى شىء الا زانه ولا نزع من شىء الا شانه
خبر صحت نشانى اوزره صنوف بر واحسانه باعث اولور
كلر ازجان رسيده قلوب اجانبه موجب سرحبرانى
وندامت وسينه صاف اولمين اعدا بى انصافه دخى
باعث تقليل عداوت اولور **مثنوى**

در عدو باشد همين احسان نكوست ❀ كه بجان ابن عدو كشت دوست
ور نكردد دوست كينش كم شود ❀ زانكه احسان كينه را مرهم شود

رفق ورافتك شرف وفضيلتنه بو كفايت ايدركه اثر
سبو رحمت ومجز لازم التصديقك تحقيقى اوزره باعث
نمو وبركت در حكماء متألهين وعلماء حكمت رهين فضيلت
رفق ورقت اوزره اجماع بطون رسائل ومتون دفاترده
على وجه الاسباغ تفصيل واشباع ايدكلرندن هدا

بجانبنك

۱۹۹

تجربيات كه اقسام ستهٔ يقينيادندر برسم مستقل
دهر حكيم ذوفنون انكله غرايب كوناكونه مستدل در
بومدعايه شاهد وهر اهل نظر مرشد در كه تارك حلم و
لين اولان صاحب عنف وكين لكدكوب سوء القضا ومبتلا
شماتت اعدا اولوب تيغ انتقام وحسن ايله طرفة العين ده
قتيل وكم نام وكوربى نورى دخى مطرح كناسه ملام
اولور **شعر** ان الرياح اذا اشتدت عواصفها
فليس ترمى سوى العالى من الشجر ❀
اما خوكرده حلم وملايمت اولان اهل رفق وملايمت
ارباب بطش ونخوته نسبت فتن زمين دن سالم وايمن
وكنف حمايت سلم سلامتده آسوده ومربع نشين
اولوب هامن خلد آساده آسايش وخوش جهان كامرانه
نوازى نقش تمثال يوسف مراد ايله آرايش ايدر **نظم**

تيغ بهر اوست كو راكردنيست ❀ سايه كافكندست بروى زخم
هر جا وهموار باشد بازمين ❀ تيرها راكى هدف گردد ببين

نيست

اکثر اصحاب جاه و مکنت استعمال عنف و شدت ایله
عمله‌لرین احباط و زیردستان و عبیدلرین زجر و تهدیدلرنده
لا تشتری العبد الا و العصا معه ملاحظه‌سی ایله غلو و افراط
ایدرلر ول هوسناکلری بودکلو فهم و ادراک ایتمزکه من کرم
الرجل سوء ادب غلمانه تقاضاسی اوزره مسامحه تقصیر خدم
دلیل شرف و کرم و التغافل من الکرام کلامی عند الحکماء مقبول
و مسلم در اگرچه فرط حلم و ملایمتک دخی غایله و مضرتی معلوم
و صاحبی شمشیر اهانت و آزار ایله مبین الورا مجروح
و مکلوم در اما تسبق رحمتی انتهایی ایجاب و اقتضا
ایدر که لا تؤذین نملة فان غایة الفهم کما نالتک نالها
فحواسی اوزره طبع انسانه رأفت و حنان غالب و فضل
ادبیه نزعات غضبیه‌یی دافع و سالب اولملدر اما مکه
ممالیک و خدامک وضع و حرکتلری مخالف منهج
شریعت اولمیه ترک مؤاخذه و تغریر سیرت سلف
صالحین اولوب امر دنیاده تعمق و استقصا شوم

و عادت بود و لسان غشوم در
در تمام کارها چندین مکوش جز بکاری که بود در دین مکوش
خصوصا که الصلوة و ما ملکت ایمانکم خبر صحت قرینی ایله
که وصیت آخرین در سپارش کرده جناب رسالت اولان
بسکان سلسله عبودیت خفض جناح و تقصیر سیرلرندن
تجاوز و رفع جناح امراهم و هم اخوانکم جعلهم الله
تحت ایدیکم اشارتیله اوجب و الزم در عسی ان یکون
الرفق فی الامر ارشادا حضرت ابن مسعود بر غلام کنودهٔ
سلسله تأدیبی تحریک و تقصیر و مساهله مقابله‌سنده
ضرب و تعریک ایدرکن صاحب خلق عظیم علیه الصلوة و التسلیم
حضرتلری مصادف و بو حاله مطلع و واقف اولدقلرنده
الله اقدر منک علیه وعیدی ایله زجر و تبعید بیوردقلری
کتب احادیثده مشروح و بو مدعایه شاهد غیر مجروح و حذر
اختراع معانی به تعالی ایدن سحره شعرادن بر پاکیزه
ادا حلم ارزمی ترجیح و ارباب جاه و شرمی بو وجهیله

تنشیط و تخجیح المسند

بیت

حلم می ورزم ببیک سومی نهم وسواس را

گر بر بر نرمت اما بشکند الماس را

الحدیث السادس والثلاثون

مؤمن اکا دیرلر که ایدوب احسان

سعی ایله یاپاغه دل ویرانی

بانی شرعیک حدیثی در بو

المؤمن للمؤمن کالبنیان

تمام الحدیث المؤمن للمؤمن کالبنیان یشد

بعضهم بعضا صحیحین ده وسنن ترمذی و نسائی ده

حضرت ابی موسی الاشعری دن رضی الله عنهم بو عبارتله

روایت اولنمشدر حضرت خلاق علی الاطلاق

بو حکمت خانه سبع طباقی حسن انتظام و اتساق

اوزره خلق و ابداع و هر فرد فرزنده ده انواع حکم

فرزنده درج و ابداع ایدوب مسافران رابطه

بر وجهیله ارتباط و اشتباک بولمشلردر که بازیافتگان

استار اسراردن بعض اخیار بی اختیار لیس فی الامکان

ابدع مما کان ایله زمزمه ساز و برعارف دوربین دخی

بو نظم حکمت قرینی طراوت بخش گلشن راز ایلمشدر

اگر یک قطره را دل بر شکافی — برون آید ازو صد بحر صافی

اگر یک ذره را برگیری از جای — خلل یابد همه عالم سراپای

اگر چه صد گونده هر ذره بر ذره لامعه و هر نقطه

بی اعتبار صحیفه روزگاره بر نسخه جامعه در

تأمل سطور الکاینات فانه — من الملک الاعلی الیک رسایل

لکن نوع بشر که خلاصه کاینات در اسما متقابله

مظهر تام و قصیده مصنوعه موجوداته حسن الختام

اولمغین بنی آدم بدن عالمه مثابه اعضا و اعضاده

اولوب هر بری بحر قصب السبق استعداد و بو جهتدن

سبب تناسب الفتی مضاعف و مزداد در

مظاهر ان لله خزاین تحت العرش مفاتیحها السنة

الشعرا آدن بر مبدع سحر ادا زمرهٔ اناسی ظرف
ایلاف وایناسه ترغیب وحض واول سر لازم الکتمك
ختمی بو وجهیله فك وفض المبشدر

بنی آدم اعضای یکدیگرند — که در آفرینش ز یک جوهرند
چو عضوی بدرد آورد روزگار — دگر عضوها را نماند قرار

واول زمرهٔ جلیلهٔ اتشدن اهل ایمان کیم ان
العین اعیاندر منظر رشن نور وعین عنایت ازلیه ایله
منظور اولمغله قربهٔ صوریه لونده قرابهٔ معنویه
منضم وسمط لحمت روحانیه لرینه فراید اخوت
ایمانیه منضم اولوب ان الذین آمنوا وعملوا الصالحات
سیجعل لهم الرحمن ودا خطابی ایله تخصیص وخلفا عن سلف
برحب لا خیر فیمن لا یألف ولا یؤلف احکامی اواخی
اخایه تحضیض اولنمشلردر

بیت

آدمی از ره صورت متساوی صفت اند
متفاوت همه از طاعت وعصیان کردد

اللحمة بالضم القرابة

الاخیة ما یربط به وجمعه اواخی

بو سببدندر که گرفتار دام تکلیف اولان وضیع
وشریف ترک قطیعت وبغضا ایله مأمور وصفح واغضا
ایله مأجور اولوب لا یحل لمسلم ان یهجر اخاه فوق ثلث
حدیث الفت حدائقی اوزره ترك مدارا ایدنلری
ثبات ملوم ومخذول وشحنهٔ شحنا وعداوه تسلطیله

بیت

محبتدن مرفوع ومعزولدر

نظم

جمعه شرطست وجماعت در نماز — امر معروف ز منکر احتراز
رنج بدخویان کشیدن زیر صبر — منفعت دادن بخلقان بیحو

بعض کتب معتبرهده مرئی ونبو خبر حکمت اثر منقول ومروی بدر که
المؤمنون کنفس واحدة اذا اشتکی عضو واحد تداعی
سایر الجسد بالحمی والسهر حدیث مرقومدن مستفاد و
مفهوم اولان معنای جمعیت واتفاق که سبب
انتظام انفس وآفاقدر بر خصلت سندیده وکردار
خوب وپسندیده درکه کتب منزله مغز نما بالای بام
سمادن بر مصلحت ایچون انزال وجمله انبیا ومرسلین

صلوات الله على نبينا وعليهم اجمعين بو خدمت ایچون
بعث وارسال اولنمشلردر
مثنوی

هر نبی اندرین ره درست ‌ معجزه بنمود و همراهان بجست

در میان امت مرحوم باش ‌ سنت احمد مهل محکوم باش

طلاق که خمیرمایهٔ قطعیت وافتراقدر اول جهتدن اردء
خلال و عند الله سبحانه ابغض حلالدر که رشتهٔ توافق
واجتماع انکله انصرام وانقطاع بولور و هر اوجدن اکه
کدورت رسان مشرب اعتدالدر که اول جهتدن
منهی عنه و مذموم و صاحبی معیوب و ملوم درکه اسکوت دکانه
منظلهٔ جمعیت والتیامه مشیر مادهٔ نزاع و خصام
اولور

شعر

تأبى القداح اذا اجتمعن تكسرا ‌ واذا افترقن تكسرت افرادا

فتنه و فساد که نتیجهٔ مقدمهٔ تنازع و تضاددر
باعث شق عصا و محرک عرق مخالفت واستعصا اولمغین
الفتنة اشد من القتل وصمنی ایله موصوم و البدلابحث

الفساد

الفساد مضمونی ایله مکوی و موسوم در و تفرد و استبداد
سنک انداز جمعیت و سداد اولمغیله ترک سنت و
جماعت اهل رشد و طاغوب نوی و نیت
رهبانیت ممنوع و ناروادر ‌ مثنوی

هست سنت ره جماعت چون رفیق ‌ بی ره و بی یار افتی در مضیق

از ترهب نهی کردست آن رسول ‌ بدعتی چون درگرفتی ای فضول

ایجاد شکل اتحاده اولمق مادهٔ اشارتی تحریک
واثارت ایدر که ترتیب کارخانهٔ وجوددن غایت
بغیت و مقصود حسن ائتلاف واتساق واقامت
بازار ملک و ملتدن غرض و علت ترویج سلعهٔ
اجماع واتفاق اوله اگر خبث طینتی اسرار بلکه اعلان
اشرار ایدن اشرارک اطوار ناقبوللرندن مشمئز
و ملول اولورسه ادب طریقت و مقتضای حق معرفت

اشرزت النفسی
ازاظهرة

بودر که لحوق عرض صحبت ایله آب روی جوهر
فتوت ریخته و معراض اعراض و قطیعت ایله رابطهٔ
اختلاط و الفت کسیخته اولمیوب لقمهٔ کلوکیر صبری
ابتلاع و التقام و عاقبت حمیده تحملی تدبر و تأمل
ایله ترک مؤاخذه و انتقام ایده **رباعی**

گر در دلت از کسی شکایت باشد
ور درد دلت از و بغایت باشد
زنهار بانتقام مشغول مشو
بد را بدی خویش کفایت باشد

اغلب حالده ترتیب مقدمات خصومت و جدال
طلب روزی نهاده دن ناشی و هر حریص کرنظر
قسمت حاده قضا و قدری ناسی اولور عند العقلا
دنیا اول متاع دکلدر که شایستهٔ نزاع
و سزاوار مناقشه و دفاع اولوب فکر بود و
نابود و اندیشهٔ زیان و سودی ایله عمر کرانمایه
تلف و اضاعه و ازدراء عباد الله ایله فحوای حدیث
بحسب امرئ من الشر ان یحقر اخاه اشاعه و اذاعه اولنه

اندرز و حق تصرف اغاز مکن
چشم بر خود بعیب باز مکن
سر دل هر بنده خدای داند
خود را تو درین میانه انباز مکن

الحدیث السابع و الثلاثون

اولمز تواضع ایله کرم کیبی وضع خوب
جویای عز و رفعت اولان عبد مخلصه
اهل تواضعی دیدی مدح ایلیوب رسول
طوبی لمن تواضع فی غیر منقصه

تمام الحدیث طوبی لمن تواضع فی غیر منقصة و ذل
فی نفسه فی غیر مسکنة و انفق من مال جمعه فی غیر معصیة
و خالط اهل الفقه و الحکمة و رحم اهل الذل و المسکنة
طوبی لمن ذل نفسه و طاب کسبه و حسنت سریرته و کرمت

علانیته و تحول عن الناس شره ۞ طوبی لمن عمل بعلمه
وانفق الفضل من ماله وامسک الفضل من قوله
تاریخ بخاری ده رکب مصری دن رضی الله عنه
بو عبارت ایله روایت اولنمشدر وجمع الجوامع و جامع
الصغیرده اشارت اولنمشدر راوی حدیث اولان
رکب مصری صحابه کرامدن می یوخسه تابعین دن اولدوغی
لغت قاموس ده علی وجه التردید ایراد اولنمشدر لکن
جامعین مذکورینده حدیث مرقوم ارسال ایله موسوم
اسناد اولنمشدر بو تقدیرجه سلک اصحاب عظامده
انتظامی معین واصطلاح محدثین اوزره زمره تابعین دن
اولمدوغی واضح و روشن اولور صدر حدیث بحر
مضارع مثمنک مزاحفاتندن مفعول مفاعلن فاعلات
مفاعیل فاعلن وزننه موازیدر و بو حدیث
فواید اشتمال طالبان مکارم خصال ومحاسن خلاله
بدرقه طریق سوی واصول اخلاق حمیده دن بنجه

خصلت

خصلت گزیده یی مشتمل و محتوی در اولا تواضع و
استکانتدر که رونق فزای اصحاب جاه و تمکین در
برخوی نیکودر که اکا معتاد اولان اهل فلاح و رشاد
محبوب قلوب انام و بین الاوداد والانداد مشهور دره
و نیکنام اولوب سلم شرفه صعود ایتدکجه رفعت و سعودی
زیاده و سیمه کبر و نخوتی حسنه تواضع و مسکنته تبدیل
ایله روی ال علیله رتاج رباح کشاده اولور شعر
اذا ازداد بابن الهر اباکرامة ۞ قریب جنی المجد و یزید تواضعا
کذا الشجر العالی البعید فروعه ۞ اذا ازداد حملا کان اقرب مقطعا
نظم
زخاک آفریدت خداوند پاک ۞ پس ای بنده افتادکی کن چو خاک
فروتن بود هوشمند گزین ۞ نهد شاخ پر میوه سر در زمین
اما تواضع دخی سایر مکارم خصال کبی حاق وسط
اعتدالده اولمقده صفات کمال دن معدوددر
والا جانب افراطی که خیلا و جلال و طرف تفریطی
که تبصبص وابتذالدر عند الحکما مذموم و مردوددر

فاصلهٔ حدیثده فی غیر منقصة قیدی تفریطدن احترازدر

ورشته تجویز و مداهنه یی بالکلیه قطع و احترازدر

تواضع بهترست اما نه چندین کلزار و فایع

اثاری عین بصیرت و اعتبار ایله کماشتهٔ سیر و تماشا

ایدن اهل خبرته دیده مکشوف و بدیدار اوله که اهل غنا

و تجره استغنا و تکبر مستلزم حسنه و بر بلکه عند

بعض العرفا تواضعک تعریفی هو التکبر علی المتکبر در

هر شینک ضدی ایله تبیینی شایع و مستفیض و اغنیا

و کردنکشانه ترفع فقرای بی نام و نشانه تواضع ایله

طرفی نقیض اولمغله متکبر کردن فرازه تکبر و اغراز

جملهٔ صدقاتدن محسوب و خودبین و مغروردن اعراض

ولفوز به علی التائه حتی ینتهی التائه فی تیهه

فرمان متحتم الاذعانی اوزره مرخص و مندوبدر

نفسانی خصلت سلامت بادا

وز طاعت ان ملامت بادا

حزه و اجره قطعه

داخ

وان لقمه که ز خوان اکابر بخوری

گیرم که حلالست حرامت بادا

خلال مرقومه نک بری دخی مخالطهٔ علمای دانشور و مجالسهٔ

حکمای هنرپرور در مقارنت اشراف کمل بر مجد مؤمل در

که انکا موفق و مهتدی اولان سالک مبتدی نه دکلو

کم بضاعت و بسیار اضاعت ایسه مجرد علم و فضیلته

میل و محبت ایله مظهر فضل حق و بر حسب المرء مع

من احب زمرهٔ علمایه ملحق اولوب مجلس علم و حکمته

که روضهٔ جنت اولدوغی زبان زدهٔ خامهٔ خلاف در

دخول و اقتحام ایله مجمع فیام لئامدن دور و بعید

و مصداق خبر یسعد الرجل بمصاحبة السعید و الورع

ع المرء یصلحه الجلیس الصالح نظم اما میان اهل اصطفاده

ادب استفاده بودر که کلستان کسب عرفانده

سوسن ده زبان کبی طویل اللسان اولمیوب ورد

نازپرورد کبی سر تا پا کوش و ضبط نوادر حکمت

نیتسنه دایما ساکت و خاموش اوله منت
ازسخن کوی مجو بیدا رتفاع منتظر را بکفن استماع
انصتوا کوش کن خاموش باش چون زبان حق نکشتی کوش باش
اکر اقتدایه صالح و سزاوار بر عالم پرهیز و پرهیزکار
بولنورسه فیها و نعمه عظیم نعمتدر والا کر فتار مصاید
شیطان اولان مدعیان اخرزمانک اطوار پر تنبیهندن
صنف علمایه سیئ الظن و اشرف طوایفه طعنه زن اولمغوب
ملازمت بیوت ایله اختیار عزلت و سکوت ایدن
اشراف اسلافه اقتدا و تاسّی فی ناسی و مغارم مکارم
آدابی استصحاب ایله مطعن اولمغ واقعدر فانک
انت الطاعم الکاسی مراولیه صفات مذکوره نک
بری دخی مرحمت و ارفاق و مکرمت اشفاقدر که
بی ریب و اخلاق اشرف محاسن اخلاقدر رحمت
برکزیده خصلتدر که اسم ذاتدن صکره ایراد و اثبات
اونان صفتین کریمتینه مادّه اشتقاق و تقدم

المغرم ما یلزم اداؤه وجمعه مغارم

دبا

207

وسابقیتی جهتیله دافع سورت شقاق و شقاق
اولمشدر و بر زیبا منقبت درکه عرصه کشن جاه
اضداد اولان ترهیب اباد دوربی بنیادک اسباب
انتظام و ائتلافی انکله تلافی بولمشدر ما دران مهربانک
اطفال خرده و احداث سنانک شوخ ساخورده
ایدکلری تعطف و تحدب و کمال ادب و وقار ایله
اظهار ایدکلری معتادات تحنن و تحدث جمله اثار
رحمت و ثمره نخل رافتدر مساعده دول الدول النعمة
الحول ایله فرمان روای خدم و خول اولان اصحاب جاه
و تفاخره لایق و فاخور بودرکه فحوای ان الله یحب من
عباده الرحما ای نقش نکین جنان و اقتضای فرمان
ارحموا من فی الارض یرحمکم من فی السماء ای مستجلب مواد
حنو و حنان ایدوب هنکام ثوران خشم و زمان
معاتبه خشم دثار معنا ارحم من دونک یرحمک
من فوقک ایله تزلّل و تدثر ولا تنزع الرحمة

الخول الحشم
خول الرجل حشمه

الا من غلب شقی خبر ندارت ازینی اندیشه و تدبر ایده

ان من یرحم اهل الارض قد ٭ آن ان یرحمه من فی السماء

فارحم الخلق جمیعا انما ٭ یرحم الرحمن من الرحما

اخلاق مزبوره نک بری دخی کسب حلالدر و نفس

بدسیرتی دار معاشه کفاف و قناعت ده اسکان

و احلال در لقمهٔ پاک عبادتنا که اصل اصول و خطرهٔ

لذت عبادتدر وسیلهٔ ادراک و وصول اولور مجاهدهٔ نفس

مریدایدن سالک بریده سبب ترقی و مزید و نظافت

و باعث اجابت دعا و الملغیه آنا فانا مستجلب فیض

قشب و فضل جدیددر

مثنوی

لقمه کان نور افزود و کمال ٭ آن بود آورده از کسب حلال

چون ز لقمه تو حسد بینی و دام ٭ جهل و غفلت زاید آنرا دان حرام

کلوا من الطیبات واعملوا صالحا آیت حکمت نماینده

اکل طیبات سایر اعمال صالحاتدن تقدیم اولندوغی

دلیل قوی و قویمدر که لقمهٔ حلال جملهٔ فواضل اعمالدن اقدم

القشب جدید

دلیمی

و اسبق و طعام حرام ایله اقامت اولنان وظایف

عبادتده بی صفا و بی نوردر

قطعه

شکم ز نان حرامی مدام پر ز حرام

٭ سجود میکنم و زان سجود بیزارم

چو من مخالف دین میشوم چو ساغر و چنگ

٭ چه سود گریهٔ خونین و نالهٔ زارم

کسب حلالک که مستدعی رضای ملک ذو الجلالدر

جمله مرافق تامه و منافع عامه سی واردر که الحلال یقطر

والحرام یسیل مثلنجه شیلی اوزره هر حالده طالب

حلال عفت باعث العفة ایله اکتفا و فضول عیشدن ابدن

توقی و اجتناب ایله تجارتگاه دهر پر نزاعده

سرمایهٔ کفاف و اقتناعی اقتنا ایلر

شعر

لا خیر فی طمع یدنی الی طمع ٭ و غفة من قوام العیش تکفینی

اگرچه عرض غرضدن سالم اولان عالم قتنده

حلال و حرام ظاهر و بین در اما بینهما اولان

208

امور متشابهه نک فرق و تمییزی غیر ممکن در
بو خرق ظاهر الانسانه علاج بر ذلتساعه بودر
اولا مقتضای حدیث کل لحم نبت من الحرام فالنار
اولی به ایله حرام صرف و غیر متشابهه دن بالکلیه تحرز
و تحرس و مصافات نفس ده فرمادته سیر ورع و
تقوا ایله ترس ایدوب تا نیابت شبهانک
هنگام ظلامنده

نظم

شریعت را نخستین قرة العین ❁ رفیق مصطفی و ثانی اثنین
مخالف را بکو بر خوان و بشناس ❁ ستدعون الی قوم اولی باس
صهر انقی و اطهر یعنی حضرت صدیق اکبرک رضی الله عنه
کنا ندع سبعین بابا من الحلال مخافة ان نقع فی باب
من الحرام کلامنی عمده مرام و عالم علم و عملک زاهد
نیکو طوری یعنی سفیان ثوری نک ما رأیت اسهل
من الورع ما حاک من نفسی ترکته مقالنی اسوه حال
ایلیه نعوت مکتوبه غیر مکتوبه نک بری دخی موافقت

موافقت سر علانیت درکه ارباب طریقت قتنده
صدق و استقامتدن عبارت در

یار بم ملک استقامت ده ❁ کاستقامت ز صدق کرامت به
صدقک علو مرتبی ضدی لازم الصدقی اولان کذبک
سفول منزلتسندن معلوم و دروغ ایسه جمیع ادیان
و ملل و مذاهب بی ملل ده حرام و مذموم در نظم
نزد کوبی سخن را قدر کم گشت ❁ کسی کو راست کوشد محتشم گشت
چو سرو از راستی برزد علم را ❁ ندید اندر جهان تاراج غم را
صدق بر اسم اعظمدر که مقوله مر معضل و مبهم ده استعمال
وصفا بال ایله مواظبت و اشتغال ولنه وسیله
فوز و نجات و عند الله سبحانه ذریعه رفع درجات اولور قطعه
براه راست توانی رسید در مطلوب ❁
❁ تو راست باش که هر دو ولتی که هست تراست
تو چوب راست ز آتش دریغ میدارے ❁
❁ کجا بآتش دوزخ برند مردم راست

ور سلطان معزز و مکرم درکه سبب اخلاق و شیم

اکارعیت ولشکر و بحر و بر ده بلکه هر یرده اول داور

سعادت رهبر امداد تأیید خدادادیله منصور و مظفر در

کزان راره نباشد درمیانه ❊ که تیر راست آید بر نشانه

با از زلف کر آمد قرارت ❊ بلی هر کس بقدر راست بر بار

صدق و استقامتنک شرف و فضیلتی کما من قلوبده

جایکیر و متمکن واقع الده اولدوغی کبی احوالده دخی رعایتی

متیسر و ممکن در اما صدق حالی نوع خفادن حالی او المیوب

داستانلری اتباع باندن باب درک وادعای منفتح

و مظاهر ونزعنا ما فی صدورهم من غل اولان اهل دلک

صدور صفا ظهورلری منشرح و منفتح اولور **بیت**

دهقان حدیقه حکایت ❊ بورسمله ایلمش روایت

که سکنهٔ بلد حرامدن برسالک عذری الغرام وارایدی که

طبع آتشیننه وجد و تلوین غالب و هجوم عشق جهانسوز

ضابطهٔ عقل صوابانداز نی سالب اولوب مهامه

المهامه جمع مهمه و هو الصحرا

تهامه ده عویل طویل ایله تک و پوی و کرهای حجازده

صبحه صبر کدازایله مجذوبانه هایهوی ایدرکن

هرچه غیر سوزش و دیوانکیست ❊ اندرین ره دوری و بیکانکیست

برکون حرم مسجد حرامه دخول و نادی مشایخ کرام ده

مثول ایدوب لباس تقواسنی دنس سمعه و ریادن

قصد تطهیر وانقا و خرقهٔ پشمینه سنی اخراج و القا ایلدی

حاضر اولان فرقه نزع خرقه یی استنکار و سبب نزولی

ادباردن فحص و استخبار ایتدکلرنده اول طالب یقین

و صادق راست بین دیدیکه الی هذا الآن روزنهٔ کاشانه

جنانه هر طرفدن جمال مطلق تابان و دل بیقرار عالم

انواره منجذب و شتابان اولوب همای همت بلند

پرواز تارک تارک آشیان مجاز بالای سدره

المنتهای حقیقتده بو رباعی بلاغت طرازایله زمزمه ساز

ایدی **رباعی** ای باعث شوق و طلبم خوبی تو

بهر طلب منست مطلوبی تو ❊

کر آیینهٔ مجلی من نسوی ظاهر نسود جمال محبوبی نو
حالا بر غرفهٔ فلک منظردن بر طلعت نازپرور کوردم
کرمشطهٔ صنع بدایع نکار صفحهٔ سیمین ورق رخسارنه
کلاب لطافت و کلکونهٔ صباحت ایله آب و تاب ویرمش
و آوازهٔ حسن دهر آشوبی کوش ملائکه وبی یه کیرمش
شیرین سخنی که هوش می برد رونق ز شکر فروشی برد
نازی و هزار فتنه در دهر چشم و هزار کشته در شهر
کرشمهٔ دیده و نکاه دزدیده ایله بنکاه عقل و حواسمی
تاراج و بنی یردلدوز دغدغه و وسواسه نشانه و آماج
ایدوب خشم آلوده نظر شعشعهٔ جمال ملک پیکرندن
شیفته و دنک و کنبد آسمان سربی سانمه بر کلاه
تنک اولدی کسی کجابت کاو دامنی نیالوده
شمشیر قضانا کهان کیر بران خونریز و حالا عشق شورانکیز
غرض آمیز اولوب بعد الیوم شوق حادثه باعث دل
فتان فتاک و بو سبب ایله دل پرشغب تعلق فعلی دن خالی

دیمه

و پیمناکدر **شعر** انی امرء مولع بالحسن اتبعه
لا حظ لی فیه الا لذة النظر **نثر** فضل خدای متعالی ایله
تصحیح حال میسر و دل بی رفاهیت مظهر بیت حدیث
تمام البران نعمل فی السر عمل العلانیه ایله مبشر
اولورسه لبس خرقه خودآیم باز والا لوث نفاق
و روث ریا و شقاقدن باطن و ظاهرم نظیف و طاهر
اولمغه دخی دولت عظمی و شرف شرق و کمال نعمی در
نکو شیرتی بی تکلف برون به از نیکنامی خراب اندرون
اول سرکشته بی دلیل زمان یسیر و قلیلدن صکره
اصناف باطنهٔ باطله دن خلاص و برکت صدق راسخ
و دستکیری همت مشایخ ایله باپل حقیقت اخلاص
اولوب شیوخ هدایت سنوحدن خرقه و دیعت کرده سی
استرداد و ازالهٔ نجاری عشق مجازی ایله تکمیل جوهر
استعداد ایلدی

بیت

کرچه حالش کشته بود اول تباه بعد ازان شد واصل ام احتباه

مخابل سالفه نک بری دخی عمل صالح وحسن حال ودرست

مراسم طاعت وعبادته غدو وآصالده اشتغالدر

ولا طاعت کن و مکذر زطاعت ٭ بقدر آنکه داری استطاعت

رحمت نامه آسمانی ده که منبع منبع امان وامانیدر

عمل صالح مقدمه ایمانه تالی ور وز بازار قبول ورضاده

ثمن قدر وبهادن خالی ولمغدر بدن ایمان لباس تقوا ایله فقد انندن

عریان وسر اسلام افسر طاعت واستسلام دن بی سامان

اولوب درخت کردار بی خلل کلزار بدیع الاثار ترکه

العمر فی حسن العمل ده ثابت وتاز ودنیاده وعقباده منعم

ثمرات مبرات ونیکنامیدر

شعر

الناس همهم الحیوة ولا ادری ٭ طول الحیوة یزید غیر خبال

واذا افتقرت الی الذخایر لم تجد ٭ ذخرا یکون کصالح الاعمال

شرف صلاح ودیانته بو کفایت ایدر که جمله انبیا

ومرسلین وعصابه صحابه کزین رضوان الله علیهم اجمعین

اهل صلاح ایله مشغوللر وطرف خلافلرنده اولانی ابنا فلز

صلا

ضلال وطلاح ایله مفتونلردر

چند پرسی که بندگی چه بود ٭ بندهٔ خیر فکندگی چه بود

بی هدا آدمی کم از دده است ٭ هر که او بی هدی بیهده است

من تشبه قوما فهو منهم قول غیر مبهمی اوزره اول حضرات

عالیاته تشبه واهل کفران وعقوقه لحوقدن تنزه

ایدن اسبابسیان سعادتده معدود وتابل شرف محدود

اولور ع احب الصالحین ولست منهم مراکر چه عمل

صالحک تعریفی ٭ ما ارید به وجه الله ٭ دنشعب اقسامی

خارج حوزه استیعاب واکتناه در ٭ اما اتباع سنت

نفس بد سیرته جملدن اشق واحمز بلکه مقابل موت احمر

اولمغله ٭ اجرده قربات اخردن اجزل ٭ ورضای

ربه اقرب اولدوغی اجلدن سایر وجوه بردن

اعز واجلدر

بیت

حقا که بی متابعت سید رسل ٭ کس را بهیچگاه هدایت اکدار نیست

سمط حدیث مرقوم ده مسموط ومنظوم اولان جملهٔ خلاصه لردن

فضول مالی بذل افضال و فضول قیل و قالده اقلالدر

و لم یبعد عنها الی الابد غنه حدیثنده سبق و دیر

خانه کوهربار خلاصۀ اقوال و اخباری اول مجلده کتب

و نبق ایتمکین

بیت

مکرر کرچه سحر آمیز باشد ٭ طبیعت را ملال انکیز باشد

فحوای اوزره کانونه دل پرشررلرنده جوشان اولان محذور

کلمات مکرره اکتفا و خلال مقالده مسوق اولان

کلام مسبوق ایله اکتفا اولندی ٭ نظم

من بر فهر کردم ز کردن و ام نصح ٭ جز سعادت کی بود انجام نصح

کرچه ناصح را بود صد داعیه ٭ بندرا اذنی بباید واعیه

الحدیث الثامن والثلاثون

الف قدک اولور چونکه عاقبت لام ٭ تفکر ایده کور تحت الترابی

بیوردی رسول صادق الوعد ٭ لدوا للموت وابنوا للخراب

بو حدیث محکم بی شبه و کم بحر هزج مسدسنک زحافندن

مفاعیلن مفاعیلن فعولن وزننه موافقدر

البنوس بیل البنوس هو الکتابة

پهقی

پهقی شعب ایماننده حضرت زبیردن و ابوهریره دن

رضی الله عنهما بو عبارتله روایت ایتمشلردر للموت

و للخراب کلمه لرنده اولان لام جاره لام صیرورت

و عند بعض النحاة نامی لام مآل و لام عاقبتدر ابن

هشامک تحقیق و اعلامی اوزره فالتقطه آل فرعون

لیکون لهم عدوا و حزنا آیت معجز نماسنده اولان

لام بو لامدر و مخدرات شواهده معانی اولان

ابیات معانی دندر ٭ شعر

فللموت تغذو الوالدات سخالها ٭ کما لخراب الدار تبنی المساکن

نظمنده دخی بو معنایه دلالت ایدر و غنی مالا کلام درکتاب

عرایس ده عرایس کلمات دلفریبه بو کونه آرایش و زیب

ویرلمشدر که سلطان جهانکرد سبک سیر محرم اسرار

علمنا منطق الطیر حضرتلرینک مصداق مضمون فهم

یوزعون اولان بارکاه حشمت نمودارلرینه

اوابد وحوش و اطیار اجتماع و احتفال و مجموع

انس و جان صمیم دل و جاندن اطاعت خاتم فرمانه بلسنتیلندن
مسارعت و لحقفادایدوب سطوت ضابطه سلیمانیدن
آسوده و آرام مأمن آسوده‌گیده آرام و هر بری دام
عدل و داد ایله رام اتمشیدی **نظم**

جمله مرغان هر یکی اسرار خود ** از هنر وز دانش و از کار خود
با سلیمان یک بیک وا می نمود ** از برای عرضه خود را می ستود

تا کهان مرغان خوش الحان دن ورشان که بربنه قماری
و صدای غمگساری نغمه حجاوک و سار کبی مؤثر و
ساری در تغرید راحت زا ایله نشید طرب فزا ایلدی
صاحب قران رخاء حیث اصاب مطلق العنان
فامنن او امسک بغیر حساب خلصان نادی و الاجنانه
اسماع خطبه خطاب ایدوب دیدکه بو مرغ شیرین
زبانک مدلول نغمات و الحانی سز که آینه عقل منیرکوزده
انعکاس پذیر میدر **بیت**

تو چه دانی زبان مرغان را ** که ندیدی شبی سلیمان را

سکنه

سکنه بارگاه سلیمانی پرده عجز و توانیده
این منطق طیرت سلیمان داندر رایضنه سرآغاز و مقام
استسلامده الله اعلم و رسوله کلامی ایله عرض خواهش
و نیاز ایتدکلرنده اول سلطان عدیم المثل و مطاع الامر
یعملون له ما یشاء من محاریب و تماثیل دیدکه بو مرغ کم مقدار
کاری اهل غفلت و جهل ایله جدال و حرب و قول
باهولی ع لدوا للموت وابنوا للخراب در **بیت**

لا طیب للعیش ما دامت منغصة ** اوقاته بادکار الموت والهرم

شاهد هزار آشنا دنیا که هر آن بر اهل هوانک خوان و
خانه جانه نمانسنه ذاهب و جایی بر هرجایی در
کیمه عشوه سازلق ایدیکه عاقبت الامر فیقا غدر و
جفایه کیتمدی و کیمکله عشقبازلق ایتدیکه آخر کار مغاک
فنایه القا ایتمدی **نظم**

کیمدر که جهانده فانی اولمز ** دور فلکک ابانی اولمز
ارباب زمانه ویروب بند ** بو شعری خوش دیمش خردمند

مضى الاوائل والباقون تتبعها ٭

كما تناثر ذرات من السلك ٭

وكان تبقى ملوكنا وممالكهم ٭

فليس تفضى الينا نوبة الملك ٭

میان میدان حسن ہاینده فارس وشرف مآثره

لسان رجال من فارس اولان پاکیزه گویان عجم دن

بر شاعر ساحر دم بو اسلوب مرغوب اوزره ترجمه

مدلول تلك الايام نداولها بين الناس وبو معنانک قامت

با استقامت متینه بر بنیان بنای عجمیانه بنی بوکونه کسوة الباس البس که

چه خوش گفت دیوانه در عجم ٭ بکسری که شد وارث ملک جم

اگر ملک بر جم بماندی و تخت ٭ ترا کی میسر شدی تاج و تخت

اسمان خلافت گرداده شید اولان هرون الرشید که

خلیفه عباسی وبنیان تمیز ورجحانی راسخ ورأیی ابدی

اقلیم تحقیقی تقلید ایله فتح صندوق راز وجابکد

حذق ومهارت ایله رخنه حکمتی بازاید وب دیمشکه اگر

خورشید

زبان

215

زبان زمانده قدرت انطلاق وجریان وکند وعیب و

عوارینی کشف واظهاره رخصت وبیان ولسنه ابونواسک

بو نظم حکمت اساسندن اصدق بر کلام حق ایله

تبیین حال ممتنع ومحالدر ٭ شعر

اذا امتحن الدنيا لبيب تكشفت ٭ له عن عدو فى ثياب صديق

ثانی اثنین آل عبا گویای انا نقطة تحت البا شمسه

طارم خلافت چارم صاحب منقبت غدیر خم خیبر

خیبرفکن حضرت امام ابو الحسن رضی الله عنهم رباعی

ماییم محب خاندان ولی ٭ اولاد رسول را رهی مولی

بشنوده بگوش هوش از نهی قل ٭ لا اسئلکم علیه الا اجرا

تشنگان گرمای غفلتی زلال موعظه ونصیحت ایله ریان

واگر احیاین ده بو نظم عبرت آیینی ورد زبان ایدرلر ایدی

ومن صحب الدنيا يكن مثل قابض ٭ على الماء خانته فروج الاصابع

دنیا بر طلسم نیست هست نما درکه بمایش افسون سحر افروزندن

فیلسوفان ذو فنون بسته چار میخ عجز وفتون وشعبده

ویر نکندن حکما با فرهنک سرکشته و زبون در

جهان چو خیالیست کاینه بست ❀ که بنماید اما نیاید بدست

مشرب عذب مصری عذبه عذاب معرّت ایله اغشته

و مشوب و شهد فایو نخلی نیش زنک قاتل نحل ایله مخلوط

مخشوب اولوب نه دکلو رخاء عنان مهلت ایله

اسب مستعار دولتی عاقبت استرداد و تدبیر فلک

و تدمیر ده تفرد و استبداد ایدر **شعر**

دار ناشیها تبقی ولذتها ❀ تفنی الا قبحت ها تیک من دار

شغل دریابی مایهٔ غفلت و بدمستی و غول سریع الانابی

نائتهٔ مادهٔ تنزل و پستی اولوب اقبال زود گذارینه

سرعت ادبار امر لازم و لذّت عسلنه زخم دل حزنه

لازبدر **شعر** الا انما الدنیا علی المرء فتنة

علی کل حال اقبلت ام تولّت ❀

دیدهٔ بصیرتی کحل الجواهر عبرت ایله روشن و قریر

اولان نافذ بصیره شایسته و جدیر و خلیق و جهیر در که

العذبة بالتحریک الطحلب الذی یعلو الماء

دنیا

216

دنیا چو شاهدیست کناری گزین ازو ❀

کز شاهد از خلاصه بغیر از کنار نیست ❀

فحواسی اوزره بر گوشه انزوا توشه ده مهما امکن مؤنات

اهل و مسکنی تقلیل و نفس کودک مزاج دشوار علاجی

قدر حاجت و مقدار بلغه و کفایت ایله فریب و تعلیل

ایدوب ع وکل الذی فوق التراب تراب معناسی

نقش نگین بال و صومعهٔ عزلت ده انزوا و قناعت ایله

ترک فضول اشغال ایده **رباعی**

هر کس که ره و رسم جهان نیک شناخت ❀

از بهر اقامت اندر و خانه نساخت ❀

این کهنه رباط را عمارت چه کنی ❀

آخر چو بدیگریش باید پرداخت ❀

و اقتضای غدر روزگار ایله مقربات حسّاد و

اشرار دن مغلوب هواجس نفس اماره و اگینهٔ

دل بی کینه سی سنکته آینه کبی پاره پاره اولورسه

ولا تری للئام الناس حتا واملاحظه سی ایله
لئام ناسدن اولمه و نخبه تقدیم حمد و سپاس
و کنج تنهایی ده غوغولت فیشکیبایی ایله تعود و
استیناس ایده

نظم

این جفای خلق با تو در جهان ✿ گر بدانی گنج زر آمد نهان
خلق را با تو چنین بدخو کنند ✿ تا ترا ناچار رو وان سو کنند

الحدیث الثمانون

اندوه حسابی ایلسون فکر ✿ هر کیم که ایده جمع مالی مسلک
سلطان رسل کلامیدر بو ✿ من نوقش فی الحساب یهلک
تمام الحدیث عن عائشه رضی الله عنها ان رسول
الله صلی الله علیه وسلم قال لیس احد یحاسب یوم القیمة
الا هلک قلت اولیس یقول الله فسوف یحاسب
حسابا یسیرا فقال انما ذلک العرض ولکن من
نوقش فی الحساب یهلک محیی السنه امام بغوی
علیه رحمة الملک القوی ترتیب کتاب مصابیح

ایلمشدر اول کتاب صحت انتسابده بو وجهیله
روایت ایلمشدر اگرچه اکثر روایاتده فی حرف
مطوی در اما کتاب مذکورده حرف ظرف ایله مروی و تصحیح ایدر
بو تقدیرا وزره زحافات بحر هزج مسدسدن
مفعول مفاعلن فعولن وزننه بی کم و کاست
موافق و راست گلور اساس البلاغه ده ناقشه
الحساب و فی الحساب عبارتیله وجهینه اشارت
قصد و ترویز ولفظ فی ایله استعمالی تسویغ و تجویز اولنمشدر
فایق اللغه ده یقال ناقشه الحساب اذا عاسره فیه واستقصی
فلم یترک قلیلا ولا کثیرا ایله معنای لغوی سنی تبیین و
افهام واصل المناقشه من نقش الشوکه وهو استخراجها
کلها ومنه انتقشت منه جمیع حقی قولی ایله وجه اشتقاقدن
رفع برقع ابهام اولنمشدر مزید تحقیق و استبصاره رغبت
و تشوق و مطالعه دقایق اسراره تطلع و تشوف ایدن
اهل دانش و شعوره مشرب و مستوردکلدر که بشر من حیث انه

جها

بشر آلوده وضر شر وضر و دست خوش امتحانات

قضا و قدر در نظم تأسیست هر چه ز انواع النعمت

تنبیه‌یست هر چه ز انواع ابتلاست

کونین از برای تو و تو برای او

این منصب چنین که تو داری دگر کراست

کبریای خالقه لایق عبادت وعبودیته عجز قادر و د

عملری سرا پرده عالم پاکه وصول دادراکدن قاصر

او لمغیله عقلا باریک بین آکب صدیه وکفی بنا جابه ایله

افتاده خجره خفر و فرق در ور ورشمار ده اولحق هنک

استار اسراردن غرق دائما عرق و لمثلر در ع

خوش تماشاگاه ایدی محشر حسابی اولمسه گر مجرمان

بزم خاص اخلاص ده وورباش و بدا لهم من الله ما لم یکونوا

یحتسبون ایله سر زیر و زبون و هول فزع اکبر ایله جکر لری

خون اولوب فریفته زخارف دنیا اولان اهل هوا

سیاستگاه سور الخاده مستور و مشهور و تلال عل

الخفر بالتحریک شدة الحیا

مجاز

مجازیه لری تند باد استغنا و بی نیازی ایله هبا منبث

و منثور در مثنوی

حق همیکوید چه آوردی مرا ❁ اندرین مهلت که من دادم ترا

عمر خود را در چه پایان برده ❁ قوه و قوه در چه فانی کرده

گوهر دیده کجا فرسوده ❁ پنج حس را در کجا پالوده

اگر چه راه انتباهده ترک تمنی ایدن اهل تمنی کثافت

حجب غفلت ایله یوم حسرتک شدتنی تسهیل و تهوین

و مفتون بازیچه انما الدنیا لهو و لعب اولان طفلان

مرتعبی انواع اکاذیب کودک فریب ایله تعلیل و

تهدید ایدرلر اما اوده کی حساب بازار یوم عقابده

راست کلمز دهر کرفتار شرک شر و اشر فرغ تحری

کماینبغی بلمز بیت بیرون ز کفایت حسابی دگرست

در کوچه غیب احتسابی دگرست

کم اول عارف صایب نظر و کامل صاحب خبر که

بخل من الله عطاالله و بس ❁ ان اللهم نیم من ان کس

نحوای دلخواهی اوزره دبارکاه فضل اله دن اخذ وجود
حقانی و تبدیل وجود فانی ایمکله خارستان جهاندن
دامن چیده و حارث محاسبی کبی حرکات و سکناتنی
حاسبوا قبل ان تحاسبوا میزاننده سنجیده اولوب
مزید مناسبت والف ایله سبعین الفه لاحق و بلا حساب
بنعیم حسن المآبه لایق اوله — بیت

قطب من و پناه ایمان ** سر حلقهٔ جملهٔ کریمان

سالخ کش و لدینا مزید یعنی حضرت بایزید — بیت

نیک مردانست چونسره او ** قدس الله تعالی سره

سرخوان سره بیایدن کشف غطا و ره نشینان صومعه
طریقه فضاله نواله معرفتی بذل وعطا ایدوب
بیورمشلر که هرکس هم باز خواست و عتاب ایله تنکنای
موقف سؤال و جوابدن خایف و کریزان و چشم
خونبارلرندن سرشک مدرار ریزان در اما عنان
اختیارینی اقدارمه سپرده و صحیفه کار و باریندن

رقم اضطرار سترده اولوب نفس پرتابی حرف دنو
اقترابه چون ولو للعتاب اعداد و ترشیح و هنوز
مهیمن متعالدن محاسبه دن اعمالی اخبار و ترجیح
ایدردم شاید که شرف مکالمهٔ ملک صمد ایله واصل
منتهای ارب خلال سوآلده جناب کریم ذی الجلالدن
یا عبدی خطابی ایله مخاطب اولم — بیت

لا تدعنی الا بیا عبده ** فانه اشرف اسمائی

شویله که افاضهٔ شرف اضافه مظهر اولمق میسر اوله
صد هزار بنم کبی بی سر و کار کثیر الحال پریشانی
منتظم و متسق و قراضهٔ کرداری بی سامانی سیماب
عفو و غفرانله ملتئم و منتسق اولوب سیئاتی
حسنات مبدل و شاهد عمل نار واسی دار القضا
قبول و رضاده مزکی و معدل اولور — بیت

از آنکه سفیدروی و پاکست ** از ننک محاسبه چه باکست

الحدیث الاربعون

دین اسلام اولوب سلامتده حشره دک مستمر اولور هر کیم
خیر امت ایچون بیوردی رسول : امتی امة مبارکة
تمام الحدیث امتی امة مبارکة لا یدری اولها
خیر او آخرها ابن عساکر عمرو ابن عثماندن رضی الله
عنهما مسلا روایت ایدوب جامع الصغیرده حکایت
و تصریح اولنمشدر بو حدیثده ضعفا امته عجب بشارت
و گرفتار کشش افتتان اولان ابنای آخر زمانه حسن
اشارت واردر شول جهتدن که شمس آفاق کبریا بعضندن
بعید اولان ذرات نابدیدک وجود و عدمی علی السوا
و شرق فاضته نار و ایکن فیض بی علت ازلی محاذی
بائس و نقصدن تبعید و ادحاق و اماثل قدما و اولیه
ضم و الحاق ایلمشدر و بو معنانک وضوح و انجلاسی
تدویر دایره یه مخصوص و روش پرکار پرکارده
مشاهد و محسوس در شول حیثیت ایله که گردش دایره ده
سایره اولان نقطه آخرین بیشگاه نقطه اولیندن

رانده

راندهدر و ظاهرا صف نعال آخره مختص و دهلیز مانده ایکن
منتهاسی عود و رجعیده نقطه اولی و غایت قرب
زلفی یه متصل و بو محلده النهایة رجوع الی البدایة
کلام مشهورینه اطلاع و عثور متحصل اولور

گر تو در کارگه صنع بنظاره شوی
از عجایب دهن فکر تو خندان گردد
زانکه بنیاد فلک دایره کردار افتاد
پای هر چیز بانجام سر آن گردد
این نه بینی که نباتی چو برآید ز تخم
تخم او باز نباتی هم ازان سان گردد

غریب حکمتدر که بو امت نکوسیرک فضیلت مسفورهدن
قسطاوفی لری و مورد منقبت مذکورهدن شرب
اصفی لری واردر زیرا مدعاة دعوته اجابت ایدن
امت باهره نهم نحن الآخرون السابقون مضمونی
اوزره صفوت اصحاب قدمه منکب اضخم ایله مزاحم

وقصب السبق امت بارز احرازده مشارک ومساهم
اولدقلری کبی محروم آخر زمان دخی فی کل قرن من القرنی
سابقون حدیث صحت نموغا وزرع نصیبه خیردن بانصاب
وفضائل فضل متقدمان حصه مند وبهره یاب اولمشلردر
چونکه واگر دید کله ازورو ❁ پس بود آن بزکه پیش آهنک بود
پیش افتد آن بزلنک بسین ❁ اضحک الله وجوه العابسین
خواجه محمد پارسا که اهداب بساط تحقیقه دست فکر دقیق
پارسا در کتاب مستطاب فصل الخطابده طالبان لبان
رشد وصوابه اتحاف هدیه هدایت وبو حدیث شریف
بشارت الیفی حضرت ابو الدرداءدن رضی الله عنه روایت
ایتمشدر که خیر امتی اوله وآخرها وفی وسطها
الکدر وینه کتاب مزبورده مکتوبدر وزر درکه زید
ابن حارثه ایله رضی الله عنه سفر شهادتده همطریق اولان
مردان خدایه یعنی غزوه موته ده بجه منیه وموته غریق
اولان شهدایه آل واصحابک جزع واضطرابلری مشتد

وخوف انصرام واستیصال ایله زمان اندوده اولمازلر
محمدیه اولدقده خاتم انبیا دلیل هدا ❁ صاحب جبریل
امین خدا ❁ قطب اقطاب آخر واول ❁ اولین خلق
وآخرین مرسل ❁ حضرتلری جواهر نوازش نیلیتی کشیده
سمط تقریر ولیدرکن المسیح ابن مریم من هذه الاخر
اقدام انهم لمثلکم او خیر منکم کلام معجز نظامن اوچ دفعه
اعاده وتکرار بیوروب بعده حقیقت معنای
خیریتی مستعدان مجلس افاده تفهیم دلن یجری ابتدا
آیة انا اولها والمسیح آخرها ایله فائده بیانی
تتمیم بیوردیلر بو حدیث صحیح لردن ظاهر وپدیدار
اولور که وارد غیبی هز وهزیمت دیجور قرب قیامتده
طارق وشمس عالمگیر خیریت ورجحان مغرب زمین
آخر زمانده طالع وشارق اولدوغی حضرت
عیسی نک وسط سموات علادن نازل اولنک کبی
رسول صاحب شریعت حوزه عداد امته داخل

اولاد و عشیره‌ندن خصوصا که فتنه انداز نسا و رجال اولان
دجالک آشوب و اختلالی خلالنده نجم ثبات ارادتلری منکدر
و مشرب حسن عقیدتلری مستکدر اولمیوب اطاعت نبی و
امرده کالقابض علی الجمر نفس پرشوره زور ایدن سنه بازان
جهاد اکبر و اعوان هدایت رهبر من تمسک بسنتی عند
فساد امتی فله اجر مایة شهید لو دیو ایله صف صفه غزو شرف
تقدیم و ترفیع اولنه‌لر بعید و بدیع دکلدر اگرچه بو احادیث
صحت آثر بحسب الظاهر بین الاوائل والاواخر فضیلت و
برتریده اقتضای مساوات و برابری ایدر اما شرح مشکاتده
اباطیل شبهات ازهاق و حق تحقیق بو طریق ایله احقاق اولنمشدر
که امت خیر مدارک باران منفعت باره تمثیل و تشبیهنده
وجه شبه علم و هدادر بو معنی نفسنده کامل و غیری مکمل اولان
علمانیکو شمایل حقنده واضح و هویدادر بو تفسیره اصابت پذیر
اوزره خیردن مقصود ایصال نفع و سود اولمغله
خیر القرون ایله دور اخیر کثیر الفتون بینلرنده احتمال

توازن

توازن و تقابل و مزیت و افضلیتده تردد و تساوی
و تعادل قالمیوب خیر القرون قرنی حدیث صحیحندن
مفهوم اولان خیریت مطلقه مخصوص قرن اولدر و بو خبر مصدوقنک
منطوقی خیریت مقیده ایله موجه و مؤول اولور اگر بو حدیث
دخی خیر مطلقه محمول و ظاهرندن معدول اولورسه
حدیثیدن مفاد و خیردن مراد آیه‌دنی قیمتک باجمعهم
بنیان مرصوص الارکان کبی ملتحم و بی مبالغه کالحلقة المفرغة
طرفینی ملتبس اولدوغنی تبیین و توصیف و سابق و لاحقی
قاطبة مدح و تعریف ایله تکریم و تشریف اولور نیتکم بعض
ماهرکث بو قول حکمت شعاری اول معنای زیبایه ملمح و
ایما ایدر **بیت** ان الخیار من القبایل واحد
و بنو احنیفة کلهم اخیار **نثر** نفاوده کلام بودرکه
خیر اغازنیک انجامک بر مرتبه‌ده حسن انتظام و
اشتباکده مزید التیام و اشتراکلری واردر که هر طبقه
سایرندن من وجه اندی بلکه هر فرد معتبره امعان نظر

اولنسه تفاریق عصادن اجدی کورینور کانهم

فی سریان سنة الجاریة بصدق علیهم قول الانماریة

اگرچه فی نفس الامر بعضیسی بعضندن افضل واعز ورتبه

عهد رسالت جهتندن ارجح وامزدر لکن هر برنده نیجه

سر خفی مودوع وماهیتلرنده جلباب فرق وامتیاز

مرفوع اولمغله کانه امر تفاوت ورجحان مبهم ومشکل ووجوه

تمایز وفرقان متشابه ومتشاکل اولمشدر بیت

این دویی اوصاف دیدهٔ احولست ورنه اول آخر آخر اولست

بو طرز بدیع فن بیاندن بر نوع دلفریب وسوق المعلوم

مساق غیره بابنه قریبدر مروان ابن حفصه نک قول

شعر

باصوابی بو بابده ایراد واثبات اولنان شواهد ابیاتندندر

فما نحن ندری ای یومیه افضل ایوم نداه الغمر ام یوم بأسه

زیرا بو معنانک فهمی بر امر ضروری بلکه علمی علم

وجدانی وحضوری درکه بأس ونکال هر حالده اشدّ

امر ویوم ندی یوم بأسدن ردیدن هر وجهله اشرف

دائمزدر لکن شعر ولا خیر فی حلم اذا لم یکن له

بوادر تحمی صفوه ان یکدرا نثر فحواسی وزره طعم نداه

انده وه زدانک چاشنی وحلاوتی حموضت بأس وصلابت

ایله اولمغین تخمیر ادا وتعبیرده تسامح وبت بل بلکه عار فاحش

نجابه اولنمشدر مطر وامثالیده دخی بو حالت عند اهل

النظر مرعی ومعتبردر وبالجمله صف نعال آخرزمانده مانده

اولان ضعفانک دک تقدم واستعدادلری نه وجهله

استعدادا ولورکه ع مبتدا کاه اولور مؤخر اولور

امام محیی السنة کتاب مصابیحی کوچین خاتمه ایله مسکی الختام ومثل امتی

کمثل المطر لایدری اوله خیر ام آخره حدیثی ایله اختتام ایلمشدر

علامه بیضاوی شرحنده بو وجهله اظهار ید بیضا وابیض

رقیق تحقیق اقتضا ایلمشدر که نوبت مطردن هر نوبت برکت

اثرک تربیت اطفال باغ وراغده فایده عایدهسی ولنو

رسیدکان گهوارهٔ خاکک نشو وادراکنده منفعت خاصه

وعایدهسی اولدوغی کبی طبقات امتنک نهادندن بر طبقه

پاک اعتقادک دخی نیجه مکارم و مخایلی بلکه اصحاب
نهی و الباب تحیر و اعجاب ایده جک نیجه خصایص و
فضایلی واردر که اکرچه سابقون اولون مشاهده معجزات
کوناکون ایله الفضل للمتقدم نعیم دائمه شایان وکثرت
طاعت و قلت لحم وزلت ایله داخل خلد طمانینت و [رضوان]
اولمشلردر اما کرفتار شر که شر القرون اولان آخر ونک
دخی عند فساد الزمان وجوه اطاعت و ابقانلری باسر
وصفقت بیعت و اذعانلری خاسر دا اولمیوب همکام
فسق منکرات و شیوع بدعه ده احیا موات سنت و [ورع]
ایتمکله هر بری مکتب فضل و ادبده اهل سبق ایله همسبق
ورایت جامعیتی حامل اولان هر فرد کاملنه بو بیت حکمت فزانک
مغزاسی ماصدقی اولمشدر

شعر

سبقت و لکن لالی الفضل والحجی ** فانت اخیر فی زمانک اول

بالا نشین عهد پیشین اولنلر تاسیس و تمهیدده جد جدید ایتدیلر
کی ره نشین دور پسین اولنلر دخی تلخیص و تجریدده کد کید

[margin:] صفقت

ایدوب بو سبب ایله سعی لری مشکور و هر بری نام [illegible] بر
و صبر جزیل ایله متعارف و مذکوردر

صغیرهم ککبیر فی افتنا علاء ** من تلق منهم فقد لاقیت سیدهم

تتمیم الذکر لاهل الفکر

بو غریب شهر بلاغت و مسافر دیار براعت که نیجه مدت
اودیه عوالم بی نهایتده سیار بسیار بعده تایید فیاض
بی علت ایله مانس دار الملک تنهادنده آرام و قرار الملشدر
خصایص ثلثه ایله مخصوص و بنیان تفرد و رجحانی مرصوص و مر[صوصدر]
خاصهٔ اولی میان مهرهٔ منشیانده رسم سخن کذاری بو وجهله
جاریدر که اوایل کتب و رسایلده رعایت اسجاع و فواصله
فی الجمله رغبت و میل و مضمار عبارت آرایی ده بر مقدار
رکض الخیل ایدوب بعد ترک مشقت تکلف و تنسیق الفاظ
منشیانه دن تخلف ایدرلر بو خرف ریزه بی اعتبار که
نظر ناقدان اولوا الابصارده کم قیمت و بیتی هر [ندکلو]
عیب و عوار و آرایشی کریبان مطلعدن دامان مقطعه وارنجه

همواره و یکدست در

بیت

اگر عیبی بود کو عیب پوشی ٭ چو تحسین کنندم باری خموشی

خلاصۀ ثانیه

شاهد بلاغت بر صورت ایله ایکی دفعه مجلی و بر زیور ایله نکرر منجلی اولمیوب اقتضا ناکزیر ایله اعاده و تکریر اولنان عبارات پر عبر لباس آخر ایله آرایش و تقیین و رغبوبه بلاغت مرغوبه سجاف سجع متوازن دن اخراج زیور تبیان اولنوب عبارت و اداده تفنن و بی تکلف تصلف نوع تصرف ایله تغییر اسلوب سخن اولنمشدر

ع

احسان چو نمیشود کم از تحسینی **خاصۀ ثالثه** نامحرمان اجانب عوامدن ستر و اکتتام ایچون سمت انشاده بر طرز نادر دلکش افراز و افراد و مسلک شبعه معلقه اوزره بعض الفاظ معقدۀ مغلقه که ایراد اولنمشدر هر لفظ صعب المنال مرادف مأنوس الاستعمالی ایله شفع و هر حرف وحشی خوشینک سر یوینی بو حیله ایله ازاله و رفع اولنمغله کتب لغته مراجعتا و لنمدین مدلول

حوشی الکلام وحشیه وغریبه

مقال

مقالات انفعال اکثر مواضع و محالده آسان و تیسیر و صنعت جر اتصال کبر عقده صعوبت و اشکال انعکاس ید برا اولنور

چون خجلیم از سخن خام خویش ٭ هم تو بیامرز بانعام خویش

وصمت حسد و عصبیت دن مصون و بری اولان موسکافان دقایق سخنوریک بارکاه تنصفت و انصافلرندن دریوزه و استعطاف اولنور که بو باغ بلاغت بلاغدن حصین رضا ایله کذر و عتبۀ غیبه نظر ایتمکدن حذر ایده و بی تمرانوی ملوک کلام نبوت بیان اولان فقرات پریشانه تعرض انداز و ره نشین عتبۀ عتبی اولان کدای متصدی الندایه واعدا ایله ستم پرداز اولمیه

بیت

و خیر خصال المرء ستر معایب ٭ و افضل اخلاق الرجال التسامح

بلکه افواه طلبۀ معرفت شعاردن داخل مسامع کبار اولدقده لسان تکرم و استحسان ایله

شعر

جزاک الله عنی ذا السعی خیرا ٭ ولکن جئت فی الزمن الاخیر

نظممی انشاد و بو نیازمندی مجرد حکت رو حتی

العبیة بالجعل فیه الیاب

العتبی الرضا

رایحهٔ فاتحه ایله مسرور و شاد ایدوب هفوات سیره حسبی

حمل على الصلاح و زلات کبیره سنی رقم زدهٔ خامهٔ اصلاح

ایده‌لر بیت نویسندهٔ این خجسته سواد

زینت‌بندهٔ دفتر تحسین کرده باد که بر سائل جرح حکیم انوری که

انگشت نمای قلم و سخنور ریدر ایراد سؤال و نطع مناقشه

مناقشه یه التفات قیل و قال ایدوب دیدکه ای معدل متوازن

اقسام اشعار سن اول استاد بلند اقتدارسن که

هر کلام بدیع النظامک مشیمهٔ فنون ده سحر نیرنک

نمونه‌لر توأم و نطبیق بلکه قصاید حکمت طراز که اطلاق لفظ

اعجاز شایسته و حقیق در اما حیف و دریغ که زبان تیغ

کلام بدیعک ~~نظامک مشیمه فنون ده~~ عروض

رخنهٔ غموض ایله عرصهٔ کلال و لسان بیانک عقدهٔ

تعقید صعوبت نشانه بسته و لال و المغنی الکثر ناقدان

فضل و هنر ادراک شعر معجز اثرکدن محروم و ناامید

و بکیده بر طالب دشوار پسند حکم سودمندندن بهره یاب

دلسفید

ومستفید اولوراول حکیم لبیب قرینه و مانند و واسطة

العقد در شعر سه تن پیمبرانند مسلک تفرد و

یکسن ده کند و استعداد طرزا فرینه اقتفا و لا تفصل

علی صولا فکم من عایب قولا کلام ایله اکتفا ایدوب دیدیکه

من نیز برای آن یکی میکویم شعر بو فقیر ناکامک دخی

کلام بی انتظامنده جابجا اغلاق و تعقید ظاهر و

بدیدار اولدقده واحد کالف رتبه سنه صاعد بلکه بر

عصرده واحد بعد واحد اولان مخاطب یگانه نک

نفحات الطاف بی بهایه سنه تعرض و عرصه ضراعت

واستکانت ده تبوء و تعرض اولنور که بو متعدد

مهمه بی خاطرنشان و بو فقیر مستهدف و مستهامی

سهم الغیب ضنا تا به عرصه ونشان ایدوب ع

جرمنه اعتراف ایدن سکین سینه صافه سبب

نکوهش و تغییر و اغوا نفس ناموس شکن ایله اسلوب

حسن ظن تغییر اولنمیه ع فان تجشوا عنی ففهم مباحث

بلکه بو دار الحدیثده دانش و هنردن کذر ایدن زمرهٔ

ادبا توشنا فما لهؤلاء القوم لا یکادون یفقهون حدیثا

فحواسنه مظهریتدن توقی و نهایت بروراقیلرند

با انکه سراسر همه عیب فتادست جایزهٔ حسن قبولله

تلقی ایدوب بدایت فلهٔ ذیل الطافه تعلق و عفو

تقصیر کناهده خلق الله ایله تخلق ایده‌لر قطعه

ایلرشاشه قلم مرده دللره تفسیر آیت ومن المال کل شئ

دل معذ[illegible] ایتدی قوافی نوظهور هرکاو طبع فهم ایده مرسه

بو مقدمات مقصودهٔ بالعرضدن نتیجه و غرض با

مصنفینه جابکر دکین وصف تعال اهل کالده

اقامت کزین الملغیله احیانا جزئیات تتبع مزایا

اجمام نفس و اجماض و شاین زیردستان خود

حسن عیب پوشلرینی اغضا و اغماض ایدن بزرکان

وارباب قلوبدن طلب دعا اجابت قرین

وجناب ستار العیوبدن دریوزه بهره و اجعل لی

الشاین المعایب

دن

لسان صدق فی الآخرین

من معترفم که کار من جمله خطاست

معذورم ازانکه بر بشر سهو رواست

ای منصف اگر توان باصلاح بکوش

در عیب نظر مکن که بی عیب خداست

وصلی الله علی سیدنا محمد الهادی الی صراط مستقیم

وعلی آله واصحابه واهل بیته المهتدین الی دار النعیم

وقد وقع الفراغ عن خدمة تحریر هذه النسخة الشریفة

فی اوایل شهر ربیع الاخر فی شهور سنه سبعین بعد الالف

محمد الفقیر